

การพัฒนาชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา
พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษ อิมามบุกอรี
สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

แว ใสม๊ะ เวมุสตอฟา

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

พ.ศ. 2555

**The Development of Learning Package on Al- Hadith According to
Islamic Studies Curriculum B.E. 2546 :
A case Study of Contents and Essences of Al- Hadith Imam
Al- Bukhary for Mattayomsuks**

WEA-ISMA WAEMUSTOFA

**An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirements for the Master of Education
Field in Teaching in Islamic Education**

Graduate School

Yala Rajabhat University

2012

ชื่อเรื่องการค้นคว้าอิสระ (ภาษาไทย) การพัฒนาชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิษ
ตามหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546
เรื่อง : เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษ อิหม่าม บุกฮารี
สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ชื่อเรื่องการค้นคว้าอิสระ (ภาษาอังกฤษ) The Development of Learning Package on
Al- Hadith According to Islamic Studies
Curriculum B.E. 2546 : A case Study of
Contents and Essences of Al- Hadith Imam
Al- Bukhary for Mattayomsuksa

ชื่อผู้ทำการค้นคว้าอิสระ
สาขาวิชา
แวนัสมี๊ แวนัสตอฟ้า
การสอนอิสลามศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระหลัก

คณะกรรมการ การตรวจสอบการค้นคว้าอิสระ

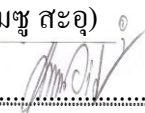

.....
(ดร.อับดุลฮาكيم เอ็งปียา)

.....ประธาน
(ดร.อับดุลฮาكيم เอ็งปียา)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระร่วม

.....กรรมการ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุไรรัตน์ ขางาเรียง)

(ดร. ชัมชู สะอู)

.....กรรมการ
(ดร.บุญสิทธิ์ ไชยชนะ)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา อนุมัติให้นับการค้นคว้าอิสระฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาอิสลามศึกษา

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกสรี ลัดเลีย)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

“ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา”

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องการค้นคว้าอิสระ	การพัฒนาชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรี สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
ชื่อผู้ทำการค้นคว้าอิสระ	แวอิสมีะ แวมุสตอฟา
ชื่อปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	การสอนอิสลามศึกษา
ปีการศึกษา	2554

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ดร.อับดุลฮากิม เอ็งปียา	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุไรรัตน์ ยามาเรียง	กรรมการ

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้สาระอัล-ฮาดิษ ตามหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรี 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษ เนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษอิหม่าม บุคอรี และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน การสอน โดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษ เนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนอิสลามสุตดินวิทยา อำเภอเมมา จังหวัดยะลา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) ชุดการเรียนรู้เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรี 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรี และ 3) แบบ ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน การสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที (t -test แบบ Dependent Samples)

ผลการค้นคว้าอิสระ พบว่า

- ชุดการเรียนรู้ที่ได้พัฒนามีค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ มีค่าเท่ากับ 84.5/86.2
- ประกอบด้วยชุดการเรียนรู้ 5 ชุด คือ 1) เรื่อง มารูจักอัล-ฮาดิษ 2) เรื่อง ประวัติอิหม่ามบุคอรี

3) เรื่อง การเป็นมุสลิมที่ดี 4) เรื่อง ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม 5) เรื่อง อิสลาม อิมมาน อิสฮาน แต่ละชุดประกอบด้วย 1) คำชี้แจงสำหรับผู้สอน 2) แผนการจัดการเรียนรู้ 3) แบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน 4) ใบความรู้ 5) ใบงาน 6) ใบกิจกรรม 7) แบบบันทึกกิจกรรม 8) แนวทางการบันทึกกิจกรรม 9) เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 10) สไลด์เพาเวอร์พอยต์

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้สาระอัล-ฮาดิษ ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษ เนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษอิมามบุคอรี ชั้นมัธยมศึกษา าศึกษาปีที่ 5/1 ได้รวมอยู่ในระดับมาก คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X}$ 4.50 และ S.D = 0.55

Abstract

Independent study Title	The Development of Learning Package on Al- Hadith According to Islamic Studies Curriculum B.E. 2546: A case Study of Contents and Essences of Al- Hadith Imam Al- Bukhary for Mattayomsuksa 5
Researcher	Wae-isma Wae mustofa
Degree Sought	Master of Education
Major	Teaching in Islamic Education
Academic year	2011

Independent study Advisors

1. Dr. Abdulhakam Hengpiya	Chairperson
2. Assistant Professor Urairat Yamareng	Committee

The objectives of this independent study were 1) to develop and to pacify learning Package on Al- hadith according to Islamic studies curriculum B.E 2546 a case study of contents and essences of Al-hadith Imam Al-Bukhary Mattayomsuksa 5/1 2) to compare student's academic achievement before and after using the learning package and 3) to study student's satisfaction towards teaching and learning by using the developed learning package the use of learning package. Population used in this research were 5/1 Mattayomsuksa students of Islahuddeenwitya School, Wang District, Yala Province under Yala Office Private Education Province in the academic year 2011 with 20 samples. The instruments of this research were 1) learning Package on Al- hadith according to Islamic studies curriculum B.E 2546 a case study of contents and essences of Al-hadith Imam al-bukhary Mattayomsuksa 5/1 2) 50 pre-test and post-test evaluation and 3) satisfied questionnaire of Mattayomsuksa 5/1 student towards al-hadith content and the meaning of Al-hadith Imam Al-Bukhary. The data were collected by the researcher and they were analyzed with average, standard deviation and t-test dependent samples.

The independent study summarized as follows:

1. The achievement including Learning package on Al-hadith According to Islamic Studies Curriculum B.E. 2546 A case Study of contents and Essences of Al-hadith Al-Bukhary Volume 1: Let's go to learn Al- hadith Volume 2: A history of Imam Al-Bukhary Volume 3: Al-hadith in term of being a good Muslim Volume 4: Al-hadith in term of social affair Volume 5: Al-hadith in term of Iman Islam and Ihsan each learning package including as follow 1)Teacher's instruction 2) Course outline 3) pre-test post-test evaluation 4) Work conduct 5) Work sheet 6) Activities' process 7) Activities' record 8) Practice guidelines 9) Evaluation solution before and after 10) Slide PowerPoint for students Mattayomsuksa 5/1 the learning package had efficiency 84.5/86.2

2. The students' achievement through the learning package of Al-hadith Al-Bukhary had higher than after using the learning package on Al-hadith According to Islamic Studies Curriculum B.E. 2546 A case Study of contents and Essences of Al-hadith Al-Bukhary and the learning package had statistically significant at 0.05

3. The satisfaction of student learning toward using the learning package on Al-hadith According to Islamic Studies Curriculum B.E. 2546 A case Study of contents and Essences of Al-hadith Al-Bukhary in term of contents and true meaning of Al-hadith Al-Bukhary were at a high level = $\bar{X} = 4.50$ and S.D = 0.55

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จด้วยความอนุเคราะห์ของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายแห่ง ซึ่งไม่อาจนำมากล่าวได้ทั้งหมด ผู้มีพระคุณท่านแรกที่ขอขอบพระคุณอย่างยิ่งที่ให้ความเมตตา คือ ดร.อับดุลฮาซิม เฮิงเปีย ประธานกรรมการที่ปรึกษาที่ให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่งโดยใช้อำนาจได้ ตรวจสอบการค้นคว้าอิสระเพื่อให้สมบูรณ์ที่สุด และให้กำลังใจแก่ผู้ค้นคว้าอิสระตลอดงานที่ทรงเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์อูไรรัตน์ ยามาเริง ซึ่งเป็นที่ปรึกษาอีกท่านหนึ่งที่เสียสละเวลาให้คำปรึกษาและช่วยเหลือให้ข้อคิดแง่มุมต่างๆ

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญที่ช่วยตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ และสถาบันการศึกษาที่ให้ความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือ

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนอิสลามสุดดินวิทยา จังหวัดยะลาที่ให้ข้อมูลและให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากนักเรียน โดยได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่ง

แวนัสมี๊ แวนัสตอฟ

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการค้นคว้าอิสระ.....	3
ความสำคัญของการค้นคว้าอิสระ.....	4
ขอบเขตของการค้นคว้าอิสระ.....	4
1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	4
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	4
3. ขอบเขตด้านตัวแปร.....	5
3.1 ตัวแปรต้น.....	5
3.2 ตัวแปรตาม.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	7
1. กรอบสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546.....	8
2. การจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาอิสลาม.....	9
3. การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน.....	11
4. การพัฒนาชุดการเรียนรู้.....	14
5. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่ใช้ในการพัฒนาชุดการเรียนรู้.....	23
6. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้.....	24
7. การวัดและประเมินผล.....	31

สารบัญ(ต่อ)

บทที่ 2 (ต่อ)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34
1. งานวิจัยในประเทศ.....	34
2. งานวิจัยต่างประเทศ.....	35
กรอบแนวคิดการค้นคว้าอิสระ.....	35
สมมติฐานการค้นคว้าอิสระ.....	36

บทที่ 3 วิธีดำเนินการค้นคว้าอิสระ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	37
เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ.....	37
1. ลักษณะเครื่องมือ.....	37
2. วิธีการสร้างเครื่องมือ.....	37
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	39
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
1. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
2. สถิติที่ใช้ในการหาค่าเฉลี่ยของเครื่องมือ.....	40
2.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
2.2 สถิติที่ใช้ในการหาค่าเฉลี่ยเครื่องมือ.....	41
แผนปฏิบัติการค้นคว้าอิสระ.....	42

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	44

สารบัญ(ต่อ)

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการค้นคว้าอิสระ.....	48
อภิปรายผล.....	50
ข้อเสนอแนะ.....	53
1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการค้นคว้าอิสระไปใช้.....	53
2. ข้อเสนอแนะในการทำการค้นคว้าอิสระครั้งต่อไป.....	54
บรรณานุกรม.....	55
ภาคผนวก.....	59
ภาคผนวก ก สถิติที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ.....	60
ภาคผนวก ข ค่า IOC ในการค้นคว้าอิสระ.....	64
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ.....	77
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์การค้นคว้าอิสระ.....	276
ภาคผนวก จ รายชื่อหน่วยงานที่ใช้ทดลอง เครื่องมือ.....	283
ภาคผนวก ฉ รายชื่อหน่วยงานที่ทำการค้นคว้าอิสระ.....	285
ภาคผนวก ช รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ ที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	287
ประวัติผู้ทำการค้นคว้าอิสระ.....	289

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	การแบ่งประเภทของสื่อการเรียนการสอนตามรูปลักษณะของสื่อ..... 12
2	ตารางประสิทธิภาพของการพัฒนาชุดการเรียนรู้สาระอัล-ฮาดิฮ์ ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ด้วยอัล-ฮาดิฮ์ อิหม่าม บุกอริตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80..... 45
3	ตารางเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน และหลังเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้สาระอัล-ฮาดิฮ์ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ด้วยอัล-ฮาดิฮ์ อิหม่าม บุกอริ..... 46
4	ตารางค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนรู้สาระอัล-ฮาดิฮ์ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ด้วยอัล-ฮาดิฮ์อิหม่ามบุกอริ..... 47
5	ตารางค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้เรียนด้านสื่อโดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิฮ์ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ด้วยอัล-ฮาดิฮ์อิหม่ามบุกอริ..... 49
6	ตารางค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้เรียนด้านการพัฒนาผู้เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิฮ์ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ด้วยอัล-ฮาดิฮ์ อิหม่ามบุกอริ..... 58
7	ตารางค่า IOC ของการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิฮ์ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ด้วยอัล-ฮาดิฮ์ อิหม่ามบุกอริ..... 62
8	ตารางความเหมาะสมของแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิฮ์ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ด้วยอัล-ฮาดิฮ์ อิหม่ามบุกอริ..... 66

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
9	ตารางค่า IOC ตรวจสอบความเหมาะสมของแบบประเมินผลโดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ฮัล – ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี..... 69
10	ตารางค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก(r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ฮัล – ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี..... 70
11	ตารางค่า IOC การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล – ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ฮัล – ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี..... 73
12	ตารางคะแนนร้อยละของการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ฮัล – ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี..... 79

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1	35

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เป็นหลักสูตรที่มีหลักการจัดการศึกษา ที่ให้ความสำคัญสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545 ที่กำหนดให้จัดการศึกษาโดยเน้นความรู้คู่คุณธรรม หลักสูตรอิสลามศึกษา มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ ทักษะ และเจตคติ ที่ดีต่อศาสนาอิสลาม โดยปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 ที่เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในวิชาศาสนา ภาษาอาหรับ ภาษามลายู และวิถี การดำรงชีวิต สามารถยกระดับความเป็นอยู่ของสังคมมุสลิมให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น หลักสูตรได้กำหนดสาระ การเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะ หรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะ หรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของ ผู้เรียน 3 กลุ่ม ดังนี้ คือ กลุ่มสาระศาสนาอิสลาม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาและจริยธรรม และ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาแต่ละกลุ่มสาระ มีเป้าหมายกำหนดคุณภาพผู้เรียนไว้ 4 ช่วงชั้น (กระทรวงศึกษาธิการ,2546 : 12) หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาอัล-ฮาดิษได้กำหนดคุณภาพ ผู้เรียนดังนี้ 1) มีความรู้ความเข้าใจความหมาย ความสำคัญ สามารถท่องจำอัล-ฮาดิษ และนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน 2) ยึดมั่นหลักคำสอน อัล-ฮาดิษและนำบทบัญญัติจากอัล-ฮาดิษไปปฏิบัติในการ ดำรงชีวิต 3) มีเจตคติที่ดีต่ออัล-ฮาดิษ (หลักสูตรอิสลามศึกษา,2546 : 12) ซึ่งการที่จะจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพดังกล่าวข้างต้น ผู้สอนจำเป็นต้องมีการนำนวัตกรรมการสอนทั้งที่เป็นสื่อการ สอนและกระบวนการจัดการเรียน การสอนที่มีคุณภาพมาใช้ในการสอน

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาอัล-ฮาดิษในด้านเนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษมีความสำคัญยิ่งที่ผู้เรียนจะต้องเข้าใจอย่างลุ่มลึก เพราะหลักคำสอนในอัล-กุรอานและอัล-ฮาดิษเป็นแนวทางชี้นำและบรรทัดฐานในการดำรงชีวิตของมุสลิมซึ่งมุสลิมทุกคนต้องเข้าใจ ความ ไม่เข้าใจในเนื้อหาและแก่นแท้เป็นปมปัญหาสำคัญที่ส่งผลให้เกิดความบิดเบือนในคำสอนของ ท่านนบี ﷺ โดยเฉพาะปัจจุบันได้มีหลักคำสอนแนวใหม่และเป็นหลักการที่หลงผิดที่ขยายตัวอย่าง กว้างขวางในสังคมปัจจุบันบ้างก็อ้างคำสอนว่าเป็นคำตรัสของท่านนบีและบ้างก็อ้างเป็นโองการ มีการกล่าวอ้างไม่น้อยว่าเป็นพระวจนะธรรมของท่านนบีที่รายงานโดยท่านอิหม่ามบุคอรียเพื่อเป็น การสนับสนุนและแรงหนุนความคิดเห็นของตนเองโดยการอุปโลกน์ บ้างก็นำหลักฐานที่มาจาก อัล-ฮาดิษฎออิฟ (ซึ่งเป็นฮาดิษที่ใช้ไม่ได้) ผู้ที่เรียนศาสนาและไม่มีความเข้าใจแบบลุ่มลึกก็จะตกเป็นเหยื่อของความเข้าใจที่หลงผิดและบิดเบือนหลักคำสอนศาสนาได้โดยง่าย(หลักสูตรอิสลามศึกษา, 2546)

ทำให้เกิดการหลุมพรางในสังคมเพราะความไม่รู้และความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องและยังเป็นช่องโหว่ให้ผู้ไม่หวังดีหรือนักศาสนาเป็นเครื่องมือในการสร้างผลประโยชน์ส่วนตนหรือศาสนาที่ร้องทำลายล้างศาสนาอิสลามทั้งทางตรงและทางอ้อม(ชัยยิอะหะหมัด ฎอนตอวีย์,2006:3)

จากการประมวลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา(อัล-ฮาดิษ)ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนอิสลามสุคตินวิทยา ประจำปีการศึกษา 2552-2553 พบว่า ผลสัมฤทธิ์อยู่ในเกณฑ์ต่ำ มาตราฐาน (วิชาการศาสนา โรงเรียนอิสลามสุคตินวิทยา,2553 : 7) ผลจากการประมวลผลดังกล่าวได้ชี้แจง ในใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนซึ่งการสำรวจจากฝ่ายวัดผลและประเมินผลฝ่ายวิชาการศาสนา โรงเรียนอิสลามสุคตินพบว่า เกิดจากหลายสาเหตุด้วยกัน อันได้แก่ เกิดจากตัวผู้เรียน ผู้สอนและสภาพแวดล้อม การศึกษาคนละเรื่องนี้มุ่งเน้นแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนที่ไม่สามารถถ่ายทอดเนื้อหาวิชาให้กับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหานี้ถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน หากยังมีการปล่อยปละละเลยและไม่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขโดยด่วนแล้วจะยิ่งเลวร้ายกว่า จัดการศึกษาไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อการสอบ Islamic-national evaluation test (I-NET) ผลจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนอิสลามสุคตินวิทยาปัจจุบันนั้น มีการจัดการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมหรือการสอนที่เน้นการบรรยายเนื้อหาสาระที่มีอยู่ตามหนังสือ โดยเน้นการสอนที่เป็นครูเป็นกลางแทนที่จะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียนได้ยาก การจัดการเรียนรู้นี้ในลักษณะนี้อาจส่งผลทำให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาไม่สมบูรณ์ตามที่ศาสนาได้กำหนดไว้ จากการสำรวจผ่านหัวหน้ากลุ่มสาระวิชาอิสลามศึกษาหมวดอัล-ฮาดิษพบว่า เด็กนักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาและแก่นแท้ของอัล-ฮาดิษอหฺมัดมุลกอรีน้อยมาก อาจจะเป็นเพราะการเรียนที่ซ้ำซ้อน ทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่ายและไม่น่าสนใจในเนื้อหาการเรียนการสอนของครู

ปัจจุบันจะเห็นได้ว่า มีการคิดค้นเทคนิคหรือรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในแบบต่างๆ มาทดลองใช้ในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา เช่น การใช้เทคนิคการบรรยาย การท่องจำ การสวด การเล่นเกม เป็นต้น แต่ผู้สอนอิสลามศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเนื้อหาตามหนังสือ มากกว่าวิธีการสอนที่ใช้สื่อหรือนวัตกรรมมาช่วยสอน จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้มาไม่ตรงกับใจเท่าที่ควร ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระอัล-ฮาดิษ ซึ่งเป็นสาระวิชาที่อาศัยการเข้าใจด้วยบทและเนื้อหา ความหมายและแก่นแท้ของอัล-ฮาดิษอหฺมัดมุลกอรี ควรมีการพัฒนาบทเรียนและพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษ พร้อมทั้งมีการประเมินผลก่อนและหลังจากการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งชุดการเรียนรู้สาระอัล-ฮาดิษ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการพัฒนาด้านความรู้ควบคู่กับความเข้าใจเนื้อหาในกลุ่ม

สาระอัล-ฮาดิษ นอกจากนี้ชุดการเรียนรู้อัล-ฮาดิษชุดนี้เป็นสื่อการสอนแนวใหม่แบบสหวิทยาการ มีความสนุกสนาน เกิดแรงกระตุ้นในการเรียนรู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจหลักการและบทบัญญัติของศาสนาอิสลามนำไปสู่การปฏิบัติศาสนกิจได้อย่างถูกต้อง

ชุดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องประกอบด้วย ปรัชญา ทฤษฎี แนวคิด เรื่องความเข้าใจ เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักของรูปแบบการสอนนั้นๆที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมมีวาระบรรยายและอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักวิชา เมื่อมีการจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้นๆ และมีการอธิบายให้ผู้เรียนเกี่ยวกับวิธีการสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ ที่จะช่วยให้กระบวนการสอนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด (ทิศนา แคมณี, 2553 : 4) ซึ่งอาจจะสรุปได้ว่า ชุดการเรียนรู้จะต้องสามารถทำนายผลที่จะเกิดขึ้นได้และมีศักยภาพในการสร้างความคิดรวบยอดและความสัมพันธ์ใหม่ๆได้

ดังนั้น การพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรีมีความจำเป็นเพราะเป็นการจัดกิจกรรมในเนื้อหาความรู้ความเข้าใจ แก่นแท้ อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรีและการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาอัล-ฮาดิษ นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษา อังกฤษ ในการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ และสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งอ้างอิงต่างประเทศได้มากขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสนใจที่จะค้นคว้าอิสระเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระ อัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรีโรงเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนอิสลามสุตดินวิทยา ซึ่งคาดว่าผลการค้นคว้าอิสระสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านอัล-ฮาดิษของผู้เรียนและบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรและการจัดการศึกษาของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การค้นคว้าอิสระ

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรี
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน โดยการใช้ชุดการเรียนรู้อัล-ฮาดิษเรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ของอัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรี

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อผลการเรียนการสอน โดยการใช้ชุดการเรียนรู้ อัล-ฮาดิษ เรื่องเนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรี

ความสำคัญของการค้นคว้าอิสระ

1. ได้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษเรื่องเนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนอิสลามสุคนดิณวิทยาที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษากลุ่มสาระ อัล-ฮาดิษเรื่องเนื้อหาและแก่นแท้ของอัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนอิสลามสุคนดิณวิทยา

2. ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษ เรื่องเนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี สำหรับโรงเรียนอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ได้แนวทางในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระ อัล-ฮาดิษเรื่องเนื้อหาและแก่นแท้ของอัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี

4. ช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น รักในการเรียน กลุ่มสาระ อัล-ฮาดิษเรื่องเนื้อหาและแก่นแท้ของอัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี

ขอบเขตการค้นคว้าอิสระ

1. ขอบเขตด้านประชากร

1.1 ขอบเขตด้านประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนอิสลามสุคนดิณวิทยา จำนวน 41 คน

1.2 ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนอิสลามสุคนดิณวิทยา จำนวน 20 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการค้นคว้าครั้งนี้คือ เฉพาะเนื้อหาในรายวิชากลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ด้วยอัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรี จำนวน 5 ชุด

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ด้วยอัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรียะ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษ

3.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ด้วยอัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรียะ

3.2.3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษเรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ด้วยอัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรียะ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรียะ หมายถึง ชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบบสื่อประสม โดยมีลักษณะคู่มือประกอบการเรียนรู้ ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบดังนี้

1. คำชี้แจงสำหรับผู้สอน
2. แผนการจัดการเรียนรู้
3. แบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน
4. ใบความรู้
5. ใบงาน
6. ใบกิจกรรม
7. แบบบันทึกกิจกรรม
8. แผนการจัดการบันทึกกิจกรรม
9. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
10. สไลด์ พาวเวอร์พอยต์

ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ หมายถึง สัดส่วนร้อยละของคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัด ระหว่างเรียนและหลังเรียน โดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรียะ ตามเกณฑ์ 80/80 โดย

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนร้อยละระหว่างเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรียะ

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนร้อยละหลังเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรียะ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความสามารถของผู้เรียนเกี่ยวกับเนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรียะ ซึ่งพิจารณาจากคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรียะ ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความรู้สึของผู้เรียนที่มีต่อการเรียน โดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรียะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งพิจารณาจากแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนอิสลามสุตดินวิทยา ที่เรียนโดยใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ปี พ.ศ. 2546 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิษ เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษอิมาม
บุคอรียะห์ ผู้ค้นคว้าอิสระได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการเพื่อนำมาใช้ในการทำงาน
ดังต่อไปนี้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. หลักศรัทธาอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546
2. การจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาอิสลาม
3. การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน
4. การพัฒนาชุดการเรียนรู้
5. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่ใช้ในการพัฒนาชุดการเรียนรู้
6. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้
7. การวัดและประเมินผล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ
2. งานวิจัยต่างประเทศ

กรอบแนวคิดการค้นคว้าอิสระ

สมมติฐานการค้นคว้าอิสระ

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546

1.1 การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร

การเรียนรู้ในอิสลามศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนที่มีความศรัทธามั่นและปฏิบัติตามคำสอนของอิสลามนำมาพัฒนาตนเอง ครอบครัวและสังคมมีบุคลิกภาพเหมือนต๊ะละบี มูอาหมัด คือตลอดออลัยฮิวาซัลลัม ก่อให้เกิดความสันติสุขทั้งโลกนี้และโลกหน้า

1.2 จุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษา

จุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิต ควรดำเนินการต่อไปนี้

1. การจัดการศึกษา ควรมุ่งเน้น ปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้
2. เน้นในด้านจิตใจ เพื่อให้ผู้เรียนสำนึกด้วยตนเองในการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดี
3. ฝึกให้นักเรียนปฏิบัติจริง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียน ทำได้ ทำเป็นรักการอ่านคิดเป็นใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง
4. ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และเอากระบวนการวิจัยมาใช้ในการสอน
5. สอนให้เกิดการเรียนรู้ ทุกเวลา ทุกสถานที่
6. การจัดการเรียนรู้ ควรลดเวลาเรียนเพิ่มเวลาการอ่าน ประสบการณ์ในทุกกระบวนการศึกษา
7. การจัดการศึกษา สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบ่าวของอัลลอฮ์ที่ประเสริฐให้อยู่ในหนทางของอัลลอฮ์ ทำให้ผู้เรียนมีความคิดที่จะพัฒนาตนเองและผู้อื่นให้ยึดแนวทางอัลอิสลาม ทั้งอัลกุรอาน และอัล-ฮาดิษ

1.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

เมื่อผู้เรียน เรียนจบสาระการเรียนรู้อิสลามศึกษาผู้เรียนควรมีคุณลักษณะดังนี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจหลักการอิสลามและตระหนักถึงความจำเป็นในการเรียนรู้สาระอิสลามศึกษา
2. ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักคำสอนของอิสลามศึกษา
3. เห็นคุณค่าของตนเองและมีความภาคภูมิใจในความเป็นมุสลิม
4. มีทักษะและปฏิบัติตามหลักการอิสลามในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ

5. เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
6. เชิญชวนผู้อื่นให้ทำความดี
7. รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น
8. เป็นแบบอย่างที่ดีตามแนวทางของอิสลาม

สรุปว่าหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนเป็นมุสลิมที่ศรัทธามั่นต่ออัลเลาะห์โดยเน้นให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สำคัญ คือ มีความรู้ความเข้าใจหลักการอิสลามตระหนักถึงความจำเป็นในการเรียนรู้สาระอิสลามศึกษา ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักคำสอนของอิสลามศึกษาและยึดแนวทางอิสลามศึกษา มาใช้ในการดำรงชีวิต

2. การจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาอิสลาม

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ของครูต่อผู้เรียน

อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต (2551 : 101) ได้กล่าวถึงแนวคิดของอัล- ชรรนุญว่าได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาคือว่าเป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคนที่จะต้องแสวงหาความรู้ได้กล่าวถึงหน้าที่ของครูต่อผู้เรียนสรุปได้ ดังนี้

- 1) มีความเมตตาต่อหน้าเรียนปฏิบัติต่อเขาเสมือนเขาเป็นลูกๆของท่าน
- 2) เดินตามแบบอย่างของท่านศุขดาเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้
- 3) ให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนเท่าที่ความสามารถ
- 4) ไม่เน้นเกี่ยวกับความรู้ของนักเรียนเพียงอย่างเดียว แต่ครูควรให้ความสนใจอย่าง

เต็มที่ต่อผลงานของเขา

- 5) อย่าตำหนิวิชาของครูอื่นๆในทางตรงกันข้ามครูควรโน้มน้าวเด็กให้เรียนหลายๆ

สาขาวิชา

- 6) เลือกตัวอย่างที่เหมาะสมกับสมรรถภาพทางสติปัญญาของเด็ก
- 7) สนับสนุนแก่อุปถัมภ์เรียนแก่เด็กๆโดยการให้เขาปฏิบัติด้วยตนเอง
- 8) เรียงร้อยให้เด็กใช้สติปัญญาและตัดสินใจด้วยตัวเองไม่ใช่เลียนแบบครูผู้สอนได้

ริซาวี (Rizawi Sajjad, 1986 : 104) ได้กล่าวถึงแนวคิดของอัลหมอลาฮิเกี่ยวกับหน้าที่ของครูต่อผู้เรียนนั้นเปรียบเหมือนผู้ปลูกฝังจิตวิญญาณ ครูเปรียบเสมือนผู้ที่ให้โอกาสแก่ผู้เรียนเห็นโลกเห็นเขาจะใกล้ชิดผู้เรียนและจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กเพื่อประสิทธิผลของการเรียนรู้

สรุปว่าหน้าที่ของครูต่อผู้เรียนตามทัศนะของนักปราชญ์มุสลิมสรุป คือการสร้างผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่ดีมีความรู้และเป็นบ่าวที่ดีของอัลลอฮ์สามารถดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขบนหลักธรรมและศาสนา

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาในอิสลาม

การศึกษาในอิสลามไม่ได้หมายถึงเพียงการถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ หรือทักษะจากชนรุ่นหนึ่งไปยังชนอีกรุ่นหนึ่ง แต่ในมุมมองของอิสลามการศึกษาจะมีความหมายกว้างครอบคลุมหลายๆ ด้าน กล่าวคือการศึกษาในอิสลามเป็นกระบวนการอบรมและบ่มเพาะสติปัญญา ร่างกายและจิตวิญญาณ เพื่อผลิตมนุษย์ที่สมบูรณ์ การศึกษาในอิสลาม จะมีความหมายที่ครอบคลุมหลายคุณลักษณะ (อรุณ บุญชม, 2549 :34) ได้กล่าวถึงแนวการจัดการเรียนรู้ในทัศนะของอิบนุชะฮุนนุดังต่อไปนี้

1. อัล-ตัรบียะฮ หมายถึง การอบรม การขัดเกลาจิตใจ
2. อัล-ตะห์ลีม หมายถึง การถ่ายทอดความรู้ ซึ่งรวมถึงความรู้ทางศาสนาและความรู้ทางโลก
3. อัล-ตะอะดีบ หมายถึง การอบรมบ่มนิสัยให้มีคุณธรรม จริยธรรมและมีระเบียบวินัย

จากคำนิยามของการศึกษาในอิสลามข้างต้นจะพบว่า การศึกษาในอิสลามเป็นการศึกษาตลอดชีพ เป็นการพัฒนาร่างกายของความเป็นมนุษย์ไม่ว่าด้านวิญญาณ สติปัญญาและร่างกายเป็นการสร้างผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่ดีมีความรู้และเป็นบ่าวที่ดีของอัลลอฮ์สามารถดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขบนหลักธรรมและศาสนา ดังที่ อัลฆอซาลี(1994:13-14) ได้กล่าวถึงการศึกษาในอิสลามว่า การศึกษาในอิสลามมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงระหว่างทางโลกและทางธรรมอิสลามเล็งเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาที่สามารถสร้างโอกาสและปัจจัยแก่มวลมนุษยชาติ

สรุปว่าการศึกษาในอิสลามตามทัศนะของนักปราชญ์อิสลามเป็นการจัดการศึกษาจะทำให้มนุษย์สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกายจิตใจและสติปัญญา มีคุณธรรมในการดำเนินชีวิตตามครรลองของ หลักศาสนาควบคู่กับการพัฒนาตนเองและสังคม

3. การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

3.1 ความหมายสื่อการเรียนรู้

กิดานันท์ มลิทอง (2546 : 26) ได้ให้ความหมาย สื่อการเรียนรู้ว่า หมายถึง สื่อหรือวัตถุใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง สไลด์ วิดีโอ โทรทัศน์ วิทยุทัศน์ แผนภูมิ รูปภาพ ฯลฯ ซึ่งเป็นวัสดุหรืออุปกรณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอน หรือเป็นอุปกรณ์เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาจากวิทยุถึงผู้เรียน เป็นวัสดุอุปกรณ์ทางกายภาพที่นำมาใช้ในเทคโนโลยีการศึกษา เป็นสิ่งที่ใช้เป็นตัวกลางหรือช่องทางสำหรับการสอนของผู้สอนส่งไปถึงผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนวางไว้ได้เป็นอย่างดี

รุ่งโรจน์ พงศ์กิจวิฑูร (2550 : 74) สื่อการเรียนรู้หมายถึง สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการ และสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางหรือเป็นตัวกลางในการเรียนการสอน สำหรับถ่ายทอดหรือส่งผ่านความรู้ ทักษะและเจตคติ เพื่อให้การจัดการเรียนมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ได้ตั้งไว้

ลำลี รักสุทธี (2553 : 9) ได้ให้ความหมายคำว่า สื่อหรือการเรียนรู้ว่า “คือตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ แปลหรือช่วยทำให้เนื้อหาที่ยากให้เบ่ง่าย ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนอย่างเป็นรูปธรรมแบบง่ายๆ ในบรรยากาศการเรียนรู้อย่างสนุกสนาน ตื่นเต้น เข้าใจ ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียน สามารถแก้ปัญหาการเรียนการสอนได้ ทำให้การจัดการศึกษาเรียนรู้เป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว บรรลุเป้าหมายได้ง่ายกว่าสะดวกกว่า นำนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้และไปทำตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

สรุปว่า สื่อการเรียนรู้ หมายถึง สื่อที่มนุษย์สร้างขึ้นและสื่อที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ซึ่งสื่อเหล่านี้ครูผู้สอนจะคัดเลือกให้เหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและบรรลุตามจุดประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

3.2 ประเภทสื่อการเรียนการสอน

ลำลี รักสุทธี (2553 : 10) ได้แบ่งประเภทของสื่อการเรียนการสอนตามรูปลักษณะและการนำไปใช้ได้ ดังนี้

- 1) แบ่งตามรูปลักษณะ ซึ่งแบ่งได้ตามลักษณะดังนี้

ตารางที่ 1 การแบ่งประเภทของสื่อการเรียนการสอนตามรูปลักษณะของสื่อ

ประเภทวัสดุ	ประเภทอุปกรณ์	ประเภทวิธีการ
1. หนังสือเรียน สิ่งพิมพ์	1. คอมพิวเตอร์	1. การอธิบาย
2. เอกสารประกอบการเรียน	2. เครื่องฉายโปรเจกเตอร์	2. การสาธิต
3. แบบฝึกหัด แบบฝึกทักษะ	3. วิทยุ	3. การบรรยาย
4. ใบงาน ใบกิจกรรม	4. โทรทัศน์	4. การแสดงบทบาทสมมติ
5. รูปภาพ	5. เทป	5. การเล่นเกม
6. แลบบันทึกเสียง	6. เครื่องเล่นวีซีดี	6. การร้องเพลง
7. แผนภูมิ	7. จอโปรเจกเตอร์	7. การเล่นเกม/เล่นิทาน
8. แผ่นซีดีรอม	8. ป้ายนิเทศ	8. การจัดกระบวนการศึกษา
9. แผ่นวีซีดี	9. วัสดุทัศน	9. เพื่อช่วยเพื่อน
10. ชุดการสอน	10. ภาพยนตร์	10. วิธีสอนแบบต่างๆ
11. หนังสือเสริมประสบการณ์	11. คอมพิวเตอร์ช่วยสอน	ฯลฯ
12. สื่อประสม	12. อินเทอร์เน็ต	
13. เอกสารอ้างอิง	ฯลฯ	
ฯลฯ		

2) แบ่งตามลักษณะของผู้ใช้

- สื่อการเรียนรู้สำหรับใช้เรียน (สำหรับนักเรียน) คือสื่อที่ใช้สำหรับให้นักเรียนใช้ในการเรียน เป็นสื่อประเภทวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ วัสดุทัศน โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือเรียน แบบฝึกหัด แบบฝึกทักษะ แบบเรียน หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสือส่งเสริมการอ่าน หนังสืออ่านประกอบ ใบความรู้ เป็นต้น สื่อสำหรับนักเรียนแต่ละชนิดก็จะมีลักษณะสอดคล้องกับนักเรียนแต่ละวัย และมีลักษณะสอดคล้องกับธรรมชาติวิชาหรือเนื้อหาที่ครูต้องการนำมาใช้แก้ปัญหา

- สื่อการเรียนรู้สำหรับใช้สอน (สำหรับครู) คือ สื่อสำหรับครูใช้เพื่อประกอบการสอน การให้ความรู้แก่นักเรียน เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยครูอธิบาย ขยายความสื่อจากนามธรรมเป็นรูปธรรม ดังนั้นสื่อสำหรับครูนั้นจึงเป็นสื่อประเภทเครื่องมือครู อาจเป็นในรูปของวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ วัสดุทัศน หนังสือเรียน ชุดเฉลยแบบฝึกชุดกิจกรรม เอกสารประกอบการสอน เป็นต้น ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับสื่อที่นักเรียนใช้

กระทรวงศึกษาธิการ (2545: 8-9) ได้จำแนกประเภทของชุดการเรียนรู้โดยได้รวมทุกสิ่งรอบตัวไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ สิ่งของ สถานที่ เหตุการณ์ ความคิด มาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน เพื่อเอื้อให้เกิดการเรียนรู้โดยจำแนกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่ได้แสดงหรือจำแนก หรือเรียบเรียงสาระความรู้ต่าง ๆ โดยใช้ตัวหนังสือเป็นตัวเขียนหรือตัวพิมพ์เป็นสื่อเพื่อแสดงความหมาย สื่อสิ่งพิมพ์มีหลายประเภท เช่น เอกสาร หนังสือตำรา หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร จุลสาร จดหมาย จดหมายเหตุด่วน บันทึกรายงาน วิทยานิพนธ์ เป็นต้น

2. สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อวัสดุที่ได้ผลิตขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับเครื่องมื่อโสตทัศนูปกรณ์หรือเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น วิดีทัศน์ แถบบันทึกเสียง สไลด์ แผ่นซีดี คอมพิวเตอร์ช่วยสอน นอกจากนี้สื่อเทคโนโลยี ยังรวมถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอน

3. สื่ออื่นๆ นอกจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อเทคโนโลยี แล้วยังมีสื่ออื่นๆ ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนซึ่งมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสื่อ 2 ประเภทดังกล่าว เพราะสามารถอำนวยความสะดวกทั้งถิ่นที่ขาดแคลนสิ่งพิมพ์และสื่อเทคโนโลยี สื่อเหล่านี้อาจแบ่งได้ 2 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

- สื่อบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ซึ่งสามารถทำหน้าที่ถ่ายทอดสาระความรู้ แนวคิด เจตคติ และวิธีปฏิบัติตนไปสู่บุคคลอื่น สื่อบุคคลอาจเป็นบุคลากรที่อยู่ในระบบโรงเรียน เช่น ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักการภารโรง หรืออาจเป็นบุคลากรภายนอกระบบโรงเรียน เช่น บุคลากร หน่วยงานที่ให้ความชำนาญและเชี่ยวชาญในสาขาอาชีพต่างๆ เป็นต้น

- สื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สื่อที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือสภาพที่อยู่รอบตัวผู้เรียน เช่น พืชผัก ผลไม้ สัตว์ชนิดต่างๆ ปรากฏการณ์ธรรมชาติ แผ่นดินไหว สภาพดินฟ้าอากาศ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งวิทยบริการหรือแหล่งการเรียนรู้ห้องสมุด ชุมชน สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เป็นสื่อที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งครูหาได้ไม่ยาก

สรุปได้ว่าสื่อการเรียนรู้สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท คือ สื่อที่มนุษย์สร้างขึ้น และสื่อที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ซึ่งถ้าเหล่านี้นักครูผู้สอนจะต้องเลือกให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและบรรลุตามจุดประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

4. การพัฒนาชุดการเรียนรู้

4.1 ความหมายของชุดการเรียนรู้

ชุดการเรียนรู้ มีชื่อเรียกที่แตกต่างกัน เช่น ชุดการเรียนการสอน ชุดการเรียนรู้ ชุดการสอน ชุดการเรียนรู้สำเร็จรูป ชุดกิจกรรม ซึ่งเหล่านี้เป็นสื่อประสมที่จัดขึ้นและได้มีน้ำศึกษาช่วยท่านได้ให้ความหมายของชุดการเรียนรู้ไว้ดังจะขอยกตัวอย่าง ดังนี้

สุมานัน รุ่งเรืองธรรม (2526 : 112) ได้ให้ความหมายชุดการเรียนรู้ว่า เป็นระบบการผลิต และนำสื่อการเรียนหลายๆอย่างมาสัมพันธ์กัน และมีคุณค่าส่งเสริมซึ่งกันและกัน เรื่องการนำระบบสื่อประสมที่สอดคล้องกับเนื้อหา และประสบการณ์ของแต่ละหน่วยวิชา มาใช้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สมหญิง เจริญจิตรกรรม (2529 : 65 – 66) ได้กล่าวถึงความหมายของชุดการเรียนรู้ว่าเป็นชุดของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ประกอบขึ้นเพื่อใช้ในการสอน เนื้อหา เนื้อหาซึ่งอยู่ในรูปแบบของสื่อประสม และใช้วิธีการจัดระบบเพื่อให้ชุดการเรียนรู้แต่ละชุดมีประสิทธิภาพ ชุดการเรียนรู้อาจอยู่ในแฟ้ม หรือกล่องซึ่งมีจำนวนเท่ากับหน่วยการสอนแต่ละวิชา

อัญชลี แจ่มเจริญ และสุกัญญา ชำนาญธรรม (2533 : 157) ได้ให้ความหมายของชุดการเรียนรู้ว่าเป็นนวัตกรรมการใช้สื่อการสอนแบบประสม ที่จัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนตามหัวข้อเนื้อหา และประสบการณ์ของแต่ละหน่วย มาใช้ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นิยมจัดสื่อการสอนประเภทแฟ้ม กล่องหรือซองหรือเป็นกระเป๋ แล้วแต่ผู้สร้างจะจัดขึ้น อุปกรณ์ภายในชุดการเรียนรู้ประกอบด้วย อุปกรณ์ที่ใช้สอนหรือเรียน อุปกรณ์ส่งเสริมความเข้าใจ และอุปกรณ์วัดความก้าวหน้าของการเรียน

นุชลดา สว่างแสง (2540 : 31) ได้กล่าวว่าชุดการเรียนรู้เป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างหนึ่งในลักษณะเป็นสื่อประสม ซึ่งนำมาใช้เป็นเรื่องชี้แนวทางและเครื่องมือในการสอนหรือผู้เรียนใช้เรียนด้วยตัวเองหรือทั้งผู้เรียน และผู้สอนใช้ร่วมกันเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตามจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนที่ตั้งไว้ในเนื้อหาวิชาต่างๆภายในชุดการเรียนรู้ประกอบด้วย สื่อประสมที่สอดคล้องกับเนื้อหาและประสบการณ์

อรรถพงษ์ ดุสิตพันธ์ (2538:34) ได้ให้ความหมายของชุดการเรียนรู้ว่าเป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาในลักษณะเป็นสื่อประสม ซึ่งเป็นวิธีที่ครูทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลังจากการเรียนรู้

กู๊ด (Good, 1973 : 306) ได้ให้ความหมายชุดการเรียนรู้ว่าเป็นโปรแกรมการสอนที่ทุกอย่างจัดไว้โดยเฉพาะโดยแต่ละหน่วยประกอบด้วยสื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน และกระบวนการเรียนรู้ คู่มือ เนื้อหา และแบบทดสอบ มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนไว้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

กอร์ดอน (Gordon, 1973 : 258) ได้ให้ความหมายชุดการเรียนรู้ว่าเป็นชุดของวัสดุอุปกรณ์และกระบวนการเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่ประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน ได้แก่ วัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนและการประเมินผล

สรุปว่า ชุดการเรียนรู้ หมายถึง สื่อประสมชนิดหนึ่งทุกอย่างจัดไว้เป็นชุดเดียวกันเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งจะประกอบไปด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน ได้แก่ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้

4.2 ประโยชน์และความสำคัญของชุดการเรียนรู้

ทิสนา แชนนีย์ (2553 : 34) กล่าวถึงความสำคัญของชุดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

- 1) มีบทบาทต่อการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น
- 2) เป็นระบบการนำสื่อประสมที่สอดคล้องและสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายเนื้อหาวิชา และประสบการณ์ของหน่วยใด หน่วยหนึ่งโดยเฉพาะ มีสื่อการสอนที่อยู่ในรูปวัสดุ อุปกรณ์ หรือวิธีการต่างๆ ที่จะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เนื้อหาวิชาได้อย่างต่อเนื่อง
- 3) ชุดการเรียนรู้สามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ได้พร้อมกันเป็นจำนวนมากๆ ได้ชุดการเรียนรายบุคคลทั้งระบบทางไกลและใกล้เป็นต้นและนอกจากนี้ชุดการเรียนรู้ยังสามารถปรับเปลี่ยนและแก้ไขให้เกิดความรู้และวิทยาการที่ใหม่ๆ ได้
- 4) มีบทบาทสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ไปสู่ปรัชญาการศึกษาแนวพัฒนาการได้อย่างเต็มที่โดยชุดการเรียนรู้ เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นที่ตัวเรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ครูเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำและประสานกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้จากการได้ทำกิจกรรมร่วมกัน อันจะทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ตรงและถาวรยิ่งขึ้น

สแตนฟิลด์ (Standfield David, 1930 : 167) แห่งสถาบัน Ontario for Studies in education กล่าวถึงคุณค่าและประโยชน์ของชุดการเรียนรู้ ดังนี้

- 1) ช่วยเร่งและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน
- 2) สนับสนุนและสนองตอบความแตกต่างระหว่างบุคคล

- 3) ให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียนในแนวทางเดียวกัน
- 4) ช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอิสระจากอารมณ์และบุคลิกภาพของผู้สอน
- 5) ช่วยลดภาระและสร้างความมั่นใจให้แก่ครูผู้สอน
- 6) ช่วยลดปัญหาการขาดแคลนครูหรือผู้มีประสบการณ์เฉพาะทางได้
- 7) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนตนเองในด้านความกล้าแสดงออก ความรู้ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้ผลที่ได้จากการจัดการเรียนรู้

สรุปว่าชุดการเรียนรู้ มีประโยชน์ ดังนี้

1. เป็นสื่อประสมที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาการเรียนรู้
2. สามารถลดภาระงานของครูในเรื่องการเข้าสอนในกรณีที่ครูจัดการเรียนอื่นๆ
3. ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ทักษะและเจตคติที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้งและเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน

4.3 ประเภทของชุดการเรียนรู้

รสริน พิมลบรรยงค์ (2547 : 255) ได้แบ่งประเภทชุดการเรียนรู้ตามแนวของนักเทคโนโลยีการศึกษาเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) อุปกรณ์ (Hardware) หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวกลางหรือตัวผ่านในการให้ข้อมูลความรู้ที่ได้บันทึกไว้ในวัสดุสื่อบันทึกข้อมูลเพื่อให้เห็นหรือได้ยินได้ เช่น เครื่องฉายภาพ โปรเจกเตอร์ เครื่องเล่นเทป เครื่องเสียง คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

2) วัสดุ (Software) หมายถึง สื่อที่เก็บความรู้ไว้ในตัวเอง จำแนกได้สองลักษณะ คือ

(1) วัสดุที่สามารถถ่ายทอดเนื้อหาได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นช่วย เช่น แผ่นที่ ลูกโลก หุ่นจำลอง เป็นต้น

(2) วัสดุที่ไม่สามารถถ่ายทอดเนื้อหาได้ด้วยตนเอง จำเป็นต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นๆช่วย เช่น แผ่นเสียง ซีดี เป็นต้น

3) เทคนิคและวิธีการ (Technique and Method) หมายถึง สื่อที่มีลักษณะเน้นทางด้านแนวความคิดหรือรูปแบบขั้นตอนในการเรียนการสอนสำคัญ โดยอาจนำเอาวัสดุหรืออุปกรณ์มาช่วยในการสอนด้วยก็ได้

วิชัย วงใหญ่ (2525 : 186-187) ได้แบ่งประเภทของชุดการเรียนรู้ไว้ 3 ประเภท คือ

- 1) ชุดการเรียนรู้ สำหรับครูสามารถใช้เป็นชุดการเรียนรู้ที่กำหนดกิจกรรม และ

ให้ผู้เรียนสามารถร่วมกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น ชุดการเรียนรู้จึงมีเนื้อหาวิชาเพียงหน่วยเดียวเท่านั้น และสามารถใช้ได้กับนักเรียนทั้งชั้นเรียน

2) ชุดการเรียนรู้สำหรับกิจกรรมแบบกลุ่ม ชุดการเรียนรู้และการสอนแบบนี้นี้ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรมร่วมกัน และสามารถจัดการเรียนในรูปแบบของคู่เรียน หรือกลุ่มเรียน ชุดการเรียนรู้สำหรับกิจกรรมกลุ่มจะประกอบด้วยชุดการเรียนการสอนย่อยที่มีจำนวนเท่ากับจำนวน ศูนย์การเรียน

3) ชุดการเรียนรู้รายบุคคล เป็นชุดการสอนที่จัดระบบขั้นตอน เพื่อให้ผู้เรียนใช้ เรียนได้ด้วยตนเองตามลำดับขั้นความสามารถของแต่ละบุคคล เมื่อศึกษาจบแล้วจะทำการทดสอบ และประเมินผล ความก้าวหน้า และศึกษาชุดอื่นต่อไปตามลำดับ เมื่อมีปัญหาผู้เรียนมีปัญหาผู้เรียน สามารถปรึกษากันระหว่างผู้เรียน และผู้สอนพร้อมจะให้ความช่วยเหลือทันทีในฐานะผู้ ประสานงาน และผู้ชี้แนะแนวทางการศึกษา สามารถพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียนได้เต็ม ศักยภาพ ชุดการเรียนรู้แบบนี้อาจเรียกว่า บทเรียนโมดูล (Module)

สรุปว่า ชุดการเรียนรู้ มี 3 ประเภท ดังนี้

1) ชุดการเรียนรู้รายบุคคล เป็นชุดการสอนที่จัดระบบขั้นตอน เพื่อให้ผู้เรียนใช้ เรียนได้ด้วยตนเองตามลำดับขั้นความสามารถของแต่ละบุคคล เมื่อศึกษาจบแล้วจะทำการทดสอบและ ประเมินผล ความก้าวหน้า และศึกษาชุดอื่นต่อไปตามลำดับ เมื่อมีปัญหาผู้เรียนมีปัญหาผู้เรียน สามารถปรึกษากันระหว่างผู้เรียน และผู้สอนพร้อมจะให้ความช่วยเหลือทันทีในฐานะผู้ ประสานงาน และผู้ชี้แนะแนวทางการศึกษา สามารถพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียนได้เต็ม ศักยภาพ

2) ชุดการเรียนรู้สำหรับครูสามารถใช้เป็นชุดการเรียนรู้ที่กำหนดกิจกรรม และสื่อ การเรียนให้ครูใช้ประกอบ การบรรยาย เพื่อเปลี่ยนบทบาทการพูดของครูให้น้อยลง และเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนสามารถร่วมกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น

3) ชุดการเรียนรู้การสอนแบบผสม เป็นชุดการเรียนรู้ซึ่งนักเรียนสามารถใช้เรียน ด้วยตนเอง หรือครูใช้สอนก็ได้ จึงเป็นชุดการเรียนรู้ที่ประกอบไปด้วยชุดการเรียนรู้รายบุคคล กับชุด การเรียนรู้สำหรับครูด้วยกันในการสร้างชุดการเรียนการสอนลักษณะนี้จะต้องเตรียมกิจกรรมทั้งครู และนักเรียนให้ครบทุกกิจกรรม และในขณะที่ใช้ชุดการเรียนรู้ครูอาจสอนเอง หรือให้นักเรียนเรียน ด้วยตนเองก็ได้

4.4 องค์ประกอบของชุดการเรียนรู้

สันติดี ภีบาลสุข และพิมพ์ใจ ภีบาลสุข (2525 : 196-197)กล่าวถึง องค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย

1) คู่มือครู เป็นคู่มือ แผนการสอนสำหรับครูและผู้เรียนตามลักษณะของชุดการเรียนรู้ ภายในคู่มือครูจะชี้แจงถึงวิธีการใช้ชุดการสอนเอาไว้โดยละเอียดครูและผู้เรียนต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด จึงสามารถใช้แผนการสอนได้ผล

2) เนื้อหาหรือประสบการณ์ จะจัดไว้ในรูปแบบของอาจจะ มี ภาพประกอบการสอน ต่างๆบทเรียนสำเร็จรูปหรือ สไลด์ เทปบันทึกเสียง फिल्मสตริป แผ่นโพรเจกเตอร์ เป็นต้น

3) แบบประเมินผล อาจจะอยู่ในลักษณะของแบบฝึกหัด หรือการสังเกตกิจกรรม สุริย์ เหมะประสิทธิ์ (2533 : 269) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ว่าประกอบด้วย

- 1) คำชี้แจง
- 2) หลักการและเหตุผล
- 3) วัตถุประสงค์
- 4) ความรู้เบื้องต้น
- 5) การประเมินผลก่อนเรียน
- 6) ความคิดรวบยอด
- 7) ส่วนประกอบของชุดการเรียนรู้
- 8) เนื้อหาสาระ
- 9) ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม
- 10) กิจกรรมการเรียนการสอน
- 11) เวลาสำหรับการจัดการเรียนการสอน
- 12) การวัดและประเมินผล

ปวรณรัตน์ สาระกุลและคณะ (2551: 20)ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของชุดการเรียนรู้มีองค์ประกอบ ดังนี้คือ

- 1) คู่มือการใช้ชุดจัดการเรียนรู้
- 2) เนื้อหา
- 3) แผนการจัดการเรียนการสอน
- 4) มาตรฐานการเรียนรู้
- 5) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

- 6) จุดประสงค์การเรียนรู้
- 7) สารการเรียนรู้
- 8) กิจกรรมการเรียนรู้
- 9) การวัดและประเมินผล
- 10) ในส่วนของกิจกรรมเน้นการปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนสามารถให้เหตุผลได้
ดังนั้นสรุปคู่มือการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย
 1. คำชี้แจงสำหรับผู้สอน
 2. แผนการจัดการเรียนรู้
 - 2.1 จุดประสงค์การเรียนรู้
 - 2.2 สารการเรียนรู้
 - 2.3 สื่อและแหล่งเรียนรู้
 - 2.4 กิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.4.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน
 - 2.4.2 ขั้นสอน
 - 2.4.3 ขั้นสรุป
 3. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
 4. ใบความรู้
 5. ใบงาน
 6. ใบกิจกรรม
 7. แบบบันทึกกิจกรรม
 8. แนวทางการวัดกิจกรรม
 9. เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
 10. สไลด์เพาเวอร์พอยต์
 11. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
 12. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน

4.5 ลักษณะของชุดการเรียนรู้ที่ดี

สำลี รักสุทธี (2553 : 11) ได้กล่าวว่า “ชุดการเรียนรู้ที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้”

- 1) มีคุณภาพ สามารถแก้ปัญหาได้ตามเป้าหมาย
- 2) มีคุณค่า แสดงถึงการพัฒนาและความคิดสร้างสรรค์ในผลงานหรือสื่ออื่น

- 3) เหมาะสมกับวัยหรือระดับของผู้เรียน
 - 4) สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือประหยัด ราคาไม่แพง
 - 5) จัดทำได้ง่าย ครูสามารถทำได้
 - 6) ใช้วัสดุที่หาได้ง่ายในห้องอื่น
 - 7) มีความสะดวก ใช้ง่าย ไม่สลับซับซ้อน
 - 8) มีความคงทน
 - 9) จัดเก็บได้ง่าย
 - 10) สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ที่มีปัญหาหรือเนื้อหาหรือเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ
 - 11) กระตุ้นและเร้าความสนใจได้จริง
 - 12) แปลเรื่องที่เป็นามธรรมให้เป็นรูปธรรมได้จริง
- ปวรรณรัตน์ สาระกุลและคณะ(2551 : 24) กล่าวว่า ชุดการเรียนรู้ที่ดี มีลักษณะ

ดังนี้

- 1) สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือประหยัด ราคาไม่แพง
 - 2) จัดทำได้ง่าย ครูสามารถทำได้
 - 3) ใช้วัสดุที่หาได้ง่ายในห้องอื่น
 - 4) มีความสะดวก ใช้ง่าย ไม่สลับซับซ้อน
 - 5) มีความคงทน
 - 6) จัดเก็บได้ง่าย
 - 7) สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ที่มีปัญหาหรือเนื้อหาหรือเรื่องที่ต้องการแก้ไข
 - 8) กระตุ้นและเร้าความสนใจได้จริง
- สรุปว่าชุดการเรียนรู้ที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้
- 1) ช่วยลดภาระงานของครูและครูท่านอื่นสามารถทำการสอนแทนได้ในกรณีที่

ผู้สอนไม่สามารถปฏิบัติงานได้ภาระงานของตนเอง

- 2) ช่วยเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเนื้อหา
- 3) สามารถจัดทำได้สะดวก
- 4) สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนหลังจากการจัดประสบการณ์
- 5) จัดเก็บง่ายและมีความคงทน
- 6) เนื้อหามีความเหมาะสมและสอดคล้อง

4.6 การสร้างและหาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525: 189-19) ได้เสนอขั้นตอนในการสร้างชุดการเรียนรู้ไว้ 10 ขั้นตอนซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ศึกษาเนื้อหาสาระของของวิชาทั้งหมดอย่างละเอียดว่าสิ่งที่เราจะนำมาทำชุดการเรียนรู้นั้นจะมุ่งเน้นให้เกิดหลักการของการเรียนรู้อะไรบ้างให้ผู้เรียนนำเนื้อหาสาระของวิชาที่ได้มาวิเคราะห์แล้วมาแบ่งเป็นหน่วยการเรียนการสอน ในแต่ละหน่วยนั้นจะมีหัวข้อย่อยอยู่อีกที่เราต้องศึกษาพิจารณาให้ละเอียดชัดเจนเพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อนในหน่วยอื่น จากนั้นจะสร้างความสับสนแก่ผู้เรียนได้และการแบ่งหน่วยการเรียนการสอนของแต่ละเนื้อหาสาระวิชาขึ้นควรจะเรียงลำดับขั้นตอนของเนื้อหาสาระให้ถูกต้องว่า อะไรเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ก่อนอันเป็นพื้นฐานตามขั้นตอนของความรู้ และลักษณะวิชานั้น

2) เมื่อศึกษาเนื้อหาสาระ และแบ่งหน่วยการเรียนการสอนได้แล้วจะต้องพิจารณาตัดสินใจว่า จะทำชุดการสอนแบบใด โดยกำหนดถึงข้อกำหนดว่า ผู้เรียนคือใคร จะให้ทำอะไรกับผู้เรียน จะให้ทำกิจกรรมแบบใด จะทำได้ได้อย่างไร สิ่งเหล่านี้จะเป็นเกณฑ์ในการกำหนดการเรียน

3) กำหนดหน่วยการสอน โดยประมาณเนื้อหาสาระที่เราสามารถถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนได้ตามชั่วโมงที่กำหนด โดยคำนึงถึงรูปแบบหน่วยที่น่าสนใจ ให้ความรู้ขึ้นบานแก่ผู้เรียนสามารถหาสื่อได้ง่าย ศึกษาวิเคราะห์ให้ละเอียดอีกครั้งว่าหน่วยการเรียนการสอนนั้นมีหลักการหรือความคิดรวบยอดอะไร มีหัวข้อย่อยอะไรบ้างที่รวมอยู่ในหน่วยนี้ แต่ละหัวข้อย่อยมีความคิดรวบยอดอะไรอีกบ้างที่จะต้องศึกษา พยายามถึงแก่นของหลักการเรียนรู้ออกมาให้ได้

4) กำหนดความคิดรวบยอด ความคิดรวบยอดที่เรากำหนดขึ้นจะต้องสอดคล้องกับหน่วยและหัวเรื่อง โดยสรุปแนวคิดสาระ และหลักเกณฑ์สำคัญเพื่อเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการสอนให้สอดคล้องกัน

5) จุดประสงค์การเรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับความคิดรวบยอดโดยกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งหมายถึงความสามารถของผู้เรียนที่แสดงออกมาให้เห็นภายหลังการเรียนการสอนหรือการเรียนแต่ละเรื่องจบไปแล้วโดยผู้สอนสามารถวัดได้ จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมนี้ผู้สอนระบุให้ชัดเจนว่าทำได้ก็ยิ่งมีความประสบความสำเร็จมากขึ้นเท่านั้น ดังนั้นจึงควรใช้เวลาตรวจสอบจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละข้อให้ถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาสาระการเรียนรู้

6) การวิเคราะห์งาน คือการนำจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละข้อมาทำการวิเคราะห์งาน เพื่อความสอดคล้องในการจัดการเรียนรู้

7) การเรียงลำดับกิจกรรมการเรียนรู้ภายหลังที่เราำจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละข้อมาวิเคราะห์ และเรียงลำดับกิจกรรมแต่ละข้อ เพื่อเกิดความสัมพันธ์และกลมกลืนในการเรียนสอนแล้วนำทั้งหมดมาหลอมรวมเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ขั้นสมบูรณ์ที่สุด

8) สื่อการสอน คือวัสดุอุปกรณ์และกิจกรรมที่เด็กและครูต้องกระทำ เพื่อให้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งครูจะจัดทำขึ้นและจัดไว้ให้เรียบร้อย ถ้าสื่อเป็นของใหญ่โต หรือมีคุณค่าที่จะต้องจัดเตรียมมาก่อนจะต้องเขียนบอกไว้ชัดเจนในคู่มือครูเกี่ยวกับชุดการสอนว่าจะได้จัดหาได้ ณ ที่ใด เช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องบันทึกเสียง และพวกสิ่งที่เป็นวัสดุที่เก็บไว้บนบาน เพราะเกิดการเน่าเสีย เช่น ใบไม้ พืช สัตว์ เป็นต้น

9) การประเมินผล คือ การตรวจสอบดูภายหลังการเรียนการสอนแล้ว ได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์หรือไม่ การประเมินนี้จะใช้วิธีใดก็ได้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เราตั้งไว้ การประเมินที่ไม่ตรงตามจุดประสงค์ที่ได้ตั้งไว้เมื่อใด ความยุติธรรมก็จะไม่เกิดกับผู้เรียน และไม่ตรงตามเป้าหมายของจุดประสงค์ด้วย

10) การทดลองใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อหาประสิทธิภาพพิจารณารูปแบบของชุดการเรียนรู้ว่าผลิตออกมาในขนาดใด การหาประสิทธิภาพของการสอนเพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมควรทดลองใช้กลุ่มเล็กๆ ก่อน เพื่อทดสอบความบกพร่อง และแก้ไขปรับปรุงดีแล้วจึงนำมาใช้กับเด็กทั้งชั้น หรือกลุ่มใหญ่

สุริย์ เหมะประจักษ์ (2533 : 99-10) ได้เสนอขั้นตอนในการหาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ไว้ 5 ขั้นตอนซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- 1) ชุดการเรียนรู้ต้องมีความรู้เดิมของผู้เรียนหรือไม่
- 2) การนำเข้าสู่บทเรียนเหมาะสมหรือไม่
- 3) กิจกรรมการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนสับสนหรือไม่ การดำเนินแต่ละขั้นตอนมีความสับสนหรือไม่
- 4) การสรุปการเรียนรู้ เพื่อนำสู่ความคิดรวบยอด หรือหลักการสำคัญของการเรียนรู้ นั้นนั้นดีหรือไม่ อย่างไร
- 5) การประเมินผลหลังเรียน เพื่อพิสูจน์พฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงนั้นให้ความเชื่อมั่นได้มากน้อยเพียงใดหลังจากศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วผู้วิจัยได้แนวทางในการสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดการสอนเพิ่มเติมก็คือครูคาดหวังอะไรที่ต้องเกิดแก่ผู้เรียนภาระงานหรือชิ้นงานของผู้เรียนคืออะไร

สรุปว่าชุดการเรียนรู้มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพของชุดการเรียนรู้ มี ดังนี้

1) เนื้อหาที่ผู้สอนกำหนดและจุดประสงค์การเรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับความรู้รวบยอดโดยกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งหมายถึงผู้เรียนสามารถที่แสดงออกมาให้เห็นภาพ หลังจากการจัดประสบการณ์ จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมนี้ผู้สอนต้องระบุให้ชัดเจนว่าต้องการให้เกิดอะไรแก่ผู้เรียน ดังนั้นจึงควรใช้เวลาตรวจสอบจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละข้อให้ถูกถ้วนและเหมาะสมกับเนื้อหาในทุกสาระการเรียนรู้โดยประมาณเนื้อหาสาระที่เราสามารถถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนได้ตามชั่วโมงที่กำหนด โดยคำนึงถึงว่าเป็นหน่วยที่น่าสนใจให้ความผ่อนคลายแก่ผู้เรียน สามารถหาสื่อได้ง่าย ศึกษาวิเคราะห์ให้ละเอียดอีกครั้งว่าหน่วยการเรียนรู้ส่วนนั้นไปจัดการกับความคิดรวบยอดอะไร มีหัวข้อย่อยๆอะไรอีกบ้างที่รวมอยู่ในหน่วยนี้ แต่ละหัวข้อย่อยมีความรู้หรือความคิดรวบยอดอะไรอีกบ้างที่จะต้องศึกษา พยายามดึงแก่นของหลักการเรียนรู้ออกมาให้ได้

2) ชุดการเรียนรู้ต้องมีความสอดคล้องกับเนื้อหาจุดประสงค์และการวัดและประเมินผลที่ครูต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนตามจุดประสงค์ของ การวัด และ ประเมินผล

5. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่ใช้ในการพัฒนาชุดการเรียนรู้

การพัฒนาชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546 เรื่องเนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรีย์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 ที่เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้เองมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องนำหลักจิตวิทยาการเรียนรู้และหลักการสอนมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาชุดการเรียนรู้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษา และนำแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้มาใช้ ดังนี้

1. ทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike's Classical Connectionism, 1964) มาเป็นแนวทางในการพัฒนาชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546 เรื่องเนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรีย์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 นี้ ซึ่งทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงแนวทางในการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้ (ทศนา แหมณี, 2553 : 51-52)

1.1) กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดี ถ้าผู้เรียนมีความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ

1.2) กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) การฝึกหัดหรือกระทำบ่อย ๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนรู้มั่นคงถาวร ถ้าไม่ได้กระทำซ้ำบ่อย ๆ การเรียนรู้จะไม่คงทนถาวร และในที่สุดอาจลืมได้

1.3) กฎแห่งการใช้เนื้อหา (Law of Use and Discuses) การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ความมั่งคั่งของการเรียนรู้จะเกิดขึ้น หากได้มีการนำไปใช้บ่อย ๆ หากไม่มีการนำไปใช้อาจมีการลืมเกิดขึ้นได้

1.4) กฎแห่งผลที่พึงพอใจ (Law of Effect) เมื่อบุคคลได้รับผลที่พึงพอใจย่อมอยากจะเรียนรู้ต่อไป แต่ถ้าได้รับผลที่ไม่พึงพอใจ จะไม่อยากจะเรียนรู้ ดังนั้นการได้รับผลที่พึงพอใจจึงเป็นปัจจัยสำคัญ

กฎแห่งผลความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนผู้สอนและมีความสุข (Law of happiness) ของอัล-ฆอซาลี (Al- Ghazali, 1994 : 41)

อิบรอฮีม ณรงครักษาเขต (2551 : 35) ได้กล่าวถึงความสำคัญในการจัดการเรียนรู้โดยเน้นความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนและผู้เรียนว่าเมื่อใดที่ผู้สอนมีใจเป็นก้นเองกับผู้เรียนการจัดการเรียนรู้ก็จะเกิดผลมากขึ้นเท่านั้น ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้นี้สามารถนำกฎแห่งความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนผู้สอนและมีความสุข (Law of happiness) เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ร่วมสาระวิชาอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546 เรื่องเนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุกอรี

1. ครูควรวิเคราะห์ผู้เรียนและรู้จักผู้เรียนเป็นอย่างดี
2. ครูควรให้ความรักและการเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
3. หลังจากจัดการเรียนการสอน ควรให้ผู้เรียนได้สอบถามปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความผ่อนคลายและเป็นกันเองกับผู้สอน

6. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

6.1 ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

สุวิทย์ มูลคำและคณะ (2549 : 58) ได้กล่าวว่า “แผนการจัดการเรียนรู้ คือ แผนการเตรียมการสอนหรือการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบและจัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีกระบวนการรวบรวมข้อมูลต่างๆ มากำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยเริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านใจ (สติปัญญา/เจตคติ/ทักษะ) จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิธีใด ใช้สื่อการสอนหรือแหล่งการเรียนรู้ใด และจะประเมินผลอย่างไร”

ลำลี รักสุทธี (2553 : 16) ได้ให้ความหมายว่า “แผนการจัดการเรียนรู้ คือ แผนการหรือโครงสร้างที่จัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อการปฏิบัติการสอนในวิชาหนึ่ง เป็นการ

เตรียมการสอนอย่างเป็นระบบ และเป็นเครื่องมือช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดหมายการเรียนรู้ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ”

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ คือ แบบแผนงานการสอนของครูที่มีการเตรียมไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนให้บรรลุตามจุดประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้

6.2 ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ นั้น ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ครูต้องพัฒนาขึ้นมา เพื่อพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้เรียนให้บรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ แผนการจัดการเรียนรู้จึงถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและประโยชน์สำหรับครูผู้สอน ซึ่งมีผู้อธิบายถึงความสำคัญและประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้หลายท่านดังนี้

สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2545 :70) ได้ระบุว่าแผนการจัดการเรียนรู้ มีความสำคัญและประโยชน์ต่อครูผู้สอน และผู้เรียนหลายประการ ดังนี้

- 1) เป็นการเตรียมความพร้อมของกาจัดการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้า ซึ่งจะช่วยให้มีทิศทางการเรียนที่ชัดเจนและส่งผลดีต่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้ได้อย่างดียิ่ง
- 2) ช่วยให้ผู้สอนเลื้ยาเทคนิควิธีการสอนที่ดี คือ การวัดผลประเมินผลตรงจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้ และสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร
- 3) ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นี้มีความสะดวกสบายและดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพและสะดวกต่อผู้มาสอนแทนกรณีที่ครูผู้สอนประจำรายวิชาไม่สามารถมาทำการสอนได้ ใช้เป็นหลักฐานแสดงการเรียนรู้อย่างประจักษ์ หากมีข้อบกพร่องสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ง่าย
- 4) เป็นเอกสารหลักฐานสำคัญในการแสดงความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นผลงานวิชาการหรือหลักฐานอ้างอิง เพื่อขอปรับปรุงวิทยฐานะหรือส่งผลงานเข้าประกวด เป็นครูดีเด่น ครูแกนนำ ครูแห่งชาติ หรือใช้เป็นหลักฐานแสดงเป็นผลงานเพื่อขอประเมินพิจารณาความดีความชอบ

บุรชัย ศิริมหาสาคร (2544 : 4) ได้สรุปถึง ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ต่อวิชาชีพครูไว้ดังนี้

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นหลักฐานที่แสดงถึงการเป็นครูแบบมืออาชีพที่มีการเตรียมไว้ล่วงหน้า แผนการจัดการเรียนรู้ ของครูสะท้อนให้เห็นถึงการใช้เทคนิคการสอน สื่อ นวัตกรรม

และจิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็ก มาผสมผสานกันหรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียนที่ตนเองสอนอยู่

2) แผนการจัดการเรียนรู้สามารถช่วยจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูได้ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิคการสอน สื่อ นวัตกรรม และวิธีการวัดและประเมินผล เพื่อพัฒนาวิชาชีพของตนเอง

3) แผนการจัดการเรียนรู้ ทำให้ครูผู้สอนและครูที่จะปฏิบัติการสอนแทน สามารถปฏิบัติการสอนได้อย่างมั่นใจ และมีประสิทธิภาพ

4) แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นหลักฐานที่แสดงข้อมูล ด้านการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนครั้งต่อไป

5) แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นหลักฐานที่แสดงถึง ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพครู ซึ่งสามารถนำไปเสนอเป็นผลงานทางวิชาการ เพื่อประกอบการพิจารณาขอความชอบประจำปี เพื่อขอเลื่อนตำแหน่ง หรือระดับให้สูงขึ้น และเพื่อใช้ประกอบการขอใบประกอบวิชาชีพครู

สุวิทย์ มูลคำและคณะ (2549 : 58) ได้เสนอความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1) ทำให้เกิดการวางแผนวิธีสอนที่ดี วิธีเรียนที่ดีที่เกิดจากการผสมผสานความรู้และจิตวิทยาการศึกษา

2) ช่วยให้ครูผู้สอน มีคู่มือการทำงานที่กล่าวถึงหน้าด้วยตนเอง และทำให้ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมาย

3) ช่วยให้ครูผู้สอนทราบ ว่า การสอนของตนได้เดินไปในทิศทางใด หรือทราบว่าจะสอนอะไร ด้วยวิธีใด สอนอย่างไร จะใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้อะไร และจะวัดและประเมินผลอย่างไร

4) ส่งเสริมให้ครูผู้สอนไปศึกษาหาความรู้ ทั้งเรื่องหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนรู้ จะจัดหาและใช้สื่อแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผล

5) ใช้เป็นคู่มือสำหรับครูที่มาสอน (จัดการเรียนรู้) แทนได้

6) แผนการจัดการเรียนรู้ที่นำไปใช้และพัฒนาแล้วจะเกิดประโยชน์ต่อวงการการศึกษา

7) เป็น ผลงานทางวิชาการที่แสดงถึง ความชำนาญและความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน สำหรับขอความชอบการประเมินเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งและวิทยฐานะครูให้สูงขึ้น

สรุปได้ว่า การจัดทำแผนการสอนนั้นมีความสำคัญและประโยชน์ทั้งต่อครูประจำชั้นและครูสอนแทน ผู้สอนสามารถกำหนดแนวทางการสอนได้อย่างชัดเจน เป็นการเตรียมการสอนล่วงหน้า เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนด้วยความมั่นใจและเป็นการกระตุ้นให้ครูผู้สอนไป

ศึกษาหาความรู้ ทั้งเรื่องหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนรู้ เทคนิคการสอน รู้จักจัดหาและใช้สื่อแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผล เพื่อให้การเรียนการสอนมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

6.3 ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

สุวิทย์ มูลคำและคณะ (2549 : 59) ได้เสนอลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ควรมีลักษณะดังนี้

- 1) กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้ชัดเจน
- 2) กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ชัดเจน และนำไปสู่ผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ได้จริง
- 3) กำหนดสื่ออุปกรณ์หรือแหล่งเรียนรู้ไว้ชัดเจน
- 4) กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลไว้ชัดเจน
- 5) ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้
- 6) มีความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ ความเปลี่ยนแปลงต่างๆ และสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงที่ผู้เรียนดำเนินอยู่
- 7) แปลความได้ตรงกัน กล่าวคือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่เขียนขึ้นจะต้องสื่อความหมายได้ตรงกัน เขียนให้อ่านเข้าใจง่าย วรรณิการสอนแทนหรือเผยแพร่ ผู้นำไปใช้สามารถเข้าใจและใช้ได้ตามจุดประสงค์ของผู้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้
- 8) มีการบูรณาการ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะสะท้อนให้เห็นการบูรณาการแบบองค์รวมของเนื้อหาสาระความรู้และวิธีการเรียนรู้อยู่ในตัว
- 9) มีการเชื่อมโยงความรู้ไปใช้อย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้และประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์ใหม่ และนำไปใช้ในชีวิตจริงกับการเรียนในเรื่องต่อไป

ลำวิทย์ สุทธิ (2553:16) ได้อธิบายลักษณะที่ดีของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

- 1) เป็นแผนการที่มีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้ได้ลงมือปฏิบัติให้มากที่สุด โดยครูเป็นผู้คอยชี้นำ ส่ เสริม หรือ กระตุ้นให้กิจกรรมที่ผู้เรียนดำเนินการไปตามความมุ่งหมาย
- 2) เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบคำตอบหรือทำสำเร็จด้วยตนเอง เคยครูพยายามลดบทบาทของผู้บอกคำตอบ มาเป็นผู้คอยกระตุ้นด้วยคำถามหรือปัญหาให้ผู้เรียนคิดแก้หรือหาแนวทางไปสู่ความสำเร็จในการทำกิจกรรมเอง
- 3) เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นทักษะกระบวนการมุ่งให้ผู้เรียนรับรู้และนำกระบวนการไปใช้จริง

4) เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมให้ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สามารถจัดหาได้ในท้องถิ่น หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุอุปกรณ์สำเร็จรูป ราคาสูง

สรุปได้ว่า ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

- 1) จะต้องมียุทธประสงค์ที่ชัดเจน
- 2) มีองค์ประกอบครบถ้วน
- 3) สามารถยืดหยุ่นหรือปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม
- 4) เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติจริงมีความเป็นไป
ได้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการวัดและประเมินผลของการจัดการเรียนรู้

6.4 องค์ประกอบที่สำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2545: 70–79) แบ่งองค์ประกอบของแผนการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ส่วนตอนต้น ควรมียุทธประกอบสำคัญ 5 องค์ประกอบ
 - (1) ข้อกำหนดของหลักสูตร คือ เนื้อวิชา/กลุ่มวิชา สาระหลัก มาตรฐานตามสาระหลัก มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น
 - (2) ข้อกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (รายปี/รายภาค) โดยการวิเคราะห์จาก มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น
 - (3) กำหนดสาระการเรียนรู้ (รายปี/รายภาค) และกำหนดเวลา ซึ่งวิเคราะห์ได้จากผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
 - (4) เขียนคำอธิบายรายวิชา
 - (5) เขียนโครงร่างการจัดการเรียนรู้
2. ส่วนตอนกลาง เป็นส่วนสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้
 - (1) วิเคราะห์ชั้นเรียน สาระหลัก มาตรฐานตามสาระหลัก เรื่อง เวลา
 - (2) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
 - (3) สาระการเรียนรู้
 - (4) จุดประสงค์การเรียนรู้
 - 1) จุดประสงค์ปลายทาง
 - 2) จุดประสงค์นำทาง
 - (5) พฤติกรรมที่ต้องการเน้น

- (6) กระบวนการจัดการเรียนรู้
 - 1) การนำเข้าสู่บทเรียน
 - 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 3) สรุปผลการเรียนรู้
 - 4) การปฏิบัติกิจกรรมหลังการเรียนรู้
- (7) กระบวนการวัดและประเมินผล
 - 1) วิธีวัด
 - 2) เครื่องมือวัด
 - 3) เกณฑ์การประเมินผล
 - 4) การประเมินพฤติกรรม
- (8) สื่อการเรียนรู้
- (9) แหล่งการเรียนรู้
- (10) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. ส่วนตอนท้าย เป็นส่วนประกอบตอนท้ายของแผนการเรียนรู้ มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

- 3.1 ความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา
- 3.2 บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้
 - (1) ผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์
 - (2) ผลการประเมินพฤติกรรม
 - (3) การปรับปรุงแก้ไข
- 3.3 ความเห็น/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้สอน
- 3.4 ภาชนะบันทึก

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2549: 250) ได้สรุปถึง องค์ประกอบของแผนการเรียนรู้ไว้ว่า องค์ประกอบของแผนการเรียนรู้เกิดขึ้นจากความพยายามตอบคำถาม ดังต่อไปนี้

- 1. สาระอะไร (หน่วย หัวเรื่อง ความคิดรวบยอด หรือสาระสำคัญ)
- 2. เพื่อจุดประสงค์อะไร (จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม)
- 3. ตัวสาระอะไร (โครงร่างเนื้อหา)
- 4. ใช้วิธีการใด (กิจกรรมการเรียนการสอน)
- 5. ใช้เครื่องมืออะไร (สื่อการเรียนการสอน)

6. ทราบได้อย่างไรว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ (วัดผลประเมินผล) เพื่อตอบคำถามดังกล่าว จึงกำหนดให้แผนการสอนมีองค์ประกอบ ดังนี้

(1) กลุ่มสาระการเรียนรู้ หน่วยที่สอนและสาระสำคัญ
(ความคิดรวบยอดของเรื่อง)

(2) จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

(3) สาระการเรียนรู้

(4) กิจกรรมการเรียนการสอน

(5) สื่อการเรียนการสอน

(6) วัดผลประเมินผล

ศุวิทย์ มูลคำและคณะ (2549:63) ได้อธิบายว่า แผนการจัดการเรียนรู้ควรประกอบด้วยส่วนประกอบสำคัญ 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ส่วนนำหรือหัวแผนการจัดการเรียนรู้

เป็นส่วนประกอบที่แสดงให้เห็นภาพรวมของแผนการจัดการเรียนรู้ ว่าเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ใด ใช้กับผู้เรียนระดับชั้นใด เรื่องอะไร ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมนานเท่าใด

ส่วนที่ 2 ตัวแผนการจัดการเรียนรู้ (องค์ประกอบที่สำคัญ)

1. มาตรฐานการเรียนรู้

2. ตัวชี้วัด

3. สาระสำคัญ

4. จุดประสงค์การเรียนรู้ ประกอบด้วย

(1) จุดประสงค์ปลายทาง

(2) จุดประสงค์นำทาง

5. สาระการเรียนรู้/เนื้อหา

6. กิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้

7. สื่อ/นวัตกรรม/แหล่งเรียนรู้

8. ร่องรอยหลักฐาน (ภาระงาน/ชิ้นงาน)

9. การวัดและประเมินผล ประกอบด้วย

(1) วิธีการประเมิน

(2) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

(3) เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน

10. เอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้

11. บันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ส่วนที่ 3 ส่วนท้ายแผนการจัดการเรียนรู้

ประกอบด้วยบันทึกผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นส่วนที่ผู้สอน บันทึกข้อสังเกตที่พบจากการนำไปใช้ เช่น ปัญหาและแนวทางแก้ไข กิจกรรมเสนอแนะ และข้อคิดอื่นๆ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ในการนำไปใช้ครั้งต่อไป อีกส่วนหนึ่งของท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ เอกสารประกอบการสอน ได้แก่ ใบงาน แบบทดสอบที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามแผนนั้นๆ เป็นต้น

สรุปว่าแผนการจัดการเรียนรู้ควรประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. มาตรฐานการเรียนรู้
2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
3. จุดประสงค์การเรียนรู้
4. สาระสำคัญ
5. สาระการเรียนรู้
6. กิจกรรมการเรียนรู้
7. ชิ้นงาน / ภาระงาน
8. สื่อและแหล่งเรียนรู้
9. การวัดและประเมินผล
10. บันทึกหลังการสอน
11. เสนอผู้บริหาร

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละวิชา ล้วนต้องการพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความคิด มีค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และมีความสามารถในการทำงาน หรือการปฏิบัติหน้าที่ ประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคมโดยใช้เนื้อหาของวิชาต่าง ๆ เป็นเรื่องกระตุ้นให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะดังกล่าว หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว ครูผู้สอนจำเป็นต้องทำการวัดผลการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อประเมินว่าลูกศิษย์ของตนมีคุณลักษณะเหล่านั้นครบถ้วนหรือยัง

7.1 ความหมายของการวัดและประเมินผล

พิสนุ ฟองศรี (2551 : 2) ได้ให้ความหมายของคำว่า การประเมิน ไว้ดังนี้

“การประเมิน (Evaluation) หมายถึงกระบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยนำสารสนเทศ หรือผลจากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ส่วนคำว่า การวัด (Measurement) นั้น หมายถึง การกำหนดค่าเป็นตัวเลขหรือสัญลักษณ์ให้กับสิ่งหนึ่งสิ่งใดตามวิธีการหรือเครื่องมือที่กำหนดขึ้น ทั้งในเชิงปริมาณโดยตรง เช่น การนับจำนวนและความถี่ของสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือการใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ เช่น คลับเมตร เครื่องชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง วัดอุณหภูมิ หรือใช้เครื่องมือทางสังคมศาสตร์ เช่น แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายให้ออกมาเป็นตัวเลข กล่าวโดยสรุป การวัด คือ การให้ตัวเลขหรือสิ่งที่จะวัดนั่นเอง”

สมบูรณ์ ดันยะ (2545:10-11) ได้ให้ความหมายการวัดผลการศึกษา

(Educational Measurement) ว่า “การวัดผลการศึกษา หมายถึง การวัดในการกำหนดหรือหาจำนวน ปริมาณ อันดับ หรือรายละเอียดของคุณลักษณะ หรือพฤติกรรมความสามารถของบุคคล โดยใช้เครื่องมือเป็นหลักในการวัด กระบวนการดังกล่าวจะทำให้ได้ตัวเลขหรือข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ที่ใช้แทนจำนวนและลักษณะที่เกิดขึ้น”

เอกรินทร์ สัมหาสกุลและสุปรานา ยุกตะนันท์ (2546:12) ให้ความหมายว่า คือกระบวนการวัดผลและสังเกตอย่างเป็นระบบ เป็นวิธีการประเมินผลความสามารถทางด้านต่างๆของผู้เรียน โดยมีมุ่งประเมินผลงานที่ปฏิบัติจริงมากกว่าประเมินจากสภาพผลการทดสอบด้านข้อสอบแบบเลือกตอบ และเกณฑ์การประเมินตามสภาพจริงต้องมีผลสัมฤทธิ์พฤติกรรมและการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันของผู้เรียนด้วย

สมนึก ภัททิยธนา (2549 :3-4) ได้ให้ความหมายคำว่า การวัดผลการศึกษา ว่า “การวัดผลการศึกษาหมายถึง กระบวนการหาปริมาณความสามารถเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ต้องการอันสืบเนื่องจากการเรียนการสอน โดยใช้เครื่องมือทางการศึกษาอย่างใดอย่างหนึ่งมาวัด ผลจากการวัดจะออกมาเป็นจำนวน (คะแนน) หรือ สัญลักษณ์ หรือข้อมูล ส่วนการประเมินผลการศึกษา หมายถึง การตัดสิน หรือวินิจฉัยสิ่งต่างๆที่ได้จากการวัดผลการศึกษา โดยอาศัยเกณฑ์การพิจารณาอย่างใดอย่างหนึ่ง”

จากความหมายของการวัดและประเมินผลทางการศึกษา ที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การวัดผลการศึกษา จะต้องเกิดขึ้นก่อน โดยอาศัยเครื่องมือ เพื่อให้ได้มาซึ่งตัวเลข จำนวน หรือปริมาณ แล้วจึงทำการประเมินผลเพื่อตัดสินคุณค่า

7.2 ความสำคัญของการวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา

สมบุรณ์ ดันยะ (2545 : 19) ได้กล่าวถึงการประเมินทางการศึกษามีความสำคัญและประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยตรง พอสรุปได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. ช่วยชี้ให้เห็นว่า จุดมุ่งหมายของการดำเนินงานนั้น เหมาะสมและเป็นไปได้หรือไม่
2. ทำให้ทราบว่า การดำเนินงานนั้นบรรลุตามจุดมุ่งหมายหรือไม่
3. ช่วยกระตุ้นให้มีการเร่งรัด ปรับปรุง และดำเนินงาน
4. ช่วยให้เห็นข้อบกพร่องในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน ซึ่งจะเป็นหลักในการปรับปรุงการดำเนินงาน
5. ช่วยควบคุมการดำเนินงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำไปสู่ผลความสูญเสียเปล่าในการใช้ทรัพยากร
6. ช่วยให้ข้อสนเทศ (information) แก่ผู้บริหารในการดำเนินงาน
7. เป็นแนวทางในการกำหนดวิธีการที่เหมาะสมในการดำเนินงานครั้งต่อไป

สุรางค์ โคว์ตระกูล (2552 : 439) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวัดผลและการประเมินผลของการศึกษา เป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่สุด เพราะนอกจากการวัดผลและประเมินผลช่วยให้ทั้งครูและผู้เรียน รวมทั้งผู้บริหารการศึกษาทราบว่า การเรียนการสอนได้มีผลตามความคาดหวังที่ตั้งไว้หรือไม่แล้ว การวัดผลและประเมินผลเป็นสิ่งที่มิอาจหลีกเลี่ยงได้โดยตรงต่อชีวิตของนักเรียนทั้งปัจจุบันและอนาคต เนื่องจากการประเมินผลจะบอกให้นักเรียนทราบว่าตนเป็นคนเก่งปานกลาง หรืออ่อน เมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนอื่นๆในห้อง

จากความสำคัญของการวัดผลและการประเมินผลของการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่าการวัดผลและการประเมินผลของการศึกษา เป็นส่วนประกอบหนึ่งที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นการประเมินผู้เรียนในด้านต่างๆ และนำผลการประเมินนั้นไปปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการเรียนต่อไป

7.3 เครื่องมือวัดที่มีประสิทธิภาพ

กั้ววล วิชนกัณฑ์เทศน์ (2536 : 19-21) กล่าวว่า เครื่องมือวัดผลที่มีประสิทธิภาพสูง มีลักษณะดังนี้

- (1) เครื่องมือวัดผลที่ดีต้องมีความเชื่อมั่น (Reliability) เครื่องมือที่ดีไม่ว่าจะวัดกี่ครั้ง ก็จะได้ผลของการวัดเท่ากัน หรือใกล้เคียงกันมากที่สุดจึงเชื่อได้ว่าเป็นเครื่องมือวัดที่ดี

(2) เครื่องมือวัดที่ดีจะต้องมีความเที่ยงตรง (Validity) ความเที่ยงตรงของเครื่องมือวัดผล หมายถึง ความแม่นยำในการวัดซึ่งวัดได้ตรงตามที่ต้องการจะวัด หรือเป็นดัชนีของความผิดพลาดในการวัดซึ่งช่วยให้การวัดมีความหมาย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิษ ความหมาย, กุศูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษอิหม่าม มุฮอมาหมัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีดังนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

สมหวัง แสงสุณานนท์ (2540 : 188) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาวิชาภาษาอังกฤษระหว่างชุดการเรียนรู้และการสอนแบบปกติ โดยวัดผลสัมฤทธิ์ครั้งนี้เพื่อสร้างชุดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ระหว่างมหาวิทยาลัยตอนต้น และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษโดยชุดการเรียนรู้สูงกว่าสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญในระดับ .01

อรพิน สุขเกษม (2541 : 44) ได้ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาโดยใช้ชุดการเรียนรู้ผลปรากฏว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อรพิน สุขเกษม (2541 : 56) พบว่าความพึงพอใจมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่เกิดจากการสอนแบบปกติและการสอนโดยใช้รูปแบบการสอน

อิบราฮีม อับดุลเราะห์มาน (2551 : 89-90) อ้างถึงแนวคิดอัล- มอซาลิ (Ihya-ulumuddeen, 1993:86, กล่าวว่าครูควรให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหลังจากการเรียนรู้ เพื่อให้ประเมินผลความรู้และความคิดเห็น (มาวรีดี, 1991 : 23) กล่าวว่า ครูควรสร้างความเห็นอกเห็นใจ มีความเมตตา ศีลย์เพื่อให้ศิษย์เกิดเจตคติที่ดีในการเรียนรู้และเกิดความพึงพอใจเมื่อใดที่มีความสัมพันธ์ระหว่างครูและศิษย์ไปในทิศทางที่ดีก็จะส่งผลต่อการเรียนรู้

(Mawrizatul mukminin, 1993:24-25)

ปวรรณรัตน์ สาระกุลและคณะ (2551 : 49) ได้พัฒนาชุดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยใช้เนื้อหาสาระท้องถิ่น เกี่ยวกับเรือกอลและและจำลองหมู่บ้านทอน โดยใช้ชุดฝึกภาษาอังกฤษมีผล

ปรากฏว่าผู้เรียนมีเจตคติที่ดีเกิดความพึงพอใจส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีเกิดทักษะในการอ่านและการสร้างนิสัยรักการอ่านซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานของการวิจัย

สังัด อุทรานันท์ (2533 : 163) อ้างถึง (วริยา สุริยัณย ,2544 : 91)พบว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนและค่าเบี่ยงเบนลดลงหลังจากการเรียนรู้ นั่นคือผลที่เกิดจากการเรียนรู้ที่น่าสนใจสามารถพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียน

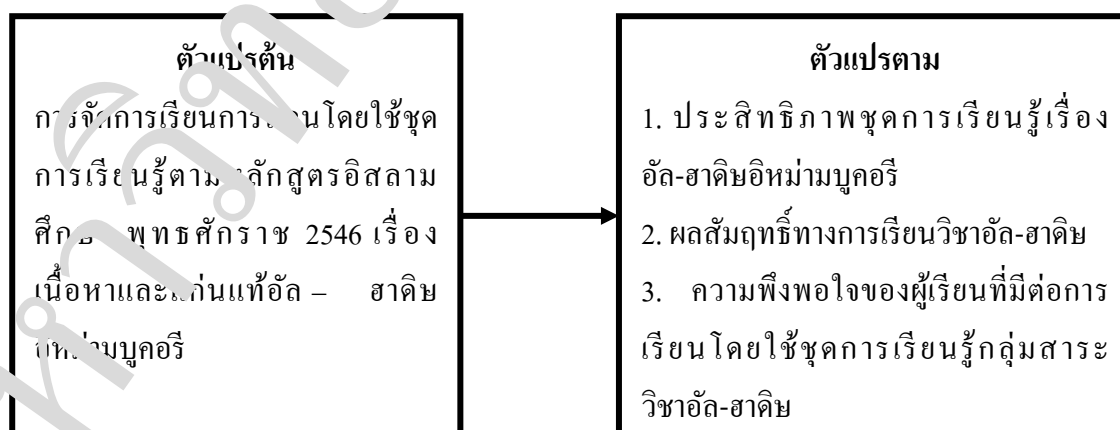
จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปว่ายังไม่ปรากฏการค้นคว้าในลักษณะนี้มาก่อน จึงเห็นว่าน่าจะทำการศึกษาวิจัยในหัวข้อดังกล่าวข้างต้นและคาดว่าจะสามารถพัฒนาการเรียนรู้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาอัล-ฮาดิษเรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุกอรีได้ โดยนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้นี้ จะมีผลสัมฤทธิ์ของการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนรู้ด้วยวิธีปกติ

2. งานวิจัยต่างประเทศ

แกรนดี้ (Grandy, 1993 : 98) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการชุดการสอนมัลติมีเดียเพื่อสอนเสริมซ่อมเสริมตามหลักสูตรการเรียนร่วมกันในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ ผู้วิจัยนำสื่อที่สร้างขึ้นไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในเบอลิน และเพนนิซูลา พบว่าจากการทดลองเรื่องนี้นั้นประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

จากงานวิจัยข้างต้น ทำให้ได้ข้อสรุปว่า การจัดทำชุดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กผู้จัดทำจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น วัสดุ ความสะดวกและความสนใจของเด็ก เพื่อจูงใจให้เด็กเกิดนิสัยรักการอ่าน จนสามารถพัฒนาทักษะการอ่านได้ดียิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดในการค้นคว้าอิสระ

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการค้นคว้าอิสระ (ตัวแปรต้นและตัวแปรตาม)

สมมติฐานการค้นคว้าอิสระ

1. ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษ ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่องอัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษ ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่องอัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษ ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่องอัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรี อยู่ในระดับมาก

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการค้นคว้าอิสระ

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้และหาประสิทธิภาพของการเรียนรู้เรื่องเนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรี เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน และศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อผลการเรียนรู้โดยการใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่ม อัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546 เรื่องเนื้อหาและแก่นแท้ของอัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนอิสลาสุตดินวิทยา โดยมีผลการดำเนินการดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนอิสลาสุตดินวิทยา จำนวน 41 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนอิสลาสุตดินวิทยา จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ

1. ลักษณะเครื่องมือ

- 1.1 ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระ อัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546 เรื่องเนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรี
- 1.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรีที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาอัล-ฮาดิษวิชาอัล-ฮาดิษ (แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน)
- 1.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรีที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาอัล-ฮาดิษ

2. วิธีการสร้างเครื่องมือ

- 2.1 ชุดการเรียนรู้ เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรีที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาอัล-ฮาดิษ มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพ มีดังนี้

2.1.1 ศึกษาหลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2546 ในกลุ่มสาระอัล-ฮาดิษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1

2.1.2 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับเนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรีย

2.1.3 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับวิธีการสร้างชุดการเรียนรู้ลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่ดี

2.1.4 กำหนดโครงเรื่องให้สอดคล้องกับเนื้อหามาตรฐานตัวชี้วัดและจุดประสงค์ การเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิษ พุทธศักราช 2546 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1

2.1.5 ศึกษารูปแบบการสร้างและองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้

2.1.6 จัดทำชุดการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย 5 ชุดในเรื่อง เนื้อหา และแก่นแท้ อัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรีย ประกอบด้วย

ชุดที่ 1 เรื่อง มารู้อุคอัล-ฮาดิษ

ชุดที่ 2 เรื่อง ประวัติอิหม่ามบุคอรีย

ชุดที่ 3 เรื่อง การเป็นมุสลิมที่ดี

ชุดที่ 4 เรื่อง ส่งเสริมการทำคามดีและสังคม

ชุดที่ 5 เรื่อง อิสลาม อิหม่าม อิฮฺซาน

2.1.6 นำชุดการเรียนรู้เรื่องเนื้อหา และแก่นแท้ อัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรีย ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความสอดคล้องของจุดประสงค์สื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ (IOC) และปรับปรุงตามคำแนะนำ

2.1.7 นำชุดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วไปให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 คนศึกษาเพื่อหาความเหมาะสมของการใช้ภาษา และปรับปรุง

2.1.8 นำชุดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วไปให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 คนศึกษาเพื่อหาความเหมาะสมของกิจกรรม และปรับปรุง

2.1.9 จัดทำชุดการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์สำหรับการวิจัย

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2546 ในกลุ่มสาระอัล-ฮาดิษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 มีวิธีการสร้างแบบทดสอบภาพ ดังนี้

2.2.1 ศึกษาหลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2546 ในกลุ่มสาระอัล-ฮาดิษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1

2.2.2 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับเนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรีย

2.2.3 ศึกษาเอกสารชุดการเรียนรู้

2.2.4 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก

2.2.5 ยกร่างข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือก ตามชุดการเรียนรู้ ๆ ละ 12 ข้อ รวม 60 ข้อ

2.2.6 นำข้อสอบที่ยกร่างไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (IOC) ปรับปรุงตามคำแนะนำ

2.2.7 นำข้อสอบที่ปรับปรุงแล้วไปให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 100 คน ทำและคำนวณหาความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก

2.2.8 เลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.30 - 0.76 ได้ชุด การเรียนรู้ และ 10 ข้อ รวม 50 ข้อ ค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.5 – 0.8

2.2.9 นำข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกเหมาะสม ตามข้อ 2.2.8 ไปหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้ KR-20 ของคูเดอร์ริชาร์ดสัน ใช้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9397

2.2.10 จัดทำข้อสอบฉบับสมบูรณ์ไว้ใช้สำหรับการวิจัย

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ เรื่อง เนื้อหา และแก่นแท้อัล-ฮาดิซอิหม่ามบูกอรีที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาอัล-ฮาดิซ มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

2.3.1 ศึกษาหลักสูตรอิสลามศึกษา ตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2546 ในกลุ่มสาระอัล-ฮาดิซ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1

2.3.2 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับเนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิซอิหม่ามบูกอรี

2.3.3 ศึกษาเอกสารชุดการเรียนรู้

2.3.4 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามวัดความพึงพอใจ

2.3.5 ยกร่างแบบสอบถามความพึงพอใจ ที่มีต่อชุดการเรียนรู้ จำนวน 15 ข้อ

2.3.6 นำแบบสอบถามความพึงพอใจ ที่มีต่อชุดการเรียนรู้ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (IOC) ปรับปรุงตามคำแนะนำ

2.3.7 จัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจ ที่มีต่อชุดการเรียนรู้ ฉบับสมบูรณ์ไว้ใช้ สำหรับการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบแผนของการทดลองในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design ซึ่งผู้ค้นคว้าจะทำการศึกษาและเก็บข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ในเนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิซอิหม่ามบูกอรี จำนวน 50 ข้อแล้วรวบรวมคะแนนไว้เป็นคะแนนก่อนเรียน

2. ดำเนินการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิษ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 จำนวน 5 ชุด เรื่องเนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ตามที่ได้วางแผนไว้ตั้งแต่เดือน มกราคม-กุมภาพันธ์ จำนวน 15 ชั่วโมง
3. ทดสอบหลังเรียนกับนักเรียนด้วยแบบทดสอบจากการพัฒนาชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิษ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 จำนวน 5 ชุด ซึ่งเป็นข้อสอบฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน ประเมินผลคะแนน และรวบรวมคะแนนไว้เป็นคะแนนหลังเรียน
4. ให้ผู้เรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจ
5. นำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1.1 วิเคราะห์ความเที่ยงตรงโดยใช้สูตรหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ IOC ของชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษ แผนการจัดการเรียนรู้วิชาอัล-ฮาดิษ และแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มสาระอัล-ฮาดิษ
- 1.2 วิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้สาระวิชาอัล-ฮาดิษโดยใช้ค่า E1/E2 ตามเกณฑ์ 80/80
- 1.3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษ โดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent Samples
- 1.4 วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)= 4.50 และ (S.D) = 0.55

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 2.1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)
- 2.1.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- 2.1.3 ค่าร้อยละ (Percentage)
- 2.1.4 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สถิติ

tes แบบ Dependent Samples

2.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.2.1 สูตรดัชนีค่าความสอดคล้อง (IOC)

2.2.2 สูตรการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษ สำหรับ
ประถมศึกษาปีที่ 5/1 ตามเกณฑ์ 80/80 โดยการวิเคราะห์จากสูตรคำนวณค่า E1/E2

การแปลผล

การแปลผลของคะแนนที่ได้จากการวัดความพึงพอใจใช้เกณฑ์ ดังนี้

คะแนน 4.51 -5.00 หมายถึง พอใจในรายการที่กำหนดในระดับมากที่สุด

คะแนน 3.51 -4.50 หมายถึง พอใจในรายการที่กำหนดในระดับมาก

คะแนน 2.51 -3.50 หมายถึง พอใจในรายการที่กำหนดในระดับปานกลาง

คะแนน 1.51 -2.50 หมายถึง พอใจในรายการที่กำหนดในระดับน้อย

คะแนน 1.00 -1.50 หมายถึง พอใจในรายการที่กำหนดในระดับน้อยที่สุด

แผนปฏิบัติการคั่นคว่ำอิสระ

กิจกรรมที่จะปฏิบัติ ในการค้นคว้าอิสระ	ปี พ.ศ. 2554					ปี พ.ศ. 2555						
	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.
1.ศึกษาปัญหา	↔											
2.ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง	↔											
3.ศึกษาประชากร และเลือกกลุ่ม ตัวอย่าง		↔										
4.สร้างเครื่องมือ ทดลองใช้ และ ปรับปรุงแก้ไข			↔									
5.เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล แปล ผล สรุปผลและ อภิปรายผล				←————→								
6.เขียนต้นฉบับการ ค้นคว้าอิสระ								↔				
7.สอบการค้นคว้า อิสระ									↔			
8.ปรับปรุงแก้ไขการ ค้นคว้าอิสระและเข้า เล่มฉบับสมบูรณ์									↔			
9.เสนอการค้นคว้า อิสระ										←————→		

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้ค้นคว้าอิสระได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังต่อไปนี้สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่า t – test และค่า - dependent
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
E ₁	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
E ₂	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
X ₁	แทน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน
X ₂	แทน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน
D	แทน	คะแนนความแตกต่างระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
D ²	แทน	คะแนนความแตกต่างระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนกำลังสอง

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการนำชุดการเรียนรู้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน เพื่อทดสอบหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้จากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียนและหลังเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

ตอนที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนจากการใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี โดยได้ดำเนินการนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ ตามเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 20 คน เพื่อทดสอบ เปรียบเทียบผลจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี โดยได้ดำเนินการนำแบบประเมินผลความพึงพอใจและทำการประเมิน กลุ่มตัวอย่างทั้ง 20 คน หลังจากผ่านการทดลองใช้ชุดการเรียนรู้เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี โดยผู้เรียนจะได้รับการประเมินในสามส่วน คือ ประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนด้าน กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้านสื่อและ ประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนด้าน การพัฒนาผู้เรียนโดยใช้ชุดการจัดการเรียนรู้เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี

1.1 การพัฒนาชุดการเรียนรู้ การพัฒนา ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรีทำให้ได้ชุดการเรียนรู้ ทั้งหมด 5 ชุด ดังนี้

- ชุดที่ 1 เรื่อง เนื้อหาอัล-ฮาดิษ
- ชุดที่ 2 เรื่อง ประเด็นอิหม่ามบุคอรี
- ชุดที่ 3 เรื่อง การเป็นมุสลิมที่ดี
- ชุดที่ 4 เรื่อง การเสริมการทำความดีต่อสังคม
- ชุดที่ 5 เรื่อง อิสลาม อิหม่าม อิฮฺซาน

โดยชุดการเรียนรู้แต่ละชุดจะประกอบไปด้วย 3 ส่วน

- 1.2.1 คู่มือการจัดการเรียนรู้
- 1.2.2 การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้
- 1.2.3. แบบวัดความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้

ของคู่มือประกอบการเรียนรู้ ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบดังนี้

1. คำชี้แจงสำหรับผู้สอน
2. แผนการจัดการเรียนรู้
3. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
4. ใบความรู้
5. ใบงาน
6. ใบกิจกรรม
7. แบบบันทึกกิจกรรม
8. แนวทางการบันทึกกิจกรรม
9. เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
10. สไลด์เพาเวอร์พอยต์

1.2 ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี บ่งชี้ผลดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่า E_1 ค่า E_2 ค่า E_1 / E_2 และการแปลผลประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้

ชุดการเรียนรู้ที่	E_1		E_2		E_1 / E_2	การแปลผล
	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ		
1	175	87.50	160	83.0	87.5/83.0	มีประสิทธิภาพ
2	160	80.00	73	86.5	80.0/86.5	มีประสิทธิภาพ
3	174	87.00	179	89.5	87.0/89.5	มีประสิทธิภาพ
4	175	87.50	171	88.5	87.0/88.5	มีประสิทธิภาพ
5	161	80.1	173	86.5	80.1/86.5	มีประสิทธิภาพ
รวม	845	84.5	862	86.2	84.5/86.2	มีประสิทธิภาพ

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่า ชุดการเรียนรู้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระ-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี ผ่านเกณฑ์ โดยภาพรวม มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 คือมีประสิทธิภาพ 84.5/86.2

เมื่อพิจารณาภาพรวม จะเห็นว่า มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ทุกชุดการเรียนรู้ คือตามลำดับ 87.5/83.0, 80.0/86.5, 87.0/89.5, 87.0/88.5, 80.0/86.5 ตามลำดับ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรี

ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี ปรากฏตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 คะแนนการทดสอบก่อนเรียน (X_1) หลังเรียน (X_2) คะแนนความแตกต่าง (D) คะแนนความแตกต่างกำลังสอง (D^2) และค่า t (t-test)

คนที่	X_1	X_2	D	D^2	t-test
1	25	42	17	289	18.44
2	33	42	9	81	
3	24	39	15	225	
4	20	43	23	529	
5	20	47	27	729	
6	23	40	17	289	
7	22	46	24	576	
8	20	42	22	484	
9	23	42	19	361	
10	20	46	26	676	
11	24	43	19	361	
12	23	41	18	324	
13	24	44	20	400	
14	24	41	17	289	
15	21	36	15	225	
16	25	45	20	400	
17	26	48	22	484	
18	25	44	19	361	
19	19	43	24	576	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

คนที่	X_1	X_2	D	D^2	t-test
20	20	48	28	784	
รวม	461	862	401	8486	

$$\alpha = 0.05$$

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่า $t(19,0.05)$ ที่ได้จากการคำนวณเท่ากับ 18.44 เพื่อเปรียบเทียบกับ $t(19,0.05)$ ได้เท่ากับ 2.093 ซึ่ง t คำนวณ $> t$ ตาราง แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การแปลผลระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี

ด้านที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D	การแปลผล
1	กิจกรรมการเรียนรู้	4.55	0.67	มากที่สุด
2	สื่อการเรียนการสอน	4.70	0.52	มากที่สุด
3	การวัดและประเมินผล	4.67	0.47	มากที่สุด
รวม		4.50	0.55	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี ระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$) = 4.50, (S.D) = 0.55 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้เรียนมีระดับความพึงพอใจในด้านต่อไปนี้ คือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}$) = 4.55, (S.D) = 0.67 ด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X}$) = 4.70, (S.D) = 0.52 ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X}$) = 4.67, (S.D) = 0.47

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental research) ใช้แบบแผนการทดลองแบบ (One group Pretest - posttest design) ศึกษากลุ่มเดียว เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่องเนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรี เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน โดยการใช้ชุดการเรียนรู้อัล-ฮาดิษเรื่องเนื้อหาและแก่นแท้ของอัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรี และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อผลการเรียน การสอน โดยการใช้ชุดการเรียนรู้อัล-ฮาดิษ เรื่องเนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) ชุดการเรียนรู้เรื่องเนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรี 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรี และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้เรื่องเนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที (t-test แบบ Dependent Samples)

สรุปผลการค้นคว้าอิสระ

1. การพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่องเนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี

1.1 การพัฒนาชุดการเรียนรู้การพัฒนาชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่องเนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี ทำให้ได้ชุดการเรียนรู้ทั้งหมด 5 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 เรื่อง มารูจักอัล-ฮาดิษ

ชุดที่ 2 เรื่อง ประวัติอิหม่ามบุคอรี

ชุดที่ 3 เรื่อง การเป็นมุสลิมที่ดี

ชุดที่ 4 เรื่อง ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม

ชุดที่ 5 เรื่อง อิสลาม อิหม่าน อิฮฺซาน

โดยชุดการเรียนรู้แต่ละชุดจะประกอบไปด้วย 3 ส่วน

1.1.1 คู่มือการจัดการเรียนรู้

1.1.2 การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้

1.1.3 แบบวัดความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ ซึ่งคู่มือประกอบการเรียนรู้ ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบดังนี้

1. คำชี้แจงสำหรับผู้สอน

2. แผนการจัดการเรียนรู้

3. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

4. ใบความรู้

5. ใบงาน

6. ใบกิจกรรม

7. แบบบันทึกกิจกรรม

8. แนวทางการบันทึกกิจกรรม

9. เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

10. สไลด์เพาเวอร์พอยต์

1.2 ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรียะฮ์

ชุดการเรียนรู้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรียะฮ์ ผ่านเกณฑ์ โดยภาพรวม มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 คือมีประสิทธิภาพ 84.5/86.2 เมื่อพิจารณาภาพรวมจะเห็นว่ามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ทุกชุดการเรียนรู้ คือ 83.0/83.0, 80.0/86.5, 87.0/89.5, 87.0/88.5, 80.0/86.5 ตามลำดับ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรียะฮ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ด้วยอัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรียะฮ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, $S.D = 0.55$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้เรียนมีระดับความพึงพอใจในด้านต่อไปนี้ คือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.55$, $S.D = 0.67$) ด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.70$, $S.D = 0.52$) ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.67$, $S.D = 0.47$)

อภิปรายผล

1. ชุดการเรียนรู้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระ-ชาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้อัล-ชาดิษ อิหม่ามบุคอรี ผ่านเกณฑ์ โดยภาพรวม มีประสิทธิภาพ เกณฑ์ 80/80 คือมีประสิทธิภาพ 84.5/86.2 เมื่อพิจารณาจากรายแผนจะเห็นว่า มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80 ทุกชุดการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะ การจัดกิจกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลเป็นกระบวนการที่เป็นระบบและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กล่าวคือ กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอน โดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ชาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้อัล-ชาดิษ อิหม่ามบุคอรี ได้รวมก่อนทดลองมีผลอยู่ในระดับพอใช้ เมื่อผ่านเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ชาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ชาดิษ อิหม่ามบุคอรี พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้ เพราะชุดการเรียนรู้ที่ผู้ค้นคว้าอิสระได้พัฒนาขึ้นนั้น มีผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนซึ่งผู้เรียนที่ผ่านการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพราะครูผู้ค้นคว้าอิสระได้ออกแบบชุดการเรียนรู้ได้อย่างน่าสนใจเป็นนวัตกรรมช่วยสอนที่เป็นระบบมีการจัดการเรียนการสอนเป็นลำดับขั้นตอนและน่าสนใจ กิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนจะเริ่มด้วยขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล มีค่าชี้แจงสำหรับครูในการจัดกิจกรรมแต่ละชั้น มีใบความรู้ ใบงานและใบกิจกรรม นักเรียนมีแบบบันทึกกิจกรรม แนวทางในการบันทึกกิจกรรมและสไลด์เพาเวอร์พอยต์ ทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปศึกษาเพิ่มเติมได้ มีแบบวัดก่อนและหลังเรียนพร้อมเฉลย ทำให้นักเรียนสามารถรับรู้พัฒนาการของตนเอง ส่วนผู้สอนก็สามารถนำข้อมูลที่ได้รับ ไปปรับปรุงแก้ไข เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับในการพัฒนาผู้เรียนในครั้งต่อไปได้อีกด้วย ทำให้ครูท่านอื่นสามารถทำการสอนแทนได้ในกรณีที่ครูผู้สอนหลักไม่อยู่ ชุดการเรียนรู้จึงทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้อัล – ชาดิษอิหม่ามบุคอรี เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสามารถอภิปรายผล ดังนี้

การพัฒนาชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเองตามขั้นตอนของการพัฒนาชุดการเรียนรู้ โดยผู้ค้นคว้าอิสระได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและหลักการในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้วิเคราะห์หลักสูตร การสร้างชุดการเรียนรู้ที่ดี เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปประกอบใช้ในการสร้างชุดการเรียนรู้ที่ดีและความเหมาะสมกับภาควิชาที่จะใช้ในการเรียนการสอนที่ดีและมีความเหมาะสม เพราะกลุ่มสาระอัล-ฮาดิษเป็นสาระการเรียนรู้ที่ต้องเข้าใจเนื้อหาให้ถ่องแท้ ผลจากการค้นคว้าอิสระ พบว่าวิธีการสอนที่ดีนั้นจะต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และใช้สื่อประกอบเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสื่อการเรียนการสอนและสามารถเพิ่มขีดความสามารถของตนเองคล้องกับแนวคิดของ ธอร์นไคค์ (ทิสนา แคมณี ,2553 : 67) ที่พบว่า สื่อการเรียนการสอนทำให้เกิดความเชื่อมโยงส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนภายหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ที่เป็นสื่อช่วยสอนเพราะสื่อสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมโยงในองค์ความรู้ใหม่ได้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ด้วยอัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ทั้งนี้เพราะ ว่าผู้เรียน ได้รับการพัฒนาให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น จึงแสดงให้เห็น ว่าการพัฒนาชุดการเรียนรู้สาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี ถูกสร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ (สังัด อุทราวัณ ,2553 : 143 อ้างใน วริยา สุริยณรงค์ 2544:91) ได้กล่าวว่า การพิจารณาตัดสินผลการเรียนการสอนออกเป็นระบบหรือไม่นั้น สามารถดูได้จากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานว่าลดลงจากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนสอนหรือไม่ ถ้าเบี่ยงเบนมาตรฐานได้ลดลง แสดงว่าสื่อและการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและเป็นระบบ แต่ถ้าหากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังสอนใกล้เคียงหรือมีค่ามากขึ้นกว่าก่อนเรียนแสดงว่า การเรียนรู้ยังไม่เป็นระบบดีพอ จำเป็นต้องมีการปรับปรุงต่อไปอีกหลายครั้ง

การให้ผู้เรียน ได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอันเนื่องมาจากการใช้ชุดการเรียนรู้ เพราะการเรียนโดยชุดการเรียนรู้ นั้น ผู้วิจัยได้เน้นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการใช้สื่อจากชุดการเรียนรู้แต่ละชุดและมีการปฏิบัติในแต่ละชุดโดยการออกแบบใบบันทึกกิจกรรมและแนวทางในการบันทึกงานที่ให้ผู้เรียนได้รับการรู้มากขึ้นมีการจัดสื่อการสอนที่เหมาะสม ทำให้ผู้เรียนรู้ได้เร็ว เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย มีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปวรรณรัตน์ สารกุลและคณะ(2551: 49) ที่ได้ศึกษาค้นคว้าผลการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง กอและลิลปะล้ำค่า นำวิธีเศรษฐกิจพอเพียง พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สอดคล้องกับแนวคิดท่านอิหม่ามฆอซาลี

(Ihyaa-ulumuddeen,1994: 87) ที่พบว่านักเรียนมีความสนุกสนาน ตื่นเต้น เกิดความกระตือรือร้น เกิดความพึงพอใจต่อกิจกรรม มีความอิสระ ได้ทำงานร่วมกับเพื่อนทำให้เกิดความเข้าใจในคำตอบคำถามและส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์

3. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิฮตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิฮ อิหม่ามบุคอรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D = 0.55) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้เรียนมีระดับความพึงพอใจในด้านต่อไปนี้ คือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.50$, S.D = 0.67) ด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.70$, S.D = 0.52) ด้านการวัดและการประเมินผล ($\bar{X} = 4.67$, S.D = 0.47)

จากการสังเกตในระหว่างการจัดกิจกรรมตลอดการเรียน การสอนพบว่า นักเรียนให้ความสนใจและตื่นตัวกับการเรียนแบบนี้ เนื่องจากผู้เรียนจะคุ้นชินกับการเรียนการสอนแบบรับจากผู้สอนทางเดียว หรือ (Teacher Centered) แต่การจัดกิจกรรมจากชุดนี้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมเรียนรู้กับเพื่อนๆ ครูผู้สอนและกิจกรรมจากชุดการเรียนรู้แต่ละชุดอย่างหลากหลายฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและที่สำคัญทักษะ กิจกรรมหนึ่งที่คาดหวังก็คือการที่สามารถทำให้ผู้เรียนมีความคิด ความเข้าใจ และได้เรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิฮอิหม่ามบุคอรี ดังนั้น การพัฒนาชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิฮตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิฮ อิหม่ามบุคอรี จึงมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมากตามความคิดเห็นของผู้เรียนและสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ Froid (1978 : 76) และนักการศึกษาอิสลาม Al-Kinddy (อับรอฮีม ณรงค์รักษาเขต, 2551: 138-139) แต่จากการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ผู้ศึกษาอิสระตั้งข้อสังเกตว่า ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ได้คะแนนต่างจากด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล อันเนื่องมาจาก การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ตั้งแต่ชุดที่ 1 ถึงชุดที่ 5 อาจจะยังไม่หลากหลายเพราะภาระงานของครูมีมากเกินไป จึงคิดว่าจะพัฒนาให้ดีกว่านี้ ในการค้นคว้าอิสระครั้งต่อไป

จากผลการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิฮตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิฮอิหม่ามบุคอรี โดยใช้ชุดการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กันกับความพึงพอใจของผู้เรียนเพราะจากผลการทดลองพบว่าผู้เรียน

เกิดความพึงพอใจส่งผลต่อชุดการเรียนรู้ในระดับดีมาก การสร้างบรรยากาศที่ดีมีความสุข ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจตลอดจนการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของครูย่อมทำให้นักเรียนเกิดความผ่อนคลาย และมีความสุข (Al-Ghazali, 1994:41) เนื่องจากผู้ค้นคว้าอิสระออกแบบชุดการเรียนรู้โดยเนื้อหาเริ่มจากง่ายไปหายาก และเรียนจากสิ่งใกล้ตัวไปสู่บทเรียนอัล-ฮาดิษที่ไกลตัว ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นในการเรียนและผลสัมฤทธิ์สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพิน สุขเกษม (2541:56) พบว่าความพึงพอใจมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่เกิดจากการสอนแบบวิธีปกติและการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพดังปรากฏหลักฐานหรือมุมมองของศาสนาอิสลามที่พบว่า ท่านรอซูลหรือท่านบรมศาสดามุฮัมมัดได้ให้ความสำคัญกับบรรดาครูบาอาจารย์ที่เรียนกับท่านเป็นอย่างมากและมักจะสอนเริ่มจากง่ายและเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวที่สุดก่อน ทำให้บรรดาสาวก(ซอฮาบะห์)ของท่านเกิดความพึงพอใจกระตือรือร้นในการเรียนรู้สังเกตจากการที่บรรดาซอฮาบะห์สอบถามปัญหาต่างๆที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอย่างต่อเนื่องและการรายงานอัล-ฮาดิษจากเหตุการณ์จริงที่ตนได้สัมผัสมาไม่ถือตัวของท่านรอซูลและยังให้ความสำคัญเป็นกันเองส่งผลให้เกิดความพึงพอใจการเรียนรู้ที่ดีและเกิดประสิทธิภาพสอดคล้องกับหลักการและทฤษฎีของนักการจัดการศึกษาตะวันตกคือท่าน Froid (1978 : 76) และนักปราชญ์ในอิสลามคือท่านอิหม่าม อัล-ฆอซาลี และอิบน์ฮะหนุน อิบรอฮีม ณรกรักริษาเขต (2551 : 56-57) และสอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐานของผู้ค้นคว้าอิสระเอง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการค้นคว้าอิสระการพัฒนาชุดการเรียนรู้สาระอัล-ฮาดิษ ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้ค้นคว้าอิสระมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะ สำหรับนำชุดการเรียนรู้สาระอัล-ฮาดิษ ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรเลือกยุทธศาสตร์การสอนที่เหมาะสมและควรวิเคราะห์บริบทของผู้เรียนและคำนึงถึงความสอดคล้องในการจัดการเรียนการสอน การสอน ควรมีหลายรูปแบบ เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย ดังนั้น ครูผู้สอนจะต้องเตรียมการสอนและการวางแผนให้พร้อมก่อน เช่น การรู้จักและวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งจะเป็นตัวแปรหนึ่งที่จะใช้ในการเลือกประเภทหรือรูปแบบการสอนที่เหมาะสม ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่

1.2 ครูผู้สอนควรจัดหาสื่อ นวัตกรรมและเนื้อหาที่ผู้เรียนสนใจและเนื้อหาใกล้ตัว จะทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจใฝ่รู้ใฝ่เรียน

1.3 รูปแบบการสอนใดก็ตามที่ผู้สอนใช้ควรมีความหลากหลาย ในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรม ครูควรสังเกตพฤติกรรมนักเรียนทุกคน เพื่อจะแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมผู้เรียนให้ถูกต้องเหมาะสม และควรมีการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

1.4 การออกแบบกิจกรรม ควรให้หลากหลายเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกทำตามสภาพ และศักยภาพของผู้เรียน ควรเพิ่มเทคนิคและแนวการจัดการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์และทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อกระตุ้นผู้เรียน

1.5 ครูควรเป็นแบบอย่างและฝึกฝนให้นักเรียนมีความสามัคคี วางตัวและการแสดงความในเนื้อหา อัล-ฮาดิษ

1.6 ครูควรฝึกฝนผู้เรียนให้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเกตในข้อปฏิบัติจากหลักธรรมอัล-ฮาดิษ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าอิสระในครั้งต่อไป

2.1 ผู้ค้นคว้าอิสระควรนำชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรีไปทดลองใช้กับวิชาอื่น

2.2 ผู้ค้นคว้าอิสระควรนำ ชุดคำใช้ชุดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและศักยภาพของผู้เรียน

2.3 ผู้ค้นคว้าอิสระควรนำ การวัดผล การเรียนรู้ซ้ำๆ หลายๆ ครั้งเพื่อศึกษาศักยภาพของชุดการเรียนรู้

2.4 ผู้ค้นคว้าอิสระควมนำใช้ระยะเวลาในการทดลองให้มากกว่านี้ เพื่อศึกษาความคงทนของความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กังวล เทียนกัณฑ์เทศน์. (2536). การวัด วิเคราะห์ การประเมินผลทางการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: กิดานันท์ มลิทอง. (2546). เทคโนโลยีการศึกษา : สื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ. ชัยยิตตะคุ่ม หุหมัด ฎอนคอวีย์. (2006). **ชุมนุมปฐกถาผู้นำมุสลิมโลก**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ อังเงิน กองนโยบายพิเศษศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้.
- การทำงานกลุ่มสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. กรุงเทพฯ : ครูธรรม พงษ์พร...
- ทิตนา แคมณี. (2553). **ศาสตร์การสอน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุชลดา ต่องแสง. (2540). **เทคโนโลยีการศึกษา : สื่อการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.
- บุรชัย ศิริมหาสาร. (2545). **แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.
- ปวรรรัตน์ สาระกุลและคณะ. (2551). **เรื่อกอและศิลปะล้ำค่านำวิถีชีวิตแบบพอเพียง สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่5โรงเรียนอนุบาล นครราชสีมา . มปป.**
- พิสนุ พองศรี. (2551). **การประเมินทางการศึกษา : แนวคิดสู่การปฏิบัติ พิมพ์ครั้งที่ 5**. กรุงเทพฯ: บริษัทด้านสาการพิมพ์ จำกัด
- รุ่งโรจน์ พงศ์กิจจิตร. (2550). **เทคโนโลยีการศึกษา : สื่อการเรียนการสอน**. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- รสริน พิมพ์บรรยงค์. (2547). **เอกสารชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา รหัสวิชา 103111**. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วิชาการศึกษา. (2553) **สารบัญ** จำเือนโรงเรียนอิสลามุดดินวิทยา
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2525). **การวางแผนและหาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2549). **คู่มือพัฒนาสื่อการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์.
- ศึกษานิเทศก์ กระทรวง. (2545). **เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544** โรงพิมพ์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ครูสภาลาดพร้าว.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ศึกษาธิการ, กระทรวง, (2546). การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตาม
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การรับส่งสินค้าและ
พัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ศึกษาธิการ, กระทรวง, (2548). การวัดและการประเมินผลอิงมาตรฐานการเรียนรู้ ตามหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ศึกษาธิการ, กระทรวง, (2546). การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตาม
หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2551. โรงพิมพ์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ศึกษาธิการ, กระทรวง, (2548). หลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2544 สำนักงานประสานนโยบาย
และบูรณาการการศึกษาที่ 12. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องอิสลามศึกษา. ยะลา : สำนัก
ผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา: อาชีวการพิมพ์.
สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า. (2545). การสร้างและภาพประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ:
สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า. (2545). ปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน. กรุงเทพฯ.
สันศักดิ์ ภิบาสสุข และพิมพ์ใจ ภิบาสสุข. (2553). องค์ประกอบของชุดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : บริษัท
เพชรรุ่งการพิมพ์ จำกัด.
- สมนึก ภักทิษณี. (2549). การวัดผลทางการศึกษา. กทม.สันธุ์ : ประสานการพิมพ์.
- สมบูรณ์ ต้นชะ. (2545). การประเมินผลทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สมหวัง แสงสุนานนท์. (2546). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ
ระหว่างการใช้ชุดการเรียน และการสอนปกติ. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมหญิง เจริญจิตรกรรม. (2529). การพัฒนาชุดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : เอ็มพันธ์ จำกัด.
- สำนักงานทดสอบและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. (2544). เอกสารประกอบการอบรมปฏิบัติการ เรื่อง การ
วิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เอกสารหมายเลข. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนั
การพิมพ์.
- สำลี เกษทิ. (2553). หนังสือส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ : สำนัการพิมพ์.
- สุเมธ ธิบรู้งเรื่องธรรม. (2526). เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: บั๊คพอยท์ .
- สว่างค์ ไคว้ตระกูล. (2552). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : รัตนการพิมพ์และบริการ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สุริย์ เหมะประสิทธิ์. (2533). **วิธีการสอนภาษาอังกฤษ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เทียนทอง.
- สุวิทย์ มูลคำและคณะ. (2549). **การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สังต์ อุทรานันท์. (2533). **การพัฒนาชุดการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อিবรอเฮ็ม ณรงค์รัชชาเขต. (2551). **แนวคิดและปรัชญาการศึกษาอิสลาม**. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยอิสลาม.
- เอกรินทร์ สีมหาศาลและสุปรารณา ยุคตะนันท์ . (2546). **การออกแบบวัด ประเมินผล**. กรุงเทพฯ : บั๊กพอยท์ .
- อรุณ บุญชม. (2549). **แนวคิดการจัดการศึกษาในอิสลาม**. กรุงเทพฯ : วารสารสำนักจุฬาราชมนตรี.
- อัญชลี แจ่มเจริญ. (2533). **การออกแบบการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : บั๊กพอยท์ .
- อัลมอซาลี. (1994). **อิสยาออุลมุคดดีน**. ผู้แปล เเช็ช สอวีย์วรนันท์: สำนักงานคณะกรรมการอิสลาม นนทบุรี: สารประจำเดือน.
- อรพิน สุขเกษม. (2541) . **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ชุดการเรียน กับ การสอนปกติ**. ขอนแก่น : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อิทธิพงษ์ ดุสิตพันธ์. (2538). **การพัฒนาชุดการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ:บั๊กพอยท์ .
- อิสระ ทับสีสด. (2551) . **ตัวอย่าง การเขียนรายงานการวิจัย บทที่ 3,4,6**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- อันวร ธีรวัลดี. (1985) . **แนวคิดและปรัชญาการศึกษาอิสลาม**. ผู้แปล อিবรอเฮ็ม ณรงค์รัชชาเขต. ปัตตานี : วิทยาลัยอิสลามศึกษา.

บรรณานุกรม (ต่อ)

ภาษาอังกฤษ

- Al- Ghazali .(1994). **Ihya-ulumuddin**. Kota Baharu Kelantan : Perpustakaan Salam press. The Interstate printer and publisher, 1994.
- Froid. (1978). **The Learning Package Instructional Approach(Enviroenmental Education)**. Dissertation Abstacks International 24. Boston: Alice and Spenser 1995.
- Grandy E. (1993).**The Development of a Multi-Media Instructional Package Designed to Supplement the Grade Five Social Studies Curriculum with Respect to St Pierre and Miquelon Memorial**: Newfoundland Dissertation Abstacks International.228
- Goods. (1973). **The Teaching Methodology and Problem based learnin**.The world and learning Publishing.
- Gordon. (1973). **The Teaching model**. The study of teaching,Ohio: Cater press.
- Khan Muhd Sharif. (1986).**Development of Muslim Educational thought .(700-1900)**. Michigan : University Microfilm International.
- Mawardy. (1991). **The history of Islamic civilization**. Dar al-Arabia Berut –Lebanon.
- Rizavi Sajjad. 1986. **History of Muslim Education**. Berut Dar al Kashaf Press.
- Stanfield. (1930). **The development of teaching material**. Dissertation Abstacks International 1105 (Aprill 1998):4332.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
สถิติที่ให้บริการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนน โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 105)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย
$\sum X$	แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
N	แทน จำนวนนักเรียน

2. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 106)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D.	แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\sum X^2$	แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
$(\sum X)^2$	แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
N	แทน จำนวนนักเรียน

3. ค่าร้อยละ (Percentage) ของคะแนน ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 104)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P	แทน ร้อยละ
f	แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
N	แทน ความถี่ทั้งหมด

4. สูตรดัชนีค่าความสอดคล้อง IOC ดังนี้ (พิสนุ ฟองศรี, 2551: 287)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาวิชาและข้อสอบ
	$\sum R$	แทน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

5. สูตรการหาประสิทธิภาพของหนังสือเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่
ที่ตามเกณฑ์ 80/80 โดยการวิเคราะห์จากสูตรคำนวณค่า E1/E2 ดังนี้ (สำเริง ภัคสุทธิ, 2553: 167)

$$E_1 = \frac{\sum X/N}{A} \times 100$$

เมื่อ	E_1	แทน	ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ
	$\sum X$	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียน จากการทดสอบระหว่างเรียน
	N	แทน	จำนวนนักเรียน
	A	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบระหว่างเรียน

$$E_2 = \frac{\sum Y/N}{B} \times 100$$

เมื่อ	F_2	แทน	ประสิทธิภาพของการทดสอบหลังเรียน
	$\sum Y$	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทดสอบภายหลังเรียน
	N	แทน	จำนวนนักเรียน
	B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน

6. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่ใช้หนังสือเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้สถิติ t - test แบบ Dependent Samples สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 112 และ พิสนุ พงศ์ศรี, 2551: 282)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบค่า t

D แทน ผลต่างระหว่างคู่คะแนน

$\sum D$ แทน ผลรวมทั้งหมดของผลต่างระหว่างข้อมูลแต่ละคู่

$\sum D^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของผลต่างระหว่างข้อมูลแต่ละคู่ยกกำลังสอง

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ภาคผนวก ข
ค่า IOC ในการคำนวณค่าธรรมเนียม

ค่า IOC ในการค้นคว้าอิสระ

ค่า IOC จากการตรวจสอบคุณภาพของชุดการเรียนรู้

ตารางที่ 7 ค่า IOC ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้อัล - ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรียะ

รายงานประเมิน	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			R	N	ค่า IOC	ผล
	1	2	3				
1.จุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
1.1 สอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้ของ หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546							
1.2 ครอบคลุมลักษณะ การเรียนรู้ด้านความรู้ทักษะ และเจตคติ	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
1.3 มีความชัดเจนของ ภาษาที่ใช้	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
1.4 สามารถนำมาปฏิบัติ ได้	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
2.สาระและประเด็นการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
2.1 สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้							
2.2 ครอบคลุมเนื้อหา สาระที่สำคัญ	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
2.3 เหมาะสมกับเวลา เรียน	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
2.4 เหมาะสมกับวัยและ วุฒิภาวะของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้

ตารางที่ 7 (ต่อ)

รายงานประเมิน	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			R	N	ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3				
2.5 เหมาะสมกับความ ต้องการของผู้เรียน	+1	0	+1	2	3	0.6	ใช้ได้
2.6 มี ประ โยชน์ ต่อ ผู้เรียน	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
3. กิจกรรมการเรียนรู้ 3.1 สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
3.2 ครอบคลุมเนื้อหา สาระที่สำคัญ	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
3.3 เหมาะสมกับวุฒิ ภาวะของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
3.4 เหมาะสมกับความ ต้องการของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
3.5 ความเหมาะสมของ เวลาในแต่ละกิจกรรม	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
3.6 ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำ ความรู้ ทักษะเจตคติ ไป ป ระ ยุก ต์ ใช้ ใน ชีวิตประจำวัน	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
4. สื่อการเรียนการสอน 4.1 สอดคล้องกับเนื้อหา และ กิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
4.2 เหมาะสมกับวัยเรียน และ วุฒิภาวะของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
4.3 กระตุ้นความสนใจ ขอ ผู้เรียน	+1	+1	0	2	3	0.6	ใช้ได้

ตารางที่ 7 (ต่อ)

รายงานประเมิน	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			R	N	ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3				
4.4 จัดลำดับขั้นตอนการทำงานได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
4.5 สามารถใช้ได้ง่ายสะดวก	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
4.6 มีความชัดเจนในการอธิบายและการใช้ภาษา	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
4.7 มีความเหมาะสมกับเอกสารและคำอธิบาย	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
5.การวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
5.1 สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
5.2 เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
5.3 เสนอแนะวิธีการวัดผลไว้ชัดเจน	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
5.4 เสนอเกณฑ์การให้คะแนนไว้ชัดเจน	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้

ตารางที่ 8 ความเหมาะสมของแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล – ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้อัล – ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรีย

รายงานประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			R	N	ค่า IOC	แบบ ใช้ได้
	1	2	3				
ชุดการเรียนรู้ที่ 1							
ข้อที่ 1	+1	+1	+1	3		1	ใช้ได้
ข้อที่ 2	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 3	0	+1	+1		3	0.6	ใช้ได้
ข้อที่ 4	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 5	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 6	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 7	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 8	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 9	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 10	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ชุดการเรียนรู้ที่ 2							
ข้อที่ 11	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 12	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 13	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 14	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 15	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 16	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 17	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 18	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 19	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 20	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้

ตารางที่ 8 (ต่อ)

รายงานประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			R	N	ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3				
ชุดการเรียนรู้ที่ 3							
ข้อที่ 21	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 22	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 23	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 24	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 25	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 26	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 27	0	+1	+1	2	3	0.6	ใช้ได้
ข้อที่ 28	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 29	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 30	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ชุดการเรียนรู้ที่ 4							
ข้อที่ 31	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 32	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 33	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 34	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 35	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 36	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 37	0	+1	+1	2	3	0.6	ใช้ได้
ข้อที่ 38	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 39	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้

ตารางที่ 8 (ต่อ)

รายงานประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			R	N	ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3				
ชุดการเรียนรู้ที่ 5							
ข้อที่ 40	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 41	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 42	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 43	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 44	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 45	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 46	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 47	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 48	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 49	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ข้อที่ 50	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้

ค่า IOC ตรวจสอบความเหมาะสมของสื่อการเรียนรู้ประกอบโดยใช้ชุดการเรียนรู้
 ตารางที่ 9 ค่า IOC ตรวจสอบความเหมาะสมของแบบประเมินผลโดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่ม
 สาระวิชาอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่น
 แท้ อัล - ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี

รายงานประเมิน	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			R	N	ค่า IOC	ผล
	1	2	3				
1.ความสอดคล้องและความ เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา	+1	+1	+1	3	3		ใช้ได้
2.ความเหมาะสมกับ กระบวนการพัฒนาผู้เรียน	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
3.ความสอดคล้องเหมาะสม กับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
4.ความสอดคล้องกับ ธรรมชาติวิชา	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
5.สามารถใช้งานง่าย	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
6.ความเหมาะสมกับวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้และเกิดขึ้นงาน	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้

ตารางที่ 10 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก(r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิษตามหลักสูตร
อิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ฮัล – ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรีย

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (P)	ค่าอำนาจจำแนก(R)	แปลผลคุณภาพข้อสอบ	ความเชื่อมั่น
ชุดการเรียนรู้ที่ 1				0.85
1	0.34	0.71	ใช้ได้	
2	0.30	0.73	ใช้ได้	
3	0.34	0.60	ใช้ได้	
4	0.32	0.73	ใช้ได้	
5	0.34	0.71	ใช้ได้	
6	0.38	0.66	ใช้ได้	
7	0.36	0.59	ใช้ได้	
8	0.32	0.39	ใช้ได้	
9	0.32	0.51	ใช้ได้	
10	0.32	0.54	ใช้ได้	
11	0.34	0.14	ตัดทิ้ง	
12	0.28	0.03	ตัดทิ้ง	
ชุดการเรียนรู้ที่ 2				0.85
13	0.36	0.77	ใช้ได้	
14	0.42	0.70	ใช้ได้	
15	0.34	0.19	ตัดทิ้ง	
16	0.40	0.16	ตัดทิ้ง	
17	0.38	0.62	ใช้ได้	
18	0.38	0.71	ใช้ได้	
19	0.34	0.73	ใช้ได้	
20	0.35	0.62	ใช้ได้	
21	0.38	0.74	ใช้ได้	
22	0.34	0.72	ใช้ได้	
23	0.34	0.62	ใช้ได้	
24	0.43	0.56	ใช้ได้	

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (P)	ค่าอำนาจจำแนก(R)	แปลผลคุณภาพข้อสอบ	ความเชื่อมั่น
ชุดการเรียนรู้ที่ 3				
25	0.62	0.31	ใช้ได้	
26	0.24	0.17	ตัดทิ้ง	
27	0.34	0.67	ใช้ได้	
28	0.40	0.74	ใช้ได้	
29	0.62	0.72	ใช้ได้	
30	0.36	0.72	ใช้ได้	
31	0.48	0.63	ใช้ได้	
32	0.36	0.62	ใช้ได้	
33	0.56	0.69	ใช้ได้	
34	0.32	0.66	ใช้ได้	
35	0.36	0.63	ใช้ได้	
36	0.12	0.45	ตัดทิ้ง	
ชุดการเรียนรู้ที่ 4				
37	0.34	0.71	ใช้ได้	
38	0.38	0.63	ใช้ได้	
39	0.58	0.67	ใช้ได้	
40	0.22	0.17	ตัดทิ้ง	
41	0.26	0.67	ตัดทิ้ง	
42	0.35	0.71	ใช้ได้	
43	0.37	0.73	ใช้ได้	
44	0.36	0.66	ใช้ได้	
45	0.35	0.65	ใช้ได้	
46	0.31	0.75	ใช้ได้	
47	0.39	0.71	ใช้ได้	
48	0.39	0.62	ใช้ได้	
ชุดการเรียนรู้ที่ 5				
49	0.35	0.47	ใช้ได้	
50	0.38	0.71	ใช้ได้	

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (P)	ค่าอำนาจจำแนก(R)	แปลผลคุณภาพข้อสอบ	ความเชื่อมั่น
51	0.38	0.61	ใช้ได้	0.9397
52	0.16	0.05	ตัดทิ้ง	
53	0.48	0.66	ใช้ได้	
54	0.38	0.69	ใช้ได้	
55	0.41	0.54	ใช้ได้	
56	0.38	0.65	ใช้ได้	
57	0.40	0.71	ใช้ได้	
58	0.37	0.72	ใช้ได้	
59	0.42	0.64	ใช้ได้	
60	0.28	0.12	ตัดทิ้ง	

ตารางที่ 11 ค่า IOC การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล – ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ฮัล – ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี

รายงานประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			R	N	ค่า IOC	แบบ ใช้ได้
	1	2	3				
ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดการเรียนรู้							
1. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้							
ชุดการเรียนรู้ที่ 1							
ชั้นนำสู่บทนำ	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ขั้นสอน	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ขั้นสรุป	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ชุดการเรียนรู้ที่ 2							
ชั้นนำสู่บทนำ	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ขั้นสอน	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ขั้นสรุป	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ชุดการเรียนรู้ที่ 3							
ชั้นนำสู่บทนำ	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ขั้นสอน	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ขั้นสรุป	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ชุดการเรียนรู้ที่ 4							
ชั้นนำสู่บทนำ	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ขั้นสอน	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ขั้นสรุป	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ชุดการเรียนรู้ที่ 5							
ชั้นนำสู่บทนำ	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ขั้นสอน	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ขั้นสรุป	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
2 ด้านการเรียนการสอน							
ชุดการเรียนรู้ที่ 1	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ชุดการเรียนรู้ที่ 2	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้

ตารางที่ 11 (ต่อ)

รายงานประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			R	N	ค่า IOC	แปล ผล
	1	2	3				
ชุดการเรียนรู้ที่ 3	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ชุดการเรียนรู้ที่ 4	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ชุดการเรียนรู้ที่ 5	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
3.ด้านการวัดและประเมินผล							
ชุดการเรียนรู้ที่ 1	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ชุดการเรียนรู้ที่ 2	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ชุดการเรียนรู้ที่ 3	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ชุดการเรียนรู้ที่ 4	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้
ชุดการเรียนรู้ที่ 5	+1	+1	+1	3	3	1	ใช้ได้

ตารางที่ 12 ผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546 เรื่องเนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอร

คนที่	ก่อนเรียน					เต็ม	ชุดการเรียนรู้ที่					รวมระหว่างเรียน	ร้อยละ	หลังเรียน					เต็ม
	1	2	3	4	5		1	2	3	4	5			1	2	3	4	5	
1	5	5	5	5	5	25	8	8	9	8	8	41	82.0	9	9	9	9	9	42
2	5	7	5	8	8	33	8	8	6	8	8	38	76.0	9	8	8	8	9	40
3	4	6	5	4	4	24	9	7	7	9	7	39	78.0	7	7	9	7	9	39
4	3	2	5	5	5	20	9	8	9	9	8	43	86.0	8	9	9	9	8	43
5	4	4	3	4	5	20	10	9	9	10	9	41	82.0	9	10	9	9	10	47
6	3	4	5	5	6	23	8	8	8	8	8	40	80.0	7	8	8	8	9	40
7	5	5	4	4	4	22	10	9	8	10	10	46	92.0	8	9	10	9	10	46
8	2	5	5	4	4	20	9	7	9	9	7	41	82.0	8	9	8	8	9	42
9	4	5	5	5	4	23	9	8	9	9	8	43	86.0	9	8	10	9	8	44
10	4	4	3	4	5	20	10	8	10	10	8	45	90.0	8	10	9	9	10	46
11	4	4	5	6	4	24	8	8	9	9	8	42	84.0	9	8	9	8	9	43
12	5	4	4	5	5	23	10	8	9	7	8	40	80.0	7	8	8	9	9	41
13	4	4	4	6	5	24	9	8	10	9	8	44	88.0	8	10	9	8	9	44
14	4	5	4	4	6	24	9	7	9	9	7	41	82.0	9	7	9	9	7	41
15	4	5	4	4	4	21	7	6	7	8	6	34	68.0	7	6	9	8	6	36

ตารางที่ 12 (ต่อ)

คนที่	ก่อนเรียน					เต็ม	ชุดการเรียนรู้ที่					รวม ระหว่าง เรียน	ร้อยละ	หลังเรียน					รวม
	1	2	3	4	5		1	2	3	4	5			1	2	3	4	5	
16	4	6	5	5	5	25	9	9	10	7	9	44	88.0	9	9	10	9	9	45
17	5	5	5	5	6	26	9	9	10	10	9	47	94.0	9	10	10	9	9	48
18	5	4	6	6	4	25	8	10	9	8	8	43	86.0	9	9	9	9	8	44
19	3	4	4	4	4	19	9	8	9	9	8	43	86.0	9	8	8	8	10	43
20	4	4	5	3	4	20	9	7	9	9	10	44	88.0	10	10	9	10	9	48
รวม	81	92	91	96	97									166	173	179	171	173	
ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	23.05						8.75	8.00	8.90	8.5	8.67			43.1					
SD	3.17													3.11					

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ

คู่มือ

การใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชา อัล-ฮาดิษ
ตามหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546
เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษ หลันามบอริ

แวนิสสะ แวนัสตอฟา

โรงเรียนอิสลามุดดีนวิทยา
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

คำนำ

คู่มือการพัฒนาชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรีนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรี กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิษ เนื้อหาเรื่องเฉพาะนี้ ประกอบด้วย 4 บท ได้แก่

บทที่ 1 บทนำ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับที่มาความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการพัฒนาชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรีและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

บทที่ 2 กล่าวถึง แนวคิด ทฤษฎี หลักการและกรอบแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนาชุดการเรียนรู้ ได้แก่ หลักสูตรอิสลามศึกษาพ.ศ.2546 เอกสารเกี่ยวกับกาจัดกาเรียนรู้ตามปรัชญา เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาชุดการเรียนรู้ เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้ที่ใช้ในการพัฒนาชุดการเรียนรู้ งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาชุดการเรียนรู้

บทที่ 3 เป็นวิธีการดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยชุดการเรียนรู้ เรื่องเนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรี

บทที่ 4 จะกล่าวถึง สื่อและเครื่องมือประกอบการจัดการเรียนรู้

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพโรจน์ ยามาเรียง รองคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ที่ให้ความรู้ คำแนะนำ และความช่วยเหลือในการพัฒนาคู่มือนี้และขอขอบคุณเพื่อนๆ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการสอนอิสลามศึกษา (ภาคพิเศษ)ทุกคนที่ให้ความสนใจ คำแนะนำและช่วยเหลือ จนทำให้คู่มือนี้สำเร็จสมบูรณ์ลงได้ด้วยดี

หวังว่าคู่มือนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านและผู้สนใจเป็นอย่างดี หากผู้อ่านมีคำแนะนำสำหรับการปรับปรุงพัฒนา คู่มือนี้ผู้เขียนขอน้อมรับไว้ด้วยความขอบคุณอย่างสูง

แวนัสสะ แวมุสตอฟา

ผู้จัดทำ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
บทที่ 1 บทนำ.....	93
1.1 ที่มาความสำคัญของปัญหา	93
1.2 วัตถุประสงค์ของการพัฒนาชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิษ ตามหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษ อิหม่าม บุกอรี.....	94
1.3 ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	94
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี หลักการและกรอบแนวคิด.....	95
2.1 หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2546.....	95
2.2 เอกสารเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตาม วิชาญ อิสลาม.....	96
2.3 เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน.....	98
2.4 เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาชุดการเรียนรู้.....	101
2.5 เอกสารเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้.....	110
2.6 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่ใช้ในการพัฒนาชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิษ ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษ อิหม่าม บุกอรี.....	117
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุดการเรียนรู้.....	118
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการ.....	121
บทที่ 4 สื่อและเครื่องมือประกอบการจัดการเรียนรู้.....	122
ภาคผนวก.....	123
บรรณานุกรม.....	282

บทที่ 1

บทนำ

1. ที่มาความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ.2546 เน้นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยอาศัยกระบวนการการเรียนรู้ที่จำเป็นและหลากหลาย ซึ่งต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ผู้สอนต้องคัดกรองและคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่าง ๆ อันเป็น สมรรถนะสำคัญที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553 : 32-34)

จากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาอัล-ฮาดิษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 ซึ่งมีนักเรียนทั้งหมด 20 คน พบว่า ผู้เรียนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ของอัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรี ขาดทักษะการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ขาดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิษ ซึ่งหากปล่อยให้สภาพดังกล่าวเกิดขึ้นโดยไม่ได้รับการแก้ไข ป้องกัน จะทำให้ ผลสัมฤทธิ์ในการสอบ ISLAMIC- NET (I- NET) ในกลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิษต่ำและไม่ได้มาตรฐานการจัดการศึกษาของชาติ

จากการศึกษาถึงสาเหตุของการเกิดปัญหา พบว่ามีหลายสาเหตุ เช่น ขาดสื่อการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสม การจัดการเรียนการสอนยังใช้วิธีการที่ไม่เหมาะสม โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความสามารถ ขาดงบประมาณในการบริหารจัดการในเรื่องวิทยากรใหม่ ๆ อีกทั้งทั้งในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีรายวิชาที่สอนสามัญและศาสนาที่มากจนเกินไป ครูมีภาระงานสอนที่ซ้ำซ้อน แต่เวลาไม่มากนัก จึงทำให้การสอนไม่ครบตามที่หลักสูตรกำหนด ผู้เรียนจึงพัฒนาได้ไม่เต็มศักยภาพ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาบรรลุตามมาตรฐานของหลักสูตร ผู้ค้นคว้าอิสระในฐานะครูผู้สอนจึงเห็นว่าควรหาวิธีแก้ไขปัญหาดังกล่าว และเห็นว่า การใช้ชุดการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการองค์ความรู้เพื่อพัฒนาเนื้อหาและแก่นแท้ของอัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรีสามารถเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาค่าผลสัมฤทธิ์ต่ำและไม่ได้มาตรฐานการจัดการศึกษาของชาติได้ จึงพัฒนาชุดการเรียนรู้ขึ้น

2. วัตถุประสงค์ในการสร้างชุดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ ดังนี้

- (1) มีความรู้ เข้าใจเนื้อหาและแก่นแท้ของอัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรีย
- (2) สามารถปฏิบัติตนตามเนื้อหาและแก่นแท้ของอัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรียได้อย่างเหมาะสม
- (3) มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้เนื้อหาและแก่นแท้ของอัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรีย

3. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- (1) ผู้เรียนมีความประพฤติดีตามหลักศาสนาอิสลาม
- (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของผู้เรียน (I-NET) ที่เกี่ยวข้องกับ เนื้อหาและแก่นแท้ของอัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรียสูงขึ้น

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี หลักการและกรอบแนวคิดในการพัฒนาชุดการเรียนรู้

การพัฒนาชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิษ เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษ อิมาม มุคอริ เล่มนี้ ผู้พัฒนาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนา ดังนี้

1. หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546
2. เอกสารเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาอิสลาม
3. เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน
4. เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาชุดการเรียนรู้
5. เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้
6. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่ใช้ในการพัฒนาชุดการเรียนรู้
7. งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาชุดการเรียนรู้

1. หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546

1.1 การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร

การเรียนรู้ในอิสลามศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนที่มีความศรัทธามั่นและปฏิบัติ ตามคำสอนของอิสลามนำมาพัฒนาตนเอง ครอบคลุมและสังคม มีบุคลิกภาพเหมือนท่านนบี มุฮัมมัด คือถ่อมถ่อมฮอสลัยฮ์วาลัม ก่อให้เกิดความสันติสุขทั้งโลกนี้และโลกหน้า

1.2 จุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษา

จุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิต การดำเนินชีวิตต่อไป

1. การจัดการศึกษา ควรมุ่งเน้น ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม คุณลักษณะอันพึง ประสงค์ จำนวนความสะอาดให้เกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้

2. เน้นในด้านจิตใจ เพื่อให้ผู้เรียนสำนึกด้วยตนเองในการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดี

3. ฝึกให้นักเรียนปฏิบัติจริง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียน ทำได้ ทำเป็น รักการอ่านคิดเป็นใฝ่รู้ ในวิชาอย่างต่อเนื่อง

4. ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และเอากระบวนการวิจัยมาใช้ในการ

การสอน

5. สอนให้เกิดการเรียนรู้ ทุกเวลา ทุกสถานที่
6. การจัดการเรียนรู้ ควรสามารถเทียบโอนผลการเรียน ประสบการณ์ ในทุกระบบการศึกษา
7. การจัดการศึกษาสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบ่าวของอัลลอฮ์ที่ประเสริฐ ให้อยู่ในหนทางของอัลลอฮ์ จนทำให้ผู้เรียน มีความคิดที่จะพัฒนาตนเองและผู้อื่นให้ยึดแนวทางอัลลอฮ์ รวมทั้งอัลกุรอานและอัล – ฮาดิษ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

เมื่อผู้เรียน เรียนจบสาระการเรียนรู้ ผู้เรียนควรมีคุณลักษณะ ดังนี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจหลักการอิสลามและตระหนักถึงค่า เป็นในการเรียนรู้สาระอิสลามศึกษา
2. ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักคำสอนของอิสลามศึกษา
3. เห็นคุณค่าของตนเองและมีความภาคภูมิใจในความเป็นมุสลิม
4. มีทักษะและปฏิบัติตามหลักการอิสลามในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ
5. เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
6. เชิญชวนผู้อื่นให้ทำความดี
7. รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น
8. เป็นแบบอย่างที่ดีตามแนวทางของอิสลาม

สรุปว่าหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนเป็นมุสลิมที่ศรัทธามั่นต่ออัลเลาะห์โดยเน้นให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สำคัญ คือมีความรู้ ความเข้าใจหลักการอิสลามตระหนักถึงค่า เป็นในการเรียนรู้สาระอิสลามศึกษา ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักคำสอนของอิสลามศึกษาและยึดแนวทางอิสลามศึกษาใช้ในการดำรงชีวิต

2. เอก การเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาอิสลาม

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ของครูต่อผู้เรียน

อับรยเฮม ฌรงค์รักษาเขต (2551 : 101) ได้กล่าวอ้างแนวคิดของอัล- ชรรนุญี ว่าได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาดีว่าเป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคนที่จะต้องแสวงหาความรู้ได้กล่าวถึงหน้าที่ของครูต่อผู้เรียนสรุปได้ ดังนี้

1. ความเมตตาต่อนักเรียนปฏิบัติต่อเขาเสมือนเขาเป็นลูกๆของท่าน

2. เดินตามแบบอย่างของท่านศาสดา เกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้
3. ให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนเท่าที่ครูสามารถ
4. ไม่นั่นเกี่ยวกับความรู้ของนักเรียนเพียงอย่างเดียว แต่ครูควรให้ความสนใจอย่าง

เต็มที่ต่อผลงานของเขา

5. อย่าตำหนิวิชาของครูอื่นๆในทางตรงกันข้ามครูควรโน้มน้าวเด็กให้ "เรียนหลาย" สาขาวิชา
6. เลือกตัวอย่างที่เหมาะสมกับสมรรถภาพทางสติปัญญาของเด็ก
7. สนับสนุนเกื้อกูลบทเรียนแก่เด็ก ๆ โดยการให้เขาปฏิบัติด้วยตนเอง
8. เรียกร้องให้เด็กใช้สติปัญญาและตัดสินใจด้วยตัวเอง "ไม่เปลี่ยนแปลง" ผู้สอนได้กล่าวถึงหน้าที่ของครูต่อผู้เรียนสรุปได้ดังนี้

อับรอฮีม ณรงค์รักษาเขต (2551:101) ได้กล่าวถึงแนวคิดของอัลฆอซาลีเกี่ยวกับหน้าที่ของครูต่อผู้เรียนนั้นเปรียบเหมือนผู้ปลูกฝังจิตวิญญาณ ครูเปี่ยมความรู้ที่ให้ออกาสแก่ผู้เรียนเห็นอกเห็นใจและใกล้ชิดผู้เรียน หน้าที่อย่างหนึ่งของครูที่จะต้อ คือการสอดแทรกสิ่งที่ละเอียดหรือคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้เรียน (อัลฆอซาลี,1994 :264- 82)

สรุปว่าหน้าที่ของครูต่อผู้เรียนตามทัศนะของ อับรอฮีมมุสลิมสรุป คือการสร้างผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่ดีมีความรู้และเป็นปว่าที่ดีของอัลเลาะห์สามารถดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขบนหลักธรรมและศาสนา

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาในอิสลาม

การศึกษาในอิสลามไม่ได้หมายถึงเพียงการถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ หรือทักษะจากชนรุ่นหนึ่งไปยังชนรุ่นหนึ่ง แต่ในมุมมองของอิสลามการศึกษาจะมีความหมายกว้างครอบคลุมหลายๆด้าน กล่าวคือ การศึกษาในอิสลามเป็นกระบวนการอบรมและบ่มเพาะสติปัญญา ร่างกายและจิตวิญญาณเพื่อพัฒนาบุษย์ที่สมบูรณ์ การศึกษาในอิสลามจะมีความหมายที่ครอบคลุมหลายคุณลักษณะ (อรุณ บุญชม, 2549 : 34) ได้กล่าวถึงแนวการจัดการเรียนรู้ในทรรศนะของอับนุชะหฺนูน ดังต่อไปนี้

1. อัล-ดร์บียะฮ หมายถึง การอบรม การขัดเกลาจิตใจ
2. อล-ตะหลิม หมายถึง การถ่ายทอดความรู้ ซึ่งรวมถึงความรู้ทางศาสนาและความรู้ทางโลก
3. อัล-ตะอดีบ หมายถึง การอบรมบ่มนิสัยให้มีคุณธรรม จริยธรรมและมีระเบียบวินัย

จากคำนิยามของการศึกษาในอิสลามข้างต้นจะพบว่า การศึกษาในอิสลามเป็นการศึกษาตลอดชีพ เป็นการพัฒนาทุกส่วนของความเป็นมนุษย์ไม่ว่าด้านวิญญาณ สติปัญญาและร่างกาย มีการสร้างผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่ดีมีความรู้และเป็นบ่าวที่ดีของอัลลอห์สามารถดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขบนหลักธรรมและศาสนา (มุฮัมมัด มอซาลี, 2539 : 13-14) ได้กล่าวถึงการศึกษาในอิสลาม สรุปได้ดังนี้

การศึกษาในอิสลามมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงระหว่างทางโลกและทางธรรมอิสลามเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาที่สามารถสร้างโอกาสและปัจจัยแก่มวลมนุษยชาติ

สรุปว่าการศึกษาในอิสลาม ตามทัศนะของนักปราชญ์อิสลาม คือการจัดการศึกษาจะทำให้มนุษย์สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญามีคุณธรรมในการดำเนินชีวิตตามครรลองของหลักศาสนาควบคู่กับการพัฒนาตนเองสังคม

3. เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

3.1 ความหมายสื่อการเรียนรู้

กิดานันท์ มลิทอง (2546 : 26) ได้ให้ความหมาย สื่อการเรียนรู้ว่า หมายถึง สื่อใดชนิดก็ตามไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง ซีดี วิดีโอ วัสดุทัศนวิทัศน์ แผนภูมิ รูปภาพ ฯลฯ ซึ่งเป็นวัสดุบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน หรือเป็นอุปกรณ์เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาจากวัสดุ สิ่งเหล่านี้เป็นวัสดุอุปกรณ์ทางกายภาพที่นำมาใช้在教学ปพลิเคชันการศึกษา เป็นสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางสำหรับการสอนของผู้สอนส่งไปถึงผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนวางไว้ได้เป็นอย่างดี

รุ่งโรจน์ วัชรกิจวัชร (2550 : 74) สื่อการเรียนรู้หมายถึง สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการ และสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางหรือเป็นตัวกลางในการเรียนการสอน สำหรับถ่ายทอดหรือส่งผ่านความรู้ ทักษะและเจตคติ เพื่อให้การจัดการเรียนมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ได้ตั้งไว้

จำลี รักสุทธี (2553 : 9) ได้ให้ความหมายคำว่า สื่อหรือการเรียนรู้ว่า “คือตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ แปลหรือช่วยทำให้เนื้อหาที่ยากให้เป็นง่าย ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนอย่างเป็นรูปธรรมแบบง่าย ๆ ในบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน ตื่นเต้น เข้าใจ ผู้เรียนเกิดความสนใจในเรื่องที่เรียน สามารถแก้ปัญหาการ

เรียนการสอนได้ ทำให้การจัดการศึกษาเรียนรู้เป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว บรรลุเป้าหมายได้ง่ายกว่า สะดวกกว่า นำนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้และนำไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

สรุปว่า สื่อการเรียนรู้ หมายถึง สื่อที่มนุษย์สร้างขึ้น และสื่อที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ซึ่งถ้าเหล่านี้อาจารย์ผู้สอนจะต้องเลือกให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามจุดประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

3.2 ประเภทของสื่อการเรียนการสอน

ศาสตราจารย์ (2553 : 10) ได้แบ่งประเภทของสื่อการเรียนการสอนตามรูปลักษณ์และการนำไปใช้ได้ ดังนี้

3.2.1 แบ่งตามรูปลักษณ์ ซึ่งแบ่งได้ตามลักษณะดังนี้

ตารางที่ 2 การแบ่งประเภทของสื่อการเรียนการสอนตามรูปลักษณ์ "วงล้อสื่อ"

ประเภทวัสดุ	ประเภทอุปกรณ์	ประเภทวิธีการ
1. หนังสือเรียน สิ่งพิมพ์	1. คอมพิวเตอร์	1. การอธิบาย
2. เอกสารประกอบการเรียน	2. เครื่องฉายโพรเจกเตอร์	2. การสาธิต
3. แบบฝึกหัด แบบฝึกทักษะ	3. วิทยุ	3. การบรรยาย
4. ใบงาน ใบกิจกรรม	4. โทรทัศน์	4. การแสดงบทบาทสมมติ
5. รูปภาพ	5. เทป	5. การเล่นเกม
6. แถบบันทึกเสียง	6. เครื่องเล่นวีซีดี	6. การร้องเพลง
7. แผนภูมิ	7. แอพรเจกเตอร์	7. การเล่าเรื่อง/เล่านิทาน
8. แผ่นซีดีรอม	8. ป้ายนิเทศ	8. การจัดกลุ่มการศึกษา
9. แผ่นวีซีดี	9. วิกิพีเดีย	9. เพื่อนช่วยเพื่อน
10. ชุดการสอน	10. ภาพยนตร์	10. วิธีสอนแบบต่างๆ
11. หนังสือเสริมประกอบการเรียน	11. คอมพิวเตอร์ช่วยสอน	ฯลฯ
12. สื่อประสม	12. อินเทอร์เน็ต	
13. เอกสารอ้างอิง	ฯลฯ	
ฯลฯ		

3.2.2 แบ่งตามลักษณะของผู้ใช้

(1) สื่อการเรียนรู้สำหรับใช้เรียน คือสื่อที่ใช้สำหรับให้นักเรียนใช้ในการเรียน เป็นสื่อประเภทวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ วิดีทัศน์ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือเรียน แบบฝึกหัด แบบฝึกทักษะ แบบเรียน หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสือส่งเสริมการอ่าน หนังสืออ่านประกอบใบความรู้ เป็นต้น สื่อสำหรับนักเรียนแต่ละชนิดก็จะมีลักษณะสอดคล้องกับนักเรียนแต่ละวัย และจะมีลักษณะสอดคล้องกับธรรมชาติวิชาหรือเนื้อหาที่ครูต้องการนำมาใช้แก้ปัญหา

(2) สื่อการเรียนรู้สำหรับใช้สอน คือ สื่อสำหรับครูใช้เพื่อประกอบการเรียน การให้ความรู้แก่นักเรียน เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยครูอธิบาย ขยายความ ก่อจากประสบการณ์ ประสบการณ์ ดังนั้นสื่อสำหรับครูนั้นจึงเป็นสื่อประเภทคู่มือครู อาจเป็นในรูปของวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ วิดีทัศน์ หนังสือเรียน ชุดเฉลยแบบฝึกชุดกิจกรรม เอกสารประกอบการสอน เป็นต้น ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับสื่อที่นักเรียนใช้

กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 8-9) ได้จำแนกประเภทของสื่อการเรียนรู้โดยได้รวมทุกสิ่งรอบตัวไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ สิ่งของ สถานที่ เหตุการณ์ ความคิด มาใช้เป็สื่อการเรียนรู้การสอน เพื่อเอื้อให้เกิดการเรียนรู้โดยจำแนกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง สิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่ได้แก่ หรือจำแนก หรือเรียบเรียงสาระความรู้ต่างๆโดยใช้ตัวหนังสือเป็นตัวเขียน หรือตัวพิมพ์ เป็นสื่อเพื่อแสดงความหมาย สื่อสิ่งพิมพ์มีหลายประเภท เช่น เอกสาร หนังสือตำรา หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร จุลสาร จดหมาย จดหมายเหตุด่วน บันทึกรายงาน วิทยานิพนธ์ เป็นต้น

2. สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อวัสดุที่ได้ผลิตขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับเครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์หรือเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น วิดีทัศน์ แถบบันทึกเสียง สไลด์ แผ่นซีดี บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน นอกจากนี้เทคโนโลยี ยังรวมถึงกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอน

3. สื่ออื่นๆ นอกเหนือจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อเทคโนโลยี แล้วยังมีสื่ออื่นๆที่ส่งเสริมการเรียนการสอนซึ่งมีความสำคัญยิ่งหย่อนไปกว่าสื่อ 2 ประเภทดังกล่าว เพราะสามารถอำนวยความสะดวกแก่ท้องถิ่นที่ขาดแคลน สื่อสิ่งพิมพ์และสื่อเทคโนโลยี สื่อเหล่านี้อาจแบ่งได้ 2 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

3.1 สื่อบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ซึ่งสามารถทำหน้าที่ถ่ายทอดสาระความรู้ แนวคิด เจตคติ และวิธีปฏิบัติตนไปสู่บุคคลอื่น สื่อบุคคลอาจเป็นบุคลากรที่อยู่ในระบบโรงเรียน เช่น ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักการภารโรง หรืออาจเป็นบุคคลภายนอกระบบโรงเรียน เช่น บุคลากรท้องถิ่นที่มีความชำนาญและเชี่ยวชาญในสาขาอาชีพต่างๆ เป็นต้น

3.2 สื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึงสื่อที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือสภาพที่อยู่รอบตัวผู้เรียน เช่น พืชผัก ผลไม้ สัตว์ชนิดต่างๆ ปรากฏการณ์ธรรมชาติ แผ่นดินไหว สภาพอากาศ ฟ้าอากาศ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งวิทยบริการหรือแหล่งการเรียนรู้ห้องสมุด ชุมชน สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เป็นสื่อที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งครูหาได้ไม่ยาก

สรุปได้ว่าสื่อการเรียนรู้สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท คือ สื่อที่มนุษย์สร้างขึ้น และสื่อที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ซึ่งสื่อเหล่านี้ครูผู้สอนจะต้องเลือกให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและบรรลุตามจุดประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

4. เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาชุดการเรียนรู้

4.1 ความหมายของชุดการเรียนรู้

ชุดการเรียนรู้ มีชื่อเรียกที่แตกต่างกัน เช่น ชุดการเรียนรู้ การสอน ชุดการเรียนรู้ ชุดการเรียน ชุดการเรียนรู้สำเร็จรูป ชุดกิจกรรมซึ่งเหล่านี้เป็น สื่อประสมที่จัดขึ้นและได้มีนักศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของชุดการเรียนรู้ไว้ดังจะขอยกตัวอย่าง ดังนี้

สุมานัน รุ่งเรืองธรรม (2526 : 112) ได้ให้ความหมายชุดการเรียนรู้ว่า เป็นระบบการผลิต และการนำสื่อการเรียนหลายๆอย่างมาจัดกัน และมีคุณค่าส่งเสริมซึ่งกันและกัน หรือการนำระบบสื่อประสมที่สอดคล้องกับเนื้อหา และกระบวนการของแต่ละหน่วยวิชามาช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สมหญิง เจริญจิตรกรรม (2529 : 55 – 66) ได้กล่าวถึงความหมายของชุดการเรียนรู้ว่าเป็นชุดของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆที่ประกอบขึ้นเพื่อใช้ในการสอนโดยมีสื่อซึ่งอยู่ในรูปแบบของสื่อประสมและใช้วิธีการจัดระบบเพื่อใช้ชุดการเรียนรู้แต่ละชุดมีประสิทธิภาพ ชุดการเรียนรู้อาจอยู่ในแฟ้มหรือกล่องซึ่งมีจำนวนเท่าๆหน่วยการสอนแต่ละวิชา

อัญชลี อัจฉริยจะสุกัญญา ธารีวรรณ (2533 : 157) ได้ให้ความหมายของชุดการเรียนรู้ว่าเป็นนวัตกรรมที่ใช้สื่อการสอนแบบประสม ที่จัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนตามหัวข้อเนื้อหาและกระบวนการของแต่ละหน่วย มาใช้ในการเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นิยมจัดสื่อการสอนประสมไว้เป็นกล่อง หรือซองหรือเป็นกระเป๋ แล้วแต่ผู้สร้างจะจัดขึ้น อุปกรณ์ภายในชุดการเรียนรู้ประกอบด้วย อุปกรณ์ที่ใช้สอนหรือเรียน อุปกรณ์ส่งเสริมความเข้าใจและอุปกรณ์วัดความก้าวหน้าของนักเรียน

นุชลดาส่องแสง (2540 : 31) ได้กล่าวว่า ชุดการเรียนรู้เป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างหนึ่งในลักษณะเป็นสื่อประสม ซึ่งครูนำมาใช้เป็นเรื่องชี้แนวทางและเครื่องมือในการสอนหรือ

ผู้เรียนใช้เรียนด้วยตัวเองหรือทั้งผู้เรียนและผู้สอนใช้ร่วมกันเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตามจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนที่ตั้งไว้บนเนื้อหาวิชาต่างๆภายในชุดการเรียนรู้ประกอบด้วยสื่อประสมที่สอดคล้องกับเนื้อหาและประสบการณ์

อิทธิพงษ์ คุตติพันธ์(2538 : 34)ได้ให้ความหมายของชุดการเรียนรู้ว่า เป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาในลักษณะเป็นสื่อประสม ซึ่งเป็นวิธีที่ครูทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จากการเรียนรู้

กู๊ด (Good,1973 : 306)ได้ให้ความหมายชุดการเรียนรู้ว่าเป็น โปรแกรมการสอนที่ทุกอย่างจัดไว้โดยเฉพาะ โดยแต่ละหน่วยประกอบด้วยสื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน และกระบวนการเรียนรู้ คู่มือ เนื้อหา และแบบทดสอบ มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนไว้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

กอร์ดอน (Gordon, 1973: 258) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่าเป็นชุดของวัสดุ อุปกรณ์และกระบวนการเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่ประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน ได้แก่ วัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนและการประเมินผล

สรุปว่า ชุดการเรียนรู้หมายถึง สื่อประสมวิชาหนึ่งที่ทุกอย่างจัดไว้ในที่เดียวกันเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนซึ่งจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐานได้แก่วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้

4.2 ประโยชน์และความสำคัญของชุดการเรียนรู้

ทิสนา แหมณี (2553 : 34) กล่าวถึงความสำคัญของชุดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. มีบทบาทต่อการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น
2. เป็นระบบการนำสื่อประสมที่สอดคล้องและสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ของหน่วยเรียน หน่วยหนึ่งโดยเฉพาะ มีสื่อการสอนที่อยู่ในรูปวัสดุ อุปกรณ์ หรือวิธีการต่างๆ ที่จะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการเกิดการเรียนรู้เนื้อหาวิชาได้อย่างต่อเนื่อง
3. ชุดการเรียนรู้สามารถจัดให้เกิดการเรียนรู้ได้พร้อมกันเป็นจำนวนมากๆได้ชุดการเรียนรายบุคคลทั้งระบบทางไกลและใกล้เป็นต้น และนอกจากนี้ชุดการเรียนรู้ยังสามารถปรับเปลี่ยนและแก้ไขให้เกิดความรู้และวิทยาการที่ใหม่ๆได้
4. มีบทบาทสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ไปสู่ปรัชญาการศึกษาแนวพัฒนาการได้อย่างเต็มที่โดยที่ชุดการเรียนรู้ เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นที่ตัวเรียนเป็นสำคัญ ยึดหลักให้

ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ครูเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำและประสานกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้จากการได้ทำกิจกรรมร่วมกัน อันจะทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ตรงและถาวรยิ่งขึ้นได้

สแตนฟิลด์ (Standfield, 1930 : 167) แห่งสถาบัน Ontario For Studies in education กล่าวถึงคุณค่าและประโยชน์ของชุดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ช่วยเร้าและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน
2. สนับสนุนและสนองตอบความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. ให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียนในแนวทางเดียวกัน
4. ช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอิสระจากอารมณ์และบุคลิกภาพของผู้สอน
5. ช่วยลดภาระและสร้างความมั่นใจให้แก่ครูผู้สอน
6. ช่วยลดปัญหาการขาดแคลนครูหรือผู้ที่มีประสบการณ์เฉพาะทางได้
7. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนตนเองในด้านความจำแลงออกความรู้ความเข้าใจ

และการประยุกต์ใช้ผลที่ได้จากการจัดการเรียนรู้

สรุปว่าชุดการเรียนรู้ มีประโยชน์ ดังนี้

1. เป็นสื่อประสมที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาการเรียนรู้
2. สามารถลดภาระงานของครูในเรื่องการเขียนในกรณีที่ครูติดภาระงานอื่นๆ
3. ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ทักษะและเจตคติที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้งและเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน

4.3 ประเภทของชุดการเรียนรู้

รศ.ริน พิมพ์บรรยงค์ (2547 : 25) ชุดการเรียนรู้ตามแนวของนักเทคโนโลยีการศึกษา เป็น 3 ประเภท ดังนี้

- 1) อุปกรณ์ (Hardware) หมายถึงสิ่งที่เป็นตัวกลางหรือตัวผ่านในการให้ข้อมูลความรู้ที่ได้บันทึกไว้ในวัสดุสามารถถ่ายทอดออกมาให้เห็นหรือได้ยินได้ เช่น เครื่องฉายภาพโปรเจกเตอร์ เครื่องเล่นเทป เครื่องเสียง คอมพิวเตอร์ เป็นต้น
- 2) วัสดุ (software) หมายถึงสื่อที่เก็บความรู้ไว้ในตัวเอง จำแนกได้สองลักษณะคือ
 - (1) วัสดุที่สามารถถ่ายทอดเนื้อหาได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นช่วย เช่น แผ่นฟิล์ม ลูกโลก หุ่นจำลอง เป็นต้น
 - (2) วัสดุที่ไม่สามารถถ่ายทอดเนื้อหาได้ด้วยตนเอง จำเป็นต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นๆ ช่วย เช่น แผ่นเสียง สไลด์ เป็นต้น

3) เทคนิคและวิธีการ (Technique and Method) หมายถึง สื่อที่มีลักษณะเน้นทางด้านแนวความคิดหรือรูปแบบขั้นตอนในการเรียนการสอนสำคัญ โดยอาจนำเอาวัสดุหรืออุปกรณ์มาช่วยในการสอนด้วยก็ได้

วิชัย วงใหญ่ (2525 : 186-187) ได้แบ่งประเภทของชุดการเรียนรู้ไว้ 3 ประเภท คือ

1) ชุดการเรียนรู้ สำหรับครูสามารถใช้เป็นชุดการเรียนรู้ที่กำหนดกิจกรรม และสื่อการเรียนให้ครูใช้ประกอบคำบรรยาย เพื่อเปลี่ยนบทบาทการพูดของครูให้น้อยลง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถร่วมกิจกรรมการเรียนมากขึ้น ชุดการเรียนรู้จึงมีเนื้อหาวิชาเพียงหน่วยเดียวเท่านั้น และสามารถใช้ได้กับนักเรียนทั้งชั้นเรียน

2) ชุดการเรียนรู้ สำหรับกิจกรรมแบบกลุ่ม ชุดการเรียนรู้ จะสามารถสอนแบบนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรมร่วมกัน และสามารถจัดการเรียนในรูปแบบของศูนย์การเรียน ชุดการเรียนรู้สำหรับกิจกรรมกลุ่มจะประกอบด้วยชุดการเรียนการสอน โดยที่มีจำนวนเท่ากับจำนวนศูนย์การเรียน

3) ชุดการเรียนรู้รายบุคคล เป็นชุดการสอน ที่จัดระบบขั้นตอน เพื่อให้ผู้เรียนใช้เรียนได้ด้วยตนเองตามลำดับขั้นความสามารถของแต่ละบุคคล เมื่อศึกษาจบแล้วจะทำการทดสอบและประเมินผล ความก้าวหน้า และศึกษาชุดอื่นต่อไปตามลำดับ เมื่อมีปัญหาผู้เรียนมีปัญหาผู้เรียนสามารถปรึกษากันระหว่างผู้เรียน และผู้สอนพร้อมจะให้ความช่วยเหลือทันทีในฐานะผู้ประสานงาน และผู้ชี้แนะแนวทางการศึกษา สามารถพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียนได้เต็มศักยภาพ ชุดการเรียนรู้แบบนี้อาจเรียกว่า บทเรียนโมดูล (Module)

สรุปว่า ชุดการเรียนรู้ มี 3 ประเภท ดังนี้

1) ชุดการเรียนรู้รายบุคคล เป็นชุดการสอนที่จัดระบบขั้นตอน เพื่อให้ผู้เรียนใช้เรียนได้ด้วยตนเองตามลำดับขั้นความสามารถของแต่ละบุคคลเมื่อศึกษาจบแล้วจะทำการทดสอบและประเมินผล ความก้าวหน้า และศึกษาชุดอื่นต่อไปตามลำดับ เมื่อมีปัญหาผู้เรียนมีปัญหาผู้เรียนสามารถปรึกษากันระหว่างผู้เรียน และผู้สอนพร้อมจะให้ความช่วยเหลือทันทีในฐานะผู้ประสานงาน และผู้ชี้แนะแนวทางการศึกษา สามารถพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียนได้เต็มศักยภาพ

2) ชุดการเรียนรู้สำหรับครูสามารถใช้เป็นชุดการเรียนรู้ที่กำหนดกิจกรรม และสื่อการเรียนให้ครูใช้ประกอบคำบรรยาย เพื่อเปลี่ยนบทบาทการพูดของครูให้น้อยลง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถร่วมกิจกรรมการเรียนมากขึ้น

3) ชุดการเรียนรู้การสอนแบบผสม เป็นชุดการเรียนรู้ซึ่งนักเรียนสามารถใช้เรียนด้วยตนเองหรือครูใช้สอนก็ได้ จึงเป็นชุดการเรียนรู้ที่ประกอบไปด้วยชุดการเรียนรู้รายบุคคลกับชุดการ

เรียนรู้สำหรับครูรวมกันในการสร้างชุดการเรียนรู้การสอนลักษณะนี้จะต้องเตรียมกิจกรรมทั้งครูและนักเรียนให้ครบทุกกิจกรรมและในขณะใช้ชุดการเรียนรู้ครูอาจสอนเองหรือให้นักเรียนเรียนด้วยตนเองก็ได้

4.4 องค์ประกอบของชุดการเรียนรู้

สันทัด ภิบาลสุข และพิมพ์ใจ ภิบาลสุข (2525 : 196-197) กล่าวถึง องค์ประกอบ ของชุดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย

1. คู่มือครู เป็นคู่มือ แผนการสอนสำหรับครูและผู้เรียน ตามลักษณะของชุดการเรียนรู้ ภายในคู่มือครูจะชี้แจงถึงวิธีการใช้ชุดการสอนเอาไว้โดยละเอียดครูและผู้เรียนต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด จึงสามารถใช้แผนการสอนได้ผล

2. เนื้อหาหรือประสบการณ์ จะจัดไว้ในรูปแบบของ สื่อการสอนต่างๆ เช่น บทเรียนสำเร็จรูปหรือ สไลด์ เทปบันทึกเสียง फिल्म แผ่นโปรงใส เป็นต้น

3. แบบประเมินผล อาจจะอยู่ในลักษณะแบบ ฝึกหัด หรือการทำกิจกรรม
สุริย์ เหมะประสิทธิ์(2533:269)ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ว่าประกอบด้วย

1. คำชี้แจง
2. หลักการและเหตุผล
3. วัตถุประสงค์
4. ความรู้เบื้องต้น
5. การประเมินผลก่อนเรียน
6. ความคิดรวบยอด
7. ส่วนประกอบของชุดการเรียนรู้
8. เนื้อหาสาระ
9. ระยะเวลาการจัดกิจกรรม
10. กิจกรรมการเรียนการสอน
11. เอกสารประกอบการจัดการเรียนการสอน
12. การวัดและประเมินผล

ปวรรณรัตน์ สาระกุลและคณะ (2551:20) ได้กล่าวว่าองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้มีองค์ประกอบดังนี้คือ

1. คู่มือการใช้ชุดการจัดการเรียนรู้

2. เนื้อหา
3. แผนการจัดการเรียนการสอน
4. มาตรฐานการเรียนรู้
5. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
6. จุดประสงค์การเรียนรู้
7. สารการเรียนรู้
8. กิจกรรมการเรียนรู้
9. การวัดและประเมินผล
10. ในส่วนของกิจกรรมเน้นการปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนสามารถนำผลไป
สรุป คู่มือการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย
 1. คำชี้แจงสำหรับผู้สอน
 2. แผนการจัดการเรียนรู้
 - 2.1 จุดประสงค์การเรียนรู้
 - 2.2 สารการเรียนรู้
 - 2.3 สื่อและแหล่งเรียนรู้
 - 2.4 กิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.4.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน
 - 2.4.2 ขั้นสอน
 - 2.4.3 ขั้นสรุป
 3. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
 4. ใบความรู้
 5. ใบงาน
 6. ใบกิจกรรม
 7. แบบบันทึกกิจกรรม
 8. แนวทางการบันทึกกิจกรรม
 9. เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
 10. เวิร์คเชตต์
 11. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
 12. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน

4.5 ลักษณะของชุดการเรียนรู้ที่ดี

ลำลี รักสุทธี (2553 : 11) ได้กล่าวว่า “ ชุดการเรียนรู้ที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้ ”

1. มีคุณภาพ สามารถแก้ปัญหาได้ตามเป้าหมาย
2. มีคุณค่า แสดงถึงการพัฒนาและความคิดสร้างสรรค์ในผลงานหรือสื่ออื่น
3. เหมาะสมกับวัยหรือระดับของผู้เรียน
4. สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือประหยัด ราคาไม่แพง
5. จัดทำได้ง่าย ครูสามารถทำเองได้
6. ใช้วัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น
7. มีความสะดวก ใช้ง่าย ไม่สลับซับซ้อน
8. มีความคงทน
9. จัดเก็บได้ง่าย
10. สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ที่มีปัญหาหรือเนื้อหาหรือเรื่องที่ต้องการแก้ไข
11. กระตุ้นและเร้าความสนใจได้จริง
12. แปลเรื่องที่เป็นามธรรมให้เป็นรูปธรรมได้จริง

ปวรรณรัตน์ สาระกุล และคณะ (2551 : 24) กล่าวว่า ชุดการเรียนรู้ที่ดี มีลักษณะ ดังนี้

1. สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือประหยัด ราคาไม่แพง
2. จัดทำได้ง่าย ครูสามารถทำเองได้
3. ใช้วัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น
4. มีความสะดวก ใช้ง่าย ไม่สลับซับซ้อน
5. มีความคงทน
6. จัดเก็บได้ง่าย
7. สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ที่มีปัญหาหรือเนื้อหาหรือเรื่องที่ต้องการแก้ไข
8. กระตุ้นและเร้าความสนใจได้จริง

สรุปว่าชุดการเรียนรู้ที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

1. ช่วยลดภาระงานของครูและครูท่านอื่นสามารถทำการสอนแทนได้ในกรณีที่ผู้สอนไม่สามารถปฏิบัติภาระงานของตนเอง
2. ช่วยเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเนื้อหา
3. สามารถจัดหาได้สะดวก
4. สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนหลังจากการจัดประสบการณ์
5. จัดเก็บง่ายและมีความคงทน

6. เนื้อหาที่มีความเหมาะสมและสอดคล้อง

4.6 การสร้างและหาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 189-19) ได้เสนอขั้นตอนในการสร้างชุดการเรียนรู้ไว้ 10 ขั้นตอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ศึกษาเนื้อหาสาระของของวิชาทั้งหมดอย่างละเอียดว่าสิ่งที่เราเรียนมาชุดการเรียนรู้นั้นจะมุ่งเน้นให้เกิดหลักการของการเรียนรู้อะไรบ้างให้ผู้เรียนนำเนื้อหาสาระของวิชาที่ได้มาวิเคราะห์แล้วมาแบ่งเป็นหน่วยการเรียนการสอน ในแต่ละหน่วยเรียนจะมีหัวข้อย่อยรวมหัวข้อที่เราต้องศึกษาพิจารณาให้ละเอียดชัดเจนเพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อนในหน่วยเรียน อันจะช่วยให้ผู้เรียนได้และการแบ่งหน่วยการเรียนการสอนของแต่ละเนื้อหาสาระวิชานั้นควรจะเรียงลำดับขั้นตอนของเนื้อหาสาระให้ถูกต้องว่า อะไรเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ก่อนอันเป็นพื้นฐานตามขั้นตอนของความรู้ และลักษณะวิชานั้น

2. เมื่อศึกษาเนื้อหาสาระ และแบ่งหน่วยการเรียนการสอนได้แล้วจะต้องพิจารณาตัดสินใจว่า จะทำชุดการสอนแบบใด โดยกำหนดถึงข้อกำหนดว่าผู้เรียนคือใคร จะให้อะไรกับผู้เรียน จะให้ทำกิจกรรมแบบใด จะทำได้ได้อย่างไร สิ่งเหล่านี้จะเป็นเกณฑ์ในการกำหนดการเรียน

3. กำหนดหน่วยการสอน โดยพิจารณาเนื้อหาสาระที่เราสามารถถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนได้ตามชั่วโมงที่กำหนด โดยคำนึงถึงว่าเป็นหน่วยที่น่าสนใจ ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เรียนสามารถหาสื่อได้ง่าย ศึกษาวิเคราะห์ให้ละเอียดอีกครั้งว่าหน่วยการเรียนการสอนนั้นมีหลักการหรือความคิดรวบยอดอะไร มีหัวข้อย่อยอะไรใดบ้างที่รวมอยู่ในหน่วยนี้ แต่ละหัวข้อย่อยมีความคิดรวบยอดอะไรอีกบ้างที่จะต้องศึกษา พยายามค้นแก่นของหลักการเรียนรู้ออกมาให้ได้

4. กำหนดค่า ความคิดรวบยอด ความคิดรวบยอดที่เรากำหนดขึ้นจะต้องสอดคล้องกับหน่วยและหัวเรื่อง โดยสรุปแนวคิดสาระ และหลักเกณฑ์สำคัญเพื่อเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการสอนให้สอดคล้องกัน

5. จัดประสงการเรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับความคิดรวบยอดโดยกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งหมายถึงความสามารถของผู้เรียนที่แสดงออกให้เห็นภายหลังการเรียนการสอน บทเรียนและเรื่องจบไปแล้วโดยผู้สอนสามารถวัดได้ จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมนี้ผู้สอนระบุให้ชัดเจนมากเท่าใดก็ยิ่งมีความประสบความสำเร็จมากขึ้นเท่านั้น ดังนั้นจึงควรใช้เวลาตรวจสอบจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละข้อให้ถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาสาระการเรียนรู้

6. การวิเคราะห์งาน คือการนำจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละข้อมาทำการวิเคราะห์งาน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องในการจัดการเรียนรู้

7. การเรียงลำดับกิจกรรมการเรียนรู้ภายหลังที่เรานำจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละข้อมาวิเคราะห์ และเรียงลำดับกิจกรรมแต่ละข้อ เพื่อเกิดความประสานและกลมกลืนในการเรียนสอน แล้วนำทั้งหมดมาหลอมรวมเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ขั้นสมบูรณ์ที่สุด

8. สื่อการสอน คือวัสดุอุปกรณ์และกิจกรรมที่เด็กและครูต้องกระทำ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งครูจะจัดทำขึ้นและจัดไว้ให้เรียบร้อย ถ้าสื่อชิ้นเป็นของใหญ่โต หรือมีมูลค่าที่จะต้องจัดเตรียมมาก่อนจะต้องเขียนบอกไว้ชัดเจนในคู่มือครูเกี่ยวกับชุดการเรียนว่า จะจัดหาได้ ณ ที่ใด เช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องบันทึกเสียง และพวกสิ่งที่เก็บได้ไม่ทนทาน เพราะเกิดการนำเสีย เช่น ใบไม้ พืช สัตว์ เป็นต้น

9. การประเมินผล คือ การตรวจสอบดูภายหลังการเรียน การสอนว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์หรือไม่ การประเมินนี้จะใช้วิธีใดก็ได้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เราตั้งไว้ การประเมินที่ไม่ตรงตามจุดประสงค์ที่ได้ตั้งไว้เมื่อใด ความยุติธรรมก็จะไม่เกิดกับผู้เรียน และไม่ตรงตามเป้าหมายของจุดประสงค์ด้วย

10. การทดลองใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อหาประสิทธิภาพพิจารณารูปแบบของชุดการเรียนรู้ว่าผลออกมาในขนาดใด การหาประสิทธิภาพของการสอนเพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมควรทดลองใช้กลุ่มเล็กๆ ก่อน เพื่อทดสอบความบกพร่อง และแก้ไขปรับปรุงดีแล้วจึงนำมาใช้กับเด็กทั้งชั้น หรือกลุ่มใหญ่

สุริย์ เหมะประสิทธิ์ (2533 : 189-190) ได้เสนอขั้นตอนในการหาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ไว้ 5 ขั้นตอนซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ชุดการเรียนรู้นี้ดีสำหรับการวัดเริ่มของผู้เรียนหรือไม่
2. การนำเข้าสู่บทเรียนเหมาะสมหรือไม่
3. กิจกรรมการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนสับสนหรือไม่ การดำเนินแต่ละขั้นตอนมีความสับสนหรือไม่
4. การสรุปผลการเรียนรู้เพื่อนำสู่ความคิดรวบยอด หรือหลักการสำคัญของการเรียนรู้หน่วยนั้นๆ หรือไม่อย่าง
5. การประเมินผลหลังเรียน เพื่อพิสูจน์พฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงนั้นให้ความเชื่อมั่นได้มากน้อยเพียงใดหลังจากศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วผู้วิจัยได้แนวทางในการสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดการสอนเพิ่มเติมก็คือครูคาดหวังอะไรที่ต้องเกิดแก่ผู้เรียน ภาระงานหรืออำนาจของผู้เรียนคืออะไร

สรุปว่าชุดการเรียนรู้มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพของชุดการเรียนรู้ มี ดังนี้

1. เนื้อหาที่ผู้สอนกำหนดและจุดประสงค์การเรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับความคิดรวบยอดโดยกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งหมายถึงผู้เรียนสามารถที่แสดงออกมาให้เห็นภายหลังจากการจัดประสบการณ์ จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมนี้ผู้สอนต้องระบุให้ชัดเจนว่าต้องการให้ทำอะไรแก่ผู้เรียน ดังนั้นจึงควรใช้เวลาตรวจสอบจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละข้อให้ถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาในทุกสาระการเรียนรู้โดยประมาณเนื้อหาสาระที่เราสามารถถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนได้ตามชั่วโมงที่กำหนด โดยคำนึงถึงว่าเป็นหน่วยที่น่าสนใจให้ความผ่อนคลายแก่ผู้เรียน สามารถหาสื่อได้ง่าย ศึกษาวิเคราะห์ให้ละเอียดอีกครั้งว่าหน่วยการเรียนรู้การสนทนนั้นมีสาระหรือความคิดรวบยอดอะไร มีหัวข้อย่อยๆอะไรอีกบ้างที่รวมอยู่ในหน่วยนี้ แต่ละหัวข้อมีความรู้ความรอบคอบอะไรอีกบ้างที่จะต้องศึกษา พยายามดึงแก่นของหลักการเรียนรู้ออกมาให้ชัด

2. ชุดการเรียนรู้ต้องมีความสอดคล้องกับเนื้อหา จุดประสงค์และการวัดและประเมินผลที่ครูต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนตามจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้

5. เอกสารเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้

5.1 ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

สุวิทย์ มูลคำและคณะ (2549 : 58) กล่าวว่า “แผนการจัดการเรียนรู้ คือ แผนการเตรียมการสอนหรือการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบและจัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีการรวบรวมข้อ มูลต่างๆ มา กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยเมื่อจากกิจกรรมที่กำหนดวัตถุประสงค์จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านใด (สติปัญญา/เจตคติ/ทักษะ) จะจัด กิจกรรมการเรียนการสอนวิธีใด ใช้สื่อการสอนหรือแหล่งการเรียนรู้ใด และจะประเมินผลอย่างไร ”

สำลี รักสุทธี (2553 : 15) ได้ให้ความหมายว่า “แผนการจัดการเรียนรู้ คือแผนการหรือโครงสร้างที่จัดทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อการปฏิบัติการสอนในวิชาหนึ่ง เป็นการเตรียมการสอนออกเป็นระบบ และเป็นเครื่องมือช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดหมายการเรียนรู้ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ”

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ คือ แบบแผนงานการสอนของครูที่มีการเตรียมไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนให้บรรลุตามจุดประสงค์หรือเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

5.2 ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ นั้น ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ครูต้องพัฒนาขึ้นมา เพื่อพัฒนา และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้เรียนให้บรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ แผนการจัดการเรียนรู้จึงถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและประโยชน์สำหรับครูผู้สอน ซึ่งมีผู้อธิบายถึงความสำคัญและประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้หลายท่านดังนี้

สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2545 : 70) ได้สรุปว่าแผนการจัดการเรียนรู้ มีความสำคัญ และประโยชน์ต่อครูผู้สอน และผู้เรียนหลายประการดังนี้

1. เป็นการเตรียมความพร้อมของการจัดการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้า ซึ่งจะทำให้นักศึกษามีการเรียนรู้ที่ชัดเจนและส่งผลดีต่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้ได้อย่างดี
2. ช่วยให้ผู้สอนเลือกเทคนิควิธีการสอนที่ดี สื่อ การวัดและประเมินผลตรงจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้และสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร
3. ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความสะดวกสบายและดำเนินการไปได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพและสะดวกต่อผู้จะมาสอนแทนกรณีที่ครูผู้สอนประจำรายวิชาไม่สามารถมาทำการสอนได้ ใช้เป็นหลักฐานแสดงการเรียนรู้เชิงประจักษ์ หากมีข้อบกพร่องสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ง่าย
4. เป็นเอกสารหลักฐานสำคัญในการแสดงความชำนาญการหรือความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน ซึ่งสามารถนำเสนอเป็นผลงานวิชาการหรือหลักฐานอ้างอิง เพื่อขอปรับปรุงวิทยฐานะหรือส่งผลงานเข้าประกวดเป็นครูดีเด่น ครูแกนนำ ครูแห่งชาติ หรือใช้เป็นหลักฐานแสดงเป็นผลงานเพื่อการประเมินพิจารณาความดีความชอบ

บุรชัย สิริมหาสาร (2545 : 4) ได้สรุปถึง ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ต่อวิชาชีพครูไว้ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นหลักฐานที่แสดงถึงการเป็นครูแบบมืออาชีพมีการเตรียมล่วงหน้า แผนการจัดการเรียนรู้ ของครูสะท้อนให้เห็นถึงการใช้เทคนิคการสอน สื่อ นวัตกรรม และจิตวิทยา การเรียนรู้ของเด็ก มาผสมผสานกันหรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียนที่ตนเองสอนอยู่
2. แผนการจัดการเรียนรู้สามารถช่วยจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรเทคนิคการสอน สื่อ นวัตกรรม และวิธีการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาวิชาชีพของตนเอง
3. แผนการจัดการเรียนรู้ ทำให้ครูผู้สอนและครูที่จะปฏิบัติการสอนแทนสามารถปฏิบัติการสอนได้อย่างมั่นใจ และมีประสิทธิภาพ

4. แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นหลักฐานที่แสดงข้อมูลด้านการเรียนการสอนการวัดและประเมินผล ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนครั้งต่อไป

5. แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นหลักฐานที่แสดงถึงความเชี่ยวชาญในวิชาชีพครู สามารถนำไปเสนอเป็นผลงานทางวิชาการ เพื่อประกอบการพิจารณาความดีความชอบประจำปีเพื่อขอเลื่อนตำแหน่ง หรือระดับให้สูงขึ้น และเพื่อใช้ประกอบการขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

สุวิทย์ มูลคำและคณะ (2549 : 58) ได้เสนอความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ทำให้เกิดการวางแผนวิธีสอนที่ดี วิธีเรียนที่ดีที่เกิดจากประสบการณ์ ความรู้และจิตวิทยาการศึกษา

2. ช่วยให้ครูผู้สอนมีคู่มือการสอนที่ทำล่วงหน้าด้วยตนเอง และทำให้ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมาย

3. ช่วยให้ครูผู้สอนทราบว่าการสอนของตนได้เดิน เป็นทิศทางใด หรือทราบว่าจะสอนอะไร ด้วยวิธีใด สอนอย่างไร จะใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ใด และจะวัดและประเมินผลอย่างไร

4. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนใฝ่ศึกษาหาความรู้ ทั้งเรื่องหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนรู้ จะจัดหาและใช้สื่อแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผล

5. ใช้เป็นคู่มือสำหรับครูที่มาสอน (จัดการเรียนรู้) แทนได้

6. แผนการจัดการเรียนรู้ ที่นำไปใช้ จะพัฒนาแล้วจะเกิดประโยชน์ต่อวงการศึกษ

7. เป็นผลงานทางวิชาการที่แสดง ถึงความชำนาญและความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน สำหรับประกอบการประเมินเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งและวิทยฐานะครูให้สูงขึ้น

สรุปได้ว่า การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้นั้นมีความสำคัญและประโยชน์ทั้งต่อครูประจำชั้นและครูสอนแนะ ผู้สอนสามารถกำหนดแนวทางการสอนได้อย่างชัดเจน เป็นการเตรียมการสอนล่วงหน้า เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนด้วยความมั่นใจและเป็นการกระตุ้นให้ครูผู้สอนใฝ่ศึกษาหาความรู้ ทั้ง เรื่องหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนรู้ เทคนิคการสอน รู้จักจัดหาและใช้สื่อแหล่งเรียนรู้ ตลอดจน การวัดและประเมินผล เพื่อให้การเรียนการสอนมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

5.3 ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

สุวิทย์ มูลคำและคณะ (2549 : 59) ได้เสนอลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ว่าควรม ีลักษณะดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้ชัดเจน

2. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ชัดเจนและนำไปสู่ผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ได้จริง

3. กำหนดสื่ออุปกรณ์หรือแหล่งเรียนรู้ไว้ชัดเจน

4. กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลไว้ชัดเจน

5. ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้

6. มีความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ ความเคลื่อนไหวต่างๆ และสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงที่ผู้เรียนดำเนินอยู่

7. แปลความได้ตรงกัน กล่าวคือ แผนการจัดการเรียนรู้ เขียนง่าย ต้องสื่อความหมายได้ตรงกัน เขียนให้อ่านเข้าใจง่าย กรณีมีการสอนแทนหรือเผยแพร่ ผู้สอนไปใช้สามารถเข้าใจและใช้ได้ตามจุดประสงค์ของผู้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้

8. มีการบูรณาการ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะสะท้อนให้เห็นการบูรณาการแบบองค์รวมของเนื้อหาสาระความรู้และวิธีการจัดการเรียนรู้เข้าด้วยกัน

9. มีการเชื่อมโยงความรู้ไปใช้อย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้และประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์ใหม่ และนำไปใช้ในชีวิตจริงกับการเรียนในเรื่องต่อไป

สำลี รักสุทธี (2553 : 16) ได้อธิบายลักษณะที่ดีของแผนการจัดการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. เป็นแผนการที่มีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้ได้ลงมือปฏิบัติให้มากที่สุด โดยครูเป็นผู้คอยชี้แนะ ส่งเสริม หรือกระตุ้นให้กิจกรรมที่ผู้เรียนดำเนินการไปตามความมุ่งหมาย

2. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบคำตอบหรือทำสำเร็จด้วยตนเอง โดยครูพยายามลดบทบาทของผู้บอกคำตอบ มาเป็นผู้คอยกระตุ้นด้วยคำถามหรือปัญหาให้ผู้เรียนคิดแก้หรือหาแนวทางไปสู่ความสำเร็จในการทำกิจกรรมเอง

3. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นทักษะกระบวนการมุ่งให้ผู้เรียนรับรู้และนำกระบวนการไปใช้จริง

4. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมให้ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สามารถจัดหาได้ในท้องถิ่น หลักเกณฑ์การใช้วัสดุอุปกรณ์สำเร็จรูป ราคาสูง

สรุปได้ว่า ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

1. จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจน

2. มีองค์ประกอบครบถ้วน

3. สามารถยืดหยุ่นหรือปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

4. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จริงมีความเป็นไปได้ออกค้องกับจุดมุ่งหมายการวัดและประเมินผลของการจัดการเรียนรู้

5.4 องค์ประกอบที่สำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2545 : 70–79) แบ่งองค์ประกอบของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ส่วนตอนต้น ควรมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่

1.1 ข้อกำหนดของหลักสูตร คือ ชื่อวิชา/กลุ่มวิชา ภาระงาน มาตรฐาน ตามสาระหลัก มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น

1.2 ข้อกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (รายปี/รายภาค) โดยการวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

1.3 กำหนดสาระการเรียนรู้ (รายปี/รายภาค) และกำหนดเวลา ซึ่งวิเคราะห์ได้จากผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1.4 เขียนคำอธิบายรายวิชา

1.5 เขียนโครงสร้างการจัดการเรียนรู้

2. ส่วนตอนกลาง เป็นส่วนสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้

2.1 วิชา ชั้นเรียน สาระหลัก มาตรฐานตามสาระหลัก เรื่อง เวลา

2.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

2.3 สาระการเรียนรู้

2.4 จุดประสงค์การเรียนรู้

2.4.1 จุดประสงค์ปลายทาง

2.4.2 จุดประสงค์นำทาง

2.5 พฤติกรรมที่ต้องการเน้น

2.6 กระบวนการจัดการเรียนรู้

2.6.1 การนำเข้าสู่บทเรียน

2.6.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.6.3 สรุปผลการเรียนรู้

2.6.4 การปฏิบัติกิจกรรมหลังการเรียนรู้

2.7 กระบวนการวัดและประเมินผล

2.7.1 วิธีวัด

2.7.2 เครื่องมือวัด

2.7.3 เกณฑ์การประเมินผล

2.7.4 การประเมินพฤติกรรม

2.8 สื่อการเรียนรู้

2.9 แหล่งการเรียนรู้

2.10 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. ส่วนตอนท้าย เป็นส่วนประกอบตอนท้ายของแผนการเรียนรู้ มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

3.1 ความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา

3.2 บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้

3.2.1 ผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์

3.2.2 ผลการประเมินพฤติกรรม

3.2.3 การปรับปรุงแก้ไข

3.3 ความเห็น/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เรียน

3.4 ภาคผนวก

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ 2549 : 255 ได้สรุปถึง องค์ประกอบของแผนการเรียนรู้ไว้ว่า องค์ประกอบของแผนการเรียนรู้เกิดขึ้นจากกระบวนการพยายามตอบคำถาม ดังต่อไปนี้

1. สอนอะไร (หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ความคิดรวบยอด หรือสาระสำคัญ)

2. เพื่อจุดประสงค์อะไร (จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม)

3. ตัวสาระอะไร (เนื้อหาสาระเนื้อหา)

4. ใช้วิธีการใด (กิจกรรมการเรียนการสอน)

5. ใช้เครื่องมืออะไร (สื่อการเรียนการสอน)

6. ทราบได้อย่างไรว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ (วัดผลประเมินผล) เพื่อตอบคำถามดังกล่าว จึงกำหนดให้ แผนการสอนมีองค์ประกอบ ดังนี้

6.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ หน่วยที่สอนและสาระสำคัญ (ความคิดรวบยอดของเรื่อง)

6.2 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

6.3 สาระการเรียนรู้

6.4 กิจกรรมการเรียนการสอน

6.5 สื่อการเรียนการสอน

6.6 วัดผลประเมินผล

สุวิทย์ มูลคำและคณะ (2549 : 63) ได้อธิบายว่า แผนการจัดการเรียนรู้ควรประกอบด้วย ส่วนประกอบสำคัญ 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ส่วนนำหรือหัวแผนการจัดการเรียนรู้

เป็นส่วนประกอบที่แสดงให้เห็นภาพรวมของแผนการจัดการเรียนรู้ ว่าเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ใด ใช้กับผู้เรียนระดับชั้นใด เรื่องอะไร ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมนานเท่าใด

ส่วนที่ 2 ตัวแผนการจัดการเรียนรู้ (องค์ประกอบที่สำคัญ)

1. มาตรฐานการเรียนรู้
2. ตัวชี้วัด
3. สาระสำคัญ
4. จุดประสงค์การเรียนรู้ ประกอบด้วย
 - 4.1 จุดประสงค์ปลายทาง
 - 4.2 จุดประสงค์นำทาง
5. สาระการเรียนรู้/เนื้อหา
6. กิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้
7. สื่อ/นวัตกรรม/แหล่งเรียนรู้
8. ร่องรอยหลักฐาน (ภาระงาน/ชิ้นงาน)
9. การวัดและประเมินผล ประกอบด้วย
 - 9.1 วิธีการประเมิน
 - 9.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
 - 9.3 เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน
10. เอกสารประกอบแผนการจัดการเรียนรู้
11. บันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ส่วนที่ 3 ส่วนท้ายแผนการจัดการเรียนรู้

ประกอบด้วยบันทึกผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นส่วนที่ผู้สอนบันทึกข้อสังเกตที่พบจากการนำไปใช้ เช่น ปัญหาและแนวทางแก้ไข กิจกรรมเสนอแนะ และข้อมูลอื่นๆ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ในการนำไปใช้ครั้งต่อไป อีกส่วนหนึ่งของแผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ เอกสารประกอบการสอน ได้แก่ ใบงาน แบบทดสอบที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามแผนนั้นๆ เป็นต้น

สรุปว่าแผนการจัดการเรียนรู้ควรประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

- 1) มาตรฐานการเรียนรู้
- 2) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
- 3) จุดประสงค์การเรียนรู้
- 4) สาระสำคัญ
- 5) สาระการเรียนรู้
- 6) กิจกรรมการเรียนรู้
- 7) ชิ้นงาน / ภาระงาน
- 8) สื่อและแหล่งเรียนรู้
- 9) การวัดและประเมินผล

6. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่ใช้ในการพัฒนาชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชา อ-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ฮัล-ฮาดิษอิหม่าม บุกอริ มีดังนี้

การพัฒนาชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชา อ-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ฮัล-ฮาดิษอิหม่าม บุกอริ ซึ่งมัธยมศึกษาที่เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องนำหลักจิตวิทยาการเรียนรู้และหลักการสอนมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาชุดการเรียนรู้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษา และนำแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้มาใช้ ดังนี้

6.1 ทฤษฎีการเชื่อมโยง (Law of Classical Connectionism) มาเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้ชุดการเรียนรู้เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ฮัล-ฮาดิษอิหม่าม บุกอริ ซึ่ง ทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงแนวทางในการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้ (พิศนา แคมมณี, 2553 : 51-52)

- 1) กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดี ถ้าผู้เรียนมีความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ
- 2) กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) การฝึกหัดหรือกระทำบ่อย ๆ ด้วยความเข้าใจ จะทำให้การเรียนรู้มั่นคงถาวร ถ้าไม่ได้กระทำซ้ำบ่อย ๆ การเรียนรู้จะไม่คงทนถาวร และในที่สุดอาจลืมได้
- 3) กฎแห่งการใช้เนื้อหา (Law of Use and Discuses) การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ความมั่นคงของการเรียนรู้จะเกิดขึ้น หากได้มีการนำไปใช้บ่อย ๆ หากไม่มีการนำไปใช้อาจมีการลืมเกิดขึ้นได้

4) กฎแห่งผลที่พึงพอใจ (Law of Effect) เมื่อบุคคลได้รับผลที่พึงพอใจย่อมอยากจะเรียนรู้ต่อไป แต่ถ้าได้รับผลที่ไม่พึงพอใจ จะไม่อยากเรียนรู้ ดังนั้นการได้รับผลที่พึงพอใจ จึงมีค่าอย่างยิ่งสำคัญ

6.2 กฎแห่งผลความสัมพันธ์ที่ีระหว่างผู้เรียนผู้สอนและมีความสุข (Law of happiness)

อับรอฮัม ฌรังก์รักษาเขต (2551:138) ได้กล่าวถึงความสำคัญในการจัดการเรียนรู้โดยเน้นความสัมพันธ์ที่ีระหว่างผู้สอนและผู้เรียนว่าเมื่อใดที่ผู้สอนมีความเป็นกันเองกับผู้เรียนการจัดการเรียนรู้ก็จะเกิดผลมากขึ้นเท่านั้น ดังนั้นครูพึงจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก (Khan,1986:8)ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้นี้สาระแกนนำกฎแห่งการมีความสุข (Law of happiness) เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546 เรื่องเนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษอิหม่ามบุคอรี

1. ครูควรวิเคราะห์ผู้เรียนและรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล
2. ครูควรให้ความรักและการเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
3. หลังจากจัดการเรียนการสอนครูควรให้ผู้เรียนได้สอบถามปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความผ่อนคลายและเป็นกันเองกับผู้สอน

7. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุดการเรียนรู้

สมหวัง แสงสุรนันทน์ (2541) : 188, ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาวิชาภาษาอังกฤษระหว่างชุดการสอนและการเรียนแบบปกติ โดยวัตถุประสงค์ครั้งนี้เพื่อสร้างชุดการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาผู้เรียนระหว่างมัธยมศึกษาตอนต้น และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษโดยชุดการเรียนรู้สูงกว่าสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

อรพิน สุขเกษม (2541 : 14) ได้ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ชุดการสอน ผลปรากฏว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ม.ร.ณรัตน์ สาระกุลและคณะ (2551 : 49) ได้พัฒนาชุดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เนื้อหาสาระท้องถิ่น เกี่ยวกับเรือกลและและจำลองหมู่บ้านทอน โดยใช้ชุดฝึกภาษาอังกฤษมีผลปรากฏว่านักเรียนมีเจตคติที่ดี เกิดความพึงพอใจส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีเกิดทักษะในการอ่านและการถ้อยคำนิยัยรักการอ่านซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานของการวิจัย

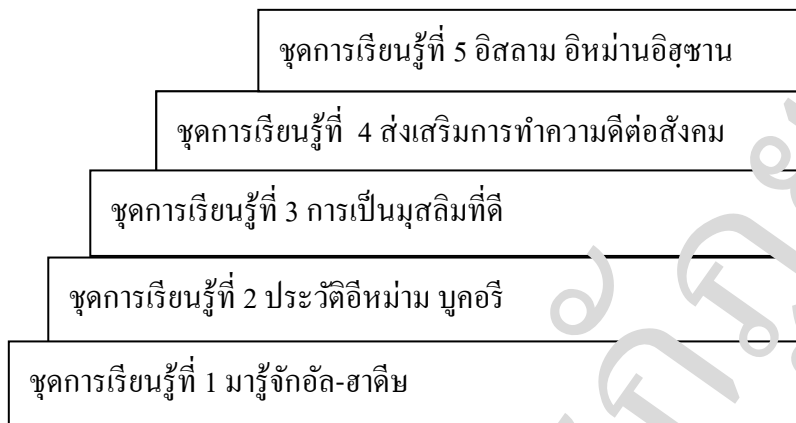
แกรนดี้ (Grandy, 1993 : 98) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการชุดการสอนมัลติมีเดียเพื่อสอนเสริมซ่อมเสริมตามหลักสูตรการเรียนร่วมกันในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ ผู้วิจัยนำสื่อที่สร้างขึ้นไปทำการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เบอลิน และเพนนิซูลา พบว่าจากการทดลองเครื่องมือชิ้นนี้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยได้กรอบแนวคิดในการพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ด้วยอัล-ฮาดิซ อิหม่ามบุคอรี เป็น 5 ชุดการเรียนรู้ ได้แก่

1. มารูจัก อัล-ฮาดิซ (3 ชั่วโมง)
2. ประวัติอิหม่ามบุคอรี (3 ชั่วโมง)
3. อัล-ฮาดิซ การเป็นมุสลิมที่ดี (3 ชั่วโมง)
4. อัล-ฮาดิซ ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม (3 ชั่วโมง)
5. อัล-ฮาดิซอิสลาม อิหม่าม อิซฮาน (3 ชั่วโมง)

สรุปได้ว่า ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิซตามหลัก สห. จิละลามศึกษาพุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ด้วยอัล-ฮาดิซอิหม่ามบุคอรีที่ผู้วิจัยพัฒนานั้น เป็นนวัตกรรมด้านสื่อที่มีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างมากส่งผลให้ผู้เรียน เกิดความพึงพอใจและผลสัมฤทธิ์ที่ดี ผู้ค้นคว้าอิสระจึงศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิซตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ด้วยอัล-ฮาดิซ อิหม่ามบุคอรี โดยมีลักษณะในรูปแบบสื่อประสมโดยเนื้อหาของชุดการเรียนรู้ ประกอบด้วย คู่มือการใช้สำหรับผู้สอนและผู้เรียน มีแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย หรือแผนการจัดการเรียนรู้ องค์กรประกอบ ส่วนชุดการเรียนรู้ประกอบด้วย คู่มือการจัดการเรียนรู้ คำชี้แจง แผนการจัดการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ ใบความรู้ สห. เพาเวอร์พอยต์ มีแบบบันทึกกิจกรรม แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนพร้อมเฉลย ซึ่งการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจที่คงทนซึ่งใช้เวลาเรียนทั้งหมด 15 ชั่วโมงได้กรอบวิจัยดังนี้

ผู้เรียนขาดความรู้ความเข้าใจ เรื่องเนื้อหาและแก่นแท้ฮัลดิย
อิหม่ามบุคอรื

ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องเนื้อหาและแก่นแท้ฮัลดิย
อิหม่ามบุคอรื

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการ

1. ลักษณะสำคัญของชุดการเรียนรู้

ชุดการเรียนรู้ที่ 1 มาตรฐาน อัล-ฮาดิษ เป็นชุดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนมีความรู้หลักอัล-ฮาดิษในการดำรงชีวิต มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาอัล-ฮาดิษและสามารถนำหลักธรรมจากอัล-ฮาดิษมาใช้ในการดำรงชีวิต

ชุดการเรียนรู้ที่ 2 ประวัติอิมามบุคอรีย เป็นชุดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมและจริยธรรมโดยให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าแนวทางของท่านอิมามบุคอรียในเรื่องความตระหนักในการรวบรวมอัล-ฮาดิษความอดทนต่อการท่องจำอัล-ฮาดิษ

ชุดการเรียนรู้ที่ 3 การเป็นมุสลิมที่ดี เป็นชุดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของมุสลิมที่มีต่อตนเองและต่อผู้อื่นโดยการวิเคราะห์การนำหลักธรรมจากอัล-ฮาดิษมาใช้ในการดำรงชีวิต

ชุดการเรียนรู้ที่ 4 อัล-ฮาดิษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม เป็นชุดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของมุสลิมที่มีต่อตนเองและต่อผู้อื่นโดยการวิเคราะห์การนำหลักธรรมจากอัล-ฮาดิษมาใช้ในการดำรงชีวิต

ชุดการเรียนรู้ที่ 5 อัล-ฮาดิษอิศลาม อิบ่าน อีซฮาน เป็นชุดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของมุสลิมในการทำความดี อิสลาม อิมาน อีซฮานโดยการนำหลักธรรมอัล-ฮาดิษในการดำรงชีวิต

2. การจัดการเรียนรู้โดย 5 องค์การเรียนรู้

ดำเนินการตามแผนงาน ดังนี้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการเกริ่นนำเข้าสู่เรื่องที่เรียน ซึ่งใช้หลายวิธี เช่น การสนทนา การตั้งคำถามอภิปราย

ขั้นสอน เป็นการให้ความรู้ผู้เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเป็นสื่อในการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนมีการชี้แจงให้ผู้เรียนทราบถึงกระบวนการเรียนรู้ทั้งหมด ตามชุดการเรียนรู้ก่อน แล้วจึงให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามชุดการเรียนรู้

ขั้นสรุปเป็นขั้นที่ผู้สอนให้ผู้เรียนนำเสนอผลการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้และสรุปผลการเรียนรู้ที่ได้ โดยผู้สอนให้ความรู้และข้อแนะนำเพิ่มเติม กรณีที่ผู้เรียนนำเสนอผลการเรียนรู้อยู่มีข้อผิดพลาด

บทที่ 4

สื่อและเครื่องมือประกอบการจัดการเรียนรู้

สื่อและเครื่องมือประกอบการพัฒนาการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรีมีสื่อและเครื่องมือประกอบการเรียนรู้ ดังนี้

1. ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546 เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้อัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี มีทั้งหมด 5 ชุดการเรียนรู้ดังนี้

ชุดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง มารูจักอัล-ฮาดิษ (3 ชั่วโมง)

ชุดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ประวัติอิหม่ามบุคอรี (2 ชั่วโมง)

ชุดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การเป็นมุสลิมที่ดี (3 ชั่วโมง)

ชุดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง อัล-ฮาดิษที่ส่งเสริมการทำวาญิบ สัจจะ (3 ชั่วโมง)

ชุดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง อัล-ฮาดิษ อิสลาม อิหม่าม อิซาน (3 ชั่วโมง)

ซึ่งคู่มือการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย ดังนี้

1. คำชี้แจงสำหรับผู้สอน

2. แผนการจัดการเรียนรู้

2.1 จุดประสงค์การเรียนรู้

2.2 สารการเรียนรู้

2.3 สื่อและแหล่งเรียนรู้

2.4 กิจกรรมการเรียนรู้

(1) ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

(2) ชี้นำสอน

(3) ชี้นำสรุป

3. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

4. ใบความรู้

5. ใบงาน

6. ใบกิจกรรม

7. แบบบันทึกกิจกรรม

8. แนวทางการบันทึกกิจกรรม

9. เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

10. สไลด์เพาเวอร์พอยต์

คู่มือการจัดการเรียนรู้ ชุดการเรียนรู้ที่ 1 มารู้จักอัล-ฮาดิษ

1. คำชี้แจงสำหรับผู้สอน

1. ครูควรเตรียมสื่อชุดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย ใบความรู้ แบบฝึกหัด แบบทดสอบ ก่อน และหลังเรียนประจำชุดการเรียนรู้ บัตรรูปภาพประกอบการสอน และวีดิทัศน์ ตลอดจนอุปกรณ์ต่างๆให้ครบถ้วน
2. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อประเมินความรู้เดิมของนักเรียน
3. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
4. ก่อนใช้ชุดการเรียนรู้แต่ละครั้งครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน เลือก ประธาน 1 คน ทำหน้าที่เป็นผู้จัดประสานงานระหว่างครูกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม และเลือกเลขานุการกลุ่ม 1 คน ทำหน้าที่เป็นผู้จัดบันทึกปฏิบัติการในขณะปฏิบัติการตามที่ครูมอบหมายให้
5. การจัดชั้นเรียน จัดนักเรียนนั่งเป็นกลุ่ม เพื่อฝึกกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น
6. ครูแจกชุดการเรียนรู้ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาและแนะนำมาใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อ นักเรียนจะได้ปฏิบัติอย่างถูกต้อง
7. ดำเนินการสอนตามกิจกรรม การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้
8. หลังจากนักเรียนได้ศึกษาชุดการเรียนรู้ตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในชุดการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้ว ครูและนักเรียนควรช่วยกันสรุปคะแนนจากการทำกิจกรรมลงในแบบบันทึกคะแนนให้ครบถ้วนทุกชุดการเรียนรู้แล้ว บันทึกของนักเรียนทุกคนเพื่อประเมินการพัฒนาความก้าวหน้าของการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้
9. ทำแบบทดสอบหลังเรียนในแต่ละการเรียนรู้
10. หลังจากที่ทำกิจกรรมการเรียนการสอนตามชุดการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเรียนเก็บวัสดุอุปกรณ์ประกอบชุดการเรียนรู้

2. แผนการจัดการเรียนรู้

2.1 วัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้

- (1) เล่าหรือเขียนความหมายอธิบายเกี่ยวกับอัล-ฮาดิษได้
- (2) อธิบายประเภทของอัล-ฮาดิษได้

- (3) วิเคราะห์ระหว่างอัล-ฮาดิษกับอัลกุรอานได้
- (4) วิเคราะห์และจำแนกยกตัวอย่างประเภทอัล-ฮาดิษ โดยมีเหตุผลประกอบได้

2.2 ตารางการเรียนรู้

- (1) ความหมายอัล-ฮาดิษและความสำคัญ
- (2) ประเภทอัล-ฮาดิษ
- (3) จำแนกระหว่างอัล-ฮาดิษกับอัลกุรอานและสามารถบอกเหตุผล
- (4) ตัวอย่างอัล-ฮาดิษที่ได้รับการยอมรับและเหตุผล

2.3 สื่อและแหล่งเรียนรู้

- (1) Slide Power Point เรื่อง มารู้จักอัล-ฮาดิษ
- (2) ชุดการเรียนรู้ที่ 1 มารู้จักอัล-ฮาดิษ

2.4 กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูแจ้งจุดประสงค์ของการเรียนรู้และแนวทางการเรียนการสอนให้นักเรียนทราบ และสร้างข้อตกลงเกี่ยวกับการเรียนรู้
2. ครูสนทนาลักษณะที่ใช้หลักยึดถือปฏิบัติของศาสนาอิสลาม เช่น อัลกุรอาน และ อัลฮาดิษ สอบถามประสบการณ์เดิมของนักเรียนเกี่ยวกับอัลฮาดิษ ที่นิยมนำมาเป็นแนวปฏิบัติ
3. ครูทบทวนเกี่ยวกับอัลฮาดิษ ที่เรียนมาแล้ว ได้แก่ ความหมาย ประเภท การนำไปใช้ และถือปฏิบัติ

ขั้นสอน

1. ครูแจกชุดการเรียนรู้ เรื่อง มารู้จักอัล-ฮาดิษให้นักเรียนแต่ละคน
2. ให้นักเรียนแต่ละคนทำงานในชุดการเรียนรู้ให้เข้าใจถึงภาระงานที่ต้องดำเนินการ
3. เมื่อนักเรียนแต่ละคนเข้าใจคำชี้แจงดีแล้ว ให้นักเรียนปฏิบัติตามคำชี้แจงในชุดการเรียนรู้
4. ให้นักเรียนที่เป็นตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้น ตามคำชี้แจงในชุดการเรียนรู้
5. ครูให้ความรู้เพิ่มเติม โดยใช้ Slide PowerPoint เรื่อง มารู้จักอัล-ฮาดิษ

ขั้นสรุป

ครูให้นักเรียนทบทวนการสรุปอภิปรายของกลุ่มและการให้ความรู้เพิ่มเติมของครูเรื่อง มารู้จักอัล-ฮาดิษโดยชี้คำถามดังนี้

1. อัล-ฮาดิษ ความหมายและความสำคัญเป็นอย่างไร
2. ประเภทของอัล-ฮาดิษ มีอะไรบ้างข้อแตกต่างระหว่างอัล-ฮาดิษ และอัล-กุรอาน

3. นักเรียนร่วมกันสรุป และบันทึกผลการสรุปผลในสมุดเพื่อส่งครู

2.5 การวัดและประเมินผล

1. การวัดผล

จุดประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	น้ำหนักคะแนน	ผู้ประเมิน
1.เล่าหรือเขียนความหมายอธิบายเกี่ยวกับอัล-ฮาดิษได้	ตรวจสอบผลงาน	แบบทดสอบ แบบตรวจผลงาน	5	ครู นักเรียน
2.อธิบายประเภทของอัล-ฮาดิษได้	ทดสอบ ตรวจสอบผลงาน	แบบทดสอบ แบบตรวจผลงาน	5	ครู
3.วิเคราะห์ระหว่างอัล-ฮาดิษและอัลกุรอานได้	ทดสอบ ตรวจสอบผลงาน	แบบทดสอบ แบบตรวจผลงาน	5	ครู
4.วิเคราะห์และจำแนกยกตัวอย่างประเภทอัล-ฮาดิษโดยมีเหตุผลประกอบได้	ทดสอบ ตรวจสอบผลงาน	แบบทดสอบ แบบตรวจผลงาน	5	ครู นักเรียน
รวม			20	

2. เกณฑ์การประเมิน

คะแนน 18-20 คะแนน หมายถึง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับดีมาก

คะแนน 15-17 คะแนน หมายถึง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับดี

คะแนน 10-14 คะแนน หมายถึง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับปานกลาง

คะแนนต่ำกว่า 10 คะแนน หมายถึง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับปรับปรุง

แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน เรื่อง มาตรฐานอัล-ฮาดิษ

คำชี้แจง

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว แล้วทำเครื่องหมาย (X) ทบตัวอักษรหน้าคำตอบนั้น ในกระดาษคำตอบ

ข้อที่ 1 ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับอัล-ฮาดิษ

- ก. อัลกุรอาน
- ข. คำกล่าว การกระทำ และการยอมรับของท่านศาสดา
- ค. มีหลักฐานชัดเจน ผู้บันทึกมีอาบนำละหมาดและละหมาดซุนนะฮ์ก่อนและเป็นอัล-ฮาดิษฎออีฟ
- ง. ต้องมีจำนวนมากที่เป็นอัล-ฮาดิษประเภทมารซูล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอัล-ฮาดิษฎออีฟ

ข้อที่ 2 ข้อใดไม่ใช่อัล-ฮาดิษที่รายงานโดยอิหม่ามมุสลิม

- ก. ท่านอิหม่ามมีความระมัดระวังในการคัดเลือกอัล-ฮาดิษที่ซอฮิฮ์และประณีตอยู่เสมอ
- ข. ละหมาดและถือศีลอดที่เบ. ซุนนะฮ์เป็นประจำ
- ค. ขอคู่อให้อัลลอฮ์ทรงไทยผู้ที่ชอบดีนนั้น
- ง. ขอคู่อให้อัลลอฮ์ ทรงไทยให้ผู้ที่ประณีตไม่ดีกับท่าน

ข้อที่ 3 การรายงานอัล-ฮาดิษตามเป็นแบบใด

- ก. ตั้งรับอัล-ฮาดิษที่กล่าวในอัลญามีอุสศอฮิยะห์เท่านั้น
- ข. มุ่งกอบฏีเยอ์ศอฮิยะห์
- ค. ศอฮิยะห์อามาลีน
- ง. ฎออีฟมุคอรร์

ข้อที่ 4 ข้อใดไม่ใช่การแสดงถึงคุณลักษณะของนักรายงานอัล-ฮาดิษ

- ก. คอยยับยั้งตัวเองจากการนินทาและระแวงสงสัยผู้อื่น
- ข. คอยระวังไม่ให้ก้าวท้าวสิทธิของผู้อื่น
- ค. ดิเคียนคนที่มกมุ่นอยู่กับฐานะที่ร่ำรวยและเกียรติยศ
- ง. ตั้งความหวังในเรื่องดีงาม ทั้งในที่ลับและในที่แจ้ง

ข้อที่ 5 ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง

- ก. อัล-ฮาดิษที่สามารถใช้เป็นหลักฐานได้คือ อัล-ฮาดิษซอฮิฮ์ และ มุวัฏฏะฮ์
- ข. อัล-ฮาดิษมุรซัล
- ค. อัล-ฮาดิษฎออิฟ คืออัล-ฮาดิษที่ถูกรวบรวมโดยท่านอิหม่ามสิบเอ็ดท่านที่มีอุมมุลฮาดิษศอฮิฮ์เท่านั้น
- ง. อัล-ฮาดิษฎออิฟและมุฎออล

ข้อที่ 6 ข้อใดคือข้อแตกต่างระหว่างอัล-ฮาดิษและอัลกุรอาน

- ก. อัล-ฮาดิษและอัลกุรอานเป็นโอองการของอัลเลาะห์ ซ.บ
- ข. อัล-ฮาดิษเป็นคำกล่าว การกระทำและ การยอมรับของท่านนบีแต่อัลกุรอานเป็นโอองการของ อัลเลาะห์ ซ.บ
- ค. ชาวมุสลิมต้องยึดถือ การเคารพจากอ่าวรอ่านเท่านั้น
- ง. อัล-ฮาดิษที่เชื่อถือได้คือ บั เท็กโคอิหม่ามบุคอรืเท่านั้น

ข้อที่ 7 อิหม่ามบุคอรืได้จำแนกอัล-ฮาดิษเป็น 3 กลุ่มดังนี้

- ก. ซอฮิฮ์ ฮาซันและฎออิฟ
- ข. ฮาซัน
- ค. ฎออิฟ
- ง. มุรซัล

ข้อที่ 8 คำใดที่ไม่มีความหมายใกล้เคียงกับอัล-ฮาดิษ

- ก. อัซ-ซุนนะฮ์
- ข. อัล-มุฎออล
- ค. อัล-กอดิม
- ง. มุรซัล

ข้อที่ 9 คำว่า “ซิกอห” ที่เป็นเงื่อนไขสำคัญที่ต้องมีในนักรายงานอัล-ฮาดิษในภาษาอาหรับคือข้อใด

- ก. ผู้รายงานมีความน่าเชื่อถือได้และมีคุณลักษณะตามที่ปราชญ์วิชาอัล-ฮาดิษกำหนด
- ข. ท่องจำและบันทึกมาก
- ค. รวบรวมอัล-ฮาดิษไว้มากและรายงานมาก
- ง. นักรายงานต้องกระตือรือร้นและใฝ่รู้ใฝ่เรียน

ข้อที่ 10 ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับความหมาย “ซานัด อัล-ฮาดิษ”

- ก. ซานัด หมายถึงตัวบทอัล-ฮาดิษ
- ข. ซานัด หมายถึงสายการรายงานอัล-ฮาดิษตั้งแต่คนแรกถึงท่านนบี
- ค. ซานัด หมายถึงสายการรายงานอัล-ฮาดิษของอิหม่ามบุคอรียะ
- ง. ซานัด หมายถึงสายการรายงานอัล-ฮาดิษตั้งแต่คนแรกจนถึงท่านนบีและมีคุณลักษณะตามที่ปราชญ์วิชาอัล-ฮาดิษกำหนด

ใบความรู้ที่ 1

เรื่อง มารูจักอัล-ฮาดิษ

ความหมายของอัล-ฮาดิษ

1. ความหมายทางภาษา

คำว่าอัล-ฮาดิษในภาษาอาหรับมีความหมาย ดังนี้

- (1) แปลว่า ใหม่ ซึ่งตรงข้ามกับคำว่า เกะดิม **قديم** ซึ่งแปลว่า เก่า
- (2) แปลว่า คำพูด เช่น ฮาดิษของอับดุลลอฮฺ หมายถึง คำพูดของอับดุลลอฮฺ เป็นต้น

2. ความหมายทางวิชาการ

อัล-ฮาดิษ คือ คำพูด การกระทำ การยอมรับ และคุณลักษณะ ตลอดจนชีวประวัติของท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม) อิบน์หะญัร อัล-อัสเกาะยานีย์ ให้นิยามของว่า “อัล-ฮาดิษทุกๆ สิ่งที่พาดพิงถึงท่านนบี(ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม)”

คำที่มีความหมายใกล้เคียงกับอัล-ฮาดิษ

1. อัซซุนนะฮฺ **السنة**
2. อะษัร **أثر**
3. เกาะบ์ร **خبر**

1. อัซซุนนะฮฺ **السنة** เหมื่อนแปลว่า แนวทาง หรือ แบบอย่าง ส่วนความหมายทางวิชาการนั้นมีหลายนิยาม ดังนี้

1.1 นักปราชญ์ และปราชญ์อุศูลฟิฮฺ ให้ความหมายอัซซุนนะฮฺ เช่นเดียวกับคำว่า อัล-ฮาดิษ

1.2 นักปราชญ์วิชาฟิฮฺ ให้ความหมายอัซซุนนะฮฺว่า สิ่งที่มีบัญญัติพึงกระทำ หากละเว้นไม่กระทำก็ไม่เป็นโทษใดๆ ซึ่งตรงข้ามกับคำว่าวาญิบ(จำเป็น)หรือฟัรฎู(บังคับต้องกระทำ)

1.3 นักปราชญ์ทั่วไปใช้คำว่า อัซซุนนะฮฺในบางครั้ง หมายถึง สิ่งตรงข้ามกับคำว่า บิดอะฮฺ (อุตริกรรม)

2. อะษัร **أثر** ความหมายเดิมคือ ร่องรอย เครื่องหมาย หรือสิ่งที่หลงเหลือ

2.1 นักปราชญ์วิชาให้ความหมาย อะษัร เช่นเดียวกับคำว่า อัล-ฮาดิษ

2.2 นักปราชญ์บางท่านให้ความหมาย อะษัร ว่า คำพูดหรือการกระทำของเสาะ

หาฮฺ และตาบิอิน

3. เกาะบัยร خبر ความหมายเดิมคือ ข่าว เรื่องราว

3.1 นักปราชญ์วิชาให้ความหมายเกาะบัยรเช่นเดียวกับคำว่า อัล-ฮาดีษ

3.2 นักปราชญ์บางท่านให้ความหมายว่า หะดีษ คือสิ่งที่มาจากท่านรอซูล ส่วน

เกาะบัยรคือสิ่งที่มาจากผู้อื่น

สิ่งที่กล่าวมาข้างต้น ก็ยังมีนักปราชญ์บางท่าน จำแนกคำดังกล่าว ดังนี้

อัล-ฮาดีษ حديث คือสิ่งที่มาจากท่านรอซูล

อะษัร أثر คือสิ่งที่มาจากเสาะหาบะฮุ ตาบีอินและผู้ที่มาหลังจากพวกเขา

เกาะบัยร خبر คือ ชีวิตประวัติของบรรดากษัตริย์สมัยโบราณและบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์

ความแตกต่างระหว่างอัลกุรอานกับอัล-ฮาดีษ

อัลกุรอาน คือ كلام الله (คำดำรัสของอัลลอฮ์) ทั้งถ้อยคำและคำอธิบาย ส่วนอัล-ฮาดีษ เป็น وحى-วะหฺยู(วิวรณ์) จากอัลลอฮ์ อัลกุรอานมีความเป็นมหัศจรรย์และความท้าทาย إعجاز و ทั้งถ้อยคำและความหมายซึ่งต่างกับอัล-ฮาดีษ ผู้อ่าน อัลกุรอานจะได้รับผลบุญถึง 10 เท่าในทุกพยัญชนะของการอ่าน ผู้หญิงที่มาประจำเดือน ผู้หญิงมีเลือดหลังคลอด(นิฟาส) ผู้มี (คือยังอัล-ฮาดีษไม่อาบน้ำละหมาดหลังจากได้เสียน้ำละหมาดไม่ว่ากรณีใดๆ) หรือผู้มีญุนบ (คือยังไม่อาบน้ำยกหะดีษหลังจากหลับนอนกับภรรยาหรือฝ่าไฟอก) พวกเขาเหล่านั้นไม่อนุญาตให้จะต้องคัมภีร์อัลกุรอานเด็ดขาด (แต่บางทัศนะก็อนุญาตให้ผู้มีญุนบ และผู้มีรอบเดือนอ่าน หรือสัมผัส อัลกุรอานได้เช่นกัน) ส่วนอัล-ฮาดีษ ไม่มีข้อห้ามแต่ประการใด อัลกุรอานนั้น ถูกบัญญัติให้นำมาอ่านในละหมาด ส่วนอัล-ฮาดีษไม่อนุญาตให้นำมาอ่านในละหมาด อัลกุรอานถูกถ่ายทอดด้วยกระบวนการ متواتر มุตะวาติร (มีบุคคลจำนวนมากเรียงกัน) ต่างกับบางส่วนของอัล-ฮาดีษไม่เป็นมุตะวาติร บางส่วนเป็น أحاد อาحاد ไม่อนุญาตให้รายงานอัลกุรอานด้วยความหมาย แต่อัล-ฮาดีษ สามารถรายงานด้วยความหมายได้ตามเงื่อนไขที่มุฮัลดิซิน(ปราชญ์)วางไว้

ประเภทของอัล-ฮาดีษ

การจำแนกประเภทของอัล-ฮาดีษ นั้น นักวิชาการได้จำแนก ดังนี้

1. จำแนกตามลักษณะของกระแสนายงาน

การจำแนกตามลักษณะของกระแสนายงาน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 มุตะวาติร متواتر

อัล-ฮาดีษมุตะวาติร متواتر คือ อัล-ฮาดีษที่มีบุคคลจำนวนมากในทุกสมัยได้รายงานสืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่อง โดยไม่มีความเป็นไปได้โดยว่าบุคคลจำนวนมากเหล่านั้นจะสมคบกันกล่าวเท็จโดยจำนวนผู้รายงานในแต่ละช่วงนั้น นักวิชาการได้กำหนดว่าอย่างน้อยต้องมี 10 คนขึ้นไป

สถานภาพของอัล-ฮาดิษมุตะวาติร ถือว่าเป็นสุดยอดของความถูกต้องโดยไม่มีข้อสงสัยเคลือบแคลงใดๆ ผู้ใดที่ปฏิเสธมุตะวาติรผู้นั้นจะตกศาสนาเป็นกาฟิร

ตัวอย่าง อัล-ฮาดิษมุตะวาติร

من كذب علي متعمداً فليتبوأ مقعده من النار

“ผู้ใดที่กล่าวเท็จแก่ฉัน(กุอาดิมบิมาอ้าง)เขาผู้นั้นจงเตรียมที่นั่งของเขาในนรกเถิด”

ตัวบทนี้มีสอหาบะฮ์มากกว่า 70 คนได้รายงานสืบทอดกันมา

1.2 อัล-ฮาดิษอาหัด أحاد คือ อัล-ฮาดิษ ที่ไม่ถึงระดับมุตะวาติร แม้จะเป็นเพียงห่วงเดียวของสายรายงานสถานภาพของหะดีษอาหัดนั้นมีผลเพียงคาดคะเนเท่านั้น หลักเหตุก็คือยังไม่แน่นอนว่าถูกต้องหรือไม่ การที่จะนำประเภทนี้มาอ้างต้องตรวจสอบความถูกต้อง สืบกัน

อัล-ฮาดิษอาหัด أحاد แบ่งออกเป็น 3 ประเภท

1. อัล-ฮาดิษ มัซฮูร مشهور (ที่มีผู้รายงานอัล-ฮาดิษ ในแต่ละห่วงตั้งแต่สามคนขึ้นไป แต่ไม่ถึงชั้นมุตะวาติร) เช่น อัล-ฮาดิษ

(سنة) عنه من الشيطان (رواه الترمذي)

“การรื้อร้อนมาจากชัยฏอน”

2. อัล-ฮาดิษ อะซีซ عزيز (อัล-ฮาดิษที่มีผู้รายงานไม่น้อยกว่าสองคน) เช่น อัล-ฮาดิษ لا يؤمن أحدكم حتى أكون أحب إليه من نفسه ولده والناس أجمعين (رواه الشيخان)
“คนหนึ่งจากพวกท่านจะไม่เป็นมุสลิมนอกจากฉันจะเป็นที่รักแก่เขายิ่งกว่าพ่อของเขา ลูกของเขา และคนทั้งหมด”

นี้มีสอหาบะฮ์สองท่านรายงานจากท่านนบี คือท่านอะนัส กับท่าน อับดูรเราะฮ์มาซัยของท่านอะนัสมีผู้รายงานต่อจากเขาถึงสองคน คือ เกาะตาละฮ์ กับ อับดุลอะซีซ

3. มอริบ مريب (อัล-ฮาดิษที่มีผู้รายงานเพียงคนเดียวโดดเดี่ยว ตลอดสายรายงาน หรือในบางช่วงของสายรายงาน เช่น อัล-ฮาดิษ

إنما الأعمال بالنيات (رواه البخاري)

“แท้จริงกิจการทั้งหลายนั้นขึ้นอยู่กับการเจตนา”

นี้ท่าน อัมรฺ บิน อัลอัสญอบ รายงานเพียงคนเดียวจากท่านนบี صلى الله عليه وسلم และผู้ที่รายงานต่อจากอุมัรตลอดสายสืบก็เป็นผู้รายงานคนเดียว

อัล-ฮาดิษทั้งสามประเภทนี้ย่อมเป็นไปได้ทั้ง สอหิหฺอัล-ฮาดิษถูกต้องที่สุด ฮาดิษฮาซัน(ต่ำกว่าระดับซอฮิฮฺ) และเงาะอียฺฟ (อ่อน) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของอัล-ฮาดิษแต่ละบท

2. จำแนกตามลักษณะของการนำมาใช้มาเป็นหลักฐานอ้างอิง ซึ่งสามารถจำแนกอัล-ฮาดิษออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 อัล-ฮาดีษ ที่น่าเป็นหลักฐานได้ ซึ่งอัล-ฮาดีษ ที่นำมาเป็นหลักฐานได้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ อัล-ฮาดีษซอฮิฮ อัล-ฮาดีษสาหฺน และอัล-ฮาดีษฏออิฟ

อัล-ฮาดีษซอฮิฮ **صحيح** คือ อัล-ฮาดีษ ที่มีสายรายงานติดต่อกันอย่างไม่ขาดสาย ตั้งแต่ต้นสายจนถึงปลายสาย โดยผู้รายงานแต่ละคนต้องเป็นผู้มีคุณธรรม มีความจำเป็นกิจ ในด้าน ไม่ขัดแย้งกับผู้สายรายงานอื่นที่น่าเชื่อถือกว่า และไม่มี ความบกพร่องที่ซ่อนเร้น

ตัวอย่าง อัล-ฮาดีษซอฮิฮ ซึ่งท่านอิมามอัลบุคอรียฺได้รายงานบทหนึ่งอัล-ฮาดีษไว้นามว่า อัล-ฮาดีษซอฮิฮของท่าน ดังนี้

حَدَّثَنَا أَبُو إِبْرَاهِيمَ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي السَّفَرِ وَإِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ
عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ :
الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ مَا نَهَى اللَّهُ عَنْهُ
“มุสลิม คือผู้ที่ไม่รังแกบรรดาพี่น้องมุสลิมด้วยลิ้นและมือเขา” และ อัลมุฮาญิร (ผู้อพยพ) คือผู้ที่
อพยพจากสิ่งที่อัลลอฮฺ (ซุบฮานะฮฺวะตะอาลา) ทรงห้าม”

บทนี้เป็นอัล-ฮาดีษที่ส่อให้อัล-ฮาดีษเนื่องจาก มีคุณสมบัติ 5 ประการครบถ้วน คือ

1. มีสายรายงานติดต่อกันไม่ขาดตอน
2. ผู้รายงานทุกคนมีคุณธรรม
3. ผู้รายงานทุกคน มีความจำเป็นกิจ
4. ไม่ขัดแย้งกับที่แจ้งอัล-ฮาดีษ แรงกว่า
5. ไม่มีความบกพร่องที่ซ่อนเร้น ในอัล-ฮาดีษ

ที่มา : <http://www.muslim.com/Hadis/hadis1.htm>

ใบกิจกรรมที่ 1 มาตรฐานอัล-ฮาดิษ

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำกิจกรรม ตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาเรื่องราวของอัล-ฮาดิษ จากใบความรู้ที่ 2 เรื่อง มาตรฐานอัล-ฮาดิษให้เข้าใจ โดยใช้เวลาประมาณ 10 นาที
2. ร่วมกันอภิปรายและสรุปผลการอภิปรายตามประเด็น ดังนี้ โดยใช้เวลา ประมาณ 2 นาที
 - 2.1 อัล-ฮาดิษความหมายและความสำคัญ
 - 2.2 การรายงานอัล-ฮาดิษ
 - 2.3 ประเภท ของอัล-ฮาดิษที่ควรเอามาเป็นหลักก ระโนการรณ มนำพร้อมอธิบายเหตุผลที่คิดเช่นนั้น
3. ส่งตัวแทนนำเสนอและอภิปรายหน้าชั้นเรียน โดยใช้เวลาประมาณ 3-5 นาที
4. บันทึกผลการศึกษาและอภิปรายลงใน แบบบันทึกที่ 1 โดยใช้เวลาประมาณ 10 นาที

แบบบันทึกกิจกรรมที่ 1 มารู้จักอัล-ฮาดิษ

1. ความหมายและความสำคัญของอัล-ฮาดิษ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ความแตกต่างระหว่าง อัล-ฮาดิษและอัลกุรอาน

.....

.....

.....

.....

.....

3. ประเภทของอัล-ฮาดิษที่ควรเอามาเป็นหลักการในการน้อมนำพร้อมอธิบายเหตุผล

.....

.....

.....

.....

แนวทางการบันทึกกิจกรรมที่ 1 มารู้จักอัล-ฮาดิษ

1. ความหมายของอัล-ฮาดิษ

1.1 ความหมายทางภาษา

คำว่า อัล-ฮาดิษ ในภาษาอาหรับมีความหมาย ดังนี้

- (1) แปลว่า ใหม่ ซึ่งตรงข้ามกับคำว่า เกะติม **قديم** ซึ่งแปลว่า เก่า
- (2) แปลว่า คำพูด เช่น ฮาดิษของอับดุลลอฮฺ หมายถึง คำพูดของอับดุลลอฮฺ เ. นั้น

1.2 ความหมายทางวิชาการ

อัล-ฮาดิษ คือ คำพูด การกระทำ การยอมรับ และคุณลักษณะตลอดจนชีวประวัติของท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวัลลัม) อิบน์หะญูร อัล-อัสเกาะลีนี ให้นิยามของว่า “อัล-ฮาดิษ คือ ทุกๆสิ่งที่พาดพิงถึงท่านนบี(ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวัลลัม)”

1.3 คำที่มีความหมายใกล้เคียงกับอัล-ฮาดิษ

1.3.1 อัซซุนนะฮฺ **السنة** เดิมนั้นแปลว่า แนวทาง หรือ แบบอย่าง ส่วนความหมายทางวิชาการนั้นมีหลายนิยาม ดังนี้

- (1) นักปราชญ์วิชาจะประจักษ์อุปมาอุปไมยให้ความหมายอัซซุนนะฮฺเช่นเดียวกับคำว่าอัล-ฮาดิษ
- (2) นักปราชญ์วิชาอีกให้ความหมายอัซซุนนะฮฺว่า สิ่งที่มีบัญญัติพึงกระทำ หากละเว้นไม่กระทำก็ไม่มีความผิดใดๆ ซึ่งตรงข้ามกับคำว่าวาญิบ(จำเป็น)หรือฟัรฎู(บังคับต้องกระทำ)
- (3) นักปราชญ์ที่ไปใช้คำว่า อัซซุนนะฮฺในบางครั้งหมายถึง สิ่งตรงข้ามกับคำว่า บิดอะฮฺ (อุตริกรรม)

1.3.2 อะฆัร **أثر** ความหมายเดิม คือ ร่องรอย เครื่องหมาย หรือสิ่งที่หลงเหลือ

- (1) นักปราชญ์วิชาให้ความหมายอะฆัรเช่นเดียวกับคำว่าอัล-ฮาดิษ
- (2) นักปราชญ์บางท่านให้ความหมายว่าคำพูดหรือการกระทำของเศาะหาบะฮฺและ تابعีน

1.3.3 เกะบ์ร **خبر** ความหมายเดิม คือ ข่าว เรื่องราว

- (1) นักปราชญ์วิชาให้ความหมาย อัล-ฮาดิษากะบ์รเช่นเดียวกับคำว่าอัล-ฮาดิษ
- (2) นักปราชญ์บางท่านให้ความหมายว่า หะดีษคือสิ่งที่มาจากท่านรอซูล ส่วน กะบ์รคือสิ่งที่มาจากผู้อื่น

ซึ่งจากที่กล่าวมาข้างต้น ยังมีนักปราชญ์ บางท่านก็จำแนกคำที่กล่าวมาข้างต้น ดังนี้

อัล-ฮาดีษ حَدِيثٌ คือสิ่งที่มาจากท่านรอซูล

อะษัรْ أَنْثَرٌ คือสิ่งที่มาจากเศาะหาบะฮ์ ตาปีอินและผู้ที่มาหลังจากพวกเขา

เคาะบَرٌ خَبْرٌ คือ ชีวิตประวัติของบรรดากษัตริย์สมัยโบราณและบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์

2. ข้อแตกต่างระหว่าง อัล-ฮาดีษ และอัลกุรอาน

อัล-ฮาดีษ	อัลกุรอาน
1. เป็นคำกล่าว การกระทำและการยอมรับของท่าน นบี ไม่สามารถอ่านในละหมาดได้อัล-ฮาดีษไม่เป็น มุตะวาติร บางส่วนเป็น حَدِيثٌ أَهَادِيثٌ (ไม่ถึงได้ อัล-ฮาดีษระดับมุตะวาติร)	1. อัลกุรอานคือ الْقُرْآنُ (คำदेशของอัลลอฮ์) ทั้งถ้อยคำและความหมาย ส่วนอัล-ฮาดีษเป็น حَدِيثٌ أَهَادِيثٌ (วจนะ) จากอัลลอฮ์ในด้านความหมายเพียงอย่างเดียว อัลกุรอานมีความเป็นมหัศจรรย์ และความท้าทาย إِعْجَازٌ وَتَحْدِيٌّ ทั้งถ้อยคำและความหมาย
2. ผู้ที่อ่านอัล-ฮาดีษไม่ได้รับผลบุญใดๆ	2. ผู้ที่อ่านอัลกุรอานจะได้รับผลบุญถึง 10 เท่าในทุกพยัญชนะของการอ่าน
3. ผู้มีญุนบู (คือยังไม่อาบน้ำยกหะดัษหลังจากหลับนอนกับภรรยาหรือฝันเปียก) พวกเขาเหล่านั้นอนุญาตให้จะต้องได้อัล-ฮาดีษได้	3. ผู้หญิงที่มาประจำเดือน ผู้หญิงมีเลือดหลังคลอด(นิฟาส) ผู้มีฮาดีษ(คือยังไม่อาบน้ำละหมาดหลังจากได้เสียน้ำละหมาดไม่ว่ากรณีใดๆ) ผู้มีญุนบู (คือยังไม่อาบน้ำยกหะดัษหลังจากหลับนอนกับภรรยาหรือฝันเปียก) พวกเขาเหล่านั้นไม่อนุญาตให้จะต้องคัมภีร์อัลกุรอานเด็ดขาด (บางทัศนะก็อนุญาตให้ผู้มีญุนบูและผู้มีรอบเดือนอ่าน หรือสัมผัส อัลกุรอานได้เช่นกัน)
4. ไม่อนุญาตให้รายงานอัลกุรอานด้วยความหมาย แต่อัล-ฮาดีษสามารถ รายงานด้วยความหมายได้ตามเงื่อนไขที่มุหัดดีฮีน(ปราชญ์)วางไว้	4. อัลกุรอานถูกถ่ายทอดรูนแล้วรูนเล่าด้วยกระบวนการ مُتَوَاتِرٌ มุตะวาติร (มีบุคคลจำนวนมากรายงาน)

3. ประเภทของอัล-ฮาดิษที่ควรเอามาเป็นหลักการในการน้อมนำพร้อมอธิบายเหตุผล

ประเภทของอัล-ฮาดิษ	เหตุผล
1. อัล-ฮาดิษซอฮิฮ์	ฮาดิษที่มีสายรายงานติดต่อกันยาว ไม่ขาดสายตั้งแต่ต้นสายจนถึงปลายสาย โดยผู้รายงานแต่ละคนต้องเป็นผู้มีคุณธรรม มีความจำเป็นเลิศนั้นต้องไม่ขัดแย้งกับสายรายงานอื่นที่น่าเชื่อถือกว่า และมีความบกพร่องที่ซ่อนเร้น
2. อัล-ฮาดิษฮาซัน	ฮาดิษที่มีสายรายงานติดต่อกันบ้างไม่ขาดสายตั้งแต่ต้นสายจนถึงปลายสาย โดยผู้รายงานแต่ละคนต้องเป็นผู้มีคุณธรรม มีความจำเป็นเลิศ แต่อาจจะขัดแย้งกับสายรายงานอื่นที่น่าเชื่อถือกว่า มีคุณสมบัติการรายงานตามเงื่อนไขของนักปราชญ์ อัล-ฮาดิษ
3. อัล-ฮาดิษฎออิฟ	ฮาดิษที่มีสายรายงานที่ขาดตอนตั้งแต่ต้นสายจนถึงปลายสาย โดยผู้รายงานแต่ละคนขาดคุณสมบัติการเป็นนักรายงานตามเงื่อนไขของนักปราชญ์วิชาอัล-ฮาดิษ และมีความขัดแย้งกับสายรายงานอื่นที่น่าเชื่อถือกว่า และมีความบกพร่องที่ซ่อนเร้น

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง มารูจักอัล-ฮาดีษ

1. ง
2. ก
3. ก
4. ก
5. ก
6. ง
7. ก
8. ก
9. ก
10. ง

ชุดการเรียนรู้สำหรับนักเรียน

ชุดการเรียนรู้ ที่ 1 เรื่อง มาตรฐานอัล-ฮาดิษ

1. คำชี้แจงสำหรับนักเรียน

- 1.1 รับชุดการเรียนรู้จากครูแล้วอ่านคำชี้แจงให้เข้าใจ
- 1.2 ทำแบบทดสอบก่อนเรียน
- 1.3 ปฏิบัติตามใบกิจกรรม
- 1.4 ทำแบบทดสอบหลังเรียน
- 1.5 หลังจากทำกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้วให้ไปรับแบบเฉลยคำตอบ และแนวทางการบันทึกกิจกรรมจากครู สังเกตครูตรวจ และบอก คะแนนที่ได้จากการทำกิจกรรม และทำแบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน ให้เลขานุการกลุ่มบันทึกลงในแบบบันทึกผลการประเมินด้านความรู้จากการทำกิจกรรมตามชุดการเรียนรู้
- 1.6 หลังจากทำกิจกรรมการจัดการเรียนรู้การสอนแล้วให้นักเรียนจัดเก็บอุปกรณ์ชุดการเรียนรู้ให้เรียบร้อย
- 1.7 ในการจัดทำชุดการเรียนรู้ทุกชุด ขอให้ให้นักเรียนทำด้วยความตั้งใจ ให้ความร่วมมือและมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองโดยไม่ดูถูกคนอื่นก่อนเข้าข้อปฏิบัติกิจกรรมและแบบทดสอบ
- 1.8 หากนักเรียนทำไม่ทันหรือไม่เรียบร้อย นักเรียนมาขอรับชุดการเรียนรู้ไปศึกษาเพิ่มเติมนอกเวลาได้

2. วัตถุประสงค์การเรียนรู้

- 2.1 นักเรียนเขียนความหมายอธิบายเกี่ยวกับอัล-ฮาดิษได้
- 2.2 อธิบายประเภทของอัล-ฮาดิษได้
- 2.3 วิเคราะห์ระหว่างอัล-ฮาดิษกับอัลกุรอานได้
- 2.4 วิเคราะห์และจำแนกยกตัวอย่างประเภทอัล-ฮาดิษ โดยมีเหตุผลประกอบได้

3. สารการเรียนรู้

- 3.1 ความหมายอัล-ฮาดิษและความสำคัญ
- 3.2 ประเภทอัล-ฮาดิษ
- 3.3 จำแนกระหว่างอัล-ฮาดิษกับอัลกุรอานและสามารถบอกเหตุผล
- 3.4 ตัวอย่างอัล-ฮาดิษที่ได้รับการยอมรับและเหตุผล

4. สื่อและแหล่งเรียนรู้

- 4.1 Slide Power Point เรื่อง มารูจักอัล-ฮาดิษ
- 4.2 ชุดการเรียนรู้ที่ 1 มารูจักอัล-ฮาดิษ

5. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูแจ้งจุดประสงค์ของการเรียนรู้และแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนทราบและสร้างข้อตกลงเกี่ยวกับการเรียนรู้

2. ครูสนทนาสิ่งที่ใช้หลักยึดถือปฏิบัติของผู้นับถือศาสนาอิสลาม เช่น อัลกุรอาน อัลฮาดิษ สอบถามประสบการณ์เดิมของนักเรียนเกี่ยวกับอัล-ฮาดิษ ที่เคยนำมาเป็นแนวปฏิบัติ

3. ครูทบทวนเกี่ยวกับอัล-ฮาดิษ ที่เรียนมาแล้ว ได้แก่ ความหมาย ประเภท การนำไปใช้ถือปฏิบัติ

ขั้นสอน

1. ครูแจกชุดการเรียนรู้ เรื่อง มารูจักอัล-ฮาดิษให้นักเรียนแต่ละคน

2. ให้นักเรียนอ่านคำชี้แจงในชุดการเรียนรู้ให้เข้าใจถึงภาระงานที่ต้องดำเนินการ

3. เมื่อนักเรียนแต่ละคนเข้าใจคำชี้แจงดีแล้ว ให้นักเรียนปฏิบัติตามคำชี้แจงในชุดการเรียนรู้

4. นักเรียนที่เป็นตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้น ตามคำชี้แจงในชุดการเรียนรู้

5. ครูให้ความรู้เพิ่มเติม โดยใช้ Slide PowerPoint เรื่อง มารูจักอัล-ฮาดิษ

ขั้นสรุป

ครูให้นักเรียนทบทวนการสรุปอภิปรายของกลุ่มและการให้ความรู้เพิ่มเติมของครูเรื่อง มารูจักอัล-ฮาดิษโดยคำถามดังนี้

ประวัติอัล-ฮาดิษเป็นอย่างไร

2. ความสำคัญและประเภทของอัล-ฮาดิษมีอะไรบ้างทำไมถึงคิดว่าสำคัญ

3. นักเรียนร่วมกันสรุป และบันทึกผลการสรุปผลในสมุดเพื่อส่งครู

แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน เรื่อง มาตรฐานอัล-ฮาดิษ

คำชี้แจง

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว แล้วทำเครื่องหมาย (✓) ทับหน้าอักษรหน้าคำตอบนั้น ในกระดาษคำตอบ

ข้อที่ 1 ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับอัล-ฮาดิษ

- ก. อัลกุรอาน
- ข. คำกล่าว การกระทำ และการยอมรับของท่านนบี
- ค. มีหลักฐานชัดเจน ผู้บันทึกมีอาบนำละหมาดและละหมาดสุนนะฮ์ก่อนและเป็นอัล-ฮาดิษฎออีฟ
- ง. ต้องมีจำนวนมากที่เป็นอัล-ฮาดิษประเภทมุรฆะฮ์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอัล-ฮาดิษฎออีฟ

ข้อที่ 2 ข้อใดไม่ใช่อัล-ฮาดิษที่รายงานโดยอิหม่ามบุคอรียะฮ์

- ก. ท่านอิหม่ามมีความระมัดระวังในการเลือกอัล-ฮาดิษที่ซอฮิฮ์และประณีตอยู่เสมอ
- ข. ละหมาดและถือศีลอดที่เป็นสุนนะฮ์เป็นประจำ
- ค. ขอคูอาให้อัลลอฮ์ทรงลงโทษผู้ที่ชอบด้นนินทา
- ง. ขอคูอาให้อัลลอฮ์ทรงลงโทษให้ผู้ที่ประณีตไม่ดีกับท่าน

ข้อที่ 3 การรายงานอัล-ฮาดิษต้องเป็นแบบใด

- ก. ต้องเป็นอัล-ฮาดิษที่กล่าวในอัลญามีอุสศอฮิยะฮ์เท่านั้น
- ข. มุรฆะฮียะฮ์อุศศอฮิยะฮ์
- ค. คอเฮียะฮ์อามาลีน
- ง. ฎออีฟบุคอรียะฮ์

ข้อที่ 4 ข้อใดไม่ใช่การแสดงถึงคุณลักษณะของนักรายงานอัล-ฮาดิษ

- ก. คอยยับยั้งตัวเองจากการนินทาและระแวงสงสัยผู้อื่น
- ข. คอยระวังไม่ให้ก้าวท้าวสิทธิของผู้อื่น
- ค. ดิเสียนคนที่มกมุ่นอยู่กับฐานะที่ร่ำรวยและเกียรติยศ
- ง. ตั้งความหวังในเรื่องดีงาม ทั้งในที่ลับและในที่แจ้ง

ข้อที่ 5 ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง

- ก. อัล-ฮาดิษที่สามารถใช้เป็นหลักฐานได้คือ อัล-ฮาดิษซอฮิหฺ และอาฮัน
- ข. อัล-ฮาดิษมุรซัล
- ค. อัล-ฮาดิษฎออิฟ คืออัล-ฮาดิษที่ถูกรวบรวมโดยท่านอิหม่ามสิบอัลญามีอุสศอฮิยะห์เท่านั้น
- ง. อัล-ฮาดิษฎออิฟและมุฎอล

ข้อที่ 6 ข้อใดคือข้อแตกต่างระหว่างอัล-ฮาดิษและอัลกุรอาน

- ก. อัล-ฮาดิษและอัลกุรอานเป็นโองการของอัลเลาะห์ ซ.บ
- ข. อัล-ฮาดิษเป็นคำกล่าว การกระทำและ การยอมรับของท่านนบีแต่อัลกุรอานเป็นโองการของ อัลเลาะห์ ซ.บ
- ค. ชาวมุสลิมต้องยึดถือไว้เป็นการจากอัลเลาะห์เท่านั้น
- ง. อัล-ฮาดิษที่เชื่อถือได้ต้องมีบันทึกโดยอิหม่ามบุคอรีย์เท่านั้น

ข้อที่ 7 อิหม่ามบุคอรีย์ได้จำแนกอัล-ฮาดิษเป็น 3 กลุ่มดังนี้

- ก. ซอฮิฮฺ ฮาซันและฎออิฟ
- ข. ฮาซัน
- ค. ฎออิฟ
- ง. มุรซัล

ข้อที่ 8 คำใดที่ไม่มีความหมายใกล้เคียงกับอัล-ฮาดิษ

- ก. อัซ-ซุนนะฮฺ
- ข. อัล-มุฎอล
- ค. อัล-กอดิม
- ง. มุรซัล

ข้อที่ 9 คำว่า “ซิกอห” ที่เป็นเงื่อนไขสำคัญที่ต้องมีในนักรายงานอัล-ฮาดิษในภาษาอาหรับคือข้อใด

- ก. ผู้รายงานมีความน่าเชื่อถือได้และมีคุณลักษณะตามที่ปราชญ์วิชาอัล-ฮาดิษกำหนด
- ข. ท่องจำและบันทึกมาก
- ค. รวบรวมอัล-ฮาดิษไว้มากและรายงานมาก
- ง. นักรายงานต้องกระตือรือร้นและใฝ่รู้ใฝ่เรียน

ข้อที่ 10 ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับความหมาย “ซานัด อัล-ฮาดิษ”

- ก. ซานัด หมายถึงตัวบทอัล-ฮาดิษ
- ข. ซานัด หมายถึงสายการรายงานอัล-ฮาดิษตั้งแต่คนแรกถึงท่านนบี
- ค. ซานัด หมายถึงสายการรายงานอัล-ฮาดิษของอิหม่ามบุคอรียะ
- ง. ซานัด หมายถึงสายการรายงานอัล-ฮาดิษตั้งแต่คนแรกจนถึงท่านนบีและมีคุณลักษณะตามที่ปราชญ์วิชาอัล-ฮาดิษกำหนด

ใบความรู้ที่ 1

เรื่อง มารูจักอัล-ฮาดิษ

ความหมายของอัล-ฮาดิษ

ความหมายทางภาษา

คำว่าอัล-ฮาดิษในภาษาอาหรับมีความหมาย ดังนี้

1. แปลว่า ใหม่ ซึ่งตรงข้ามกับคำว่า เก่าเดิม **قديم** ซึ่งแปลว่า เก่า
2. แปลว่า คำพูด เช่น ฮาดิษของอับดุลลอฮฺ หมายถึง คำพูดของอับดุลลอฮฺ เป็นต้น

ความหมายทางวิชาการ

อัล-ฮาดิษ คือ คำพูด การกระทำ การยอมรับ และคุณลักษณะ ตลอดจนชีวประวัติของท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวัลลัม) อิบน์หะญัร อัล-อัสเกาะยานีย์ ให้นิยามของว่า “อัล-ฮาดิษทุกๆ สิ่งที่พาดพิงถึงท่านนบี(ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวัลลัม)”

คำที่มีความหมายใกล้เคียงกับอัล-ฮาดิษ

- 1.1 อัซซุนนะฮฺ **السنة**
- 1.2 อะษร **أثر**
- 1.3 เคาะบร **خبر**

1.1 อัซซุนนะฮฺ **السنة** เหมื่อนแปลว่า แนวทาง หรือ แบบอย่าง ส่วนความหมายทางวิชาการนั้นมีหลายนิยาม ดังนี้

1.1.1 นักปราชญ์วิชาและปราชญ์อุศูลฟิคว์ ให้ความหมายอัซซุนนะฮฺ เช่นเดียวกับคำว่า อัล-ฮาดิษ

1.1.2 นักปราชญ์วิชาฟิคว์ ให้ความหมายอัซซุนนะฮฺว่า สิ่งที่มีบัญญัติพึงกระทำ หากละเว้นไม่กระทำก็ไม่เป็นโทษใดๆ ซึ่งตรงข้ามกับคำว่าวาญิบ(จำเป็น)หรือฟัรฎู(บังคับต้องกระทำ)

1.1.3 นักปราชญ์ทั่วไปใช้คำว่า อัซซุนนะฮฺในบางครั้ง หมายถึง สิ่งตรงข้ามกับคำว่า บิดอะฮฺ (อุตริกรรม)

1.2 อะษร **أثر** ความหมายเดิมคือ ร่องรอย เครื่องหมาย หรือสิ่งที่หลงเหลือ

1.2.1 นักปราชญ์วิชาให้ความหมาย อะษร เช่นเดียวกับคำว่า อัล-ฮาดิษ

1.2.2 นักปราชญ์บางท่านให้ความหมาย อะษร ว่า คำพูดหรือการกระทำของเสาะ

หาหะซุและตาบิอิน

1.3 เคาะบ์ร خبر ความหมายเดิมคือ ข่าว เรื่องราว

1.3.1 นักปราชญ์วิชาให้ความหมายเคาะบ์รเช่นเดียวกับคำว่า อัล-ฮาดีษ

1.3.2 นักปราชญ์บางท่านให้ความหมายว่า หะดีษ คือสิ่งที่มาจากท่านรอซูล ส่วน เคาะบ์รคือสิ่งที่มาจากผู้อื่น

สิ่งที่กล่าวมาข้างต้น ก็ยังมีนักปราชญ์บางท่าน จำแนกคำดังกล่าว ดังนี้

อัล-ฮาดีษ حديث คือสิ่งที่มาจากท่านรอซูล

อะษัร أثر คือสิ่งที่มาจากเสาะหาบะฮ์ ตาบีอินและผู้ที่มาหลังจากพวกเขา

เคาะบ์ร خبر คือ ชีวิตประวัติของบรรดากษัตริย์สมัยโบราณ จะบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์

ความแตกต่างระหว่างอัลกุรอานกับอัล-ฮาดีษ

อัลกุรอาน คือ كلام الله (คำดำรัสของอัลลอฮ์) ทั้งเนื้อเรื่องจะมีความหมาย ส่วนอัล-ฮาดีษเป็น وحی-วะหฺยู(วิวรณ์) จากอัลลอฮ์ อัลกุรอานมีความเป็นมัจญ์ซีย์และมีความท้าทาย إعجاز و تحدی ทั้งถ้อยคำและความหมายซึ่งต่างกับอัล-ฮาดีษ ผู้อ่านอัลกุรอานจะได้รับผลบุญถึง 10 เท่าในทุกพยัญชนะของการอ่าน ผู้หญิงที่มาประจำเดือน ผู้หญิงเลือดหลังคลอด(นิฟาส) ผู้มี (คือยังอัล-ฮาดีษไม่อาบน้ำละหมาดหลังจากได้เขียนน้ำอะหมะ ไม่ว่ากรณีใดๆ) หรือผู้มีญุนบ (คือยังไม่อาบน้ำยกหะดีษหลังจากหลับนอนกับภรรยา หรือฝันเบ) พวกเขาเหล่านั้นไม่อนุญาตให้จะต้องคัมกีร์อัลกุรอานเด็ดขาด (แต่บางทัศนะก็อนุญาตให้ผู้หญิง และผู้มีรอบเดือนอ่าน หรือสัมผัส อัลกุรอานได้เช่นกัน) ส่วนอัล-ฮาดีษ ไม่มีข้อห้ามแต่ประการใด อัลกุรอานนั้น ถูกบัญญัติให้นำมาอ่านในละหมาด ส่วนอัล-ฮาดีษไม่อนุญาตให้นำมาอ่านในละหมาด อัลกุรอานถูกถ่ายทอดด้วยกระบวนการ متواتر มุตะวาติร (บุคคลจำนวนมากรายงาน) ซึ่งต่างกับบางส่วนของอัล-ฮาดีษไม่เป็นมุตะวาติร บางส่วนเป็น احاد อาحاد ไม่อนุญาตให้รายงานอัลกุรอาน ด้วยความหมาย แต่อัล-ฮาดีษสามารถรายงานด้วยอาหัด ได้ตามเงื่อนไขที่มุหัดดีซิน(ปราชญ์)วางไว้

ประเภทของอัล-ฮาดีษ

การจำแนกประเภทของอัล-ฮาดีษ นั้น นักวิชาการได้จำแนก ดังนี้

1. จำแนกตามลักษณะของกระแสรายงาน

การจำแนกตามลักษณะของกระแสรายงาน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 มุตะวาติร متواتر

อัล-ฮาดีษมุตะวาติร متواتر คือ อัล-ฮาดีษที่มีบุคคลจำนวนมากในทุกสมัยได้รายงาน สืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่อง โดยไม่มีความเป็นไปได้เลยว่าบุคคลจำนวนมากเหล่านั้นจะ

สมคบกันกล่าวเท็จโดยจำนวนผู้รายงานในแต่ละช่วงนั้น นักวิชาการได้กำหนดว่าอย่างน้อยต้องมี 10 คนขึ้นไป สถานภาพของ อัล-ฮาดีษมุตะวาติร ถือว่าเป็นสุดยอดของความถูกต้องโดยไม่มีความสงสัยเคลือบแคลงใดๆ ผู้ใดที่ปฏิเสธ มุตะวาติรผู้นั้นจะตกศาสนาเป็นกาฟิร

ตัวอย่าง อัล-ฮาดีษมุตะวาติร

من كذب علي متعمداً فليتبوأ مقعده من النار

“ผู้ใดที่กล่าวเท็จแก่ฉัน(กุอาดิมฺบิมาฮ้าง)เขาผู้นั้นจงเตรียมที่นั่งของเขาใน ‘เรกะ’เถิด”

ตัวบทนี้มีสอหาบะฮ์มากกว่า 70 คนได้รายงานสืบทอดกันมา

1.2 อัล-ฮาดีษอาหาอัดอาด คือ อัล-ฮาดีษ ที่ไม่ถึงระดับมุตะวาติร จะเป็นเพียงช่วงเดียวของสายรายงานสถานภาพของหะดีษอาหาอัดนั้นมีผลเพียงคาดคะเนเป็นหลักแต่เพียงอย่างเดียว คือยังไม่แน่นอนว่าถูกต้องหรือไม่ การที่จะนำประเภทนี้มาอ้างต้องตรวจสอบความถูกต้องเสียก่อน

อัล-ฮาดีษอาหาอัด แบ่งออกเป็น 3 ประเภท

4. อัล-ฮาดีษ มัซฮูร مشهور (ที่มีผู้รายงานอัล-ฮาดีษในแต่ละช่วงตั้งแต่สามคนขึ้นไป แต่ไม่ถึงขั้นมุตะวาติร) เช่น อัล-ฮาดีษ

(سنه) عجلة من الشيطان (رواه الترمذي)

“การรีบร้อนมั่วเรกะของงาน”

2. อัล-ฮาดีษ อะซีซ عزيز (อัล-ฮาดีษที่มีผู้รายงานไม่น้อยกว่าสองคน) เช่น อัล-ฮาดีษ

لا يؤمن أحدكم حتى أكون أحب إليه من والده وولده والناس أجمعين (رواه الشيخان)

“คนหนึ่งจากพวกท่านจะไม่ใช่ผู้ศรัทธา ถ้าฉันไม่รักเกินกว่าเขาเกินกว่าพ่อของเขา ลูกของเขา และคนทั้งหมด”

นี้มีสอหาบะฮ์ส่งท่านรายงานจากท่านนบี คือท่านอะนัส กับท่าน อับดูรเราะฮ์สายของท่านอะนัสมีผู้รายงานมาจากเขาสองคน คือ เกาะตาละฮ์ กับ อับดุลอะซีซ

3. มุฎริบ مضروب อัล-ฮาดีษ (อัล-ฮาดีษที่มีผู้รายงานเพียงคนเดียวโดดเดี่ยว ตลอดสายรายงาน หรือในบางช่วงของสายรายงาน เช่น อัล-ฮาดีษ

إنما الأعمال بالنيات (رواه البخاري)

“แท้จริงกิจการทั้งหลายนั้นขึ้นอยู่กับการเจตนา”

นี้ท่านอุมร์ บิน อัลค็อฏฏอบ รายงานเพียงคนเดียวจากท่านนบี صلى الله عليه وسلم และผู้ที่รายงานต่อจากอุมร์ตลอดสายสืบก็เป็นผู้รายงานคนเดียว

อัล-ฮาดีษทั้งสามประเภทนี้ย่อมเป็นไปได้ทั้ง สอหิหฺอัล-ฮาดีษถูกต้องที่สุด ฮาดีษฮาดีษ (ต่ำกว่าระดับซอฮิฮฺ) และเกาะอีฟ (อ่อน) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของอัล-ฮาดีษแต่ละบท

2. จำแนกตามลักษณะของการนำมาใช้มาเป็นหลักฐานอ้างอิง ซึ่งสามารถจำแนกอัล-ฮาดิษออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 อัล-ฮาดิษ ที่น่าเป็นหลักฐานได้ ซึ่งอัล-ฮาดิษ ที่นำมาเป็นหลักฐานได้แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

(1) อัล-ฮาดิษซอฮิฮ

(2) อัล-ฮาดิษฮาซัน

(3) อัล-ฮาดิษฎออิฟ

อัล-ฮาดิษซอฮิฮ **صحيح** คือ อัล-ฮาดิษ ที่มีสายรายงานติดต่อกันอย่างไม่มีขาดสาย ตั้งแต่ต้นสายจนถึงปลายสาย โดยผู้รายงานแต่ละคนต้องเป็นผู้มีคุณธรรม มีความจำเป็นเลิศ นั้นต้องไม่ขัดแย้งกับผู้สายรายงานอื่นที่น่าเชื่อถือกว่า และไม่มี ความบกพร่องที่เห็น

ตัวอย่าง อัล-ฮาดิษซอฮิฮ ซึ่งท่านอิมามอัลบุคอรียฺได้ รายงานบทหนึ่งอัล-ฮาดิษไว้ในตำราอัล-ฮาดิษซอฮิฮของท่าน ดังนี้

حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي السَّفَرِ وَإِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ
عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَوَاهُ أَبُو حَنِيْفَةَ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ :

الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَنَجَّى الْمُهَاجِرُ مِنْ هَجَرٍ مَا نَهَى اللَّهُ عَنْهُ

“มุสลิม คือผู้ที่ไม่รังแกบรรดาพี่น้องมุสลิมด้วยลิ้นแล มือของเขา และอัลมุฮาญิร (ผู้อพยพ) คือผู้ที่

อพยพจากสิ่งที่อัลเลาะฮ์ (พระฮานะฮฺวะดอาลา) ทรงห้าม”

บทนี้เป็นอัล-ฮาดิษที่ศอหิฮ อัล-ฮาดิษ แบ่งจากมีคุณสมบัติ 5 ประการครบถ้วน คือ

1. มีสายรายงานติดต่อกันไม่ขาดสาย
2. ผู้รายงานทุกคนมีคุณธรรม
3. ผู้รายงานทุกคน มีความจำเป็นเลิศ
4. ไม่ขัดแย้งกับที่แจ้งอัล-ฮาดิษแรงกว่า
5. ไม่มีความบกพร่องอันซ่อนเร้นใดๆในอัล-ฮาดิษ

ที่มา : <http://www.mureed.com/Hadis/hadis1.htm>

ใบกิจกรรมที่ 1 มารู้จักอัล-ฮาดิษ

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำกิจกรรม ตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาเรื่องราวของอัล-ฮาดิษ จากใบความรู้ที่ 2 เรื่อง มารู้จักอัล-ฮาดิษให้เข้าใจ โดยใช้เวลาประมาณ 10 นาที
2. ร่วมกันอภิปรายและสรุปผลการอภิปรายตามประเด็น ดังนี้ โดยใช้เวลา ประมาณ 2 นาที
 - 2.1 อัล-ฮาดิษ ความหมายและความสำคัญ
 - 2.2 การรายงานอัล-ฮาดิษ
 - 2.3 ประเภท ของอัล-ฮาดิษที่ควรเอามาเป็นหลัก การเรียน การสอน พร้อมอธิบายเหตุผลที่คิดเช่นนั้น
3. ส่งตัวแทนนำเสนอและอภิปรายหน้าชั้นเรียน โดยใช้เวลาประมาณ 3-5 นาที
4. บันทึกผลการศึกษาและอภิปรายลงใน ใบบันทึกที่ 1 โดยใช้เวลาประมาณ 10 นาที

แบบบันทึกกิจกรรมที่ 1 มารู้จักอัล-ฮาดิษ

1. ความหมายและความสำคัญของอัล-ฮาดิษ

.....

.....

.....

.....

.....

2. ความแตกต่างระหว่าง อัล-ฮาดิษและอัลกุรอาน

.....

.....

.....

.....

3. ประเภทของอัล-ฮาดิษที่ควรใช้เป็นหลักการในการน้อมนำพร้อมอธิบายเหตุผล

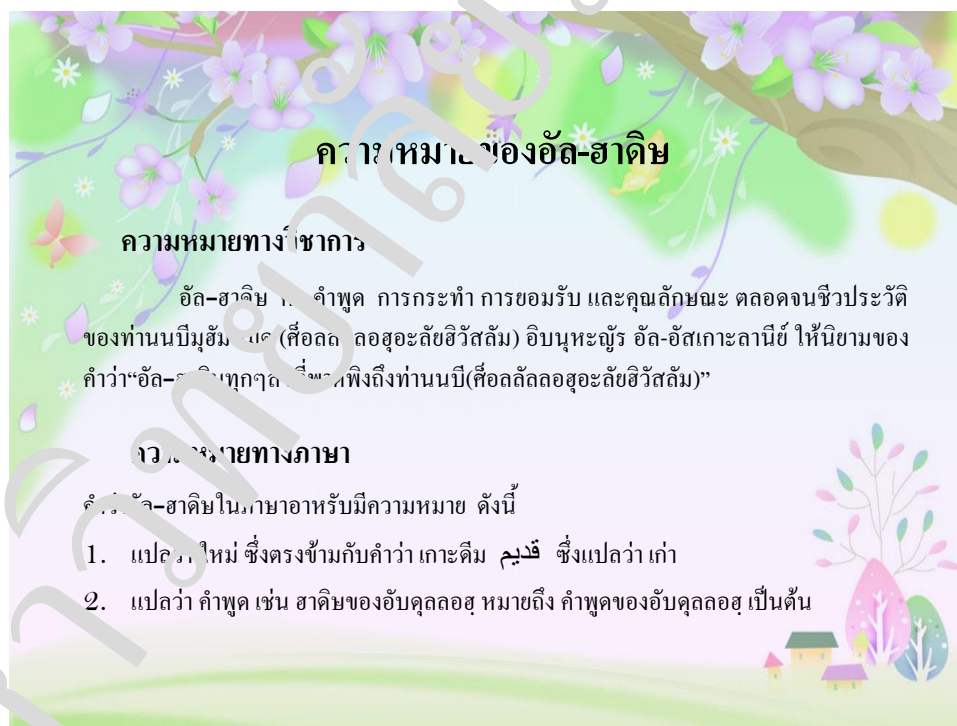
.....

.....

.....

.....

ประเภทของอัล-ฮาดีษ

1. จำแนกตามลักษณะของกระแสนายงาน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ
 - 1.1 อัลฮา-ดิษมุตะวาติร متواتر
 - 1.2 อัลฮา-ดิษอาหาด أحاد
2. จำแนกตามลักษณะของการนำมาใช้มาเป็นหลักฐานอ้างอิง แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ
 - 2.1 อัลฮา-ดิษ ที่น่าเป็นหลักฐานได้
 - 2.2 อัลฮา-ดิษ ที่ใช้เป็นหลักฐานไม่ได้

ความแตกต่างระหว่าง อัล-ฮาดีษ และอัลกุรอาน

อัล-ฮาดีษ	อัลกุรอาน
1. เป็นคำกล่าว การกระทำ การยอมรับของ ท่านนบี ไม่สามารถอ่านในละหมาด อัล-ฮาดีษ ไม่เป็น มุตะวาติร บางส่วนเป็น أحاد (ไม่ถึง อัล-ฮาดีษระดับมุตะวาติร)	1. อัลกุรอานคือ كلام الله (คำดำรัสของอัลลอฮ์) ทั้งถ้อยคำและความหมาย ส่วนอัล-ฮาดีษเป็น وحی (วะหฺยู(วิวรณ์)จากอัลลอฮ์ ในด้าน ความหมายเพียงอย่างเดียว อัลกุรอานมีความเป็น มหัศจรรย์ และความท้าทาย إعجاز وتحدي ทั้งถ้อยคำและความหมาย
2. ผู้ที่อ่านอัล-ฮาดีษ ไม่ได้ได้รับผลบุญใดๆ	2. ผู้ที่อ่านอัลกุรอานจะได้รับผลบุญถึง 10 เท่าในทุกพยัญชนะของการอ่าน

ความแตกต่างระหว่าง อัล-ฮาดิษและอัลกุรอาน (ต่อ)

อัล-ฮาดิษ	อัลกุรอาน
3. ผู้มีอนุบ (คือยังไม่อาบน้ำชำระร่างกายหลังจากหลับนอนกับภรรยาหรือฝันเปียก)พวกเขาเหล่านั้นอนุญาตให้แต่ต้องได้อัล-ฮาดิษได้	3. ผู้หญิงที่มาประจำเดือน ผู้หญิงมีเลือดไหลคลออด(นิฟาส) ผู้มี ฮาดิษ (คือยังไม่อาบน้ำชำระร่างกายหลังจากได้เสียน้ำละหมาดไม่ว่ากรณีใดๆ) ผู้มีอนุบ (คือยังไม่อาบน้ำชำระร่างกายหลังจากหลับนอนกับภรรยาหรือฝันเปียก)พวกเขาเหล่านั้นไม่อนุญาตให้แต่ต้องให้มีอัลกุรอานเด็ดขาด (เว้นแต่ที่อนุญาตให้ผู้มีอนุบ และผู้มีรอบคอบอ่าน หรือสัมผัสอัลกุรอานได้เช่นกัน)
4. ไม่อนุญาตให้รายงานอัลกุรอานด้วยความหมายแต่อัล-ฮาดิษสามารถ รายงานด้วยความหมายได้ตามเงื่อนไขที่ มุหัดดีซิน(ปราชญ์)วางไว้	4. อัลกุรอานถูกถ่ายทอดจากรุ่นแล้วรุ่นเล่าด้วยกระบวนการ คุวัต (มุตะวาติร)(มีบุคคลจำนวนมากรายงาน)

คู่มือการจัดการเรียนรู้ ชุดการเรียนรู้ที่ 2 ประวัติอหิมาบุญคอรี่

1. คำชี้แจงสำหรับผู้สอน

1.1 ครูควรเตรียมสื่อชุดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย ใบความรู้ แบบฝึกหัดการรวมแบบทดสอบก่อน และหลังเรียนประจำชุดการเรียนรู้ บัตรรูปภาพประกอบ การเล่นเกมและบัตรเฉลย ตลอดจนอุปกรณ์ต่างๆให้ครบถ้วน

1.2 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อประเมินความรู้เดิมของนักเรียน

1.3 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

1.4 ก่อนใช้ชุดการเรียนรู้แต่ละครั้งครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน เลือกประธาน 1 คน ทำหน้าที่เป็นผู้จัดประสานงานระหว่างครูกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม และเลือกเลขานุการกลุ่ม 1 คน ทำหน้าที่เป็นผู้จัดบันทึกปฏิบัติงาน, รวมในขณะปฏิบัติงานกิจกรรมตามที่ครูมอบหมายให้

1.5 การจัดชั้นเรียน จัดนักเรียนนั่งเป็นกลุ่ม เพื่อฝึกกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น

1.6 ครูแจกชุดการเรียนรู้ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาและแนะนำมาใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อ นักเรียนจะได้ปฏิบัติอย่างถูกต้อง

1.7 ดำเนินการสอนตามกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้

1.8 หลังจากนักเรียนได้ศึกษาชุดการเรียนรู้ตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในชุดการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้ว ครูและนักเรียนควรช่วยกันสรุปคะแนนจากการทำกิจกรรมลงในแบบบันทึกคะแนนให้ครบถ้วนทุกชุดการเรียนรู้แล้วบันทึกของนักเรียนทุกคนเพื่อประเมินการพัฒนาความก้าวหน้าของการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้

1.9 ทำแบบทดสอบหลังเรียนในแต่ละการเรียนรู้

1.10 หลังจากทำกิจกรรมการเรียนการสอนตามชุดการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเรียนเก็บใส่คู่มือไปประกอบชุดการเรียนรู้

2. แผนการจัดการเรียนรู้

2.1 วัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้

- (1) เล่าหรือเขียนอธิบายประวัติของอหิมาบุญคอรี่ได้
- (2) อธิบายคุณลักษณะและเหตุผลที่อหิมาบุญคอรี่ได้รับการยกย่องในด้านอัล-ฮาดิษ

(3) บอกผลงานสำคัญของอิหม่ามบุคอรีได้อย่างถูกต้องและอธิบายเหตุผลที่ผลงานได้รับการยอมรับ

(4) วิเคราะห์และยกย่องตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการเป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่องของอิหม่ามบุคอรีได้อย่างถูกต้อง โดยมีเหตุผลประกอบด้วย

2.2 สารการเรียนรู้

- (1) ประวัติของอิหม่ามบุคอรี
- (2) คุณลักษณะและเหตุผลที่อิหม่ามบุคอรีได้รับการยกย่องในศาสนาอิสลาม
- (3) ผลงานสำคัญของอิหม่ามบุคอรีและเหตุผลที่ผลงานได้รับการยอมรับ
- (4) ตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการเป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่องของอิหม่ามบุคอรีและเหตุผล

2.3 สื่อและแหล่งเรียนรู้

- (1) Slide Power Point เรื่องประวัติอิหม่ามบุคอรี
- (2) ชุดการเรียนรู้ที่ 2 ประวัติอิหม่ามบุคอรี

2.4 กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูแจ้งจุดประสงค์ของการเรียนรู้ และแนวการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนทราบ และสร้างข้อตกลงเกี่ยวกับการเรียนรู้
2. ครูสนทนาลักษณะที่ใช้หลักยึดถือปฏิบัติของผู้นับถือศาสนาอิสลาม เช่น อัลกุรอาน สอบถามประสบการณ์เดิมของนักเรียนเกี่ยวกับที่นิยมนำมาเป็นแนวปฏิบัติ
3. ครูทบทวนเกี่ยวกับที่เรียนมาแล้ว ได้แก่ ความหมาย ประเภท การนำไปใช้ถือปฏิบัติ

ขั้นสอน

1. ครูแจกชุดการเรียนรู้ เรื่อง ประวัติอิหม่ามบุคอรีให้นักเรียนแต่ละคน
2. ให้นักเรียนอ่านคำชี้แจงในชุดการเรียนรู้ให้เข้าใจถึงภาระงานที่ต้องดำเนินการ
3. เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่ม เข้าใจคำชี้แจงดีแล้ว ให้นักเรียนปฏิบัติตามคำชี้แจงในชุดการเรียนรู้
4. ให้นักเรียนที่เป็นตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นตามคำชี้แจงในชุดการเรียนรู้
5. ครูให้ความรู้เพิ่มเติม โดยใช้ Slide PowerPoint เรื่องประวัติอิหม่ามบุคอรี

ขั้นสรุป

1. ครูให้นักเรียนทบทวนการสรุปอภิปรายของกลุ่มและการให้ความรู้เพิ่มเติมของครูเรื่อง อีหม่ามบุคอรีโดยใช้คำถามดังนี้

(1) ประวัติส่วนตัวของท่านอีหม่ามบุคอรีเป็นอย่างไร

(2) ผลงานสำคัญและความโดดเด่นของผลงานของท่านอีหม่ามบุคอรีคืออะไรบ้าง
ทำไมถึงคิดว่าสำคัญ

(3) คุณลักษณะพิเศษของอีหม่ามบุคอรีที่ควรเอาเป็นแบบอย่างคืออะไรบ้าง อย่างไร

2. นักเรียนร่วมกันสรุป และบันทึกผลการสรุปผลในสมุดเพื่อส่งครู

2.5 การวัดและประเมินผล

1. การวัดผล

จุดประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	น้ำหนักคะแนน	ผู้ประเมิน
1.เล่าหรือเขียนอธิบายประวัติของอีหม่ามบุคอรีได้อย่างถูกต้อง	ตรวจสอบ ตรวจสอบผลงาน	แบบทดสอบ แบบตรวจสอบผลงาน	5	ครู นักเรียน
2.อธิบายคุณลักษณะและเหตุผลที่อีหม่ามบุคอรีได้รับการยกย่องในด้านฮาดิษ	ทดสอบ ตรวจสอบผลงาน	แบบทดสอบ แบบตรวจสอบผลงาน	5	ครู
3.บอกผลงานสำคัญของอีหม่ามบุคอรีได้อย่างถูกต้องและอธิบายเหตุผลที่ผลงานที่ได้รับการยอมรับ	ทดสอบ ตรวจสอบผลงาน	แบบทดสอบ แบบตรวจสอบผลงาน	5	ครู
4.วิเคราะห์และยกย่องตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึง... เป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่องของอีหม่ามบุคอรีได้รับการยกย่องอย่างถูกต้องโดย... ผลประกอบ	ทดสอบ ตรวจสอบผลงาน	แบบทดสอบ แบบตรวจสอบผลงาน	5	ครูนักเรียน
รวม			20	

2. เกณฑ์การประเมิน

คะแนน 18-20 คะแนน หมายถึง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับดีมาก

คะแนน 15-17 คะแนน หมายถึง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับดี

คะแนน 10-14 คะแนน หมายถึง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับปานกลาง

คะแนนต่ำกว่า 10 คะแนน หมายถึง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับปรับปรุง

แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน เรื่อง ประวัติอิหม่ามบุคอรี

คำชี้แจง

ให้ตอบคำถามต่อไปนี้ โดยพิจารณาคำถามและเลือกคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว
แล้วทำเครื่องหมายกากบาท (x) ทับตัวอักษรหน้าคำตอบนั้น ในกระดาษคำตอบ

ข้อที่ 1 ข้อใดถูกต้องเกี่ยวกับอิหม่ามบุคอรี

- ก. เป็นนักปราชญ์ด้านฟิกซ์และฮาดิษ
- ข. เป็นผู้รวบรวมตำราที่ชื่อว่า ศอเฮียะห์อัลบุคอรี
- ค. เป็นนักปราชญ์ที่เกิดในสมัยเศาะหาบะห์
- ง. เป็นนักปราชญ์ด้านเตอฮิดเกิดในสมัยท่านนบี

ข้อที่ 2 ข้อใดเป็นคุณลักษณะของท่านอิหม่ามบุคอรี

- ก. ขยัน เื่อเพื่อมีน้ำใจและทำอิบาดะห์ด้วยความประณีต
- ข. ความจำไม่ดีแต่เป็นช่างบันทึก
- ค. มีฐานะดีและเป็นคนมีเกียรติ ชอบทำการบันทึกอัล-ฮาดีษส่วนใหญ่ที่เป็นมุรซัลและ มุนกอเกียะ
- ง. มีจิตใจเื่อเพื่อและแผ่แผ่ ชอบละหมาดซุนนะห์ทุกครั้งภายหลังจากการบันทึก

ข้อที่ 3 เพราะเหตุใด ที่ทำการบันทึกโดยท่านอิหม่ามบุคอรีจึงถูกจัดลำดับเป็นอัล-ฮาดีษ อันดับ
ที่ 1 ในบรรดาซอฮิฮ์ทั้งสี่

- ก. มีจำนวนมากที่สุด หลักฐานที่ชัดเจน ส่วนใหญ่เป็นมุนกอเกียะ
- ข. มีหลักฐานชัดเจนผ่านการคัดกรองมาเป็นอย่างดี มีสายรายงานที่ชัดเจน ต่อเนื่อง ไม่เป็น
ฮาดีษฎออฟ และเป้ซอฮิฮ์ทั้งหมด
- ค. มีหลักฐานชัดเจน ผู้บันทึกมีอุปนิสัยละหมาดและละหมาดซุนนะห์ก่อนและเป็นฎออีฟ
- ง. มีจำนวนมากที่เป็นประเภทมุรซัล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของฎออีฟ

ข้อที่ 4 ข้อใดไม่ใช่การทำอโฆสของท่านอิหม่ามบุคอรี

- ก. ระมัดระวังในการทำอโฆสให้ประณีตอยู่เสมอ
- ข. ละหมาดและถือศีลอดที่เป็นขนนะสฺเป็นประจำ
- ค. ขอคูอาให้อัลลอฮฺทรงลงโทษผู้ที่ชอบดล้นนินทา
- ง. ขอคูอาให้อัลลอฮฺทรงยกโทษให้ผู้ที่ประพฤติน่าดีกับท่าน

ข้อที่ 5 บันทึกอัล-ฮาดีษของท่านบุคอรีรู้จักกันดีตามข้อใด

- ก. อัลญามีอุสศออียะห์
- ข. มุงกอญียะฮฺอฺฮะดีษ
- ค. ศอเฮียะห์อามาลีน
- ง. ฎออิฟบุคอรี

ข้อที่ 6 ข้อใดไม่ใช่การแสดงถึงการมีคุณธรรมสูงส่งของท่านบุคอรี

- ก. คอยยับยั้งตัวเองจากการนินทาและระแวงสงสัยผู้อื่น
- ข. คอยระวังไม่ให้ก้าวก่ายสิทธิของผู้อื่น
- ค. ดีเอ็นคนที่มีมุ่นอยู่กับฐานะที่ร่ำรวยและเกียจคร้าน
- ง. ตั้งความหวังในเรื่องดีงาม เช่น บริจาค 1 วันหนึ่งให้ได้ 3,000 ดิรฮัม

ข้อที่ 7 ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง

- ก. อิหม่ามบุคอรีถึงแก่กรรมตอนอายุ 62 ปี
- ข. ท่านอิหม่ามบุคอรีมีความสนใจในวิชาตั้งแต่เยาว์วัย
- ค. มารดาของท่านอิหม่ามเป็นสตรีที่รักการทำอโฆสต่ออัลเลาะห์และเป็นหญิงหม้าย
- ง. ท่านอิหม่ามบุคอรีว่ากันว่าไม่ค่อยดึกแต่รักการท่องจำจนสามารถบันทึกได้ 6,000 ฮาดีษ

ข้อ 8 เหตุใดท่านอิหม่ามบุคอรีสนใจการบันทึกและรายงานอย่างแรงกล้า

- ก. เพราะท่านได้เห็นเห็นท่านนบี
- ข. ท่านอิหม่ามกลัวสูญหายและถูกบิดเบือน
- ค. ท่านกลัวประชาชนอาจจะเกิดความสับสนระหว่างอัลกุรอาน
- ง. ถูกทุกข้อ

ข้อที่ 9 ข้อใดไม่ใช่คุณลักษณะของท่านอิหม่ามที่ควรยึดเป็นแบบอย่าง

ก. ใฝ่รู้และใฝ่เรียน

ข. มีความอดทน

ค. มีความสมถะ

ง. ชอบติเตียนผู้ที่หลงใหลโลกคุณยามากกว่า อาคิเราะห์

ข้อที่ 10 ข้อใดกล่าวการบันทึกของท่านอิหม่ามได้ถูกต้อง

ก. ของท่านถูกรวบรวมใน อัลญามีอุสศอเสียะห์

ข. ของท่านถูกรวบรวมในซุนัน บุกอรี

ค. ของท่านถูกรวบรวมในหนังสือมุรซัด

ง. เป็นที่รายงานโดยอิหม่ามมุสลิมเท่านั้นและถูกรวบรวมในนาซาอี นาสาอี

ใบความรู้ที่ 2

เรื่อง ประวัติอิหม่ามบุคอรื

อิหม่ามบุคอรื เป็นปราชญ์ที่โดดเด่นมากที่สุดคนหนึ่งในหลังจาก ยุคของเหล่าสาวะฮะ (ผู้ทรงเกียรติ) ที่ได้มอบความปลื้มปิติให้กับอุมมะฮ์มุสลิม หลักฐานอันสำคัญที่สุดใบนี้ก็คือ ตำราอัลฮาดิษ ที่ท่านได้รวบรวมไว้ ซึ่งเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปในชื่อศอเฮียะฮ์ อัลบุคอรื อันเป็นที่ถูกยอมรับโดยทั่วไปว่า เป็นหนังสือที่ถูกต้องมากที่สุดรองจากอัลฟะรอน

อิหม่ามบุคอรื มีชื่อเต็มว่าอิหม่ามอาบู อับดุลลอฮ์ บิน อัล-มาอิด อัลอะซีเกียใน วันที่ 13 เดือนเชาวัล ปี 194 ฮิจเราะฮ์ศักราช ในเมืองบุคอรอ ซึ่งเป็นเมืองที่มีชื่อเสียงมาก ในสมัยนั้น ปัจจุบันอยู่ในประเทศอุเบกิสถาน บิดาของอิหม่าม บุคอรื มีชื่อว่า อิสมาอีล บิน มุฮัมมัด อะลญะฮ์ฟีเป็นปราชญ์ผู้ยิ่งใหญ่ในวิชาอัลฮาดิษ และเป็นผู้ที่มีความสมถะมาก

อิหม่ามบุคอรื ได้รับคุณลักษณะพิเศษในด้านความรู้ กระตือรือร้นและความเป็นเลิศในงานวิชาการจากผู้เป็นพ่อของท่าน ซึ่งถือว่าเป็นมรดกยิ่งใหญ่มาก เมื่อท่านมีชื่อเสียงจึงทำให้คนส่วนใหญ่เรียกท่านว่า อิหม่ามบุคอรืหรืออิหม่ามแห่งเมือง บุคอรอนั่นเอง บิดาของท่านอิหม่ามบุคอรืเสียชีวิตตั้งแต่ท่านยังเยาว์วัย ทำให้มารดาของท่าน ต้องรับภาระหน้าที่ทั้งหมดในการเลี้ยงดู

ครั้งหนึ่ง อิหม่ามบุคอรืวัยเยาว์ได้คลาไคลเป็นคนดาบอด มารดาของท่านได้พาไปหาหมอที่มีความเชี่ยวชาญและมีชื่อเสียงในเวลานั้น แต่การรักษาของหมอกลับไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆ กล่าวกันว่า มารดาของท่านเป็นผู้เคร่งครัดในการทำอิบาดะฮ์และเป็นผู้หญิงที่มีคุณธรรมสูงส่งมาก นางร้องไห้และขอความช่วยเหลือจาก อัลลอฮ์เพื่อลูกของนาง และได้วิงวอนให้ลูกชายสามารถมองเห็นได้ดังเดิมจนในที่สุด แพทย์แห่งความเมตตาได้หั่งไหลมายังนางด้วยการที่อัลลอฮ์ทรงตอบรับการวิงวอนในคืนหนึ่ง นางเห็นท่านบีอับรอฮีม อะลัยฮิสลามในความฝันและพูดว่า "อัลลอฮ์ทรงทำให้การมองเห็นของลูกเธอกลับสู่สภาพเดิมอีกครั้ง เพราะการวิงวอนของเธอ" ต่อมาในตอนเช้าเมื่ออิหม่ามบุคอรืตื่นขึ้นมาจากที่นอน ท่านจึงพบว่าท่านสามารถมองเห็นแสงริบหรี่ได้แล้ว เมื่ออิหม่ามบุคอรือายุได้ 6 ขวบท่านก็สามารถจบการศึกษาขั้นพื้นฐานและได้หันมาสนใจในวิชาอัลฮาดิษ ท่านได้รับอนุญาตให้เข้าชั้นเรียนวิชาอัลฮาดิษ ในเมืองบุคอรอ ท่านตั้งใจเรียนอย่างขยันขันแข็ง โดยในหนึ่งปีท่านสามารถจดจำคัวบทและสาขารายงานอัลฮาดิษ ได้เป็นอย่างดี จนบางครั้งครูผู้สอนยังต้องตรวจสอบความถูกต้องของอัลฮาดิษ จากท่านเลยทีเดียว

อิหม่ามบุคอรีย สามารถศึกษาหาความรู้ศาสนาด้วยความเฉลียวฉลาดและว่องไว เมื่ออายุครบ 16 ปี ท่านสามารถท่องจำหนังสืออัลวาเกียของอับดุลเลาะฮ์ อิบน์ มุบาร็อกได้ทั้งหมด และหนังสือเล่มอื่นๆของผู้ที่เป็นสหายของอุมมฺ หะนีฟะฮ์ อีกมากมาย

เมื่อท่านอายุได้ประมาณ 18 ปี อิหม่ามบุคอรีย ได้เดินทางไปเมืองเมกกะฮ์พร้อมมารดา และพี่ชายของท่านที่มีชื่อว่า อะห์หมัด อิบน์ อิสมาอีลเพื่อทำพิธีฮัจญ์ หลังจากเสร็จพิธี การทำฮัจญ์ พี่ชายและมารดาของท่านก็เดินทางกลับบ้าน แต่อิหม่ามบุคอรีย ยังคงอยู่ที่นั่นเพื่อศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ในระหว่างนั้นท่านได้เขียนหนังสือที่มีชื่อว่า เกาะฎอฮา อัศ เซาะฮะฮ์ อัศ ซะอ์ดัต ตะอ์ม่อน และหลังจากนั้นได้เดินทางไปยังมะดีนะฮ์เพื่อเรียบเรียงหนังสืออัตตารีค อัล กะบรีย เป็นหนังสือที่โด่งดังมากในเวลาต่อมา

อิหม่ามบุคอรีย เป็นผู้ที่มีความจำเป็นเลิศ รวบรวมว่าทั้งร่างกายนางเขาตั้งแต่หัวจรดเท้าเต็มไปด้วยข้อมูล ความจำอันยอดเยี่ยมมาก เช่น ท่านสุไลมาน อิบน์ มุญวิซัด กล่าวกับอบูสุรอยเราะฮ์ศุคัยลลอสฺ อันสุ ว่า “วันหนึ่งฉันได้ร่วมนั่งกับ มุฮัมหมัด อิบน์ อิสลาม เขากล่าวว่า ถ้าท่านมาเร็วกว่านี้หน่อย ฉันจะให้ท่านดูเด็กคนหนึ่งที่กำลังอาศัยอยู่ 70,000 ฮาดีษ ฉันลุกขึ้นและเริ่มมองหา อิหม่ามบุคอรีย สักพักฉันก็ได้พบกับอิหม่ามบุคอรีย และฉันได้ถามท่านว่า “ท่านคนเดียวจำฮาดีษได้ถึง 70,000 ฮาดีษเชียวหรือ” อิหม่ามบุคอรียตอบฉันว่า “ฉันได้ศึกษาฮาดีษมากกว่าที่ท่องจำเสียอีก ฉันจำแม้กระทั่งสถานที่ เกิด ตายและที่อยู่ของบุคคลที่ถูกรายงานในฮาดีษ นอกจากนั้นยังมี มุฮัมหมัด อิบน์ อัศฮับ อัศ ซาญิซฺ ได้เล่าว่าเขาย้ายไปหาสุไลมาน อิบน์ ฮุสัยบ พร้อมทั้งอิหม่ามบุคอรียเพื่อที่จะฟังฮาดีษจากสุไลมาน อิบน์ ฮุสัยบ เขาบันทึกฮาดีษทุกฮาดีษแต่อิหม่ามบุคอรีย กลับไม่ทำอย่างนั้น หลายคนสงสัยว่าทำไม อิหม่ามบุคอรียจึงไป มุฮัมหมัด อิบน์ ฮุสัยบ อัศ ซาญิซฺนี้ จึงกล่าวว่า “ถ้าเจ้าพลัดที่จะบันทึกฮาดีษใดแล้วเจ้าไม่สามารถเอามันจากความจำของอิหม่ามบุคอรีย”

อิหม่ามบุคอรีย เป็นคนเรียบง่ายและทำงานหนัก ท่านมักจะทำงานต่างๆด้วยตัวท่านเอง แม้ว่าจะมีความร่ำรวยและสถานะที่มีเกียรติ ท่านมีลูกจ้างจะอยู่ข้างตามความจำเป็นเท่านั้นและตัวเขาไม่เคยหมกมุ่นอยู่กับฐานะร่ำรวยและความมีเกียรติเหล่านี้ มุฮัมหมัด อิบน์ ฮุสัยบ ฮาดีม อัล วัยรอก ซึ่งเป็น ศิษย์เอกคนหนึ่งขอ ท่านกล่าวว่า “อิหม่ามบุคอรีย ทำห้องเช่าใกล้กับเมืองบูกอรอ และกำลังก่ออิฐด้วยมือท่านเอง ฉันรู้จึงรีบเร่งมาหาเพื่อช่วยเหลือท่าน และกล่าวกับท่านว่า “ท่านหยุดเถอะ ปลดปล่อยตัวเองให้ฉันทำเอง” แต่ท่านอิหม่ามกลับตอบว่า “ในวันแห่งการตัดสินการงานนี้ฉันยังประโยชน์กับฉัน อัลวัยรอก กล่าวตอบไปว่า เมื่อเราเดินทางไปกับอิหม่ามบุคอรียท่านจะให้เรากรอร่วมกันในห้องหนึ่ง ส่วนตัวท่านเองจะอยู่อีกห้องหนึ่ง คืนหนึ่งฉันเห็นอิหม่ามตื่นขึ้นมาในขณะดึก ประมาณ 15-20 ครั้ง และทุกๆ ครั้ง ท่านได้จะจุดไฟขึ้นมา พร้อมเอาฮาดีษและทำเรื่องหมายไว้ หลังจากนั้นจึงวางห้วยบนหมอนและเอนตัวอยู่บนเก้าอี้ยาว ฉันถามท่านว่า “ทำไมท่าน

ต้องลำบากในช่วงกลางคืนเช่นนี้ ในเมื่อท่านปลุกฉันขึ้นมาก็ได้เพื่อที่ฉันจะได้ช่วยท่าน” ท่านตอบกลับไปว่า “เจ้ายังเด็กอยู่และจำเป็นต้องนอนให้เต็มอิ่ม และฉันก็ไม่ต้องการจะรบกวนเวลาของเจ้า”

อิหม่ามบุคอรื ถือว่าเป็นตัวอย่างอันดีงามในเรื่อง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ท่านหวังว่าสักวันหนึ่งจะบริจาคให้ได้ 3,000 DIRHAM อัลวีรอก กล่าวว่าอิหม่ามบุคอรื มีรายได้ 500 DIRHAM ต่อเดือน โดยส่วนใหญ่เงินรายได้ของเขายใช้จ่ายหมดไปกับนักเรียนของเขา อิหม่ามบุคอรื เป็นบุคคลที่มีความเคร่งครัดและจริยธรรมสูงส่ง ท่านเกรงกลัวอัลลอฮ์อย่างมาก ทั้งภายในและภายนอก ท่านจะคอยยับยั้งตัวเองจากการนินทาและระแวงสงสัยผู้อื่น และคอยระวังไม่ให้เสียเกียรติของผู้อื่น บักร์ อิบน์ มุนีร์ เล่าว่า อิหม่าม บุคอรืกล่าวว่า “ฉันหวังว่าเมื่อใดก็ตามที่ได้พบปะพระผู้อภิบาลของฉัน พระองค์จะไม่ทรงคิดบัญชีกับฉันเพราะฉันไม่เคยยุ่งเกี่ยวกับนินทา”

อิหม่ามบุคอรื คอยระมัดระวังในการทำอิบาดะฮ์ให้มีความประณีตอยู่เสมอ ท่านจะละหมาดและถือศีลอดที่เป็นสุนนะฮ์เป็นประจำ และท่องกุรอานทั้งหมดให้คล่องเป็นประจำในเดือนรอมฎอน และท่องกุรอาน 30 ย่อซอในช่วงกลางคืน เขาไม่เคยคิดจะรังเกียจคนอื่น ๆ ถึงแม้ว่าบุคคลนั้นจะกระทำไม่ดีต่อท่านก็ตาม อิหม่าม บุคอรื จะขอคู่อร์อัลลอฮ์ทรงยกโทษให้กับผู้ที่ประพฤติน่าตำหนิ หากจำเป็นจะต้องมีการว่ากล่าวตักเตือนใครก็ตาม ท่านก็จะไม่ทำให้บุคคลนั้นต้องอับอายต่อหน้าสาธารณชน

อิหม่ามบุคอรื ได้สืบเก็บและบรรยายฮาดิษเป็นจำนวนมาก กล่าวกันว่าเป็นจำนวนแสนๆบททีเดียว แต่ท่านได้คัดเฉพาะที่ถูกต้อและชัดเจนรวบรวมไว้เพียงจำนวน 6,000 ฮาดิษเท่านั้น ซึ่งบทเดียว บันทึกฮาดิษของท่าน รู้จักกันดีในนาม “อัลญามิอุสซอเฮียห์” หรือเรียกกันติดปากว่า “ซอเฮียห์” บุคอรื นั่นเอง ท่านได้ใช้เวลาและรวบรวมและบันทึกฮาดิษดังกล่าวเป็นเวลา 16 ปี โดยก่อนที่ท่านจะทำการบันทึกฮาดิษแต่ละบทนั้น ท่านจะเริ่มต้นด้วยการอาบน้ำละหมาด และละหมาดสุนนะฮ์ รุกออะห์ก่อนเสมอ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าฮาดิษ ในซอเฮียห์บุคอรื จะเป็นฮาดิษที่แข็งแรงหรือเชื่อถือได้มากที่สุดก็ตาม การใช้มันเป็นหลักฐานนั้นต้องพิจารณาเหตุที่มาจากที่เป่าหมายของฮาดิษเป็นสำคัญด้วย เช่นนั้นแล้ว อาจทำให้น่าไปอ้างผิดเรื่อง ผิดประเด็น และผิดวัตถุประสงค์

อิหม่ามบุคอรื ได้เสียชีวิตในค่ำคืนของวันอิฎิ้ลฟิตรี อันเป็นค่ำคืนแรกของเดือนเชาวาล ปี ฮ.ศ. 256 ซึ่งอีกเพียง 12 วัน ท่านก็จะมีอายุครบ 62 ปีในค่ำคืนนั่นเอง ที่เดือนตะวันแห่งความรู้ คุณความดี ความจำเริ่มได้ดับลง บุคคลที่ความรู้และการปฏิบัติของเขาได้ส่องสว่างให้กับหัวใจและจิตใจของปัญญาชนจำนวนมาก รวมทั้งผู้คนแห่งเมือง ซามัรคาน บุกอร่า บัฆดาต และในซาบร

ขออัลลอฮ์ทรงตอบรับความอดสาเหที่ไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อยและขอความเมตตาจากพระองค์ให้
หลังไหลสู่ดวงวิญญาณของท่านด้วยเถิด อามีนยาร็อบบ์อัลลามีน

ที่มา : [http://www.fityah.com/index.php?option=com_content&task=](http://www.fityah.com/index.php?option=com_content&task=view&id=263&Itemid=33)
[view&id=263&Itemid=33](http://www.fityah.com/index.php?option=com_content&task=view&id=263&Itemid=33)

ใบกิจกรรมที่ 2 ประวัติอิหม่ามบุคอรื

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำกิจกรรม ตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาเรื่องราวของท่านอิหม่ามบุคอรื จากใบความรู้ที่ 2 เรื่องอิหม่ามบุคอรื เข้าใจ โดยใช้เวลาประมาณ 10 นาที
2. ร่วมกันอภิปรายและสรุปผลการอภิปรายตามประเด็น ดังนี้ โดยใช้เวลา ประมาณ 2 นาที
 - 1) ประวัติส่วนตัวของท่านอิหม่ามบุคอรื
 - 2) ผลงานดีเด่นของท่านอิหม่ามบุคอรื
 - 3) คุณลักษณะพิเศษ ของท่านอิหม่ามบุคอรืที่ควรเอาเป็นแบบอย่างพร้อมอธิบาย เหตุผลที่คิดเช่นนั้น
3. ส่งตัวแทนนำเสนอและอภิปรายหน้าชั้น โดยใช้เวลาประมาณ 3-5 นาที
4. บันทึกผลการศึกษาและอภิปรายลงในแบบบันทึกที่ 1 โดยใช้เวลาประมาณ 10 นาที

แบบบันทึกกิจกรรมที่ 2 ประวัติอิหม่ามบุคอรื

1. ประวัติอิหม่ามบุคอรื

.....

.....

.....

2. ผลงานสำคัญและที่โดดเด่นของท่านอิหม่ามบุคอรื และเหตุผลที่เป็นเช่นนั้น

.....

.....

.....

3. คุณลักษณะพิเศษของท่านอิหม่ามบุคอรื ที่ควรเอามาเป็นแบบอย่างพร้อมอธิบายเหตุผล

.....

.....

.....

แนวทางการบันทึกกิจกรรมที่ 2 ประวัติอิหม่ามบุคอรื

1. ประวัติส่วนตัวของท่านอิหม่ามบุคอรื

อิหม่ามบุคอรื มีชื่อเต็มว่า อับดุลเลาะห์ บินอิสมาอีล อัลบุคอรื เกิดเมื่อวันที่ 1 เดือนเชาวาล ปี 194 ฮิจเราะห์ ในเมืองบุคอรอ ปัจจุบันอยู่ในประเทศอุซเบกิสถาน บิดาของท่านคือ อิสมาอีล บิน มุหัมมัด อัลญะอ์ฟี เป็นปราชญ์ผู้ยิ่งใหญ่ในวิชาและเป็น ผู้ที่มีชื่อเสียงมาก

อิหม่ามบุคอรืเป็นผู้มีคุณลักษณะเด่นในด้านความกระตือรือร้นและเป็นเจ้าในวิชาการศึกษาจากผู้เป็นบิดาของท่านซึ่งถือเป็นมรดกอันยิ่งใหญ่มาก เมื่อท่านมีชื่อเสียงทำให้ท่านถูกเรียกว่า อิหม่ามบุคอรื หรืออิหม่ามแห่งเมืองบุคอรอนั่นเอง บิดาของท่านเห็นว่ามีชีวิตตั้งแต่ท่านอิหม่ามยังเยาว์วัยทำให้มารดาของท่านต้องรับภาระในการเลี้ยงดูท่านอีกคนหนึ่งเพียงผู้เดียวท่านสามารถจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่ออายุได้ 10 ขวบ และได้มาสนใจวิชา ท่านได้รับอนุญาตในการเข้าชั้นเรียนวิชาในเมืองบุคอรื ท่านมีความตั้งใจเรียนอย่างขยันขันแข็ง โดยในปีต่อมาท่านสามารถท่องจำจากผู้ที่เป็นสหายของท่านอิหม่ามฮาดีษ และสามารถอ่านได้เป็นอย่างดี

อิหม่ามบุคอรืสามารถเรียนวิชาศาสนาได้เป็นอย่างดีด้วยความฉลาดและว่องไว เมื่ออายุได้ 12 ปีท่านสามารถท่องจำหนังสืออัล-วากอ'องอับดุลเลาะห์บินมูบาร็อกได้ทั้งเล่ม และหนังสือเล่มอื่นๆของผู้ที่เป็นสหายของท่านอิหม่ามมุฮัมมัดนิฟะห์

อิหม่ามบุคอรืเสียชีวิตในค่ำคืนของวันอิดีลฟิตรี อันเป็นค่ำคืนแรกของเดือนเชาวาล ปี ๘.ศ 256 ซึ่งอีกเพียง 12 วันท่านก็จะมามีอายุครบ 62 ปี

2. ผลงานสำคัญและความโดดเด่นของผลงานอิหม่ามบுகอรี และเหตุผลที่เป็นเช่นนั้น

ผลงาน	ความโดดเด่นของผลงาน
1.เขียนหนังสือที่ชื่อว่า เกาะฎอยา อัศเศาะฮาบะห์ วัด ดาบีอิน 2. เรียบเรียงตารีก อัลกาบิร 3.บันทึกมากกว่า 6,000 ฮาดิษ	บันทึกของอิหม่ามบுகอรี จำนวนกว่า 50,000 ฮาดิษนั้น ล้วนแต่เป็นฮาดิษในระดับเศาะเฮียะห์ ซึ่งถือว่าเป็นฮาดิษที่น่าเชื่อถือที่สุดทั้งปวง

3. คุณลักษณะพิเศษของท่านอิหม่ามบுகอรี ที่ควรเอาเป็นแบบอย่าง ของอุมมาฮ์ เหตุผลที่คิดเช่นนั้น

คุณลักษณะ	เหตุผล
1.ขยันหมั่นเพียร และเป็นผู้มีความอดทนอดกลั้น	เพราะความ ขยันหมั่นเพียรทำให้คนประสบกับความ สำเร็จ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคง่าย เป็นบุคคลที่ศาสนา ระบุว่า เป็นลักษณะดีลักษณะหนึ่ง
2.ไม่เคยคิดจะรังเกียจคนอื่น ๆ ถึงแม้ว่าบุคคลนั้นจะกระทำไม่ดีต่อท่านก็ตาม อิหม่ามบுகอรี จะขอคุณาให้อัลลอฮ์ พกโทษให้กับผู้ที่ประพฤติดีไม่ดีกับท่าน หากจำเป็นจะต้องมีการว่ากล่าว ว่าเตือนใครก็ตาม ท่านก็จะไม่ทำให้บุคคล นั้นต้องอับอายต่อหน้าสาธารณชน	ทำให้ ท่านสามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างดีเยี่ยมทำให้องค์กรมสงบสุข เป็นบุคคลที่ศาสนาระบุว่าเป็นลักษณะที่ดีลักษณะหนึ่ง
3. เป็นผู้เสียสละ ใฝ่เรียน	ทำให้ประสบความสำเร็จและเป็นลักษณะที่ศาสนาระบุว่าเป็นลักษณะที่ดีลักษณะหนึ่ง
4. เป็นผู้ปฏิบัติตามหลักการศาสนาอิสลาม	การนินทาเป็นข้อห้ามในศาสนาอิสลาม ท่านอิหม่ามจะหลีกเลี่ยงสิ่งไม่ดีที่ศาสนาห้ามไว้อย่างตั้งใจ

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง ประวัติอิหม่ามบุคอรี

1. ข
2. ก
3. ข
4. ค
5. ก
6. ค
7. ข
8. ค
9. ข
10. ง

ชุดการเรียนรู้สำหรับนักเรียน

ชุดการเรียนรู้ ที่ 2 เรื่อง ประวัติอิหม่ามบุคอรี

1. คำชี้แจงสำหรับนักเรียน

- 1.1 รับชุดการเรียนรู้จากครูแล้วอ่านคำชี้แจงให้เข้าใจ
- 1.2 ทำแบบทดสอบก่อนเรียน
- 1.3 ปฏิบัติตามใบกิจกรรม
- 1.4 ทำแบบทดสอบหลังเรียน
- 1.5 หลังจากทำกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้วให้ไปปรับแบบเฉลยคำตอบ และแนวทางการบันทึกกิจกรรมจากครู ส่งให้ครูตรวจ และบอกคะแนนที่ได้จากการทำกิจกรรม และทำแบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน ใช้เลขานุการกลุ่มบันทึกลงในแบบบันทึกผลการประเมินด้านความรู้จากการทำกิจกรรมตามชุดการเรียนรู้
- 1.6 หลังจากทำกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน แล้ว ให้นักเรียนจัดเก็บอุปกรณ์ชุดการเรียนรู้ให้เรียบร้อย
- 1.7 ในการจัดทำชุดการเรียนรู้ครูขอให้นักเรียนทำด้วยความตั้งใจ ให้ความร่วมมือและมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองโดยไม่ดูแคลิ เก่งลงมือทำใบกิจกรรมและแบบทดสอบ
- 1.8 หากนักเรียนทำไม่ทัน หรือทำไม่เรียบร้อย นักเรียนมาขอรับชุดการเรียนรู้ไปศึกษาเพิ่มเติมนอกเวลาได้

2. วัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้

- 2.1 เล่าหรืออธิบาย ประวัติของอิหม่ามบุคอรีได้
- 2.2 อธิบายคุณลักษณะและเหตุผล
- 2.3 บอกผลงานสำคัญของอิหม่ามบุคอรีได้อย่างถูกต้องและอธิบายเหตุผลที่ผลงานได้รับการยอมรับ
- 2.4 วิเคราะห์และยกย่องตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการเป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่องของอิหม่ามบุคอรีได้ถูกต้อง โดยมีเหตุผลประกอบด้วย

3. ตารางการเรียนรู้

- 3.1 ประวัติของอิหม่ามบุคอรี
- 3.2 คุณลักษณะและเหตุผลที่อิหม่ามบุคอรีได้รับการยกย่อง
- 3.3 ผลงานสำคัญของอิหม่ามบุคอรีและเหตุผลที่ผลงานได้รับการยอมรับ
- 3.4 ตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการเป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่องของอิหม่ามบุคอรีและ

เหตุผล

4. สื่อและแหล่งเรียนรู้

- 4.1 Slide Power Point เรื่อง ประวัติอิหม่ามบุคอรี
- 4.2 ชุดการเรียนรู้ที่ 2 ประวัติอิหม่ามบุคอรี

แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน เรื่อง ประวัติอิหม่ามบุคอรี

คำชี้แจง

ให้ตอบคำถามต่อไปนี้ โดยพิจารณาคำถามและเลือกคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วทำเครื่องหมายกากบาท (x) ทับตัวอักษรหน้าคำตอบนั้น ในกระดาษคำตอบ

ข้อที่ 1 ข้อใดถูกต้องเกี่ยวกับอิหม่ามบุคอรี

- ก. เป็นนักปราชญ์ด้านฟิกซ์และฮาดิษ
- ข. เป็นผู้รวบรวมตำราที่ชื่อว่า ศอเฮียะห์อัลบุคอรี
- ค. เป็นนักปราชญ์ที่เกิดในสมัยเศาะหาบะห์
- ง. เป็นนักปราชญ์ด้านเตอาอิดเกิดในสมัยท่าน นบี

ข้อที่ 2 ข้อใดเป็นคุณลักษณะของท่านอิหม่ามบุคอรี

- ก. ขยัน เอื้อเฟื้อมีน้ำใจและทำ อิบาเราะห์ด้วยความประณีต
- ข. ความจำไม่ดีแต่เป็นคนช่างจำ
- ค. มีฐานะดีและเป็นคนมีเกียรติ ท่านทำการบันทึกฮาดิษส่วนใหญ่ที่เป็นมุรซัลและ มุนกอเกียะ
- ง. มีจิตใจเอื้อเฟื้อและเผื่อแผ่ ชอบละหมาดสุนนะห์ทุกครั้งภายหลังจากทำการบันทึก

ข้อที่ 3 เพราะเหตุใด ซึ่งทำการบันทึกโดยท่านอิหม่ามบุคอรีจึงถูกจัดลำดับเป็นฮาดิษ อันดับที่ 1 ในบรรดาซอฮิฟ ที่เชื่อถือได้

- ก. มีจำนวนมาก มีหลักฐานที่ชัดเจน ส่วนใหญ่เป็นมุนกอเกียะ
- ข. มีหลักฐานชัดเจนผ่านการคัดกรองมาเป็นอย่างดี มีสายรายงานที่ชัดเจน ต่อเนื่อง ไม่เป็น ฮาดิษฎออิฟ และ เป็นซอฮิฟทั้งหมด
- จ. มีหลักฐานชัดเจน ผู้บันทึกมีอุปนิสัยละหมาดและละหมาดสุนนะห์ก่อนและเป็น ฮาดิษฎออิฟ
- ง. มีจำนวนมากที่เป็นฮาดิษประเภทมุรซัล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของฮาดิษฎออิฟ

ข้อที่ 4 ข้อใดไม่ใช่การทำอโฆสของท่านอิหม่ามบุคอรีย

- ก. ระมัดระวังในการทำอโฆสให้ประณีตอยู่เสมอ
- ข. ละหมาดและถือศีลอดที่เป็นชุนนะสเป็นประจำ
- ค. ขอคูอาให้อัลลอฮฺทรงลงโทษผู้ที่ชอบฉ้อฉล
- ง. ขอคูอาให้อัลลอฮฺทรงลงโทษให้ผู้ประพฤติไม่ดีกับท่าน

ข้อที่ 5 บันทึกฮาดิษของท่านบุคอรียรู้จักกันดีตามข้อใด

- ก. อัลญามีอุสศอฮิยะห์
- ข. มุงกอญียะฮฺ
- ค. ศอเฮียะห์อามาลีน
- ง. ฎออิฟูคอรีย

ข้อที่ 6 ข้อใดไม่ใช่การแสดงถึงการมีคุณธรรมสูงส่งของท่านอิหม่ามบุคอรีย

- ก. คอยยับยั้งตัวเองจากการนินทาและระแวงสงสัยผู้อื่น
- ข. คอยระวังไม่ให้ก้าวล่วงสิทธิของผู้อื่น
- ค. ดีเอ็นคนที่มีมุ่นอยู่กับงานที่ร่ำรวยและเกียรติยศ
- ง. ตั้งความหวังในเรื่องดีงาม เช่น บริจาค 1 วันหนึ่งให้ได้ 3,000 ดิรฮัม

ข้อที่ 7 ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง

- ก. อิหม่ามบุคอรียถึงแก่กรรมตอนอายุ 62 ปี
- ข. ท่านอิหม่ามบุคอรียมีความสนใจในวิชาตั้งแต่เยาว์วัย
- ค. มารดาของท่านอิหม่ามเป็นสตรีที่รักการทำอโฆสต่ออัลเลาะห์และเป็นหญิงหม้าย
- ง. ท่านอิหม่ามบุคอรียว่าไม่คอยคืนแก่แต่รักการท่องจำจนสามารถบันทึกได้ 6,000 ฮาดิษ

ข้อที่ 8 เหตุใดท่านอิหม่ามบุคอรียถึงสนใจการบันทึกและรายงาน อย่างแรงกล้า

- ก. เพราะท่านได้เห็นเห็นท่านนบี
- ข. ท่านอิหม่ามกลัวสูญหายและถูกบิดเบือน
- ค. ท่านกลัวประชาชนอาจเกิดความสับสนระหว่างอัลกุรอาน
- ง. ถูกทุกข้อ

ข้อที่ 9 ข้อใดไม่ใช่คุณลักษณะของท่านอิหม่ามที่ควรยึดเป็นแบบอย่าง

ก. ใฝ่รู้และใฝ่เรียน

ข. มีความอดทน

ค. มีความสมถะ

ง. ชอบติเตียนผู้ที่หลงใหลโลกดุนยามากกว่า อาคีเราะห์

ข้อที่ 10 ข้อใดกล่าวการบันทึกของท่านอิหม่ามได้ถูกต้อง

ก. ถูกรวบรวมใน อัลญามีอุสศอเฮยะห์

ข. ถูกรวบรวมในซุนัน บุกอรี

ค. ถูกรวบรวมในหนังสือมุรซัล

ง. เป็นรายงานโดยอิหม่ามมุสลิมเท่านั้นและถูกรวบรวมใน ซะฮีฮุล บิฮัก

ใบกิจกรรมที่ 2 ประวัติอิหม่ามบุคอรื

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำกิจกรรม ตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาเรื่องราวของท่านอิหม่ามบุคอรื จากใบความรู้ที่ 2 เรื่องประวัติอิหม่ามบุคอรืให้เข้าใจโดยใช้เวลาประมาณ 10 นาที
2. ร่วมกันอภิปรายและสรุปผลการอภิปรายตามประเด็น ดังนี้โดยใช้เวลาประมาณ 2 นาที
 - 1) ประวัติส่วนตัวของท่านอิหม่ามบุคอรื
 - 2) งานดีเด่นของท่านอิหม่ามบุคอรื
 - 3) คุณลักษณะพิเศษ ของท่านอิหม่ามบุคอรืที่ควรนำมาเป็นแบบอย่างพร้อมอธิบายเหตุผลที่คิดเช่นนั้น
3. ส่งตัวแทนนำเสนอและอภิปรายหน้าชั้นโดยใช้เวลาประมาณ 3-5 นาที
4. บันทึกผลการศึกษาและอภิปรายลงในแบบบันทึกที่ 1 โดยใช้เวลาประมาณ 10 นาที

แบบบันทึกกิจกรรมที่ 2 ประวัติอิหม่ามบุคอรี

1. ประวัติอิหม่ามบุคอรี

.....

.....

.....

2. ผลงานสำคัญและที่โดดเด่นของท่านอิหม่ามบุคอรี และเหตุผล ที่เป็นเช่นนั้น

.....

.....

.....

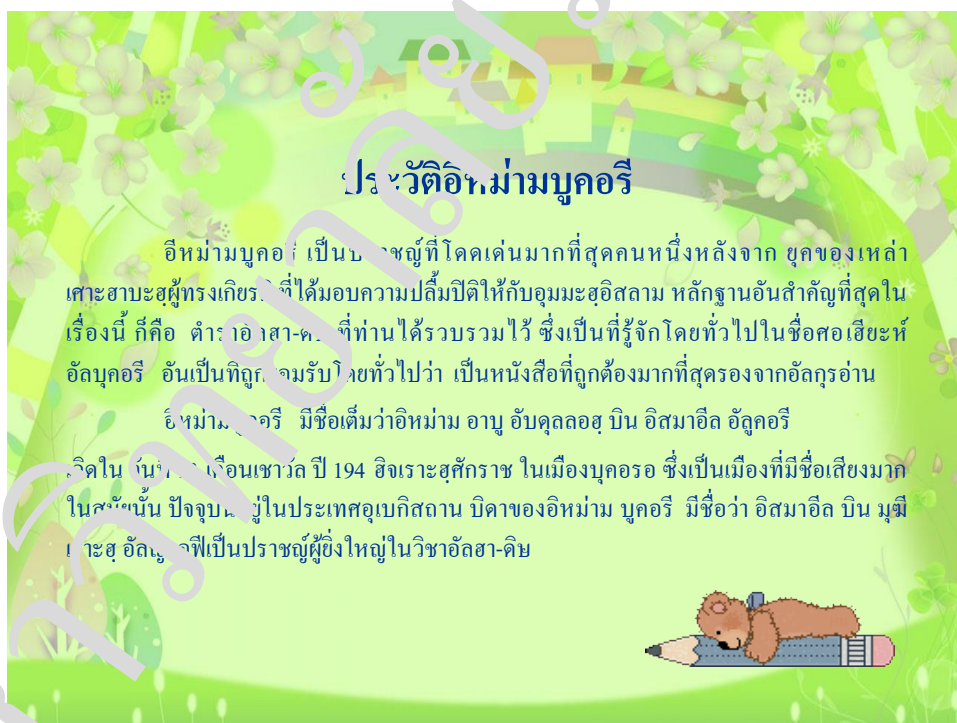
3. คุณลักษณะพิเศษของท่านอิหม่ามบุคอรี ที่ควรเอามาเป็นแบบอย่างพร้อมอธิบายเหตุผล

.....

.....

.....

ประวัติอิหม่ามบุคอรีย (ต่อ)

ท่านอิหม่ามบุคอรีย สามารถศึกษาหาความรู้ศาสนาด้วยความเฉลียวฉลาดและว่องไว เมื่ออายุครบ 16 ปี ท่านสามารถท่องจำหนังสืออัลวาก็อของอับดุลลีย อิบน์ มุบาร็อก ได้ทั้งเล่ม และหนังสือเล่มอื่นๆของผู้รู้ที่เป็นสหายของอนุ หะนีฟะฮ์ อีกมากมาย

เมื่อท่านอายุได้ประมาณ 18 ปี อิหม่ามบุคอรีย ได้เดินทางไปเมืองเมกกะฮ์พร้อมกับมารดาและพี่ชายของท่านที่มีชื่อว่า อะห์หมัด อิบน์ อัสมาอิล เพื่อทำพิธีฮัจญ์ .หลังจากเสร็จสิ้นการทำฮัจญ์ พี่ชายและมารดาของท่านก็เดินทางกลับบ้าน แต่อิหม่ามบุคอรีย ยังคงอยู่ที่นั่นเพื่อศึกษาต่อ ในระดับที่สูงขึ้น ในระหว่างนั้นท่านได้เขียนหนังสือที่มีชื่อว่า เกาะฎุฮ์ อัลเศาะบะฮะฮ์ ดาบีอิน และหลังจากนั้นได้เดินทางไปยังมะดีนะฮ์เพื่อเรียบเรียงหนังสืออัดดารีญ อัลกะบีย อันเป็นหนังสือที่โด่งดังมากในเวลาต่อมา

ประวัติอิหม่ามบุคอรีย (ต่อ)

อิหม่ามบุคอรีย เป็นผู้ที่มีคุณงามความดี เป็นเลิศ ราวกับว่าทั้งร่างกายของเขาดังแต่หัวจรดเท้าเต็มไปด้วยข้อมูล ความจำ ยอดเยี่ยมมาก เป็นคนเรียบง่ายและทำงานหนัก ท่านมักจะทำงานต่างๆด้วยตัวท่านเอง แม้ว่าจะมีความร่ำรวยและสถานะที่มีเกียรติ

อิหม่ามบุคอรีย ได้ไปค้นและรับรายงานฮาดิษเป็นจำนวนมาก กล่าวกันว่าเป็นจำนวนมากกว่าบทกวีที่ท่านได้คัดเฉพาะที่ถูกต้องและชัดเจนรวบรวมไว้เพียงจำนวน 6,000 ฮาดิษเท่านั้น ซึ่งบทกวีฉบับบันทึกฮาดิษของท่านนี้ รู้จักกันดีในนาม “อัลญามิอุสซอฮิหฺ” กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ “ซอฮิหฺ” บุคอรีย นั่นเอง

อิหม่ามบุคอรีย ได้เสียชีวิตในค่ำคืนของวันอิฎลิลฟิตรี อันเป็นค่ำคืนแรกของเดือนเราะมะฎัน ปี ฮ.ศ. 256 ซึ่งอีกเพียง 12 วัน ท่านก็จะมียาซูครบ 62 ปี

คู่มือการจัดการเรียนรู้

ชุดการเรียนรู้ที่ 3 อัล-ฮาดีษการเป็นมุสลิมที่ดี

1. คำชี้แจงสำหรับผู้สอน

1.1 ครูควรเตรียมสื่อชุดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย ใบความรู้ แบบฝึกกิจกรรม แบบทดสอบก่อน-หลังเรียนประจำชุดการเรียนรู้ บัตรรูปภาพประกอบการสอนและบัตรเฉลยตลอดจนอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ครบถ้วน

1.2 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อประเมินความรู้เดิมของนักเรียน

1.3 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

1.4 ก่อนใช้ชุดการเรียนรู้แต่ละครั้งครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน เลือกประธาน 1 คน ทำหน้าที่ เป็นผู้จัดประสานงานระหว่างครูกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม และเลือก เลขานุการกลุ่ม 1 คน ทำหน้าที่ เป็นผู้จัดบันทึกปฏิบัติการกิจกรรมในขณะปฏิบัติการกิจกรรมตามที่ครูมอบหมายให้

1.5 การจัดชั้นเรียน จัดนักเรียนนั่งเป็นกลุ่ม เพื่อฝึกกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น

1.6 ครูแจกชุดการเรียนรู้ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาและแนะนำ การใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อนักเรียนจะได้ปฏิบัติอย่างถูกต้อง

1.7 ดำเนินการสอนตามกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในการจัดการเรียนรู้

1.8 หลังจากนักเรียนได้ศึกษาชุดการเรียนรู้แล้ว ขั้นตอนที่ระบุไว้ในชุดการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้ว ครูและนักเรียนควรช่วยกันสรุปคะแนนจากการสังเกตกิจกรรมลงในแบบบันทึกคะแนนให้ครบถ้วนทุกชุดการเรียนรู้แล้วบันทึกของนักเรียนทุกคนเพื่อประเมิน การพัฒนา ความก้าวหน้าของการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้

1.9 ทำแบบทดสอบหลังเรียนใน แต่ละ การเรียนรู้

1.10 หลังจากที่ทำกิจกรรมการเรียนการสอนตามชุดการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเรียนเก็บวัสดุอุปกรณ์ประกอบชุดการเรียนรู้

2. แผนการจัดการเรียนรู้

2.1 วัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้

- (1) อธิบายบุคลิภาพของมุสลิมที่ดีเป็นอย่างไรบ้าง
- (2) อธิบาย หลักฐานด้านฮาดีษถึงคุณลักษณะบุคลิภาพของมุสลิมที่ดีได้อย่างชัดเจน
- (3) บอกตัวอย่างคุณลักษณะบุคลิภาพมุสลิมที่ดีด้านต่างๆได้

2.2 ภาระงานการเรียนรู้

- (1) บุคลิภาพของมุสลิมที่ดี
- (2) หลักฐานด้านฮาดีษถึงคุณลักษณะบุคลิภาพของมุสลิมที่ดี

(3) ตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการเป็นมุสลิมที่มีบุคลิกที่ดี

2.3 สื่อและแหล่งเรียนรู้

(1) Slide Power Point เรื่อง อัล-ฮาดิษการเป็นมุสลิมที่ดี

(2) ชุดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องอัล-ฮาดิษการเป็นมุสลิมที่ดี

2.4 กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูแจ้งจุดประสงค์ของการเรียนรู้และแนวการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนทราบและสร้างข้อตกลงเกี่ยวกับการเรียนรู้

2. ครูสนทนาลักษณะที่ใช้หลักยึดถือปฏิบัติของผู้นับถือศาสนาอิสลาม เช่น อัลกุรอาน อัล-ฮาดิษ สอบถามประสบการณ์เดิมของนักเรียนเกี่ยวกับหะดีษที่นิยมนำมาเป็นแนวปฏิบัติ

3. ครูทบทวนเกี่ยวกับอัล-ฮาดิษที่เรียนมาแล้ว ได้แก่ ความหมาย ประเภท การนำไปใช้ถือปฏิบัติ

ขั้นสอน

1. ครูแจกชุดการเรียนรู้ เรื่อง บุคลิกของมุสลิมที่ดีให้นักเรียนแต่ละคน

2. ให้นักเรียนอ่านคำชี้แจงในชุดการเรียนรู้ให้เข้าใจถึงภาระงานที่ต้องดำเนินการ

3. เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่ม เข้าใจคำชี้แจงดีแล้ว ให้นักเรียนปฏิบัติตามคำชี้แจงในชุดการเรียนรู้

4. นักเรียนที่เป็นตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียนคำชี้แจงในชุดการเรียนรู้

5. ครูให้ความรู้เพิ่มเติม โดยใช้ Slide Power Point เรื่องอัล-ฮาดิษการเป็นมุสลิมที่ดี

ขั้นสรุป

1. ครูให้นักเรียนทบทวนการสรุปของครูและกลุ่มและการให้ความรู้เพิ่มเติมของครู เรื่อง บุคลิกของมุสลิมที่ดี โดยชี้คำถามดังนี้

1) บุคลิกของมุสลิมที่ดีเป็นอย่างไร

2) หลักฐานคำอัล-ฮาดิษถึงคุณลักษณะบุคลิกภาพของมุสลิมที่ดีว่าอย่างไร

3) ยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการเป็นมุสลิมที่มีบุคลิกภาพที่ดี

2. นักเรียนร่วมกันสรุป และบันทึกผลการสรุปผลในสมุดเพื่อส่งครู

2.5 การวัดและประเมินผล

1. การวัดผล

จุดประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	น้ำหนัก คะแนน	ผู้ประเมิน
1. อธิบายบุคลิกภาพของมุสลิมที่ดีได้	ตรวจผลงาน	แบบทดสอบ แบบตรวจผลงาน	10	ครู นักเรียน
2. อธิบายหลักฐานด้านฮาดิษถึง คุณลักษณะบุคลิกภาพของมุสลิมที่ดีได้ อย่างชัดเจน	ทดสอบ ตรวจผลงาน	แบบทดสอบ แบบตรวจผลงาน	5	ครู
3. บอกตัวอย่างคุณลักษณะมุสลิมที่ดี ด้านต่างๆได้	ทดสอบ ตรวจผลงาน	แบบทดสอบ แบบตรวจผลงาน	5	ครู
รวม			20	

2. เกณฑ์การประเมิน

คะแนน 18-20 คะแนน หมายถึง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับดีมาก
 คะแนน 15-17 คะแนน หมายถึง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับดี
 คะแนน 10-14 คะแนน หมายถึง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับปานกลาง
 คะแนนต่ำกว่า 10 คะแนน หมายถึง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับปรับปรุง

แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน เรื่อง อัล-ฮาดีษการเป็นมุสลิมที่ดี

คำชี้แจง

ให้ตอบคำถามต่อไปนี้ โดยพิจารณาคำถามและเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วทำเครื่องหมายกากบาท (X) ทับตัวอักษรหน้าคำตอบนั้นในกระดาษคำตอบ

ข้อที่ 1 ข้อใดไม่ใช่บุคลิกภาพของมุสลิมที่ดี

- ก. อามานไม่เคยพูดโอ้อวด
- ข. อามินชอบเล่นกีฬาอยู่เสมอ
- ค. อามินแต่งตัวดูดี
- ง. อัมรันรับประทานได้ทุกเมื่อโดยไม่ไม่สังเกตว่าอาหารนั้นมาจากที่ใด

ข้อที่ 2 ข้อใดกล่าวถูกต้อง

- ก. อามินเป็นคนตรงต่อเวลา
- ข. พี่ฮานสำรวจตัวเองอยู่เสมอไม่ว่าผ่านสุขทุกข์ ร่างกายจิตใจ
- ค. อักมัดชอบคุณอัลลอฮ์ทุกครั้งในเนียตที่ได้รับ
- ง. อามานเดินตามแบบอย่างของท่านรอซูล

ข้อที่ 3 ข้อใดไม่ใช่บุคลิกภาพที่ดีด้านร่างกาย

- ก. ดูแลเอาใจใส่สุขภาพร่างกาย และเครื่องอุปโภค บริโภค
- ข. ดูแลเรือนร่าง และเสื้อผ้าให้สะอาด
- ค. ไม่คุยโอ้อวด และข่มขู่คนอื่น
- ง. ชอบเล่นกีฬาทุกประเภท

ข้อที่ 4 ข้อใดหลักฐานสำคัญเกี่ยวกับการรักษาเรือนร่างให้สะอาด

ก. และจงทำความสะอาดอาภรณ์ของเจ้า (อัลมุกดศ็หิร 4)

ข. เจ้าอย่าทำอย่างนี้ แต่งงือศีล แล้วเมื่อได้เวลาก็ละศีลอด จงนอนและหากต้องการละหมาดก็ตื่น เพราะแท้จริงร่างกายของเจ้า เจ้าจะต้องให้สิทธิกับมันและตาของเจ้า เจ้าต้องให้สิทธิกับมัน และแม้แต่ภรรยาของเจ้า เจ้าก็ต้องแบ่งปันสิทธิที่นางควรจะได้รับเช่นกัน (บันทึกโดยบุญคอรีย์และมุสลิม)

ค. สิทธิที่มุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติ นั่นคือ ในรอบสัปดาห์นั้นเขาต้องมีวันหนึ่งที่เขาให้อาบน้ำชำระร่างกายทั้งตัวของเขา (บันทึกโดยบุญคอรีย์)

ง. แท้จริงพระองค์อัลลอฮ์รักที่จะเห็นร่องรอยของเนียมะมัดที่พระองค์ได้ทรงประทานไว้แก่บ่าวของพระองค์ (บันทึกโดยดิรมีซีย์ และฮาติม)

ข้อที่ 5 ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับคำกล่าวที่ว่า “ห้าอย่างที่เราต้องหมั่นดูแลในร่างกายเราคือ การขลิบปลายอวัยวะเพศ การโกนขนในร่มผ้า การถอนขนรักแร้ การตัดเล็บ ตัดหนวดและจาว” (บันทึกโดยบุญคอรีย์และมุสลิม)

ก. อามีนเป็นคนตรงต่อเวลา

ข. พรีฮานสำรวจตัวเองอยู่เสมอไม่ว่าด้านสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ

ค. อัคมัลชอบคุนอัลลอฮ์ทุกครั้งในเนียมะมัดที่ได้รับ

ง. อามานเดินตามแบบอย่างของท่านรซูล

ข้อที่ 6 ข้อใดถูกต้องที่สุดเกี่ยวกับคุณลักษณะบุคลิกภาพของผู้เรียนรู้

ก. มีความบริสุทธิ์ใจเพื่ออัลลอฮ์อย่างเดียว

ข. เรียนสม่ำเสมอ

ค. เริ่มเรียนจากเล็กไปหาใหญ่

ง. เรียนให้เก่ง ชำนาญเฉพาะทาง

ข้อที่ 7 ข้อใดคือบุคลิกภาพของมุสลิมที่สำคัญที่สุดที่จะเป็นกลไกขับเคลื่อนให้เป็นผู้สร้างศรัทธา

ก. บุคลิกภาพด้านร่างกาย

ข. บุคลิกภาพด้านสติปัญญา

ค. บุคลิกภาพด้านจิตวิญญาณ

ง. ถูกทุกข้อ

ข้อที่ 8 ข้อใดคือจิตวิญญาณของความเป็นมุสลิม

- ก. การคบเพื่อนที่ดี
- ข. การทำอียะห์ด้วยความบริสุทธิ์ใจและขอความช่วยเหลือจากพระองค์ผู้เดียวเท่านั้น
- ค. การรักษาร่างกายให้สะอาด
- ง. การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ข้อที่ 9 ข้อใดบุคลิกภาพที่ดีด้านสติปัญญา

- ก. อ่อนน้อมถ่อมตน
- ข. เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- ค. มีความมุนานะ
- ง. การศึกษา

ข้อที่ 10 อามีนเลือกรับประทานอาหารในสิ่งที่ฮาลาล คำนึงถึงมารยาทการรับทานจริง จากข้อความข้างต้น

ข้อใดกล่าวถูกต้อง

- ก. บุคลิกของมุสลิมที่ดีต้องดูแลเอาใจใส่สุขภาพร่างกาย และเครื่องอุปโภค บริโภค
- ข. การดูแลสุขภาพร่างกายเป็นสิ่งจำเป็น
- ค. อีกมัดชอบคุณอัลลอฮ์ทุกครั้งในเนะมะตีกะไว้รับ
- ง. ถูกทุกข้อ

ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง อัล-ฮาดีษการเป็นมุสลิมที่ดี

มุสลิมที่ดีต้องมีบุคลิกที่ดี

บุคลิกที่ดี คือหนึ่งจากตัววัดที่ชี้ถึงความเป็นมุสลิมที่สมบูรณ์แบบ นอกเหนือจากการที่อิสลามสอนให้เราเป็นบ่าวผู้จงรักภักดี เคารพบูชาต่อพระองค์อัลลอฮ์แล้ว อิสลามได้สอนให้เรานั้นมีการดูแลเอาใจใส่ตัวเองหรือกล่าวอีกแง่หนึ่งคือ สอนให้เรารู้ถึงการสร้างความสุขทางใจด้วยการภักดีต่ออัลลอฮ์ . ระเจื่องค์เดียวเท่านั้น ในการสร้างสุขแก่ตัวเองด้วยการพัฒนาศักยภาพในการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ปรับปรุงบุคลิกให้ดีขึ้น ทั้งนี้ ก็เพื่อผลประโยชน์ที่ดีแก่ตัวของเขา อีกทั้งยังเป็นการสร้างสังคมแวดล้อมที่ดีด้วย อันเนื่องมาจากการเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่กันและกัน เช่นดังที่วีรบุรุษของเราได้รับชัยชนะมาไว้ในยุคหนึ่งว่านทั้งนี้ ท่านได้ถูกส่งมาท่ามกลางสังคมอันเลวร้ายและป่าเถื่อน ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสไว้ว่า “และเราจะเน้นใจในตัวของท่านร่อซูลอูฮ์นั้นเป็นแบบอย่างที่ดีงามแก่ผู้ที่หวัง (จะพบ) อัลลอฮ์ ในวันปรโลก. จะรำลึกถึงอัลลอฮ์อย่างมาก”

(الأحزاب 21)

มุสลิมที่ดีนั้น คือ ผู้ที่ตนเองให้ดีกว่าที่จะเป็นแบบให้แก่ผู้อื่น หรือสอนผู้อื่น เขาต้องคอยสำรวจตัวเองในแง่ต่างๆของตนอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นในด้านสุขภาพ ฐานะทางกาย หรืออาภรณ์ เครื่องนุ่งห่ม ความสะอาด ความเรียบร้อยต่างๆของเขา และเขาจะไม่ปล่อยให้ตัวเองดูบกพร่องในแง่ใดแง่หนึ่งไป หากแต่เขาจะพยายามทำมันให้สมบูรณ์ที่สุดในทุก ๆ แง่ของชีวิต ทั้งนี้เพื่อ อัลลอฮ์จะทรงพอพระทัยในตัวเขากับสิ่งที่เขาได้ทำไป

ครั้งหนึ่งท่านนบี ﷺ ได้กล่าวเตือนบรรดาศอฮาบะฮ์ของท่านถึงเรื่องดังกล่าว และชี้แนะให้พวกเขาเหล่านั้นใส่ใจในทุก ๆ ด้านของชีวิต ท่านไม่ต้องเกรงให้บรรดาศอฮาบะฮ์เป็นผู้สุดโต่งกับการทำอิบาดะฮ์อย่างเดียว

عن عبد الله بن عمرو بن العاص رضي الله عنه : أن النبي ﷺ يصبر على علم بمغلاته في العبادة فقال : أَلَمْ أَخْبِرْ أَنَّكَ تَصُومُ النَّهَارَ وَتَقُومُ اللَّيْلَ ؟ قَالَ : وَإِنْ تَرَوْهُ فَقَدْ جَاءَكُمْ بِحَقٍّ حَقًّا..... 3

มีรายงานจากอับดุลลอฮ์ บินอัมรฺอิบนุลาอาศ ว่า แท้จริงท่านนบี ﷺ รู้ถึงความสุดโต่งเคร่งครัดในการทำอิบาดะฮ์ของเขา ดังนั้นท่านนบี ﷺ จึงได้กล่าวกับเขาว่า “ฉันยังไม่เคยบอกกับเจ้าดอกหรือว่าให้เจ้าถือศีลอดในยามกลางวัน แล้วให้ละหมาดตะอ์ญูดในยามกลางคืน เขาตอบว่า “ครับ ท่านร่อซูล” แล้วท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า “เจ้าอย่าทำอย่างนี้ แต่จงถือศีลอด แล้วเมื่อได้เวลาก็ละศีลอด จงนอนและหากต้องการละหมาดก็ตื่น เพราะแท้จริงร่างกายของเจ้า เจ้าจะต้องให้สิทธิกับมันและตาของเจ้า เจ้าต้องให้สิทธิกับมัน และแม้แต่ภรรยาของเจ้า เจ้าจะต้องแบ่งปันสิทธิที่นางควรจะได้รับเช่นกัน”

(บันทึกโดยบุคอรี มุสลิม)

วิธีการสร้างบุคลิกที่ดี

บุคลิกจะดีและสมบูรณ์ได้นั้นต้องประกอบด้วย 3 ด้านด้วยกันคือ

1. บุคลิกภาพทางด้านร่างกาย

1.1 การดูแลเอาใจใส่สุขภาพร่างกายและเครื่องอุปโภค บริโภค ดังนั้น ควรรับประทานในสิ่งที่สะอาด ไม่ควรรับประทานในสิ่งที่สกปรกหรือต้องห้าม อาหารที่คลุมเครือ เรือ่หับ ในการรับประทานด้วยการกล่าวอู้อ้อจับด้วยอู้อ้อ รับประทานให้พอดีท้อง ไม่อึดจนเกินไปและไม่อดจนเกินไป ควรขอบคุณอัลลอฮ์ ﷻ ทุกครั้งในนิยามะฮ์ที่ได้รับ ตลอดถึงมารยาทในการกินด้วย อีกทั้งเรื่องของการกินนั้นถือเป็นเหตุสำคัญที่อัลลอฮ์จะตอบรับอู้อ้อ หรือสาเหตุต่างๆที่จะนำมาซึ่งการเสริมมงคลในการดำเนินชีวิต และพึงรู้เถิดว่าเหตุผลหนึ่งที่ว่า ทำไมในสังคมปัจจุบันถึงมีเด็กที่ เกรี้ยวกราดและมารยาทของเขา นั้นหมายความว่าไม่มีความบารอกะฮ์ในชีวิตเพราะ สาเหตุมาจากการกินอาหารที่ไม่สะอาด อีกทั้งได้มาในหนทางที่ไม่สะอาดนั่นเองอัลลอฮ์ ﷻ ตรัสไว้ว่า “โอ้ มนุษย์เอ๋ย พวกเจ้าจงรับประทานในสิ่งที่สะอาดสิ่งที่ดี ที่มีอยู่ในพื้นแผ่นดิน และจงอย่าได้ปฏิบัติตามแนวทางของชัยฏอน แท้จริงแล้ว มันเป็นศัตรูที่ซัดเซ็งสำหรับพวกเจ้า”

(อัลบากอเราะฮ์ 168)

1.2 เล่นกีฬาออกกำลังกาย ท่านนบี ﷺ ท่านเป็นคนที่ชอบเล่นมวยปล้ำ และการวิ่ง หากว่าเรามีสุขภาพที่แข็งแรง การที่เราจะทำอะไรก็ย่อมสมบูรณ์ ว่าคนที่มีความแข็งแรงนั้นไม่่ว่าในเรื่องของการทำอิบาดะฮ์ หรือเรื่องทั่วไป แล้วยังช่วยให้เรามีความอดทนที่ยืนยาว ทำให้ชีวิตแจ่มใสเบิกบานและช่วยขจัดความขี้เกียจออกไป ดังนั้น บ่าวผู้ศรัทธาของเราก็ไม่ควรละเลยเรื่องนี้นะ

ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า “บ่าวผู้มีความแข็งแรงนั้นเป็นที่รักใคร่ ณ ที่อัลลอฮ์มากกว่าบ่าวผู้อ่อนแอ”

1.3 หมั่นดูแลเรือนร่างและเสื้อผ้าอาภรณ์ ให้สะอาดดูดีอยู่เสมออิสลามไม่เคยสอนให้บ่าวผู้ศรัทธาเป็นบ่าวผู้สกปรก หากแต่อิสลามได้ส่งเสริมให้มุสลิมดูดีในทุกด้านและทุกส่วนของเรือนร่างเริ่มตั้งแต่ศีรษะจรดถึงปลายเท้าที่ต้องหมั่นดูแลให้สะอาดอยู่เสมอ ไร้กลิ่นกายไม่ส่งกลิ่นเหม็นรบกวนผู้อื่น ใส่เสื้อผ้าอาภรณ์ที่สะอาดเรียบร้อยไม่ว่าอยู่คนเดียวหรือในชนกลุ่มใหญ่ และโดยเฉพาะตอนที่เข้าเฝ้าพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ หรือเข้าเฝ้าเจ้าอาิฮ์ลามได้ให้ความสำคัญกับความสะอาด รองลงมาจากเรื่องของการเตาฮิดก็ว่าได้ ด้วยกับหลักฐานต่างๆดังต่อไปนี้

1. ซูเราะฮ์ที่สองที่ถูกประทานลงมาใช้ให้ทำความสะอาดเสื้อผ้าอาภรณ์ และอัลลอฮ์ ﷻ ใช้ให้ศาสนทูตของอัลลอฮ์ต้องดูดีและสะอาด “และจงทำความสะอาดอาภรณ์ของเจ้า”

(อัลมุดัคศิร 4)

2. ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า “สิทธิที่มุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติ นั่นคือ ในรอบสัปดาห์นั้นเขาต้องมีวันหนึ่งที่เขาคืออาบน้ำชำระร่างกายทั้งตัวของเขา”

(บันทึกโดยบุคอรี)

3. ห้ามคนที่มึนกลิ่นปากเหม็นเข้าไปใกล้มัสยิดเพราะเกรงว่าจะทำลายสมาธิผู้อื่นที่ละหมาด

ท่านนบี ﷺ ได้เคยกล่าวแก่ผู้กินของเหม็นว่า “ผู้ใดที่กินหัวหอมหัวเทียมและของเหม็นอื่น ๆ อย่าได้เข้าไปใกล้มัสยิดของเราเด็ดขาด เพราะแม้แต่มะลาอิกะฮ์เองยังต้องโดนผลร้ายของลูกหมา” อาตัม ! พวกเขาก่อขึ้น”

(บันทึกโดยมุสลิม)

1.4 มีลักษณะที่ดี ลักษณะดีตรงนี้คือการมีลักษณะที่ดีในหลายๆด้าน ทั้งในเรื่องของการแต่งกายดี เรียบร้อย ใส่เครื่องหอม ที่ใครเห็นแล้วสบายตาสบายใจ ไม่ฉุนฉุน จะก็ไม่สกปรก อีกทั้งการพูด การจาการวางตัว รวมถึงการเข้าสังคมดี ไม่คุยโอ้อวดหรือเหยียดหยามผู้อื่น เป็นต้น การมีลักษณะที่ดีนั้นถือได้ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมากในโลกปัจจุบันและโดยเฉพาะผู้รู้ ผู้แบกรับของศาสดานบี ﷺ ทั้งหลายต่อการละหมาดของเขาที่ต้องเหลียวมอง เพราะการมีลักษณะที่ดีนั้นคือกุญแจที่สำคัญในการไขความประทับใจของบุคคลที่เขาเชิญชวนได้ดี และเป็นช่องทางหนึ่งที่เขาจะรับฟังเรา คล้อยตามสิ่งที่เราบอกเราพูด อยากที่จะปฏิบัติตามในสิ่งที่เราใช้เราห้าม

ดังที่ท่านนบี ﷺ ทำ จึงสอดคล้องและสอดคล้องใหญ่เข้ารับอิสลามเพราะเห็นถึงลักษณะนิสัยของท่านนบี ﷺ และประทับใจมารยาทที่ดีงามของท่าน ที่ท่านนบีเองยังไม่ได้บอกให้พวกเขาเข้าถึงอิสลามมาก่อน ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวว่า “โอ้ลูก เณรอาดะ อัยยูเจ้าจงประดับตกแต่งอาคารของพวกเจ้าในทุกมัสยิดที่เข้าไป และจงรับประทานดื่มกินไปแต่อย่างได้ฟุ่มเฟือย แท้จริงพระองค์มีทรงรักผู้ที่ฟุ่มเฟือยทั้งหลาย”

(อัลอะหฺรอฟ 31)

ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า “แท้จริงพระองค์อัลลอฮ์รักที่จะเห็นร่องรอยของเนียะมัดที่พระองค์ได้ทรงประทานให้แก่วางของพระองค์”

(บันทึกโดยติรมิซีย์ และฮาเกม เชคอัลบานีย์ได้กล่าวว่า เป็นฮาดิษจัดอยู่ในระดับดี) และแม้แต่ว่าท่านอิบนุอับบาสเองท่านยังเคยใส่เสื้อราคาถึงหนึ่งพันดินฮัม (1321/الحلية) อีกทั้งท่านนบี ﷺ ยังกล่าวเตือนแก่พวกเราอีกว่า “ห้าอย่างที่เราต้องหมั่นดูแลในร่างกายเรา คือ การขลิบ บายอวัยวะเพศ การโกนขนในร่มผ้า การถอนขนรักแร้ การตัดเล็บ ตัดหนวดและเครา”

(บันทึกโดยบุคอรีและมุสลิม)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าอิสลามส่งเสริมให้ทุกคนหมั่นอยู่บนความสวยงาม คุณดี สมถะ ในส่วนต่างๆตามร่างกายที่มันควรเป็น และตั้งอยู่บนความสมดุลในทุกอย่างแม้เรื่องราวที่อาจดูว่าเป็นเรื่อง เล็กก็ตาม เพราะบางครั้งการละเลยสิ่งเล็กๆอาจกลายเป็นสาเหตุใหญ่ ที่ทำให้สังคมไม่ยอมรับในตัวเราก็ เป็นได้

2. บุคลิกภาพทางด้านสติปัญญาและการพัฒนาความคิด

การพัฒนาสมองนั้นมีหลายวิธีแต่ที่ดีที่สุดนั้นคือการศึกษาเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา เพราะ การศึกษานั้นคือกุญแจที่จะไขสิ่งต่างๆในโลกใบนี้และ โดยเฉพาะโลกหน้า และดูเหมือนว่า เราได้รับ บทที่ เรา จะเป็นบ่าวที่สมบูรณ์แบบได้นั้นคงหนีเรื่องการศึกษาไม่ได้อย่างแน่นอน ด้วยเหตุนี้เอง อิสลามได้ให้ความสำคัญที่สุดแห่งการมีชีวิตในโลกใบนี้หลังจากการกำเนิดมนุษย์และเป็นวาระแรกของประชาชาตินี้คือ “จงอ่าน” การศึกษาเรียนรู้นั่นเอง ดังนั้น ใครก็ตามที่อยากเข้าสวรรค์และเป็นบ่าวที่พระองค์พอจะพอรับเข้าเรียนรู้เกิด และใครที่อยากได้ความสุข และมีเกียรติยศในโลกใบนี้ก็ต้องอย่าทิ้งการศึกษา

การศึกษาไม่ได้เป็นแค่จุดเริ่มต้นของทุกอย่างที่เราอยากได้ หากแต่มันเป็นภาระหน้าที่ที่ จำเป็นและเกียรติยศที่เราต้องสรรหาอีกด้วย และมันเป็นหน้าที่ที่มุสลิมจะต้องเรียนรู้เรื่อยไปจนกระทั่งทำ หน้าที่ของเขาจะก้าวเข้าสู่สวนสวรรค์ ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า “การศึกษาและความรู้เป็นหน้าที่ที่มุสลิมทุกคน ต้องปฏิบัติ”

(บันทึกโดยบุคอรีและมุสลิม)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า “พระองค์อัลลอฮ์จะทรงยกเกียรตินามบรรดาผู้ที่ศรัทธาในหมู่พวกท่าน และบรรดาผู้รู้ เป็นชั้นๆ (ตามระดับอิหม่านและความรู้ของเขา) และอัลลอฮ์นั้นทรงรู้ดียิ่งในสิ่งที่พวกท่านปฏิบัติ”

(อัลมูยาอะละหุ 11)

บรรพชนของเราชาวเผ่าเผ่า พวกเขายังไม่เคยที่จะนอนแนบกายบนเตียงนอน อย่างสุขสม แต่เขาเลือกที่จะใช้ชีวิตที่มีค่าตามคำสั่งของท่านนบี ﷺ ด้วยการศึกษายู่ตลอดถึงแม้ว่าความตาย กำลังคร่าชีวิตของเขาอยู่ ปากของเขาถึงยังไม่คายสิ่งที่เขาบทเรียน มือของเขาก็ไม่เคยที่จะวางปากกา แล้วหันไปหาสิ่งอื่น ตาของเขาไม่เคยที่จะหันเลื้อยมองสิ่งอื่น และด้วยเหตุนี้แหละที่ทำให้ผลงานของเขา ยังอยู่มาจวบจนปัจจุบัน ถึงแม้ว่าวันนี้เขาได้กลับไปสู่ร่มเงาของอัลลอฮ์ ﷻ แล้วก็ตาม แต่ความรู้ของเขายังมี ชีวิตอยู่ไม่เคยตาย ตัวร่าง เขาคืออะมีน และเชคญิบรีล นักปราชญ์มุสลิมในยุคเรานั้นทั้งสองได้เสียชีวิต ในขณะนอน

คุณลักษณะของผู้เรียนรู้และวิธีการการศึกษา

1. บริสุทธิ์ใจเพื่ออัลลอฮ์ ﷻ องค์เดียวและไม่หวังผลประโยชน์แอบแฝงใดๆในโลก ดุนยา ผู้อ่านเคยลอง ตั้งคำถามกับตัวเองว่าทำไมท่านอิหม่ามบุคอรี อิหม่ามมุสลิม และอิหม่ามฟิกต่างๆ เช่น อิหม่ามชาฟีอี รวมถึงนักปราชญ์ร่วมสมัยในยุคปัจจุบันว่า ทำไมพวกเขามีความรู้ที่เก่งกาจขนาดนั้น เราสามารถลองจำหนังสือเป็นว่าเล่น ฮาดีษทั้งหมดจำอย่างขึ้นใจและเก่งกว่าคอมพิวเตอร์ ทั้งที่ทั้งหมดล้วน

ต่างมาจากศูนย์เหมือนเรา คำตอบ คือเพราะว่าเขามีความบริสุทธิ์ใจต่ออัลลอฮ์ ﷻ อย่างจริงๆ เลยเป็นเหตุผลหลักที่พระองค์ทรงให้เขาเป็นนักปราชญ์แห่งประชาชาตินี้ และผู้ใดที่บริสุทธิ์ใจต่ออัลลอฮ์ ﷻ อัลลอฮ์ ﷻ จะให้เขาเป็นบ่าวที่พระองค์รักอย่างแน่นอน เช่นดังที่พระองค์ได้ให้กับบรรดา อุลามาเหล่านี้

(عالم في طريق طلب العلم: ص 30)

2. เรียนต่อเนื่อง อย่างสม่ำเสมอ

3. เริ่มเรียนจากหนังสือเล็กไปหาเล่มใหญ่ ไม่ควรเริ่มจากเล่มใหญ่ไปหาเล่มเล็ก เพราะจะทำให้เกิดการผิดพลาดและสับสนได้ง่าย เชคซุกติียะได้กล่าวว่า การเรียนรู้ในเรื่องราวของศาสนานั้นมีสามระดับคือ การเรียนให้เข้าใจความหมายของตัวบท การทำความเข้าใจในความรู้ที่พระผู้ทรงเจกหลากคำพูดจากหลายคนกล่าว และระดับสุดท้ายคือการตัดสินใจให้น้ำหนักในคำพูดและความรู้ต่างๆ เป็นสิ่งที่ถูกต้องที่สุด (ผู้แปล)

(محاضرة الشيخ محمد بن صالح المنجد: وصية لطالب العلم في طلبه 2)

4. อย่าเปลี่ยนเล่มใหม่หากยังไม่เข้าใจเล่มที่กำลังเรียนอยู่ เพราะจะทำให้สับสนได้และยากต่อการสรุปเมื่อเราเรียนเล่มใหม่หรือบางทีอาจจับต้นชนปลายไปก็ได้ จะถ้าหากเป็นไปได้ควรทบทวนสรุปของแต่ละวิชานั้นหรือที่เรียกว่า ตัวบท(มะตัน)ให้แม่นยำก่อนจะไปอ่านคำอธิบายของวิชานั้นๆ

5. ควรเริ่มท่องกุรอ่านเป็นสิ่งแรก ถ้าอยุ่จะเป็นนักปราชญ์ในวันหน้า เพราะหากลองมองย้อนกลับไปดูอุลามาส่วนใหญ่ก้าวแรกของเขานั้นคือท่อง อัลกุรอ่าน และสมยฺนบี ﷺ ก็เช่นกัน ช่วงแรกเริ่มของอิสลามนั้นท่านนบี ﷺ ห้ามจับปืนก็ว่าได้เนื่องจากอัลกุรอ่านเพราะเกรงว่าจะเกิดความสับสนและขาดความแม่นยำ

6. รองลงมาให้ต่อด้วยการท่องจำ ฟิqh และต่อด้วย วิชานะสูศอร็อฟ และภาษาอาหรับ และเมื่อได้แล้วก็หันไปเรียนวิชาอื่นๆ

7. ควรเรียนให้เก่งและชำนาญไปเฉพาะทาง สาขาค้านใดสาขาหนึ่ง

8. เป็นคนชอบรู้ จดจำ ถม ข้นคิด และพยายามท่องและจดจำให้มาก แต่งอย่าพูดหรือตอบหากไม่มั่นใจ เพราะการตอบโดยไม่รู้นั้น คือสาเหตุที่มากน้อยมาแล้วที่ทำให้ศาสนาต้องพังพินาศมีคนได้ถามท่านอิบนุอับบาสว่า “ทำไมถึงท่านถึงเก่งเหลือเกินท่านมีวิธีอะไร” ท่านได้ตอบว่า “ฉันมีให้ถาม สมองมีให้จดจำ และคิด”

9. วายิบ จ. เป็นต้องศึกษาภาษาใดภาษาหนึ่งเพื่อเป็นภาษาที่สองของตนเป็นบันไดสู่โลกใหม่ และเป็นประโยชน์สำคัญในการเรียกรองคนต่างสัญชาติ ซึ่งท่านนบี ﷺ ได้กำชับแก่เราตั้งแต่สิบห้าศตวรรษมาแล้ว ทั้งนี้เพื่อที่มุสลิมจะได้มีบทบาทต่างๆ ในการสัมพันธ์ไมตรีแก่ประเทศเพื่อนบ้านของเขาได้ดียิ่งขึ้น และเมื่อความสับสนวุ่นวายเกิดขึ้นในระหว่างหมู่ชนด้วยกัน ท่านเชคบินซาบิร ได้กล่าวว่า แท้จริงท่านนบี ﷺ ได้กล่าวกับเขาว่า “โอ้ เชค เจ้าจงศึกษาคัมภีร์ภาษายิวให้ฉันหน่อย เพราะแท้จริง ฉันขอสาบานต่ออัลลอฮ์ว่า ฉันเองไม่ไว้วางใจพวกยิว(ว่าเขาจะทำอะไร)กับคัมภีร์ของฉันบ้าง”เชค ก็ได้เล่าต่อว่า “ดังนั้นฉันก็

ได้เรียนมัน แล้วเมื่อเวลาผ่านไปครึ่งเดือน เมื่อท่านรอซูลต้องการจะส่งสารไปยังพวกเขาฉันก็เป็นคนเขียนให้กับท่าน และฉันก็เป็นคนอ่านให้ท่านฟังเมื่อยามที่พวกเขาได้เขียนสาสน์มาหาท่าน”

(บันทึกโดย ดิรมิซีย์ เชคอัลบาเนียกล่าวว่า เป็นอาดิษจัดอยู่ในระดับดี)

3. บุคลิกทางด้านจิตวิญญาณในการเป็นมุสลิม

สำหรับมุสลิมแล้วจิตวิญญาณในการเป็นมุสลิมนั้นคือสิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะเป็นกลไกขับเคลื่อนตัวของเขาให้เป็นบ่าวผู้ศรัทธาที่พระองค์รัก และเป็นบ่าวผู้ยำเกรงต่อพระองค์ที่เจ้ายิ่ง เขาจะรักหรือขี้เกียจในการทำอิบาดะฮ์หรือไม่ ตลอดจนการใช้ชีวิต การทำดีต่อเพื่อนมนุษย์ การเผยแผร์และผลงานต่างๆ ที่ได้ตอบแทนแก่สังคมมากน้อยแค่ไหน ต่างก็ขึ้นอยู่กับผลลัพธ์ที่ได้มาจากการมีจิตวิญญาณแห่งการอิหม่านของเขานั่นเอง

มุสลิมไม่ว่าจะอยู่ในสถานะใดก็ยังคงเป็นบ่าวผู้ยึดมั่นในศรัทธาของพระองค์ตลอดอยู่เสมอ บวกกับพลังแห่งอิหม่านที่ฝังลึกในก้นบึ้งของหัวใจ ซึ่งคอยเป็นแรงกระตุ้นให้ร่างกายและสมองให้เดินอยู่บนหนทางที่เที่ยงตรง ดังนั้นชีวิตมุสลิมคือชีวิตที่ต่างจากคนอื่นๆ อย่างเห็นได้ชัด เพราะชีวิตมุสลิม คือชีวิตที่จิตวิญญาณกับร่างกายต่างเดินไปด้วยกันซึ่งมีอาจแยกจากกันได้ และแตกต่างจากชีวิตอื่นที่จิตวิญญาณกับร่างกายนั้นเดินแยกกันคนละทาง จะสร้างจิตวิญญาณในการเป็นมุสลิมที่อัลลอฮ์ต้องการได้

สร้างจิตวิญญาณในการเป็นมุสลิมพอที่จะทำได้หลายวิธีแต่สิ่งที่หลัก ๆ นั้น ได้แก่

1. สร้างจิตวิญญาณด้วยการทำอิบาดะฮ์และศึกษาวิชาความรู้

“ท่านรอซูล ﷺ เคยกล่าวไว้บรรดาศอฮาบะฮ์ของท่านว่า ท่านทั้งหลายจงฟื้นฟูอิหม่านของพวกท่าน” มีศอฮาบะฮ์คนหนึ่งได้เอ่ยขึ้นมาว่า “โอ้ท่านรอซูล เราจะฟื้นฟูอิหม่านของเราได้อย่างไรกัน” ท่านก็ได้ตอบว่า “พวกท่านจงกล่าว ลาอิลาฮา อิลลัลลอฮ์ให้มากๆ”

(บันทึกโดยอะหมัด ฮาดีษสายรายงานดี)

ท่านอบูซุฟยานอัลเศรีรีย์ได้กล่าวว่า “ฉันไม่เคยปรับปรุง เยียวยาตัวของฉันสิ่งใดมากไปกว่า เนียตของฉัน(เจตนาธรรม)”

(الطريق الي السعادة : للشيخ قاسم امام مسجد النبوي : ص ๑)

2. การคบเพื่อน

คบเพื่อนที่ดี นั่งร่วมวงคนดีมีอิหม่าน หรือวงความรู้เช่นการกระทำของอับดุลลอฮ์บินรอวาฮะฮ์ ดังฮาดิษที่ว่า ท่านอับดุลลอฮ์ เมื่อท่านได้เจอศอฮาบะฮ์ของท่านรอซูลคนใดท่านก็จะกล่าวเชิญคนนั้นว่า จงให้ท่านมาที่นี่ มาศรัทธากับพระผู้อภิบาลของเราสักชั่วโม่ง แล้วเมื่อท่านบิ ﷺ รู้ท่านก็ยินดีแล้วได้บอกกับศอฮาบะฮ์ท่านอื่นๆ ว่า อัลลอฮ์ได้เมตตาอับนุรอวาฮะฮ์แล้ว แท้จริงเขาเป็นคนรักวงนั่งที่มลาอิกะฮ์ชอบอยู่

(บันทึกโดย อะหมัด อะดิษสายรายงานที่ดี)

3. หมั่นดูอาขอพรต่ออัลลอฮ์ ﷻ ขอความช่วยเหลือต่ออัลลอฮ์ ﷻ

มีรายงานจากท่านฮาบีรบินอัब्ดิลลาฮ์ ว่าท่านรอซูลﷺได้กล่าวว่า
 “เอาไหม ฉันจะแนะนำให้พวกท่านซักอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้พวกท่านรอดพ้นจากศัตรูของพวกท่านและจะ
 ช่วยให้ บัจญ์ยังชีพของพวกท่านให้เพิ่มพูนมากยิ่งขึ้น(นั่นก็คือ) เจ้าต้องดูอาต่ออัลลอฮ์ทั้งในยามกลางวัน
 และกลางคืนของพวกท่าน เพราะแท้จริงดูอา คือ อาวุธของปาวผู้ศรัทธา”

(หนังสือมุสนัดอะบียะฮูดี เล่มที่ 18-1)

ที่มา : สรุปและเรียบเรียงจากหนังสือบุคลิกของมุสลิม (หน้า 33-54)

ใบกิจกรรมที่ 3 อัล-ฮาดิษการเป็นมุสลิมที่ดี

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำกิจกรรม ตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาคุณลักษณะบุคลิกภาพของมุสลิมที่ดี จากใบความรู้ เรื่องบุคลิกภาพการเป็นมุสลิมที่ดี
เข้าใจโดยใช้เวลาประมาณ 10 นาที
2. ร่วมกันอภิปรายและสรุปผลการอภิปรายตามประเด็น ดังนี้โดยใช้เวลาประมาณ 20 นาที
 - 1) บุคลิกภาพของมุสลิมที่ดี
 - 2) หลักฐานด้านอัล-ฮาดิษเกี่ยวกับคุณลักษณะบุคลิกภาพของมุสลิมที่ดี
 - 3) ตัวอย่างคุณลักษณะบุคลิกภาพมุสลิมที่ดี
3. ส่งตัวแทนนำเสนอและอภิปรายหน้าชั้นโดยใช้เวลาประมาณ 5-5 นาที
4. บันทึกผลการศึกษาและอภิปรายลงในแบบบันทึกที่ 1 โดยใช้เวลาประมาณ 10 นาที

แบบบันทึกกิจกรรมที่3 อัล-ฮาดิษการเป็นมุสลิมที่ดี

1. บุคลิกภาพของมุสลิมที่ดี

.....

.....

.....

2. หลักฐานด้านฮาดิษเกี่ยวกับคุณลักษณะบุคลิกภาพของมุสลิมที่ดี

.....

.....

.....

3. ตัวอย่างคุณลักษณะบุคลิกภาพของมุสลิมที่ดี

.....

.....

.....

แนวทางการบันทึกกิจกรรมที่ 3 อัล-ฮาดีษการเป็นมุสลิมที่ดี

1. บุคลิกภาพของมุสลิมที่ดี

บุคลิกภาพที่ดีและสมบูรณ์ได้นั้นต้องประกอบด้วย 3 ด้านด้วยกันคือ

1. บุคลิกภาพทางด้านร่างกาย

- (1) การดูแลเอาใจใส่สุขภาพร่างกายและเครื่องอุปโภค บริโภค
- (2) เล่นกีฬาออกกำลังกาย
- (3) หมั่นดูแลเรือนร่างและเสื้อผ้าอาภรณ์ ให้สะอาดดูดีอยู่เสมอ
- (4) มีลักษณะที่ดี

2. บุคลิกภาพทางด้านสติปัญญาและการพัฒนาความคิด

การพัฒนาสมองนั้นมีหลายวิธีแต่ที่ดีที่สุดนั้นคือการศึกษาเชิงปัญญาตลอดเวลา เพราะการศึกษานั้นคือกุญแจที่จะไขสิ่งต่างๆ ในโลกใบนี้และโดยเฉพาะโลกหน้า และเหมือนกับว่าสำหรับการที่เราจะเป็นบ่าวที่สมบูรณ์แบบได้นั้นคงหนีเรื่องการศึกษาไม่ได้อย่างแน่นอน ด้วยเหตุนี้เองเนียยะฮุมัดแรกที่มีค่าที่สุดแห่งการมีชีวิตในโลกใบนี้หลังจากการกำเนิดมนุษย์และเป็นวิธีแรกแห่งประชาชาตินี้คือ “จงอ่าน” การศึกษาเรียนรู้ นั่นเอง ดังนั้น ใครก็ตามที่อยากเข้าสวรรค์และเป็นบ่าวที่พระองค์อัลลอฮ์รักเขาจงเรียนรู้เถิด และใครที่อยากได้ความสุข และมีเกียรติยศในโลกใบนี้ ก็จงอย่าที่ การศึกษา

3. บุคลิกภาพทางด้านจิตวิญญาณในการเป็นมุสลิม

- (1) สร้างจิตวิญญาณด้วยการทำอิบาดะฮ์และการศึกษาวิชาความรู้
- (2) การคบเพื่อน คบเพื่อนที่ดี นั่งร่วมวงคนดีมีอิหม่าน หรือวงความรู้
- (3) หมั่นดุอาขอพรต่ออัลลอฮ์ ขอความช่วยเหลือต่ออัลลอฮ์

2. หลักฐานด้านอัล-ฮาดีษเกี่ยวกับบุคลิกของมุสลิมที่ดี

2.1 "โอ้เอ็งที่เราต้องดูแลในร่างเราคือ การขลิบปลายอวัยวะเพศ การโกนขนในร่มผ้า การถอนขนรักแร้ การตัดเล็บ จัดหนวดและเครา"

(บันทึกโดยบุคอรียะและมุสลิม)

2.2 ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า "การศึกษาวิชาความรู้นั้นเป็นหน้าที่ที่มุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติ"

(บันทึกโดยบุคอรียะและ

มุสลิม)

2.3 มีรายงานจากท่านยาบิรบินอับดิลลาฮ์ ว่า ท่านรอซูลﷺ ได้กล่าวว่า “เอาไหม ฉันจะแนะนำให้พวกท่านซักอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้พวกท่านรอดพ้นจากศัตรูของพวกท่านและจะช่วยให้ปัจจัยยังชีพของพวกท่านให้เพิ่มพูนมากยิ่งขึ้น(นั่นก็คือ) เจ้าต้องดูแลต่ออัลลอฮ์ทั้งในยามกลางวันและกลางคืนของพวกท่าน เพราะแท้จริงคูอา คือ อาวุธของปาวผู้ศรัทธา”

(หนังสือมุสนัดอะบีเยฮูดา เลขที่ 1512)

2.4 “เจ้าอย่าทำอย่างนี้ แต่จงถือศีล แล้วเมื่อได้เวลาก็ละศีลอด จงนอนและหากต้องละหมาดก็ลุกขึ้น เพราะแท้จริงร่างกายของเจ้า เจ้าจะต้องให้สิทธิกับมันและตาของเจ้า เจ้าต้องให้สิทธิกับมัน และแม้แต่ภรรยาของเจ้า เจ้าก็ต้องแบ่งปันสิทธิที่นางควรจะได้รับเช่นกัน”

(บันทึกโดยบุคอรีและมุสลิม)

2.5 ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า “สิทธิที่มุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติ นั่นคือ ในรอบวันใดที่เขาคิดว่าเขาต้องมีวันหนึ่งที่เขาต้องอาบน้ำชำระร่างกายทั้งตัวของเขา”

(บันทึกโดยบุคอรี)

2.6 ห้ามคนที่มึนเมาปากเหม็นเข้าใกล้มัสยิดเพราะเกรงว่าจะทำละหมาดของผู้คนที่ละหมาดท่านนบี ﷺ ได้เคยกล่าวแก่ผู้ที่กินของเหม็นว่า “ผู้ที่กินหัวหอมหัวเทียมและของเหม็นจงอย่าได้เข้าใกล้มัสยิดของเราเด็ดขาด เพราะแม้แต่มะลาอิกะฮ์เองยังต้องโดนผลร้ายของกลิ่นเหล่านั้นอาดัมที่พวกเขาถือขึ้น”

(บันทึกโดยมุสลิม)

3. ตัวอย่างคุณลักษณะบุคลิกภาพของมุสลิมี

3.1 มุสลิมที่ดีนั้น คือ ผู้ที่ทำตนเองให้ดีกว่าคนอื่นจะเป็นแบบให้แก่ผู้อื่นหรือสอนผู้อื่น เขาต้องคอยสำรวจตัวเองในแง่ต่างๆของตนอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพ สรีระร่างกาย หรืออารมณ์ เครื่องนุ่งห่ม ความสะอาด ความเรียบร้อยต่างๆของเขา และเขาจะไม่ปล่อยให้ตัวเองดูบกพร่องในแง่ใดแง่หนึ่งไป หากแต่เขาจะพยายามทำมันให้สมบูรณ์ที่สุดในทุกแง่มุมของชีวิต ทั้งนี้เพื่อว่าอัลลอฮ์จะทรงพอพระทัยในตัวเขา กับสิ่งที่เขาได้ทำไป

3.2 รับประทานในสิ่งที่ฮาลาล ไม่ควรรับประทานในสิ่งที่ฮารอมหรือต้องห้าม อาหารที่คลุมเครือ เริ่มต้นในการรับประทานด้วยการกล่าวคุอาอูบด้วยคุอาอู รับประทานให้พอดีท้อง ไม่อ้วนจนเกินไปและไม่หิวจนเกินไป ควรขอบคุณอัลลอฮ์ทุกครั้งในนิยามัตที่ได้รับ ตลอดถึงมารยาทในการกิน

3.3 เลิกการใช้ชีวิตที่มีค่าตามคำสั่งของท่านนบี ﷺ ด้วยการศึกษายู่ตลอดถึงแม้ว่าความตายกำลังคร่าชีวิต

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง บุคลิกภาพการเป็นมุสลิมที่ดี

1. ข

2. ง

3. ง

4. ค

5. ข

6. ก

7. ค

8. ข

9. ง

10. ก

ชุดการเรียนรู้สำหรับนักเรียน
ชุดการเรียนรู้ ที่ 3 เรื่อง บุคลิกภาพการเป็นมุสลิมที่ดี

1. คำชี้แจงสำหรับนักเรียน

- 1.1 รับชุดการเรียนรู้จากครูแล้วอ่านคำชี้แจงให้เข้าใจ
- 1.2 ทำแบบทดสอบก่อนเรียน
- 1.3 ปฏิบัติตามใบกิจกรรม
- 1.4 ทำแบบทดสอบหลังเรียน
- 1.5 หลังจากทำกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้วให้ไปรับแบบเฉลยคำตอบ และแนวทางการบันทึกกิจกรรมจากครู ส่งให้ครูตรวจ และบอกคะแนนที่ได้จากการทำกิจกรรม และทำแบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน ไปส่งอาจารย์กลุ่มบันทึกผลในการประเมินด้านความรู้จากการทำกิจกรรมตามชุดการเรียนรู้
- 1.6 หลังจากทำกิจกรรมการจัดการเรียนรู้การสนทนาแล้ว ให้นักเรียนจัดเก็บอุปกรณ์ชุดการเรียนรู้ให้เรียบร้อย
- 1.7 ในการจัดทำชุดการเรียนรู้ทุกชุด ขอให้นักเรียนทำด้วยความตั้งใจ ให้ความร่วมมือและมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองโดยไม่ดูเฉลยก่อนลงมือทำใบกิจกรรมและแบบทดสอบ
- 1.8 หากนักเรียนทำไม่ทันหรือทำไปเรียบร้อยแล้ว นักเรียนมาขอรับชุดการเรียนรู้ไปศึกษาเพิ่มเติมนอกเวลาได้

2. วัตถุประสงค์การเรียนรู้

- 2.1 อธิบายบุคลิกภาพของมุสลิมที่ดีได้
- 2.2 อธิบายรากฐานด้านฮาดิษถึงคุณลักษณะบุคลิกภาพของมุสลิมที่ดีได้อย่างชัดเจน
- 2.3 บอกตัวอย่างคุณลักษณะบุคลิกภาพมุสลิมที่ดีด้านต่างๆได้

3. สารการเรียนรู้

- 3.1 บุคลิกภาพของมุสลิมที่ดี

- 3.2 หลักฐานด้านฮาดิษถึงคุณลักษณะบุคลิกภาพของมุสลิมที่ดี
- 3.3 ตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการเป็นมุสลิมที่มีบุคลิกภาพที่ดี

4. สื่อและแหล่งเรียนรู้

- 4.1 Slide Power Point เรื่องบุคลิกภาพการเป็นมุสลิมที่ดี
- 4.2 ชุดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องบุคลิกภาพการเป็นมุสลิมที่ดี

ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง อัล-ฮาดีษการเป็นมุสลิมที่ดี

มุสลิมที่ดีต้องมีบุคลิกภาพที่ดี

บุคลิกภาพที่ดี คือหนึ่งจากตัววัดที่ชี้ถึงความเป็นมุสลิมที่สมบูรณ์แบบ นอกเหนือจากนี้ เรื่องสละสลอนให้เราเป็นบ่าวผู้จงรักภักดี เคารพบูชาต่อพระองค์อัลลอฮ์แล้ว อิสลามได้สอนให้เราเป็นบ่าวผู้ซื่อสัตย์ต่อตัวเองหรือกล่าวอีกแง่หนึ่งคือ สอนให้เราสร้างสุขทางใจด้วยการรักดีต่ออัลลอฮ์ พระเจ้าองค์เดียวเท่านั้น ในการสร้างสุขแก่ตัวเองด้วยการพัฒนาศักยภาพในการเป็นบ่าวที่ดีขึ้น ปรับปรุงบุคลิกให้ดีขึ้น ทั้งนี้ ก็เพื่อผลประโยชน์ที่ดีแก่ตัวของเขา อีกทั้งยังเป็นการสร้างสังคม เวลดีอย่างที่ดีด้วย อันเนื่องมาจากการเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่กันและกัน เช่นดังที่วีรบุรุษของเราได้รับชมและเอาใจใส่แล้วในยุคนั้นปีก่อน ทั้งที่ท่านได้ถูกส่งมาท่ามกลางสังคมอันเลวร้ายและป่าเถื่อน ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ รัสไว้ว่า “และโดยแน่นอนในตัวของท่านร่อซูลล่อฮ์นั้นเป็นแบบอย่างที่ดีงามแก่ผู้ที่หวัง (จะพบ) อัลลอฮ์ ในวันปรโลกและรำลึกถึงอัลลอฮ์อย่างมาก”

(الأحزاب 21)

มุสลิมที่ดีนั้น คือ ผู้ที่ทบทวนตัวเองไว้ก่อนที่จะเป็นแบบ ให้แก่ผู้อื่นหรือสอนผู้อื่น เขาต้องคอยสำรวจตัวเองในแง่ต่างๆของตนอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพ สรีระร่างกาย หรืออารมณ์ เครื่องนุ่งห่ม ความสะอาด ความเรียบร้อยต่างๆของเขา และเขาจะไม่ปล่อยให้ตัวเองถูกพร่องในแง่ใดแง่หนึ่งไป หากแต่เขาจะพยายามทำมันให้สมบูรณ์ที่สุดในทุก ๆ แง่ของชีวิต ทั้งนี้เพื่อว่าอัลลอฮ์จะทรงพอพระทัยในตัวเขากับสิ่งที่เขาได้ทำไป

ครั้งหนึ่งท่านนบี ﷺ ได้กล่าวถึงบรรดาศอฮาบะฮ์ของท่านถึงเรื่องดังกล่าว และชี้แนะให้พวกเขาเหล่านั้นใส่ใจในทุก ๆ ด้านของชีวิต ท่าน ﷺ ต้องการให้บรรดาศอฮาบะฮ์เป็นผู้สุดโต่งกับการทำอิบาดะฮ์อย่างเด็ดขาด

عن عبد الله بن عمرو بن العاص رضي الله عنه : أن النبي [ص] علم حالته في العبادة فقال : ألم أخبر أنك تصوم النهار وتقوم الليل ؟ قال : وإن لزواجك عليك حقا

มีรายงานจากอับดุลลอฮ์บินอัมรฺอฺบินุลาอาศ ว่า แท้จริงท่านนบี ﷺ รู้ถึงความสุดโต่งเคร่งครัดในการทำอิบาดะฮ์ของพวกท่าน ดังนั้นท่านนบี ﷺ จึงได้กล่าวกับเขาว่า “ฉันยังไม่เคยบอกกับเจ้าดอกหรือว่าให้เจ้าถือศีลอดในยามกลางคืน แล้วให้ละหมาดตะอัจญฺตุตในยามกลางวัน เขาตอบว่า “ครับ ท่านร่อซูล” แล้วท่านนบี ﷺ ได้กล่าวกับเขาว่า “เจ้าอย่าทำอย่างนี้ แต่จงถือศีลอด แล้วเมื่อได้เวลาก็ละศีลอด จงนอนและหากต้องการละหมาดก็

ตื่น เพราะแท้จริงร่างกายของเจ้า เจ้าจะต้องให้สิทธิกับมันและตาของเจ้า เจ้าต้องให้สิทธิกับมัน และแม้แต่ภรรยาของเจ้า เจ้าก็ต้องแบ่งปันสิทธิที่นางควรจะได้รับเช่นกัน”

(บันทึกโดยบุคอรี มุสลิม)

วิธีการสร้างบุคลิกภาพที่ดี

บุคลิกจะดีและสมบูรณ์ได้นั้นต้องประกอบด้วย 3 ด้านด้วยกันคือ

1. บุคลิกภาพทางด้านร่างกาย

1.1 การดูแลเอาใจใส่สุขภาพร่างกายและเครื่องอุปโภคบริโภค ดังนั้น ควรรับประทานในสิ่งที่สะอาด ไม่ควรรับประทานในสิ่งที่สกปรกหรือต้องห้ามจากอาหารที่ถูกระงับหรือ เริ่มขึ้นในการรับประทานด้วยการกล่าวคุอาอับด้วยคุอาอู รับประทานให้พอดีท้อง ไม่อึดอัดเกินไปและไม่หิวจนเกินไป ควรขอบคุณอัลลอฮ์ ﷻ ทุกครั้งในเนียะฮ์มัดที่ได้รับ ตลอดถึงมารยาทในการกินด้วย อีกทั้งเรื่องของอาหารการกินนั้นถือเป็นเหตุสำคัญที่อัลลอฮ์จะตอบรับคุอาอู หรือสาเหตุต่างๆที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จและความสิริมงคลในการดำเนินชีวิต และพึงรู้เถิดว่าเหตุผลหนึ่งที่ว่า ทำไมในสังคมปัจจุบันถึงมีเด็กที่ขาดสติปัญญาและมารดาของเขา นั้นหมายความว่าไม่มีความบารอกะฮ์ในชีวิตเพราะ สาเหตุมาจากการรับประทานอาหารที่ไม่สะอาด อีกทั้งได้มาในหนทางที่ไม่สะอาดนั่นเองอัลลอฮ์ ﷻ ตรัสไว้ว่า “โอ้ มนุษย์” อัย พวกเจ้าจงรับประทานในสิ่งที่สะอาดสิ่งที่ดีที่มีอยู่ในพื้นแผ่นดิน และจงอย่าได้ปฏิบัติตามแนวทางของชัยฏอน แท้จริงแล้ว มันเป็นศัตรูที่ซัดเซ็งสำหรับพวกเจ้า”

(อัลบาคอเราะฮ์ 168)

1.2 เล่นกีฬาออกกำลังกาย ท่านนบี ﷺ ท่านเป็นคนที่ชอบเล่นมวยปล้ำ และการวิ่ง หากว่าเรามีสุขภาพที่แข็งแรง การที่เราจะก้าวไกลสู่อบรมสมบูรณ์กว่าคนที่มึนร่างกายอ่อนแอเสมอ ไม่ว่าในเรื่องของการทำอิบาดะฮ์ หรือเรื่องทั่วไป แล้วยังช่วยให้เรามีอายุที่ยืนยาว ทำให้ชีวิตแจ่มใสเบิกบาน และช่วยขจัดความขี้เกียจออกไป ดังนั้น บ่าวผู้ศรัทธาเองก็สมควรมองข้ามเรื่องนี้เช่นกัน

ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า บ่าวผู้มีร่างกายที่แข็งแรงนั้นเป็นที่รักใคร่ ณ ที่อัลลอฮ์มากกว่าบ่าวผู้อ่อนแอ”

3. หมั่นดูแลเรือนร่างและเสื้อผ้าอาภรณ์ ให้สะอาดดูดีอยู่เสมอ อิสลามไม่เคยสอนให้บ่าวผู้ศรัทธาเป็นบ่าวผู้สกปรก หากแต่อิสลามได้ส่งเสริมให้มุสลิมดูแลในทุกด้านและทุกส่วนของเรือนร่างเริ่มตั้งแต่ศีรษะจรด เท้าปลายเท้าที่ต้องหมั่นดูแลให้สะอาดอยู่เสมอ ไร้กลิ่นกายไม่ส่งกลิ่นเหม็นรบกวนผู้อื่น ใส่เสื้อผ้าอาภรณ์ที่สะอาดทั้งยามที่อยู่คนเดียวหรือในชนกลุ่มใหญ่ และโดยเฉพาะตอนที่เข้าเฝ้าพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ หรือเข้าพบผู้ใดที่อิสลามได้ให้ความสำคัญกับความสะอาด รองลงมาจากเรื่องของการเตาฮ์ดักว่าได้ช่วยกับหาฐานต่างๆดังต่อไปนี้

1. ชูเราะฮ์ที่สองที่ถูกประทานลงมาใช้ให้ทำความสะอาดเสื้อผ้าอาหาร และอัลลอฮ์ ﷻ ใช้ให้ศาสนทูตของอัลลอฮ์ต้องดูดีและสะอาด **“และจงทำความสะอาดอาหารของเจ้า”**

(อัลมุดคัสซิ : 4)

2. ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า **“ สิทธิที่มุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติ นั่นคือ ใน जबสัป กะ นั้นเขาต้องมีวันหนึ่งที่เขาต้องอาบน้ำชำระร่างกายทั้งตัวของเขา ”**

(บันทึกโดยบุคอรีย)

3.ห้ามคนที่มิกลิ้นปากเหม็นเข้าไปใกล้มัสยิด เพราะเกรงว่าจะทำลายสมรรถิผู้อื่นที่ละหมาด

ท่านนบี ﷺ ได้เคยกล่าวแก่ผู้ที่กินของเหม็นว่า **“ผู้ใดที่กินห้วยปลาหัวเทียมและของเหม็น จงอย่าได้เข้าไปใกล้มัสยิดของเราเด็ดขาด เพราะแม้แต่มะลาอิกะฮ์เองยังต้องไปชำระล้างของลูกหลานอาดัมที่พวกเขาทำกัน”**

(บันทึกโดยมุสลิม)

1.4 มีลักษณะที่ดี ลักษณะดีตรงนี้คือการมีลักษณะที่ดีในทุกๆด้าน ทั้งในเรื่องของการแต่งกายดี เรียบร้อย ใส่เครื่องหอม ที่ใครเห็นแล้วสบายตาสบายใจ ไม่ดูเวอร์และก็ไม่สกปรก อีกทั้งการพูด การจาการวางตัว รวมถึงการเข้าสังคมดี ไม่ดูยอโอ้อวดหรือข่มผู้อื่น เป็นต้น การมีลักษณะที่ดีนั้นถือได้ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมากในโลกปัจจุบันและโดยเฉพาะผู้รู้ ผู้เบรรมรดกของบรรดานบี ﷺทั้งหลายต่อการดูแลสุขภาพของเขที่ต้องเหลียวมอง เพราะการมีลักษณะที่ดีนั้นคือกุญแจดอกสำคัญในการไขความประทับใจของบุคคลที่เขาเชิญชวนได้ดี และเป็นช่องทางหนึ่งที่เราจะรับฟังเรา คล้อยตามสิ่งที่เราบอกเราพูด อยากที่จะปฏิบัติตามในสิ่งที่เราใช้เราห้าม

ดังที่ท่านนบี ﷺ ว่า ซึ่งสอฮาบะฮ์ส่วนใหญ่เข้ารับอิสลามเพราะเห็นถึงลักษณะนิสัยของท่านนบี ﷺและประกาใจมารวมที่ดิงามของท่าน ทั้งที่ท่านนบีเองยังไม่ได้บอกให้พวกเขาารู้ถึงอิสลามมาก่อน ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวว่า **“โอ้ลูกหลานอาดัมเอ๋ยผู้เจ้าจงประดับตกแต่งอาภรณ์ของพวกเจ้าในทุกมัสยิดที่เจ้าไป และจงรับประทานดื่มกินไปแต่อย่าได้ฟุ่มเฟือย แท้จริงพระองค์มีทรงรักผู้ที่ฟุ่มเฟือยทั้งหลาย”**

(อัลอะหฺรอฟ 31)

ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า **“แท้จริงพระองค์อัลลอฮ์รักที่จะเห็นร่องรอยของเนียฮะมัดที่พระองค์ได้ทรงประทานให้แก่บ่าวของพระองค์”**

(บันทึกโดยติรมิซีย์ และฮาติม เชคอัลบาเนียได้กล่าวว่า เป็นฮาดิษจัดอยู่ในระดับดี)

และแม้แต่ท่านอิบนุอับบาสเองท่านยังเคยใส่เสื้อราคาถึงหนึ่งพันดินฮัม (1321/الحلية) อีกทั้งท่านนบี ﷺ ยังกล่าวเตือนแก่พวกเราอีกว่า "ห้าอย่างที่เราต้องหมั่นดูแลในร่างกายเรา คือ การขลิบปลายอวัยวะเพศ การโกนขนในร่มผ้า การถอนขนรักแร้ การตัดเล็บ ตัดหนวดและเครา"

(บันทึกโดยบุคอรีและมุสลิม)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าอิสลามส่งเสริมให้ทุกคนหมั่นอยู่บนความสวยงาม สุภาพดี ในส่วนต่างๆตามร่างกายที่มันควรเป็น และตั้งอยู่บนความสมดุลในทุกอย่างแม้เรื่องราวที่เราคิดว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย เพราะบางครั้งการละเลยสิ่งเล็กๆอาจกลายเป็นสาเหตุใหญ่ ที่ทำให้สิ่งดีๆรอบรับในตัวเขากลับไปได้

2. บุคลิกภาพทางด้านสติปัญญาและการพัฒนาความคิด

การพัฒนาสมองนั้นมีหลายวิธีแต่ที่ดีที่สุดนั้นก็คือการศึกษาคือเรียนรู้ตลอดเวลา เพราะการศึกษานั้นคือกุญแจที่จะไขสิ่งต่างๆในโลกใบนี้และโดยเฉพาะโลกนี้ที่เราจะดูเหมือนว่าสำหรับการที่เราจะเป็นบ่าวที่สมบูรณ์แบบได้นั้นคงหนีเรื่องการศึกษาไม่ได้อย่างแน่นอน บ๊วย... นี่เองเนียอะฮุมัดแรกที่มีค่าที่สุดแห่งการมีชีวิตในโลกใบนี้หลังจากการกำเนิดมนุษย์และเจ้านะบีแรกของประชาชาตินี้คือ “จงอ่าน” การศึกษาเรียนรู้นั่นเอง ดังนั้น ใครก็ตามที่อยากเข้าสวรรค์และเป็นบ่าวที่พระองค์อัลลอฮ์รักเขาจงเรียนรู้เถิด และใครที่อยากได้ความสุข และมีเกียรติยศในโลกใบนี้ก็จงอย่าทิ้ง... ศึกษา

การศึกษาไม่ได้เป็นแค่จุดเริ่มต้น ของทุกอย่างที่เราอยากได้ หากแต่มันเป็นภาระหน้าที่ที่จำเป็นและเกียรติยศที่เราต้องสรรหาอีกด้วย และนั่นเป็นสิ่งที่มุสลิมจะต้องเรียนรู้เรื่อยไปจนกระทั่งเท้าซ้ายของเขาจะก้าวเข้าสู่สวนสวรรค์ ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า “การศึกษาวิชาความรู้เป็นหน้าที่ที่มุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติ”

(บันทึกโดยบุคอรีและมุสลิม)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า “พระองค์อัลลอฮ์ทรงยกเกียรติบรรดาผู้ที่ศรัทธาในหมู่พวกท่าน และบรรดาผู้รู้เป็นชั้นๆ (ตามระดับอิหม่านและความรู้ของเขา) และอัลลอฮ์นั้นทรงรู้ดียิ่งในสิ่งที่พวกท่านปฏิบัติ”

(อัลมูยาอะละหุ 11)

บรรพชนของเราชาวสลัฟ ฟุซอละฮ์พวกเขาไม่เคยที่จะนอนแนบกายบนเตียงนอนอย่างสุขสบาย แต่เขาเลือกที่จะใช้ช่วงที่มีค่าตามคำสั่งของท่านนบี ﷺ ด้วยการศึกษายู่ตลอดถึงแม้ว่าความตายกำลังคร่าชีวิตของเขา... ปากของเขาก็กังไม่เคยมืดที่จะทบทวนบทเรียน มือของเขาก็กังไม่เคยมืดที่จะวางปากกาแล้วหันไปปากกิ้งอื่น ตาของเขาก็กังไม่เคยมืดที่จะหันเหลือบมองสิ่งอื่น และด้วยเหตุนี้แหละที่ทำให้ผลงานของเขายังอยู่มาจนถึงปัจจุบัน ถึงแม้ว่าวันนี้เขาได้กลับไปสู่ร่มเงาของอัลลอฮ์ ﷻ แล้วก็ตาม แต่ความรู้ของเขายังมีชีวิตอยู่ไม่เคยตาย ตัวอย่าง เชคอุศัยมีน และเชคญิบรีล นักปราชญ์มุสลิมในยุคเราท่านทั้งสองได้เสียชีวิตไปขณะสละ

คุณลักษณะของผู้เรียนรู้และวิธีการการศึกษา

1. บริสุทธิ์ใจเพื่ออัลลอฮ์ ﷻ องค์เดียวและไม่หวังผลประโยชน์แอบแฝงใดๆในโลก
 คุณยา ผู้อ่านเคยลองตั้งคำถามกับตัวบั้งใหม่่ว่าทำไมท่านอิหม่ามบุคอรี อิหม่ามมุสลิม และอิหม่ามฟิฏ์เณอ์
 เช่น อิหม่ามชาฟีอี๊ รวมถึงนักปราชญ์ร่วมสมัยในยุคปัจจุบันว่า ทำไมพวกเขาที่มีความรู้ที่เก่งกาจขนาดนั้น
 เขาสามารถท่องจำหนังสือเป็นว่าเล่น ฮาดิษทั้งหมดจำอย่างขึ้นใจและเก่งกว่าคอมพิวเตอร์ ทั้งที่ทั้งๆ ที่ล้วน
 ต่างมาจากศูนย์เหมือนเรา คำตอบ คือเพราะว่าเขามีความบริสุทธิ์ใจต่ออัลลอฮ์ ﷻ อย่างจริงๆ เป็นเหตุ
 หลักที่พระองค์ทรงให้เขาเป็นนักปราชญ์แห่งประชาชาตินี้ และผู้ใดที่บริสุทธิ์ใจต่ออัลลอฮ์ ﷻ อัลลอฮ์ ﷻ
 จะให้เขาเป็นบ่าวที่พระองค์รักอย่างแน่นอน เช่นดังที่พระองค์ได้ให้กับบรรดา อุลามาอ์เหล่านี้

(معالم في طلب العلم: ص 30)

2. เรียนต่อเนื่อง อย่างสม่ำเสมอ

3. เริ่มเรียนจากหนังสือเล็กไปหาเล่มใหญ่ ไม่ควรเริ่มจากเล่มใหญ่ไปหาเล่มเล็ก เพราะ
 จะทำให้เกิดการผิดพลาดและสับสนได้ง่าย เซกซังกีตียัได้กล่าวว่า การเรียนรู้ในเรื่องราวของศาสนานั้นมี
 สามระดับคือ การเรียนให้เข้าใจความหมายของตัวบท การทำความเข้าใจในความรู้ที่ขัดแย้งกัน จากหลากหลาย
 คำพูดจากหลายคนกล่าว และระดับสุดท้ายคือการตัดสินใจ ให้น้ำหนักในคำพูดและความรู้นั้นๆว่าเป็นสิ่งที่
 ถูกต้องที่สุด (ผู้แปล)

(محاضرة الشيخ محمد مختار الشنطي: وعبة لطالب العلم في طلبه 2)

4. อย่าเปลี่ยนเล่มใหม่หายังไม่เข้าใจเล่มที่กำลังเรียนอยู่ เพราะจะทำให้สับสนได้และ
 ยากต่อการสรุปเมื่อเราเรียนเล่มใหม่หรือบางทีอาจจับเข้แบบปลายไม่ได้ และถ้าหากเป็นไปได้ควรท่อง
 บทสรุปของแต่ละวิชานั้นหรือที่เรียกว่า ตัวบท (มติ้น) เ้เรียนยาก่อนหันไปอ่านคำอธิบายของวิชานั้นๆ

5. ควรเริ่มท่องกุรอานเป็นสิ่งแรก ถ้าอยากจะเป็นนักปราชญ์ในวันหน้า เพราะหากลอง
 มองย้อนกลับไปดูอุลามาส่วนใหญ่ก้าวแรกของเข นั้นคือการท่องจำอัลกุรอาน และสมัยนบี ﷺ ก็เช่นกัน
 ช่วงแรกเริ่มของอิสลามนั้นท่านนบี ﷺ ที่เข้มาจับที่สิ่งใดนอกเหนือจากอัลกุรอานเพราะเกรงว่าจะเกิด
 ความสับสนและขาดความแม่นยำ

6. รองลงมาให้ด้วยการทำงานฮาดิษ และต่อด้วย วิชานะฮูศอรั๊ฟ และภาษาอาหรับ
 และเมื่อได้แล้ว ให้หันไปเรียนวิชาอื่น

7. ควรเรียนให้เก่งและชำนาญไปเฉพาะทาง สาขาค้านใดสาขาหนึ่ง

8. เป็นคนชอบใฝ่รู้ ขยันถาม ขยันคิด และพยายามท่องและจดจำให้มาก แต่งงอย่าพูด
 หรือตอบหากไม่มั่นใจ เพราะการตอบโดยไม่รู้นั้น คือสาเหตุที่มากน้อยมาแล้วที่ทำให้ศาสนาต้องพังพินาศ
 มีคนได้ถามท่านอบบาสะว่า “ทำยังไงท่านถึงเก่งเหลือเกินท่านมีวิธีอะไร” ท่านได้ตอบว่า “ฉันมีให้ถาม
 สมอมีให้จด และคิด”

9. วาฮิบ จำเป็นต้องศึกษาภาษาใดภาษาหนึ่งเพื่อเป็นภาษาที่สองของตนเป็นบันไดสู่โลกใหม่ และเป็นประตูที่สำคัญในการเรียกร้องคนต่างสัญชาติ ซึ่งท่านนบี ﷺ ได้กำชับแก่เราตั้งแต่สิบห้าศตวรรษมาแล้ว ทั้งนี้เพื่อที่มุสลิมจะได้มีบทบาทต่างๆ ในการสัมพันธ์ไมตรีแก่ประเทศเพื่อนบ้านของเขา "คิดยิ่งขึ้น และเพื่อความสะดวกที่จะเกิดขึ้นในระหว่างชุมชนด้วยกัน ท่านเชคบินชาบิร ได้กล่าวว่า แท้จริงท่านนบี ﷺ ได้กล่าวกับเขาว่า "โอ้ เชค เจ้าจงศึกษาคัมภีร์ภาษายิวให้ฉันทน้อย เพราะแท้จริง จักรเยว่ภาษาบรต้ออัลลอฮ์ ว่า ฉันทเองไม่ไว้วางใจพวกยิว(ว่าเขาจะทำอะไร)กับคัมภีร์ของฉันทบ้าง"

เชค ก็ได้เล่าต่อว่า "ดังนั้นฉันทก็ได้เรียนมัน แล้วเมื่อเวลาผ่านไปครึ่งเดือน เมื่อท่านรอซูลต้องไปจะส่ง การไปยังพวกเขาฉันทก็เป็นคนเขียนให้กับท่าน และฉันทก็เป็นคนอ่านให้ท่านฟังเมื่อยามที่พาเขาไปเขียนสาสน์มาหาท่าน"

(บันทึกโดย ตริมีซีย์ เชคอัลบานียะยกเล่าว่าแม่ ฮาดิษจัดอยู่ในระดับดี)

3. บุคลิกทางด้านจิตวิญญาณในการเป็นมุสลิม

สำหรับมุสลิมแล้วจิตวิญญาณในการเป็นมุสลิมนี้คือสิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะเป็นกลไกขับเคลื่อนตัวของเขาให้เป็นบ่าวผู้ศรัทธาที่พระองค์รัก และเป็นบ่าวผู้ซื่อตรงต่อพระองค์ที่ได้ เขาจะรักหรือจี้เกียจในการทำอิบาเดฮ์หรือไม่ ตลอดจนการใช้ชีวิต การกำหนดเพื่อนมนุษย์ การเผยแพร่และผลงานต่างๆ ที่ได้ตอบแทนแก่สังคมมากน้อยแค่ไหน ต่างก็ขึ้นอยู่กับผลลัพธ์ที่ได้มาจากการมีวิญญาณแห่งการอิหม่านของเขานั่นเอง

มุสลิมไม่ว่าจะอยู่ในสถานะใดก็จงจำไว้ว่าผู้ยึดมั่นในศาสนาของพระองค์อัลลอฮ์อยู่เสมอ บวกกับพลังแห่งอิหม่านที่ฝังลึกในสันดานของหัวใจ ซึ่งคอยเป็นแรงกระตุ้นให้ร่างกายและสมองให้เดินอยู่บนหนทางที่เที่ยงตรง ดังนั้นชีวิตมุสลิมคือชีวิตที่ต่างจากคนอื่น ๆ และหุ่นยนต์ เพราะชีวิตมุสลิม คือชีวิตที่จิตวิญญาณกับร่างกายต่างเดินไปด้วยกันซึ่งมีเอกลักษณ์จากกันได้ และแตกต่างจากชีวิตอื่นที่จิตวิญญาณกับร่างกายนั้นเดินแยกกันคนละทาง จะสร้างจิตวิญญาณในการเป็นมุสลิมที่อัลลอฮ์ต้องการได้

สร้างสร้างจิตวิญญาณในการเป็นมุสลิมพอที่จะทำได้หลายวิธีแต่สิ่งที่หลัก ๆ นั้น ได้แก่

1. สร้างจิตวิญญาณเพื่อการทำอิบาเดฮ์และการศึกษาวิชาความรู้

"ท่านรอซูล ﷺ เคยกล่าวแก่บรรดาศอฮาบะฮ์ของท่านว่า ท่านทั้งหลายจงฟื้นฟูอิหม่านของพวกท่าน" ศอฮาบะฮ์คนหนึ่งได้เอ่ยถามขึ้นมาว่า "โอ้ท่านรอซูล เราจะฟื้นฟูอิหม่านของเราได้อย่างไรกัน" ท่านได้ตอบว่า "พวกท่านจงกล่าวคำว่า ลาอิลาฮา อิลลัลลอฮ์ให้มากๆ"

(บันทึกโดยอะหมัด ฮาดิษสายรายงานดี)

ท่านอบูซุฟยานอัศเชรีฟได้กล่าวว่า "ฉันทไม่เคยปรับปรุง เที่ยวยาตัวของฉันทสิ่งใดมากไปกว่า เนียตของฉันท(เจตนารมณ์)"

(الطريق الي السعادة : للشيخ قاسم امام مسجد النبوي : ص 5)

2. การคบเพื่อน

คบเพื่อนที่ดี นั่งร่วมวงคนดีมีอิหม่าน หรือวงความรู้เช่นการกระทำของอับดุลลอฮ์ บินรอวาสะฮ์ ดังฮาดิษที่ว่า ท่านอับดุลลอฮ์ เมื่อท่านได้เจอศอฮาบะฮ์ของท่านรอซูลคนใดท่านก็จะกล่าวเชิญคนนั้นว่า ขอให้ท่านมาที่นี่ มาศรัทธากับพระผู้อภิบาลของเราสักชั่วโม่ง แล้วเมื่อท่านนบิ ﷺ รู้ท่านก็ยินดี แล้วได้บอกกับศอฮาบะฮ์ท่านอื่นว่า อัลลอฮ์ได้เมตตาอับนุรอวาอะฮ์ แล้วแท้จริงเขาเป็นคนรักวงนั่งที่มลาอิกะฮ์ชอบอยู่

(บันทึกโดย อะหมัด ฮาดีษสายายงานที่ ๓๖๖๖)

3. หมั่นดูอาขอพรต่ออัลลอฮ์ ﷻ ขอความช่วยเหลือต่ออัลลอฮ์ ﷻ

มีรายงานจากท่านฮาบีรบินอับดิลลาฮ์ ว่าท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า “เอาเหม ฉันจะแนะนำให้พวกท่านซักอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้พวกท่านรอดพ้นจากศัตรูของพวกท่าน และจะช่วยให้ใจยังชีพของพวกท่านให้เพิ่มพูนมากยิ่งขึ้น(นั่นก็คือ) เจ้าต้องดูอาต่ออัลลอฮ์ทั้งในยามกลางวันและกลางคืนของพวกท่าน เพราะแท้จริงดูอา คือ อาวุธของปาวผู้ศรัทธา”

(หนังสือมุสณัฟอะบียะฮุลา เลขที่ 1812)

ที่มา : สรุปและเรียบเรียงจากหนังสือบุคลิกของมุสลิม (หน้า 33-54)

ใบกิจกรรมที่ 3 อัล-ฮาดิษการเป็นมุสลิมที่ดี

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำกิจกรรมตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาคุณลักษณะบุคลิกภาพของมุสลิมที่ดี จากใบความรู้ เรื่องอัล-ฮาดิษ การเป็นมุสลิมที่ดีให้เข้าใจโดยใช้เวลาประมาณ 10 นาที
2. ร่วมกันอภิปรายและสรุปผลการอภิปรายตามประเด็นต่อไปนี้โดยใช้เวลาประมาณ 20 นาที
 - 1) บุคลิกภาพของมุสลิมที่ดี
 - 2) หลักฐานด้านฮาดิษเกี่ยวกับคุณลักษณะบุคลิกภาพของมุสลิมที่ดี
 - 3) ตัวอย่างคุณลักษณะบุคลิกภาพมุสลิมที่ดี
3. ส่งตัวแทนนำเสนอและอภิปรายอภิปรายข้อซักถามใช้เวลาประมาณ 3-5 นาที
4. บันทึกผลการศึกษาและอภิปรายลงในแบบบันทึกที่ 1 โดยใช้เวลาประมาณ 10 นาที

แบบบันทึกกิจกรรมที่3 อัล-ฮาดิษการเป็นมุสลิมที่ดี

1. บุคลิกภาพของมุสลิมที่ดี

.....

.....

.....

2. หลักฐานด้านอัล-ฮาดิษเกี่ยวกับคุณลักษณะบุคลิกภาพของมุสลิมที่ดี

.....

.....

.....

3. ตัวอย่างคุณลักษณะบุคลิกภาพของมุสลิมที่ดี

.....

.....

.....

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

เรื่อง

อัล-ฮาดีษการเป็นมุสลิมที่ดี

มุสลิมที่ดีต้องมีบุคลิกภาพที่ดี

บุคลิกภาพที่ดี คือหนึ่งจากตัววัดที่ชี้ถึงความเป็นมุสลิมที่สมบูรณ์แบบ นอกเหนือจากการที่อิสลามสอนให้เราเป็นบ่าวผู้จงรักภักดี เคารพบูชาต่อพระองค์อัลลอฮ์แล้ว อิสลามได้สอนให้เราคำนึงถึงการดูแลเอาใจใส่ต่อตัวเองหรือกล่าวอีกแง่หนึ่งคือ สอนให้เรา รู้ถึงการสร้างความสุขทางใจด้วยการภักดีต่ออัลลอฮ์ พระเจ้าองค์เดียวเท่านั้น ในการสร้างสุขแก่ตัวเองด้วยการพัฒนาศักยภาพในการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ปรับปรุงบุคลิกภาพให้ดีขึ้น ทั้งนี้ ก็เพื่อผลประโยชน์ที่ดีแก่ตัวของเขา อีกทั้งยังเป็นการสร้างสังคมแวดล้อมที่ดีด้วย อันเนื่องมาจากการเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่กันและกัน เช่นดังที่วีรบุรุษของเราได้รับชัยชนะมาแล้วในยุคหนึ่ง ก่อนที่ที่ท่านได้ถูกส่งมาท่ามกลางสังคมอันเลวร้ายและป่าเถื่อน

วิธีการสร้างบุคลิกภาพที่ดี

บุคลิกภาพจะดีได้สมมุติว่าได้นั้นต้องประกอบด้วย 3 ด้านด้วยกันคือ

1. บุคลิกภาพทางกาย (ร่างกาย)

- 1.1 การดูแลเอาใจใส่สุขภาพร่างกายและเครื่องอุปโภค บริโภค
- 1.2 การเล่นกีฬาออกกำลังกาย
- 1.3 หมั่นดูแลเรือนร่างและเสื้อผ้าอาภรณ์ให้สะอาดดูดีอยู่เสมอ
- 1.4 มีลักษณะที่ดี

2. บุคลิกภาพทางด้านสติปัญญาและการพัฒนาความคิด

การพัฒนาสมองนั้นมีหลายวิธีแต่ที่ดีที่สุดนั้นคือการศึกษาเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา เพราะการศึกษานั้นคือกุญแจที่จะไขสิ่งต่างๆในโลกใบนี้และโดยเฉพาะโลกหน้า

วิธีการสร้างบุคลิกภาพที่ดี(ต่อ)

คุณลักษณะของผู้เรียนรู้และวิธีการ การศึกษา

1. บริสุทธิ์ใจเพื่ออัลลอฮ์องค์เดียว และไม่หวังผลประโยชน์แอบแฝงใด ๆ
2. เรียนต่อเนื่อง อย่างสม่ำเสมอ
3. เริ่มเรียนจากหนังสือเล็กไปหาเล่มใหญ่
4. วาฮิบ จำเป็นต้องศึกษาภาษาใดภาษาหนึ่งเพื่อเป็นภาษาที่สองของตน

คุณลักษณะของผู้เรียนรู้และวิธีการ การศึกษา(ต่อ)

5. ควรเริ่มท่องจำอ่านหนังสือครั้งแรก ถ้าอยากจะเป็นนักปราชญ์ในวันหน้า
6. รองลงมาให้ช่วยการท่องจำฮาดิษ และต่อด้วย วิชาเลขสูตรร้อยฟ และภาษาอาหรับ และเมื่อพอแล้วก็หันมาเรียนวิชาอื่นๆ
7. ควรเรียนให้เก่งและชำนาญไปเฉพาะทาง สาขาด้านใดสาขาหนึ่ง
8. เช่นคนโง่ไปรู้ ขยันถาม ขยันคิด และพยายามท่องและจดจำให้มาก
9. อย่าเปลี่ยนเล่มใหม่หากยังไม่เข้าใจเล่มที่กำลังเรียนอยู่ เพราะจะทำให้ สับสนได้และยากต่อการสรุปเมื่อเราเรียนเล่มใหม่หรือบางที่อาจจับคั่นชนปลายไม่ได้

วิธีการสร้างบุคลิกภาพที่ดี(ต่อ)

3. บุคลิกภาพทางด้านจิตวิญญาณในการเป็นมุสลิม

สร้างจิตวิญญาณในการเป็นมุสลิมพอที่จะทำได้หลายวิธีแต่สิ่งที่หลัก ๆ นั้นได้แก่

1. สร้างจิตวิญญาณด้วยการทำอิบาดะฮ์และการศึกษาวิชาความรู้
2. การคบเพื่อน
3. หมั่นดูอาอ์ฮอพรต่ออัลลอฮ์

คู่มือการจัดการเรียนรู้

ชุดการเรียนรู้ที่ 4 อัล-ฮาดิษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม

1. คำชี้แจงสำหรับผู้สอน

- 1.1 ครูควรเตรียมสื่อชุดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยใบความรู้ แบบฝึกกิจกรรม
- 1.2 แบบทดสอบก่อน-หลังเรียนประจำชุดการเรียนรู้ บัตรรูปภาพประกอบการสอนและบัตรเฉลย ตลอดจนอุปกรณ์ต่างๆให้ครบถ้วน
- 1.3 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อประเมินความรู้เดิมของนักเรียน
- 1.4 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
- 1.5 ก่อนใช้ชุดการเรียนรู้แต่ละครั้งครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน เลือกประธาน 1 คน ทำหน้าที่ เป็นผู้จัดประสานงานระหว่างครูกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม และเลือกเลขานุการกลุ่ม 1 คน ทำหน้าที่ เป็นผู้จัดบันทึกปฏิบัติการกิจกรรมในขณะปฏิบัติการกิจกรรมตามที่ครูมอบหมาย
- 1.6 การจัดชั้นเรียน จัดนักเรียนนั่งเป็นกลุ่ม เพื่อฝึกกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น
- 1.7 ครูแจกชุดการเรียนรู้ให้นักเรียน แต่ละกลุ่มศึกษาและแนะนำมาใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อนักเรียนจะได้ปฏิบัติอย่างถูกต้อง
- 1.8 ดำเนินการสอนตามกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้
- 1.9 หลังจากนักเรียนได้ศึกษาชุดการเรียนรู้ตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในชุดการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้ว ครูและนักเรียนควรช่วยกันสรุปคะแนนจากการทำกิจกรรมลงในแบบบันทึกคะแนนให้ครบถ้วนทุกชุดการเรียนรู้แล้วบันทึกของนักเรียนทุกคนเพื่อประเมินการพัฒนาความก้าวหน้าของการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้
- 1.10 ทำแบบทดสอบหลังเรียนในแต่ละการเรียนรู้
- 1.11 หลังจากที่ทำกิจกรรมการเรียนการสอนตามชุดการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเรียนเก็บวัสดุอุปกรณ์ประกอบชุดการเรียนรู้

2. แผนการจัดการเรียนรู้

2.1 วัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้

- (1) เล่าหรืออธิบายเกี่ยวกับการทำความดีต่อสังคมได้
- (2) อธิบายคุณลักษณะและเหตุผลข้อคิดของการทำความดีต่อสังคม
- (3) วิเคราะห์และยกตัวอย่างอัล-ฮาดิษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม

2.2 สารการเรียนรู้

- (1) อัล-ฮาดิษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม
- (2) ตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการทำความดีต่อสังคมและเหตุผล

2.3 สื่อและแหล่งเรียนรู้

- (1) Slide Power Point เรื่อง อัล-ฮาดิษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม
- (2) ชุดการเรียนรู้ที่ 4 อัล-ฮาดิษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม

2.4 กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูแจ้งจุดประสงค์ของการเรียนรู้และแนวการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนทราบและสร้างข้อตกลงเกี่ยวกับการเรียนรู้

2. ครูสนทนาลักษณะที่ใช้หลักยึดถือปฏิบัติของ นับอฏีศุล นาอิสลาม เช่น อัลกุรอาน อัล-ฮาดิษ สอบถามประสบการณ์เดิมของนักเรียนเกี่ยวกับ อัล-ฮาดิษที่นบี นำมาเป็นแนวปฏิบัติ

3. ครูทบทวนเกี่ยวกับอัล-ฮาดิษที่เรียนมาแล้วได้แก่ความหมาย ประเภท การนำไปใช้ถือปฏิบัติ

ขั้นสอน

1. ครูแจกชุดการเรียนรู้ เรื่อง อัล-ฮาดิษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคมให้นักเรียนแต่ละคน

2. ให้นักเรียนอ่านคำชี้แจงในชุด การเรียนรู้ให้เข้าใจถึงภาระงานที่ต้องดำเนินการ

3. เมื่อนักเรียนแต่ละคน เข้าใจคำชี้แจงดีแล้วให้นักเรียนปฏิบัติตามคำชี้แจงในชุดการเรียนรู้

4. นักเรียนที่เป็นตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้น ตามคำชี้แจงในชุดการเรียนรู้

5. ครูให้ครูผู้เพิ่มเติม โดยใช้ Slide PowerPoint เรื่อง อัล-ฮาดิษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อ

สังคม

ขั้นสรุป

1. ครูให้นักเรียนทบทวนการสรุปอภิปรายของกลุ่มและการให้ความรู้เพิ่มเติมของครู เรื่อง อัล-ฮาดิษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม โดยใช้คำถามดังนี้

1. การทำความดีต่อสังคมเป็นอย่างไร
2. การทำความดีต่อสังคมว่าสำคัญอย่างไร

- 3) จงยกตัวอย่างอัล-ฮาดิษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม
2. นักเรียนร่วมกันสรุป และบันทึกผลการสรุปผลในสมุดเพื่อส่งครู

2.5 การวัดและประเมินผล

1. การวัดผล

จุดประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	น้ำหนัก คะแนน	ผู้ ประเมิน
1. เล่าหรืออธิบายเกี่ยวกับการทำความดีต่อสังคมได้	ตรวจผลงาน	แบบทดสอบ แบบตรวจผลงาน	5	ครู นักเรียน
2. อธิบายคุณลักษณะและเหตุผลของการทำความดีต่อสังคม	ทดสอบ ตรวจผลงาน	แบบทดสอบ แบบตรวจผลงาน	5	ครู
3. วิเคราะห์และยกตัวอย่างอัล-ฮาดิษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม	ทดสอบ ตรวจผลงาน	แบบทดสอบ แบบตรวจผลงาน	10	ครู
รวม			20	

2. เกณฑ์การประเมิน

คะแนน 18-20 คะแนน	หมายถึง	มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับดีมาก
คะแนน 15-17 คะแนน	หมายถึง	มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับดี
คะแนน 10-14 คะแนน	หมายถึง	มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับปานกลาง
คะแนนต่ำกว่า 10 คะแนน	หมายถึง	มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับปรับปรุง

แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
เรื่อง อัล-ฮาดิษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม

คำชี้แจง

ให้ตอบคำถามต่อไปนี้ โดยพิจารณาคำถามและเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว ทำเครื่องหมายกากบาท (X) ทับตัวอักษรหน้าคำตอบนั้น ในกระดาษคำตอบ

ข้อที่ 1 ข้อใดคือความหมายของสังคมอิสลาม

- ก.สังคมที่ได้รับการสถาปนาขึ้นบนพื้นฐานของอัลกุรอานและซุนนะฮ์
- ข.สังคมที่มีได้แปรความศรัทธาในอัลลอฮ์ และรอซูล ออกมาในรูปแบบของการปฏิบัติ
- ค.สังคมที่มีผู้นำเป็นมุสลิม
- ง.สังคมที่มีสมาชิกในสังคมเป็นมุสลิมเท่านั้น

ข้อที่ 2 ข้อใดไม่ใช่ลักษณะเฉพาะของสังคมอิสลาม

- ก.เป็นสังคมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของมนุษย์
- ข.สังคมอิสลามเป็นสังคมที่พิทักษ์ปกป้องความยุติธรรมทางสังคม
- ค.สังคมอิสลามจำกัดสิทธิเสรีภาพของมนุษย์
- ง.ระบบสังคมอิสลามพิทักษ์รักษาจริยธรรมอันดีงามแห่งหลักอัลคาลในอิสลามระบบ

ข้อที่ 3 ข้อใดไม่ใช่หน้าที่ของสังคมอิสลาม

- ก.การสร้างปัจเจกบุคคลในสังคมให้เป็นปัจเจกบุคคลมุสลิม
- ข.ดำเนินการให้มีเกรงใจงานสู่ความดีและห้ามปรามความชั่วในสังคม
- ค.การป้องกันและลบร้ายความหายนะต่าง ๆ ที่มีอยู่บนหน้าแผ่นดินนี้ให้หมดไป
- ง.ถูกทุกข้อที่กล่าวมา

ข้อที่ 4 ข้อใดคือความหมายของเพื่อนบ้าน

- ก.ผู้ที่บ้านเรือนอยู่ใกล้กัน หรืออยู่ห่างกัน
- ข.ญาติสนิทที่อยู่ใกล้บ้านเท่านั้น

ค.ผู้ที่ทำประโยชน์ให้แก่เรา

ง.ผู้ที่เราพอใจที่จะคบค้าสมาคมด้วย

ข้อที่ 5 ข้อใดคือข้อควรปฏิบัติต่อเพื่อนบ้าน

ก.ไปเยี่ยมเยียนเพื่อนบ้านยามเจ็บป่วยเท่านั้น

ข.แสดงความยินดีกับเพื่อนบ้านเมื่อเขาได้รับสิ่งที่ดี

ค.เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อญาติสนิทที่อยู่ใกล้บ้านเท่านั้น

ง.ติดนินทาเพื่อนบ้านยามเขาประสบทุกข์ภัย

ข้อที่ 6 ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เปรียบเทียบบุคคลที่สร้างคุณประโยชน์แก่ผู้อื่น กับสิ่งใด

ก.แม่น้ำ

ข.ภูเขา

ค.ห้องฟ้า

ง. ต้นอินทผลัม

ข้อที่ 7 ข้อใดคือการแสดงถึงการสร้างคุณประโยชน์แก่ผู้อื่น

ก.ร่วมกันสร้างและประดับประดามัสยิดให้สวยงามแข่งกับชุมชนอื่น

ข.ร่วมกันสร้างแหล่งเรียนรู้เพื่อบุตรหลานในชุมชน

ค.บริจาคเงินทองและทรัพย์สินเพื่อให้ผู้อื่นยากจน

ง.เลือกผู้นำที่มีอำนาจและร่ำรวยเข้ามาในชุมชน

ข้อที่ 8 ข้อใดไม่ใช่การแสดงถึงการเป็นผู้ที่สร้างคุณประโยชน์แก่ผู้อื่น

ก.มีจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่น

ข.คอยระวังไม่ให้ก้าวล่วงสิทธิของผู้อื่น

ค.รักและมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนบ้านด้วยความจริงใจ

ง.คอยแบ่งตะกร้าข้าวให้ผู้อื่นแตกหักกัน

ข้อที่ 9 ทำไมอิสลามจึงส่งเสริมการทำความคิดต่อสังคม

ก. เพราะสังคมเป็นปีกแผ่นของศาสนา

ข. อิสลามต้องการให้ศาสนาเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตในสังคม

ค. เพราะอิสลามคือวิถีชีวิต

ง. ผลดีคือผู้ที่ทำหน้าที่ต่อสังคมตามหลักบัญญัติของศาสนา

ข้อที่ 10 ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลามในเรื่อง การทำความดีต่อสังคม

- ก. นาย ก ไม่ต้องช่วยเหลือเพื่อนบ้านตอนน้ำท่วมเพราะไม่ใช่ธุระปะป้งอะไร
- ข. นาย ข ช่วยเหลือผู้ป่วยอนาถาที่เป็น เอ็ดส์ ที่โรงพยาบาล
- ค. นางสาว จ เชื้อเชื้อเพื่อนที่ไม่ละหมาดแล้วนำส่งครู
- ง. นางสาว ง เป็นแกนนำอาสาสมัครของโรงเรียน

ใบความรู้ที่ 4

เรื่อง อัล-ฮาดีษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม

1. การส่งเสริมการเป็นผู้ขึ้นทำความดีให้แก่สังคม

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : مَنْ دَلَّ عَلَى خَيْرٍ فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ فَاعِلِهِ

(رواه مسلم)

ความว่า

"ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า ผู้ใดได้ชี้แนะคนอื่นให้กระทำในสิ่งที่ดี ผู้นั้นจะได้รับผลตอบแทนเช่นเดียวกับผลตอบแทนของผู้กระทำความดีนั้นด้วย"

ข้อคิดจากฮาดีษ

1. ท่านรอซูล ﷺ ได้ส่งเสริมให้มุสลิมมีการเชิญชวนผู้อื่นกระทำความดี พูดและปฏิบัติในสิ่งที่ดีกว่าประโยชน์
2. ครอบครัว สังคมจะอยู่ในความดีงาม และสงบสุข ขอชวนขึ้นยืนหากการเชิญชวนในทางที่ดีเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ
3. ผู้ที่ทำหน้าที่เชิญชวนผู้อื่นให้ทำความดีนั้น จะได้รับการตอบแทนผลบุญเหมือนกับคนที่ปฏิบัติความดีตามที่เขาเชิญชวนให้ทำ

ที่มา : <http://www.islammore.com/main/content.php?page=sub&category=6&id=1334>

ความหมายของสังคมอิสลาม

สังคมอิสลามคือสังคมที่ได้รับการสถาปนาขึ้นบนพื้นฐานของอัลกุรอานและซุนนะฮ์ โดยมีหลักพื้นฐาน 3 ประการคือ

1. หลักอาากิตะฮ์
2. หลักชะรีอะฮ์
3. หลักอัคลาค

ดังนั้น สังคมใดก็ตามที่ถูกสร้างขึ้นมาโดยมิได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานดังกล่าว และมีได้หลักพื้นฐานทั้ง 3 ประการนี้ สังคมนั้นไม่ถือว่าเป็นสังคมอิสลาม

สังคมมุสลิมคือสังคมที่ได้แปรความศรัทธาในอัลลอฮ์ และรอซูล ออกมาเป็นกฎ กติกา ปฏิบัติในทางกลับกันถ้าสังคมใดก็ตามที่มีได้ถ่ายทอดความศรัทธาออกมาในรูปของ การปฏิบัติแล้วสังคมนั้นก็ย่อมมิใช่สังคมมุสลิม

ลักษณะพิเศษของสังคมอิสลาม

สังคมอิสลามมีลักษณะพิเศษ คือกิจการทุกอย่างของสังคมจะวางอยู่บนพื้นฐานของการเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์เพียงองค์เดียวเท่านั้น จะไม่มีสังคมใดได้ชื่อว่าเป็นสังคมมุสลิมจนกว่าจะมีการนำเอาระบบแห่งการดำเนินชีวิตของอิสลามมาใช้ในสังคมนั้น ในทางกลับกัน สังคมที่มีใช้สังคมมุสลิมก็เป็นสังคมญะฮิลียะฮ์

จากการให้ความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า สังคมอิสลามกับสังคมมุสลิม คือสังคมเดียวกัน แต่ถ้าสังคมใดก็ตามที่มีได้สร้างขึ้นบนพื้นฐานที่กล่าวมาข้างต้น สังคมนั้นมิใช่สังคมอิสลาม แม้ว่าจะเป็นสังคมที่ประกอบด้วยหน่วยของสังคมเป็นครอบครัวมุสลิมก็ตาม ดังนั้น ทุก ๆ สังคมอิสลามย่อมเป็นสังคมมุสลิม แต่มิใช่ว่าทุก ๆ สังคมมุสลิมจะเป็นสังคมอิสลาม เสมอไป ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับว่าสังคมนั้นถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานอะไรนั่นเอง ดังนั้นข้อเท็จจริงในปัจจุบันเราอาจต้องแยกพิจารณาระหว่างสังคมมุสลิมกับสังคมอิสลามเพื่อง่ายในการทำความเข้าใจ

สังคมมุสลิมในปัจจุบันคือสังคมที่ประกอบด้วยหน่วยของสังคมเป็นครอบครัวมุสลิม โดยไม่คำนึงถึงว่าสังคมนั้นถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานของอะไรก็ตาม ซึ่งตามความเข้าใจในลักษณะนี้สังคมมุสลิมในปัจจุบันอาจถูกจัดอยู่ในกลุ่ม สังคมญะฮิลียะฮ์ก็ได้ เพราะสังคมญะฮิลียะฮ์ นั้น คือสังคมที่ไม่นำเอาระบบการดำเนินชีวิตของอิสลามมาใช้ในสังคมที่กล่าวมาแล้ว

กระบวนการจัดตั้งสังคมในอิสลาม

สังคมเกิดขึ้นจากการรวมหน่วยของสังคมเข้าด้วยกัน ในขณะที่หน่วยของสังคมจะมีได้ต่อเมื่อมีปัจเจกบุคคล ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าสังคมจะมีได้ก็ต่อเมื่อมีปัจเจกบุคคล ด้วยเหตุนี้การจัดตั้งสังคมในอิสลาม จึงมีกระบวนการสร้างปัจเจกบุคคลให้เป็นปัจเจกบุคคลที่มีความสมบูรณ์และครอบคลุมในด้านต่อไปนี้

1. อากีดะฮ เราจำเป็นต้องสร้างปัจเจกบุคคลมุสลิมที่มีอากีดะฮถูกต้องเหมือนกับอากีดะฮของท่านรอซูล ท่านซอฮาบะฮ ถ้าปรากฏว่าปัจเจกบุคคลมีอากีดะฮไม่ถูกต้อง วิศกรสังคมจำเป็นต้องใช้กระบวนการปรับแนวคิดเป็นอิสลาม (Islamization of idology) เพื่อแก้ไขให้ปัจเจกบุคคลมีอากีดะฮที่ถูกต้องให้ได้

2. อิบาเดฮ เราจำเป็นต้องปลูกฝังให้ปัจเจกบุคคลที่มีอากีดะฮถูกต้องสมบูรณ์นั้นเป็นปัจเจกบุคคลที่ประกอบอิบาดะฮต่ออัลลอฮให้เหมือนกับการประกอบอิบาดะฮของท่านรอซูล ซอฮาบะฮ ถ้าปรากฏว่าปัจเจกบุคคลใดประกอบอิบาดะฮไม่ถูกต้องวิศกรสังคมต้องแก้ไขให้เขาเหล่านั้นทอบีอาเดฮได้ถูกต้องโดยการใช้กระบวนการปรับหลักปฏิบัติเป็นอิสลาม (Islamization of Ibadah)

3. อัคลาค นักวิศกรสังคมต้องเสริมสร้างอัคลาคให้ปัจเจกบุคคลมุสลิมที่มีอากีดะฮสมบูรณ์ อิบาเดฮถูกต้องเป็นปัจเจกบุคคลที่มีอัคลาคอิสลามียะฮในทุก ๆ ด้านของการดำเนินชีวิตจนสามารถแสดงออกมาเป็นบุคลิกภาพแห่งอิสลาม เพื่อใช้ในการคบค้าสมาคมในชีวิตประจำวัน

4. ปลูกฝังให้ปัจเจกบุคคลผู้มีบุคลิกภาพแห่งอิสลามนั้นใช้ชีวิตเพื่ออิสลามในทุก แง่มุมทั้งชีวิตส่วนตัว ครอบครัวและสังคม ซึ่งการใช้ชีวิตเพื่ออิสลามนั้นเป็นการใช้ชีวิตที่ต้องมีการมูญาฮาดะฮ ซึ่งแน่นอนที่สุดการมูญาฮาดะฮนั้นจะต้องกระทำในรูปแบบของญามาอะฮ ซึ่งการใช้ชีวิตเพื่ออิสลามนั้นมีลักษณะดังนี้

4.1 เรียนรู้และอามัดตามเนื้อหาของอิสลาม

4.2 ห่างไกลจากพฤติกรรมของญะฮิลียะฮในทุก ๆ ด้าน

4.3. คะอวะฮและญิฮาด

5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ปัจเจกบุคคลที่ผ่านการสร้างมาอย่างดีและมีคุณภาพแบบ อิสลาม (Islamic Quality) นั้นสร้างหน่วยของสังคม โดยเริ่มตั้งครอบครัวอิสลาม (Islamic Family) และเมื่อครอบครัวอิสลามมีมากขึ้นก็จะกลายเป็นชุมชน และสังคมอิสลามในโอกาสต่อไป

ในกรณีของสังคมมุสลิมปัจจุบัน ซึ่งเกิดขึ้นจากหน่วยสังคมที่เป็นครอบครัวมุสลิม แต่ไม่มีคุณภาพเชิงอิสลาม (Unislamic Quality Family) เราก็สามารถใช้กระบวนการนี้ได้ โดยเริ่มจากพัฒนาคุณภาพของครอบครัวมุสลิมให้เป็นครอบครัวที่มีคุณภาพเชิงอิสลามได้เช่นกัน

ที่มา : http://www.cis.psu.ac.th/fathoni/lesson/islamic_society/index.htm

2. ส่งเสริมให้มุสลิมต้องเอาใจใส่กับเพื่อนบ้าน

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَيْسَ الْمُؤْمِنُ بِالَّذِي يَشْبَعُ وَجَارُهُ جَائِعٌ إِلَى جَنْبِهِ

(مسحیح الجامع: 5382)

ความว่า

"ท่านรอซูลﷺ ได้กล่าวว่า ไม่เป็นผู้ศรัทธาที่แท้จริงสำหรับผู้ที่ยอมเอบ

ในขณะที่เพื่อนบ้านของเขาหิวโหย"

ข้อคิดจากอัล-ฮาดีษ

1. อิหม่ามที่สมบูรณ์จำเป็นต้องเสริมด้วยจริยธรรม คุณธรรมให้ได้อย่างสม่ำเสมอ
2. สาเหตุหนึ่งที่ทำให้อิหม่ามไม่สมบูรณ์คือการไม่เอาใจใส่กับเพื่อนบ้าน
3. ผู้ศรัทธาที่ประเสริฐจะไม่ยอมให้เพื่อนบ้านของเขาอยู่ในความเดือดร้อน ไม่มีกินในขณะที่เขานั้นนอนหลับค้ำคินด้วยท้องอืดเอบ

เพื่อนบ้าน คือ ผู้ที่มีบ้านเรือนอยู่ใกล้กัน หรืออยู่ห่างกัน ผู้เป็นเพื่อนบ้านก็มีสิทธิที่จะได้รับจากเรา และเราก็มีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อเพื่อนบ้านด้วยมารยาทที่ อิสลามได้ส่งเสริมเรื่องนี้เสมอ

Quran 'Al-Nisaa' - (The Women) [4:36]

"และจงเคารพสักการะอัลลอฮ์เถิด และอย่าให้มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นภาคีกับพระองค์ และจงทำดีต่อผู้บังเกิดเกล้าทั้งสองและต่อผู้เป็นญาติที่ใกล้จิบ และจงกำกับการและผู้ขัดสน และเพื่อนบ้านใกล้เคียงและเพื่อนที่ห่างไกล และเพื่อนเคียงข้าง และผู้เดินทาง และ ผู้ที่มีอาณาเขตของพวกเขาเข้าครอบครอง แท้จริงอัลลอฮ์ ไม่ทรงชอบผู้ยะโส ผู้โอ้อวด "

สิ่งเหล่านี้ คือสิ่งที่ท่านนบีสั่งงานกับบรรดามุสลิมทั้งหลาย

“ญิบรีลยังคงสั่งเสียแก่ฉัน เกี่ยวกับ เพื่อนบ้านจนกระทั่งฉันคิดว่า เพื่อนบ้านจะสามารถรับมรดกของเพื่อนบ้านได้”

(บันทึกโดย บุคอรี และมุสลิม)

และมีอัล-ฮาดีษกล่าวถึงเรื่องดังต่อไปนี้

ومن كان يؤمن بالله واليوم الآخر فليكرم جاره

"ผู้ใดศรัทธาต่ออัลลอฮ์และวันอาคิเราะฮ์ เขาก็จะให้เกียรติเพื่อนบ้านของเขา"

(บันทึกโดย บุคอรี และมุสลิม)

และในบางสำนวนของนี้ระบุว่า

فليحسن إلى جاره

“เขาก็จงทำดีต่อเพื่อนบ้านของเขา”

والذي نفسي بيده لا يؤمن عبد حتى يحب لجاره ما يحب لنفسه

“ขอสาบานด้วยผู้ที่ชีวิตของฉันอยู่ในเงื้อมพระหัตถ์ของพระองค์ (อัลลอฮ์) ศรัทธาของป่าวคนไหน จะไม่สมบูรณ์ จนกว่าเขาจะชอบให้เพื่อนบ้านของเขาได้รับสิ่งที่ตัวเขาเองชอบ”

(บันทึกโดย มุสลิม)

وخير الجيران عند الله خيرهم لجاره

“และเพื่อนบ้านที่ประเสริฐที่สุด ณ อัลลอฮ์คือนั่น ก็คือเพื่อนบ้านที่ทำความดีแก่เพื่อนบ้านของเขา มากที่สุด”

(บันทึกโดย อะหมัด และ ตริมิซีย)

มารยาทที่มุสลิมจะต้องปฏิบัติต่อเพื่อนบ้าน

1. จะต้องทำดีกับเพื่อนบ้าน ให้การช่วยเหลือเขา ไปเยี่ยมเขาเมื่อเขาเจ็บป่วย แสดงความยินดีกับเขา เมื่อเขาได้รับสิ่งที่ดี แสดงความเสียใจและปลอบใจเขา เมื่อเขาประสบทุกข์ภัย และได้รับความเดือดร้อน ให้การสนับสนุนเขา พุดจากับเขาโดยดี

2. ให้การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่เพื่อนบ้าน ท่านอุมัร ฎิยัลลอฮุ สุลันสุ กล่าวว่า แท้จริงมิตรของฉันคือ ท่านนบีมุฮัมมัด คืออัลลอฮ์จะลบล้างบาปของฉัน ได้สิ่งเสียใจของฉัน

“เมื่อท่านทำแกง ก็จงใส่น้ำแกงให้มาก แล้วท่านจะได้ออญูญูในบ้านจากบรรดาเพื่อนบ้านของท่าน แล้วจึงมอบแกงส่วนหนึ่งให้แก่เขา เพื่อเขาจะได้รับประทาน”

(บันทึกโดย มุสลิม)

3. ให้เกียรติต่อเพื่อนบ้าน มีค่านิยมรู้สึกเกรงอกเกรงใจเขาโดยอยู่ในหลักบัญญัติอิสลาม ขณะเดียวกัน ก็จะต้องให้คำแนะนำตักเตือนกัน ให้เพื่อนบ้านได้ปฏิบัติอยู่ในขอบเขตของบัญญัติศาสนา

ที่มา : <http://www.annisaa.com/forums/index.php?topic=382.0>

3. ส่งเสริมให้มุสลิมต้องเป็นผู้สร้างคุณประโยชน์ให้มากที่สุด

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: { مَثَلُ الْمُؤْمِنِ مَثَلُ النَّخْلَةِ، مَا أَخَذَتْ مِنْهَا مِنْ شَيْءٍ نَفَعَكَ }

(صحيح الجامع 5846)

ความว่า

"ท่านรอซูล ﷺ ได้กล่าวว่า มุอฺมินผู้ศรัทธาเปรียบเสมือนต้นอินทผาลัม สิ่งใดที่ท่านเอามาจากมันมีประโยชน์แก่ท่าน"

ข้อคิดจากฮาดิษ

1. ท่านนบี ﷺ ได้เปรียบเทียบผู้ที่มีความศรัทธาเสมือนต้นอินทผาลัมที่มีรากฐานที่มั่นคง ลำต้นที่แข็งแรง มีใบที่ร่มเงา มีผลให้ได้เก็บเกี่ยว ซึ่งทุกอย่างให้คุณประโยชน์แก่มาฆะฮ์อย่างมากหมาย
2. ผู้ศรัทธาต้องเป็นเสมือนต้นอินทผาลัม นั่นคือสร้างคุณประโยชน์แก่ผู้อื่นอย่างเต็มความสามารถ
3. ความประเสริฐของมุอฺมินคือมีอิหม่านที่มั่นคง มีศรัทธาและหุ้และได้ทำคุณประโยชน์แก่ผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ

ที่มา : <http://www.islammore.com/main/content.php?page=6&category=6&id=1329>

ใบกิจกรรมที่ 4 อัล-ฮาดิษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำกิจกรรม ตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาอัล-ฮาดิษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม จากใบความรู้ที่ 1 ให้เข้าใจโดยใช้เวลาประมาณ 10 นาที
2. ร่วมกันอภิปรายและสรุปผลการอภิปรายตามประเด็น ดังนี้โดยใช้เวลาประมาณ 20 นาที
 - 1) ตัวบทของอัล-ฮาดิษ
 - 2) ข้อคิดที่ได้จากอัล-ฮาดิษ
3. ส่งตัวแทนนำเสนอและอภิปรายหน้าชั้นโดยใช้เวลาประมาณ 3-5 นาที
4. บันทึกผลการศึกษาและอภิปรายลงในแบบบันทึกที่ 1 โดยใช้เวลาประมาณ 10 นาที

แบบบันทึกกิจกรรมที่ 4 อัล-ฮาดิษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม

1. ตัวบทของอัล-ฮาดิษ

.....

.....

.....

.....

2. ข้อคิดที่ได้จากอัล-ฮาดิษ

.....

.....

.....

.....

.....

แนวทางการบันทึกกิจกรรมที่ 4 อัล-ฮาดีษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม

1. ทวัพทของอัล-ฮาดีษ

1. ส่งเสริมการเป็นผู้ชี้นำทำความดีให้แก่สังคม

تَنْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : مَنْ دَلَّ عَلَى خَيْرٍ فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ فَاعِلِهِ
(رواه مسلم)

ความว่า

"ท่านรศูล ﷺ ได้กล่าวว่า ผู้ใดได้ชี้นำคนอื่นให้กระทำในสิ่งที่ดี ผู้ชี้นำจะได้รับผลตอบแทนเช่นเดียวกับผลตอบแทนของผู้กระทำความดีนั้นด้วย"

2. ส่งเสริมให้มุสลิมต้องเอาใจใส่กับเพื่อนบ้าน

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: خَيْرُ الْمُؤْمِنِ بِالَّذِي يَشْبَعُ وَجَارُهُ جَائِعٌ إِلَى جَنْبِهِ
(صحيح الجامع : 5382)

ความว่า

"ท่านรศูล ﷺ ได้กล่าวว่า ไม้เป็น ผู้ศรัทธาที่แท้จริง สำหรับผู้ที่อิมเอบ ในขณะเพื่อนบ้านของเขาหิวโหย"

3. ส่งเสริมให้มุสลิมต้องเป็นผู้สร้างคุณประโยชน์แก่สังคมมากที่สุด

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: { مِثْلُ الْمُؤْمِنِ مِثْلُ النَّخْلَةِ، مَا أَخَذَتْ مِنْهَا مِنْ شَيْءٍ نَفَعَكَ }
(صحيح الجامع 5846)

ความว่า

"ท่านรศูล ﷺ ได้กล่าวว่า มุอุมินผู้ศรัทธาเปรียบเสมือนต้นอินทผาลัม สิ่งใดที่ท่านเอาจากมันมีประโยชน์แก่ท่าน"

4. ไม่ป้อนทำลายแก่ตัวเองและคนอื่น

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : لَا ضَرَرَ وَلَا ضِرَارَ

(صحيح الجامع : 7517)

ความว่า

"ท่านรอซูลﷺ ได้กล่าวว่า ไม่อนุญาตสร้างความเดือดร้อน ทำลายให้กับตัวเองและผู้อื่น"

2. ข้อคิดที่ได้จากอัล-ฮาดีษ

1. ส่งเสริมการเป็นผู้ขึ้นทำความดีให้แก่สังคม

ข้อคิดจากฮาดีษ

- 1.1 ท่านรอซูล ﷺ ได้ส่งเสริมให้มุสลิมมีการเชิญชวนผู้อื่นให้ทำความดี พูดและปฏิบัติในสิ่งที่ดีประโยชน์
- 1.2 ครอบครัว สังคมจะอยู่ในความดีงาม และสงบสุขอยู่. ขึ้นขึ้นหากการเชิญชวนในทางที่ดีเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ
- 1.3 ผู้ที่ทำหน้าที่เชิญชวนผู้อื่นให้ทำความดีนั้นจะได้รับผลตอบแทนผลบุญเหมือนกับคนที่ปฏิบัติความดีตามที่เขาเชิญชวนให้ทำ

2. ส่งเสริมให้มุสลิมต้องเอาใจใส่กับเพื่อนบ้าน

ข้อคิดจากฮาดีษ

- 2.1 อิหม่ามที่สมบูรณ์ใจจะเป็นที่ส่งเสริมด้วยจริยธรรม คุณธรรมที่ดีงามอย่างสม่ำเสมอ
- 2.2 สาเหตุหนึ่งที่ทำให้เพื่อนบ้านไม่สมบูรณ์คือการไม่เอาใจใส่กับเพื่อนบ้าน
- 2.3 ผู้ศรัทธาที่ประเสริฐจะไม่ยอมให้เพื่อนบ้านของเขาอยู่ในความอดอยากไม่มีกินในขณะที่เขานั่นนอนหลับค้ำคิ่วหัวห้องอึมเิบ

3. ส่งเสริมให้มุสลิมต้องเป็นผู้สร้างคุณประโยชน์ให้มากที่สุด

ข้อคิดจากฮาดิษ

3.1 ท่านนบี ﷺ ได้เปรียบเทียบผู้ที่มีความศรัทธาเสมือนต้นอินทผลัมที่มีรากฐานที่มั่นคง ถ้าต้นที่แข็งแรง มีใบที่ร่มเงา มีผลให้ได้เก็บเกี่ยว ซึ่งทุกอย่างให้คุณประโยชน์แก่มนุษย์อย่างมากหมาย

3.2 ผู้ศรัทธาต้องเป็นเสมือนต้นอินทผลัม นั่นคือสร้างคุณประโยชน์แก่ผู้อื่นอย่างเต็มความสามารถ

3.3 ความประเสริฐของมุอฺมินคือมีอิหม่านที่มั่นคง มีมัลลศอและห้และได้ทำคุณประโยชน์แก่ผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง อัล-ฮาดิษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม

1. ข

2. ก

3. ข

4. ค

5. ก

6. ค

7. ข

8. ง

9. ค

10. ก

ชุดการเรียนรู้สำหรับนักเรียน

ชุดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง อัล-ฮาดิษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม

1. คำชี้แจงสำหรับนักเรียน

- 1.1 รับชุดการเรียนรู้จากครูแล้วอ่านคำชี้แจงให้เข้าใจ
- 1.2 ทำแบบทดสอบก่อนเรียน
- 1.3 ปฏิบัติตามใบกิจกรรม
- 1.4 ทำแบบทดสอบหลังเรียน
- 1.5 หลังจากทำกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้วให้ไปรับแบบเฉลยคำตอบ และแนวทางการบันทึกกิจกรรมจากครู ส่งให้ครูตรวจ และบอกคะแนนที่ได้จากการทำกิจกรรม และทำแบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน ให้เลขานุกรณ กลุ่มบ. บันทึกในแบบบันทึกผลการประเมินด้านความรู้จากการทำกิจกรรมตามชุดการเรียนรู้
- 1.6 หลังจากทำกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนแล้วให้นักเรียนจัดเก็บอุปกรณ์ชุดการเรียนรู้ให้เรียบร้อย
- 1.7 ในการจัดทำชุดการเรียนรู้ทุกชุด ขอให้นักเรียน ทำด้วยความตั้งใจ ให้ความร่วมมือและมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองโดยไม่ดูเฉยก่อนลงมือเก็บเครื่องมือ และแบบทดสอบ
- 1.8 หากนักเรียนทำไม่ทันหรือทำไม่เรียบร้อย นักเรียนมาขอรับชุดการเรียนรู้ไปศึกษาเพิ่มเติมนอกเวลาได้

2. วัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้

- 2.1 เล่าหรืออธิบายเกี่ยวกับอัล-ฮาดิษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคมได้
- 2.2 อธิบายคุณลักษณะ และเหตุผล ข้อคิดของการทำความดีต่อสังคม
- 2.3 วิเคราะห์และยกตัวอย่างอัล-ฮาดิษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม

3. สารการเรียนรู้

- 3.1 อัล-ฮาดิษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม
- 3.2 ตัวอย่าง กิจกรรมที่แสดงถึงการทำความดีต่อสังคมและเหตุผล

4.สื่อและแหล่งเรียนรู้

4.1 Slide Power Point เรื่องอัล-ฮาดิษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม

4.2 ชุดการเรียนรู้ที่ 4 อัล-ฮาดิษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม

แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง อัล-ฮาดีษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม คำชี้แจง

ให้ตอบคำถามต่อไปนี้ โดยพิจารณาคำถามและเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วทำเครื่องหมายกากบาท (X) ทับตัวอักษรหน้าคำตอบนั้น ในกระดาษคำตอบ

ข้อที่ 1 ข้อใดคือความหมายของสังคมอิสลาม

- ก.สังคมที่ได้รับการสถาปนาขึ้นบนพื้นฐานของอัลกุรอานและซุนนะฮ์
- ข.สังคมที่มีได้แปรความศรัทธาในอัลลอฮ์ และรอซูล ออกมาในรูปแบบของการปฏิบัติ
- ค.สังคมที่มีผู้นำเป็นมุสลิม
- ง.สังคมที่มีสมาชิกในสังคมเป็นมุสลิมเท่านั้น

ข้อที่ 2 ข้อใดไม่ใช่ลักษณะเฉพาะของสังคมอิสลาม

- ก.เป็นสังคมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของมนุษย์
- ข.สังคมอิสลามเป็นสังคมที่พิทักษ์ปกป้องความยุติธรรมทางสังคม
- ค.สังคมอิสลามจำกัดสิทธิเสรีภาพของมนุษย์
- ง.ระบบสังคมอิสลามพิทักษ์รักษาจริยธรรมอันดีงามแห่งหลักอัลคาลในอิสลามระบบ

ข้อที่ 3 ข้อใดไม่ใช่หน้าที่ของสังคมอิสลาม

- ก.การสร้างปัจเจกบุคคลในสังคมให้เป็นปัจเจกบุคคลมุสลิม
- ข.ดำเนินการให้มีการเชิญชวนสู่ความดีและห้ามปรามความชั่วในสังคม
- ค.การป้องกันและลบล้างความชั่วและต่าง ๆ ที่มีอยู่บนหน้าแผ่นดินนี้ให้หมดไป
- ง.ถูกทุกข้อที่กล่าวมา

ข้อที่ 4 ข้อใดคือความหมายของเพื่อนบ้าน

- ก.ผู้ที่บ้านเรือนอยู่ใกล้กัน หรืออยู่ห่างกัน
- ข.ญาติสนิทที่อยู่ใกล้บ้านเท่านั้น
- ค.ผู้ที่ทำประโยชน์ให้แก่เรา
- ง.ผู้ที่เราพอใจที่จะคบค้าสมาคมด้วย

ข้อที่ 5 ข้อใดคือข้อควรปฏิบัติต่อเพื่อนบ้าน

- ก. ไปเยี่ยมเยียนเพื่อนบ้านยามเจ็บป่วยเท่านั้น
- ข. แสดงความยินดีกับเพื่อนบ้านเมื่อเขาได้รับสิ่งที่ดี
- ค. เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อญาติสนิทที่อยู่ใกล้บ้านเท่านั้น
- ง. ตีฉันทินทาเพื่อนบ้านยามเขาประสบทุกข์ภัย

ข้อที่ 6 ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เปรียบเทียบบุคคลที่สร้างคุณประโยชน์แก่ผู้อื่นกับสิ่งใด

- ก. แม่น้ำ
- ข. ภูเขา
- ค. ท้องฟ้า
- ง. ต้นอินทผลัม

ข้อที่ 7 ข้อใดคือการแสดงถึงการสร้างคุณประโยชน์แก่ผู้อื่น

- ก. ร่วมกันสร้างและประดับประดามัสยิดให้สวยงามแข่งกับชุมชนอื่น
- ข. ร่วมกันสร้างแหล่งเรียนรู้เพื่อบุตรหลานในชุมชน
- ค. บริจาคเงินทองและทรัพย์สินเพื่อให้ผู้อื่นยกย่อง
- ง. เลือกผู้นำที่มีอำนาจและร่ำรวยเข้ามาในชุมชน

ข้อที่ 8 ข้อใดไม่ใช่การแสดงถึงการเป็นผู้ที่สร้างคุณประโยชน์แก่ผู้อื่น

- ก. มีจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่น
- ข. คอยระวังไม่ให้ก้าวท้าวสิทธิของผู้อื่น
- ค. รักและมีน้ำใจเอื้ออาทรต่อกันในบ้านด้วยความจริงใจ
- ง. คอยยุแหย่ตะแคงร้ายให้ผู้อื่นแตกหักกัน

ข้อที่ 9 ทำไมอิสลามจึงส่งเสริมการทำงามดีต่อสังคม

- ก. เพราะสังคมเป็นอีกแผ่นของศาสนา
- ข. อิสลามต้องการให้ศาสนาเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตในสังคม
- ค. เพราะอิสลามคือวิถีชีวิต
- ง. มุสลิมคือผู้ที่ทำหน้าที่ต่อสังคมตามหลักบัญญัติของศาสนา

ข้อที่ 10 ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลามในเรื่อง การทำความดีต่อสังคม

- ก. นาย ก ไม่ต้องช่วยเหลือเพื่อนบ้านตอนน้ำท่วมเพราะไม่ใช่ธุระปะปั้งอะไร
- ข. นาย ข ช่วยเหลือผู้ป่วยอนาถาที่เป็น เอดส์ ที่โรงพยาบาล
- ค. นางสาว จ เชื้อเชื้อเพื่อนที่ไม่ละหมาดแล้วนำส่งครู
- ง. นางสาว ง เป็นแกนนำยาเสพติดของโรงเรียน

ใบความรู้ที่ 4

เรื่อง อัล-ฮาดีษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม

ความหมายของสังคมอิสลาม

สังคมอิสลาม คือสังคมที่ได้รับการสถาปนาขึ้นบนพื้นฐานของอัลกุรอานและซุนนะฮ์ โดยมีหลักพื้นฐาน 3 ประการคือ

1. หลักอาากีละฮ์
2. หลักชะรีอะฮ์
3. หลักอัคลาค

ดังนั้น สังคมใดก็ตามที่ถูกสร้างขึ้นโดยมิได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานดังกล่าว และมิได้ใช้หลักพื้นฐานทั้ง 3 ประการนี้ สังคมนั้นไม่ถือว่าเป็นสังคมอิสลาม

สังคมมุสลิมคือสังคมที่ได้แปรความศรัทธาในอัลลอฮ์ และรอซูล มาในรูปแบบของการปฏิบัติในทางกลับกันถ้าสังคมใดก็ตามที่มีได้ถ่ายทอดความศรัทธาออกมาในรูปแบบของการปฏิบัติแล้วสังคมนั้นก็ย่อมมิใช่สังคมมุสลิม

ลักษณะพิเศษของสังคมอิสลาม

สังคมอิสลามมีลักษณะพิเศษ คือการวางอย่างชัดเจนสังคมจะต้องวางอยู่บนพื้นฐานของการเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์เพียงองค์เดียวเท่านั้น จะไม่มีสังคมใดที่ถือว่าเป็นสังคมมุสลิมจนกว่าจะมีการนำเอาระบบแห่งการดำเนินชีวิตของอิสลามมาใช้ในสังคมนั้น ในทางกลับกันสังคมที่มีใช้สังคมมุสลิมก็เป็นสังคมญาฮิลียะฮ์

จากการให้ความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า สังคมอิสลามกับสังคมมุสลิม คือสังคมเดียวกัน แต่ถ้าสังคมใดก็ตามที่มีได้สร้างขึ้นบนพื้นฐานที่กล่าวมาข้างต้นสังคมนั้นมิใช่สังคมอิสลาม แม้ว่าจะเป็นสังคมที่ประกอบด้วยหน่วยของสังคมเป็นครอบครัวมุสลิมก็ตาม ดังนั้น ทุก ๆ สังคมอิสลามย่อมเป็นสังคมมุสลิมแต่มิใช่ว่าทุก ๆ สังคมมุสลิมจะเป็นสังคมอิสลามเสมอไป ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับว่าสังคมนั้นถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานอะไรนั่นเอง ดังนั้นขอเท็จจริงในปัจจุบันเราอาจต้องแยกพิจารณาระหว่างสังคมมุสลิมกับสังคมอิสลามเพื่อทำความเข้าใจ

สังคมมุสลิมในปัจจุบันคือสังคมที่ประกอบด้วยหน่วยของสังคมเป็นครอบครัวมุสลิม โดยไม่คำนึงถึงว่าสังคมนั้นถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานของอะไรก็ตาม ซึ่งตามความเข้าใจในลักษณะนี้สังคมมุสลิมในปัจจุบันอาจจัดอยู่ในกลุ่มสังคมญาฮิลียะฮ์ก็ได้ เพราะสังคมญาฮิลียะฮ์ นั้น คือสังคมที่ไม่นำเอาระบบการดำเนินชีวิตของอิสลามมาใช้ในสังคมที่กล่าวมาแล้ว

กระบวนการจัดตั้งสังคมในอิสลาม

สังคมเกิดขึ้นจากการรวมหน่วยของสังคมเข้าด้วยกัน ในขณะที่หน่วยของสังคมจะมีได้ต่อเมื่อมีปัจเจกบุคคล ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าสังคมจะมีได้ก็ต่อเมื่อมีปัจเจกบุคคล ด้วยเหตุนี้การจัดตั้งสังคมในอิสลามจึงมีกระบวนการ สร้างปัจเจกบุคคลให้เป็นปัจเจกบุคคลที่มีความสมบูรณ์และครอบคลุมในด้านต่อไปนี้

1. อากิดะฮ เราจำเป็นต้องสร้างปัจเจกบุคคลมุสลิมที่มีอากิดะฮถูกต้องเหมือนกับอากิดะฮของท่านรอซูล ท่านซอฮาบะฮ ถ้าปรากฏว่าปัจเจกบุคคลมีอากิดะฮไม่ถูกต้อง วิศวกรสังคมจำเป็นต้องใช้กระบวนการปรับแนวคิดเป็นอิสลาม (Islamization of idology) เพื่อแก้ไขให้ปัจเจกบุคคลมีอากิดะฮที่ถูกต้องให้ได้

2. อิบาเดฮ เราจำเป็นต้องปลูกฝังให้ปัจเจกบุคคลที่มีอากิดะฮถูกต้องสมบูรณ์นั้นเป็นปัจเจกบุคคลที่ประกอบอิบาดะฮต่ออัลลอฮให้เหมือนกับการประกอบอิบาดะฮของท่านรอซูล ซอฮาบะฮ ถ้าปรากฏว่าปัจเจกบุคคลใดประกอบอิบาดะฮไม่ถูกต้องวิศวกรสังคมต้องแก้ไขให้เขาเหล่านั้นให้อิบาเดฮได้ถูกต้องโดยการใช้กระบวนการปรับหลักปฏิบัติเป็นอิสลาม (Islamization of Ibadat)

3. อัคลาค นักวิศวกรสังคมต้องเสริมสร้างอัคลาคให้ปัจเจกบุคคลมุสลิมที่มีอากิดะฮสมบูรณ์อิบาเดฮถูกต้องเป็นปัจเจกบุคคลที่มีอัคลาคอิสลามียะฮในทุก ๆ ด้านของการเป็นชีวิตจนสามารถแสดงออกมาเป็นบุคลิกภาพแห่งอิสลาม เพื่อใช้ในการคบค้าสมาคมในชีวิตประจำวัน

4. ปลูกฝังให้ปัจเจกบุคคลผู้มีบุคลิกภาพแห่งอิสลามนั้นใช้ชีวิตเพื่ออิสลามในทุก แง่มุมทั้งชีวิตส่วนตัว ครอบครัวและสังคม ซึ่งการใช้ชีวิตเพื่ออิสลามนั้น เป็นการมีชีวิตที่ต้องมีการมูญาฮาดะฮ ซึ่งแน่นอนที่สุดการมูญาฮาดะฮนั้นจะต้องกระทำในรูปแบบของญามาอะฮ ซึ่งการใช้ชีวิตเพื่ออิสลามนั้นมีลักษณะดังนี้

4.1 เรียนรู้และอามัลตามเนื้อหาของ อิสลาม

4.2 ห่างไกลจากพฤติกรรม มูญาฮิลียะฮในทุก ๆ ด้าน

4.3. ตะวาอะฮและญิฮาด

5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ปัจเจกบุคคลที่ผ่านการสร้างมาอย่างดีและมีคุณภาพแบบ อิสลาม (Islamic Quality) นั้นสร้างเครือข่ายของสังคม โดยการตั้งครอบครัวอิสลาม (Islamic Family) และเมื่อครอบครัวอิสลามมีมากขึ้นก็จะกลายเป็นชุมชน และสังคมอิสลามในโอกาสต่อไป

ในกรณีของสังคมมุสลิมปัจจุบัน ซึ่งเกิดขึ้นจากหน่วยสังคมที่เป็นครอบครัวมุสลิม แต่ไม่มีคุณภาพเชิงอิสลาม (Un-Islamic Quality Family) เราก็สามารถใช้กระบวนการนี้ได้ โดยเริ่มจากพัฒนาคุณภาพของครอบครัวมุสลิมให้เป็นครอบครัวที่มีคุณภาพเชิงอิสลามได้เช่นกัน

ที่มา : http://www.cis.psu.ac.th/fathoni/lesson/islamic_society/index.htm

2. ส่งเสริมให้มุสลิมต้องเอาใจใส่กับเพื่อนบ้าน

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَيْسَ الْمُؤْمِنُ بِالَّذِي يَشْبَعُ وَجَارُهُ جَائِعٌ إِلَى جَنْبِهِ

(صحیح الجامع: 5382)

ความว่า

"ท่านรศูลﷺ ได้กล่าวว่า ไม่เป็นผู้ศรัทธาที่แท้จริงสำหรับผู้ที่ยอมเอบ
ในขณะที่เพื่อนบ้านของเขาหิวโหย"

ข้อคิดจากอัล-ฮาดิษ

1. อิหม่านที่สมบูรณ์จำเป็นต้องเสริมด้วยจริยธรรม คุณธรรมที่งดงามอย่างล้นหลาม
2. สาเหตุหนึ่งที่ทำให้อิหม่านไม่สมบูรณ์คือการไม่เอาใจใส่กับเพื่อนบ้าน
3. ผู้ศรัทธาที่ประเสริฐจะไม่ยอมให้เพื่อนบ้านของเขาอยู่ในความอดอยาก ไม่มีกินในขณะที่เขานั้นนอนหลับสบายด้วยท้องอืดเอบ

เพื่อนบ้านคือ ผู้ที่มีบ้านเรือนอยู่ใกล้กัน หรืออยู่ห่างกัน ผู้เป็นเพื่อนบ้านก็มีสิทธิที่จะได้รับจากเรา และเราก็มีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อเพื่อนบ้านด้วยมารยาทที่ดี อิสลามได้ส่งเสริมเรื่องนี้เสมอ

(Quran An-Nisaa' - (The Women) [4:36]

"และจงเคารพสักการะอัลลอฮ์เถิด และอย่าให้มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นภาคีกับพระองค์ และจงทำดีต่อผู้บังเกิดเกล้าทั้งสองและต่อผู้เป็นญาติที่ใกล้ไกล และผู้ศรัทธา และผู้ขัดสน และเพื่อนบ้านใกล้เคียงและเพื่อนที่ห่างไกล และเพื่อนเคียงข้าง และผู้เดินทาง และ ผู้ที่มีมือขวาของพวกเจ้าครอบครอง แท้จริงอัลลอฮ์ ไม่ทรงชอบผู้ยะโส ผู้โอ้อวด "

สิ่งเหล่านี้ คือสิ่งที่ท่านนบีสั่งงานกับบรรดามุสลิมทั้งหลาย

“ญิบรีลยังคงสั่งเสียแก่ฉัน เกี่ยวกับเพื่อนบ้านจนกระทั่งฉันคิดว่า เพื่อนบ้านจะสามารถรับมรดกของเพื่อนบ้านได้”

(บันทึกโดย บุคอรี และมุสลิม)

และมีอัล-ฮาดิษกล่าวถึงเรื่อง ดังกล่าวดังต่อไปนี้

ومن كان يؤمن بالله واليوم الآخر فليكرم جاره

"ผู้ใดที่ศรัทธาต่ออัลลอฮ์และวันอาคิเราะฮ์ เขาก็จงให้เกียรติเพื่อนบ้านของเขา"

(บันทึกโดย บุคอรี และมุสลิม)

และในบางสำนวนของนี้ระบุว่า

فليحسن إلى جاره

“เขาก็จงทำดีต่อเพื่อนบ้านของเขา”

والذي نفسي بيده لا يؤمن عبد حتى يحب لجاره ما يحب لنفسه

“ขอสาบานด้วยผู้ที่ชีวิตของฉันอยู่ในเงื้อมพระหัตถ์ของพระองค์ (อัลลอฮ์) ศรัทธาของป่าวคนไหน จะไม่

สมบูรณ์ จนกว่าเขาจะชอบให้เพื่อนบ้านของเขาได้รับสิ่งที่ตัวเองชอบ”

(บันทึกโดย มุสลิม)

وخير الجيران عند الله خيرهم لجاره

“และเพื่อนบ้านที่ประเสริฐที่สุด ณ อัลลอฮ์คือนั่น ก็คือเพื่อนบ้านที่ทำความดีแก่เพื่อนบ้านของเขา มากที่สุด”

(บันทึกโดย อะหมัด และ ตริมิซีย)

มารยาทที่มุสลิมจะต้องปฏิบัติต่อเพื่อนบ้าน

1. จะต้องทำดีกับเพื่อนบ้าน ให้การช่วยเหลือเขา ไปเยี่ยมเขาเมื่อเขาเจ็บป่วย แสดงความยินดีกับเขา เมื่อเขาได้รับสิ่งที่ดี แสดงความเสียใจและปลอบใจเขา เมื่อเขาประสบทุกข์ภัย และได้รับความเดือดร้อน ให้การสนับสนุนเขา พุดจากับเขาโดยดี

2. ให้การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่เพื่อนบ้าน ท่านอุมัร ฎิยัลลอฮุ สุลันสุ กล่าวว่า แท้จริงมิตรของฉันคือ ท่านนบีมุฮัมมัด คืออัลลอฮ์จะลบล้างบาปของฉัน ได้สิ่งเสียใจของฉัน

“เมื่อท่านทำแกง ก็จงใส่น้ำแกงให้มาก แล้วท่านจะได้ออกรับเชิญในบ้านจากบรรดาเพื่อนบ้านของท่าน แล้วจึงมอบแกงส่วนหนึ่งให้แก่เขา เพื่อเขาจะได้รับประทาน”

(บันทึกโดย มุสลิม)

3. ให้เกียรติต่อเพื่อนบ้าน มีคนบางรายรู้สึกเกรงอกเกรงใจเขาโดยอยู่ในหลักบัญญัติอิสลาม ขณะเดียวกัน ก็จะต้องให้คำแนะนำตักเตือนกัน ให้เพื่อนบ้านได้ปฏิบัติอยู่ในขอบเขตของบัญญัติศาสนา

ที่มา : <http://www.annisaa.com/forums/index.php?topic=382.0>

3. ส่งเสริมให้มุสลิมต้องเป็นผู้สร้างคุณประโยชน์ให้มากที่สุด

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: { مَثَلُ الْمُؤْمِنِ مَثَلُ النَّحْلَةِ، مَا أَخَذَتْ مِنْهَا مِنْ شَيْءٍ نَفَعَكَ }

(صحيح الجامع 5846)

ความว่า

"ท่านรَسُولﷺได้กล่าวว่า มุอุมินผู้ศรัทธาเปรียบเสมือนต้นอินทผลาล์ม สิ่งใดที่ท่านเอามาจากมันมีประโยชน์แก่ท่าน"

ข้อคิดจากฮา-ดีษ

1. ท่านนบี ﷺ ได้เปรียบเทียบผู้ที่มีความศรัทธาเสมือนต้นอินทผลาล์มที่มีรากฐานที่มั่นคง ผลไม้ที่แข็งแรง มีใบที่ร่มเงา มีผลให้ได้เก็บเกี่ยวซึ่งทุกอย่างให้คุณประโยชน์แก่ผู้อื่นอย่างมากหมาย
2. ผู้ศรัทธาต้องเป็นเสมือนต้นอินทผลาล์ม นั่นคือสร้างคุณประโยชน์แก่ผู้อื่นอย่างเต็มความสามารถ
3. ความประเสริฐของมุอุมินคือมีอิหม่านที่มั่นคง มีอัมลศอและญะฮัดทำคุณประโยชน์แก่ผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ

ที่มา : <http://www.islammore.com/main/content.php?page=sua&category=6&id=1329>

ใบกิจกรรมที่ 4 อัล-ฮาดิษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำกิจกรรม ตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาอัล-ฮาดิษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม จากใบความรู้ที่ 1 ให้เข้าใจโดยใช้เวลาประมาณ 10 นาที
2. ร่วมกันอภิปรายและสรุปผลการอภิปรายตามประเด็น ดังนี้โดยใช้เวลาประมาณ 20 นาที
 - 1) ตัวบทของอัล-ฮาดิษ
 - 2) ข้อคิดที่ได้จากอัล-ฮาดิษ
3. สังคัณฑ์นนำเสนอและอภิปรายหน้าชั้นโดยใช้เวลาประมาณ 2-5 นาที
4. บันทึกผลการศึกษาและอภิปรายลงในแบบบันทึกที่ 1 โดยใช้เวลาประมาณ 10 นาที

แบบบันทึกกิจกรรมที่ 4 อัล-ฮาดิษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม

1. ตัวบทของอัล-ฮาดิษ

.....

.....

.....

.....

2. ข้อคิดที่ได้จากอัล-ฮาดิษ

.....

.....

.....

.....

.....

อัล-ฮาดีษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม(ต่อ)

2. ส่งเสริมให้มุสลิมต้องเอาใจใส่กับเพื่อนบ้าน

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: لَيْسَ الْمُؤْمِنُ بِالَّذِي يَشْبَعُ وَجَارُهُ جَائِعٌ إِلَى جَنْبِهِ
(صحيح الجامع: 5382)

ความว่า

"ท่านรอซูล ได้กล่าวว่า ไม่เป็นผู้ศรัทธาที่แท้จริงสำหรับผู้ที่ยอมเอน ในขณะเพื่อนบ้านของเขาหิวโหย"

ข้อคิดจากฮาดีษ

1. อิหม่ามที่สมบูรณ์จำเป็นต้องเสริมด้วยจริยธรรม คุณธรรมที่ดีงามอย่างเต็มรูปแบบ
2. สาเหตุหนึ่งที่ทำให้อิหม่ามไม่สมบูรณ์คือการไม่เอาใจใส่กับเพื่อนบ้าน
3. ผู้ศรัทธาที่ประเสริฐจะไม่ยอมให้เพื่อนบ้านของเขาอยู่ในความอดอยาก ไม่มีกิน ในขณะที่เขานอนหลับสบายด้วยท้องอืดเอน

อัล-ฮาดีษที่ส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม(ต่อ)

3. ส่งเสริมให้มุสลิมต้องเป็นผู้สร้างคุณประโยชน์ให้แก่มวลมนุษยชาติ

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: { مَثَلُ الْمُؤْمِنِ كَمَثَلِ النَّحْلِ، مَا أَخَذَ مِنْهَا مِنْ شَيْءٍ نَفَعَكَ }
(صحيح الجامع 5846)

ความว่า

"ท่านรอซูล ได้กล่าวว่า มุสลิมเป็นผู้สร้างคุณประโยชน์ให้แก่มวลมนุษยชาติ เหมือนกับผึ้งที่นำเอาน้ำหวานจากดอกไม้มาทำเป็นน้ำผึ้ง"

ข้อคิดจากฮาดีษ

1. ท่านนบี ได้เปรียบเทียบกับมีความศรัทธาเหมือนดั่งอินทผาลัมที่มีรากฐานที่มั่นคง ลำต้นที่แข็งแรง มีใบที่ร่มเงา ให้ร่มเงาแก่สัตว์เล็กสัตว์น้อย ซึ่งทุกอย่างให้คุณประโยชน์แก่มวลมนุษยชาติอย่างมาก
2. (ศ. ร.อ.) รื่องเป็นเหมือนดั่งอินทผาลัม นั่นคือสร้างคุณประโยชน์แก่ผู้อื่นอย่างเต็มความสามารถ
3. ความประเสริฐของมุอฺมินคือมีอิหม่ามที่มั่นคง มีอุมมัลศอและห์ และได้ทำคุณประโยชน์แก่ผู้อื่น อย่างสม่ำเสมอ

คู่มือการจัดการเรียนรู้ ชุดการเรียนรู้ที่ 5 อัล-ฮาดิษอิสลาม อิหม่าน อิสฺฮาน

1. คำชี้แจงสำหรับผู้สอน

1.1 ครูควรเตรียมสื่อชุดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย ใบความรู้ แบบฝึกกิจกรรม แบบทดสอบก่อน-หลังเรียนประจำชุดการเรียนรู้ บัตรรูปภาพประกอบการสอนและบัตรเฉลยตลอดจนอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ครบถ้วน

1.2 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อประเมินความรู้เดิมของนักเรียน

1.3 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

1.4 ก่อนใช้ชุดการเรียนรู้แต่ละครั้งครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน เลือกประธาน 1 คน ทำหน้าที่เป็นผู้จัดประสานงานระหว่างครูกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม และเลือกเลขานุการกลุ่ม 1 คน ทำหน้าที่เป็นผู้จัดบันทึกปฏิบัติการกิจกรรมในขณะปฏิบัติการกิจกรรมตามที่ครูมอบหมายไว้

1.5 การจัดชั้นเรียน จัดนักเรียนนั่งเป็นกลุ่ม เพื่อฝึกกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น

1.6 ครูแจกชุดการเรียนรู้ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาและแนะนำมา ใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อนักเรียนจะได้ปฏิบัติอย่างถูกต้อง

1.7 ดำเนินการสอนตามกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้

1.8 หลังจากนักเรียนได้ศึกษาชุดการเรียนรู้แล้ว ขั้นต่อไประบุไว้ในชุดการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้ว ครูและนักเรียนควรช่วยกันสรุปคะแนนจากการทำกิจกรรม และในแบบบันทึกคะแนนให้ครบถ้วนทุกชุดการเรียนรู้แล้วบันทึกของนักเรียนทุกคนเพื่อประเมิน การพัฒนาความก้าวหน้าของการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้

1.9 ทำแบบทดสอบหลังเรียนในแผนการเรียนรู้

1.10 หลังจากที่ทำกิจกรรมการเรียนการสอนตามชุดการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเรียนเก็บวัสดุอุปกรณ์ประกอบชุดการเรียนรู้

2. แผนการจัดการเรียนรู้

2.1 วัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้

- (1) อ่านบทอัล-ฮาดิษอิสลาม อิหม่าน อิสฺฮาน และอธิบายความหมายได้
- (2) บทกล่า ถึงความสำคัญของอัล-ฮาดิษอิสลาม อิหม่านอิสฺฮาน ได้
- (3) อธิบายความหมายของอิสลาม อิหม่าน อิสฺฮาน ยกตัวอย่าง และเหตุผลประกอบได้

2.2 ภาระการเรียนรู้

- (1) บทอัล-ฮาดิษอิสลาม อิหม่าน อิสฺฮาน

- (2) ความหมายของอิสลามและหลักการอิสลาม 5 ประการ
- (3) ความหมายของอิหม่าน และหลักการอิหม่าน 6 ประการ
- (4) ความหมายของอิศฺฮานและตัวอย่างพฤติกรรม

2.3 สื่อและแหล่งเรียนรู้

- (1) Slide Power Point เรื่องความหมายของอิสลาม อิหม่าน อิศฺฮาน
- (2) ชุดการเรียนรู้ที่ 5 อัล-ฮาดิษอิสลาม อิหม่าน อิศฺฮาน

2.4 กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูแจ้งจุดประสงค์ของการเรียนรู้และแนวการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนทราบและสร้างข้อตกลงเกี่ยวกับการเรียนรู้
2. ครูสนทนาเรื่องศาสนาอิสลามโดยทั่วไป และสอบถามประสบการณ์เดิมของนักเรียนเกี่ยวกับสิ่งที่มุสลิมทุกคนต้องยึดถือปฏิบัติ

ขั้นสอน

1. ครูแจกชุดการเรียนรู้ เรื่อง อัล-ฮาดิษอิสลาม อิหม่าน อิศฺฮาน ให้นักเรียน ให้นักเรียนอ่านคำชี้แจงในชุดการเรียนรู้ให้เข้าใจถึงภาระงานที่ต้องดำเนินการ
2. เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่ม เข้าใจคำชี้แจงดีแล้ว ให้นักเรียนปฏิบัติตามคำชี้แจงในชุดการเรียนรู้
3. นักเรียนที่เป็นตัวแทนกลุ่มมา เสนอข้อค้นพบ คำชี้แจงในชุดการเรียนรู้
4. ครูให้ความรู้เพิ่มเติม โดยใช้ Slide power Point เรื่องความหมายของอิสลาม อิหม่าน และอิศฺฮาน

ขั้นสรุป

1. ครูให้นักเรียนทบทวนการสรุปอภิปรายของกลุ่มและการให้ความรู้เพิ่มเติมของครูเรื่องอิสลาม อิหม่าน และอิศฺฮานโดยใช้คำถามดังต่อไปนี้
 - 1) อิสลามคืออะไร และประกอบด้วยสิ่งใดบ้าง
 - 2) อิหม่านคืออะไร และประกอบด้วยสิ่งใดบ้าง
 - 3) อิศฺฮานคืออะไร และพฤติกรรมอะไร แบบไหนบ้างที่แสดงว่าเจ้าของมีอิศฺฮาน เพราะเหตุใดจึงได้คิดเช่นนั้น
2. นักเรียนร่วมกันสรุป และบันทึกผลการสรุปผลในสมุดเพื่อส่งครู

2.5 การวัดและประเมินผล

1. การวัดผล

จุดประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	น้ำหนัก คะแนน	ผู้ ประเมิน
1.อ่านบทอัล-ฮาดิษอิสลาม อิหม่าน อิสฺซาน และอธิบายความหมายได้	ทดสอบการอ่านและการอธิบาย	แบบบันทึกการอ่านและการอธิบาย	5	ครู
2.กล่าวถึงความสำคัญของอัล-ฮาดิษอิสลาม อิหม่าน อิสฺซาน ได้	ทดสอบตรวจผลงาน	แบบทดสอบแบบตรวจผลงาน	5	ครู
3.อธิบายความหมายของอิสลาม อิหม่าน อิสฺซาน ยกตัวอย่าง และเหตุผลประกอบได้	ทดสอบตรวจผลงาน	แบบทดสอบแบบตรวจผลงาน	10	ครู
รวม			20	

2. เกณฑ์การประเมิน

คะแนน 18-20 คะแนน หมายถึง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับดีมาก

คะแนน 15-17 คะแนน หมายถึง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับดี

คะแนน 10-14 คะแนน หมายถึง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับปานกลาง

คะแนนต่ำกว่า 10 คะแนน หมายถึง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับปรับปรุง

แบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน เรื่อง อัล-ฮาดีษอิสลาม อิหม่าน อิฮฺซาน

คำชี้แจง

ให้นักเรียนอ่านคำถาม พิจารณาคำตอบ และกาเครื่องหมาย X หน้าข้อที่คิดว่าถูกต้องที่สุด

1. การที่มะลาอิกะฮฺญิบรีลได้เข้ามาหาท่านนบี(ศ็อลฯ)โดยสวมเสื้อผ้าขาวมาก ผมห้ามก และ...ปรากฏร่องรอยการเดินทางที่ตัวเขา แสดงว่าอิสลามสนับสนุนให้มุสลิมมีบุคลิกภาพตามข้อใด?
 - ก. สนับสนุนให้มีการสวมใส่เสื้อผ้าที่สะอาด เรียบร้อย และมีมารยาท
 - ข. สนับสนุนให้มีการสวมใส่เสื้อผ้าที่มีราคาสูง เพื่อให้ดูดีในสายตาผู้อื่น
 - ค. สนับสนุนให้มีการแต่งการที่สะอาด ดูดี ทันสมัย เพื่อให้ผู้อื่นเฝ้าถือ
 - ง. ถูกทุกข้อ
2. อิสลาม ตามรากศัพท์หมายถึง.....?
 - ก. การศรัทธาต่ออัลลอฮฺตะอาลา
 - ข. การเชื่อฟังและยอมจำนนต่ออัลลอฮฺตะอาลา
 - ค. การศรัทธาและเชื่อฟังต่อท่านนบี(ศ็อลฯ) และอุลามาอ์ทุกคน
 - ง. ถูกทุกข้อ
3. อิสลามตั้งอยู่บนพื้นฐานห้าประการคือ....?
 - ก. การปฏิญาณตนว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮฺและแท้จริงมุฮัมมัดเป็นรอสูลของพระองค์
 - ข. การปฏิญาณตน การดำรงก...ละหมาด การให้ทาน การถือศีลอดเดือนรอมะฎอน และการทำฮัจญ์ ณ บัยตลหะรอมครั้ง...หนึ่งในชีวิตสำหรับผู้ที่มีความสามารถ
 - ค. การปฏิญาณตน การดำรงก...ละหมาด การจ่ายซะกาต การถือศีลอดเดือนรอมะฎอน และการทำฮัจญ์ ณ บัยตลหะรอมครั้ง...หนึ่งในชีวิตสำหรับผู้ที่มีความสามารถ
 - ง. การปฏิญาณตน การดำรงก...ละหมาด การให้ทาน การถือศีลอดเดือนรอมะฎอน และการทำฮัจญ์ ณ บัยตลหะรอมครั้ง...สำหรับผู้มุสลิมทุกคน
4. การดำรงการละหมาด คือ.....?
 - ก. ละหมาดในเวลาตามเงื่อนไขและหลักการ พร้อมทั้งรักษาซุนนะฮฺและมารยาทต่างๆ
 - ข. การเชื่อฟังอัลเลาะฮฺตะอาลาและนบีในเรื่องการละหมาด
 - ค. การละหมาดวันละห้าเวลาและละหมาดซุนนะฮฺอย่างครบถ้วน
 - ง. ถูกทุกข้อ

5. อิหมัน ตามหลักศาสนบัญญัติหมายถึง.....?

- ก. การศรัทธาอย่างเด็ดขาดต่อการมีอยู่ของอัลลอฮ์ผู้ทรงสร้าง และพระองค์นั้นทรงเออะ ไม่มีภาคีใด ๆ สำหรับพระองค์
- ข. การศรัทธาต่อการมีอยู่ของมะลาอิกะฮ์ และการศรัทธาต่อวันอาคิเราะฮ์
- ค. การศรัทธาต่อบรรดาศาสนทูตทั้งหมด และการศรัทธาต่อบรรดาคัมภีร์แห่งฟากฟ้าที่ถูกประทานลงมาจาก
- ง. ถูกทุกข้อ

6. อิฮฺซาน ตามรากศัพท์หมายถึง.....?

- ก. ความบริสุทธิ์ใจ
- ข. ความดีงาม
- ค. ความศรัทธา
- ง. ความขยัน ความอดทน

7. อิฮฺซาน ตามศาสนบัญญัติหมายถึง.....?

- ก. การปฏิบัติตนตามกฎศาสนบัญญัติของอัลลอฮ์ทุกประการ เชื่อเป็นที่รักและเชื่อถือนของทุกคน
- ข. การเชื่อฟังและยอมจำนนต่ออัลลอฮ์ตะอาลาแต่เพียงผู้เดียว และทำอิบาดะฮ์อย่างขยัน
- ค. ความขยัน ความอดทนในการทำอิบาดะฮ์ พร้อมกับความพิถีพิถันอย่างที่สุดเพื่อให้ทุกคนเชื่อถือ
- ง. การทำให้การอิบาดะฮ์ต่ออัลลอฮ์ตะอาลานั้นบริสุทธิ์ผุดผ่องเพื่อพระองค์เพียงผู้เดียวพร้อมกับมีความพิถีพิถันอย่างที่สุด

8. สัญญาณบางประการของวันกิยามะฮ์ที่ปรากฏขึ้นแล้วในสมัยนี้

- ก. ลูกทรยศและฝ่าฝืนนุญการีของพวกเขาอย่างแพร่หลาย
- ข. สังคมที่เสื่อมโทรม มารยาทที่เลวทราม
- ค. กิจกรรมต่างๆ จะขาดพลังเข้าไปสู่บุคคลที่ไม่มีความเหมาะสม
- ง. ถูกทุกข้อ

9. ผู้ที่มีความสามารถในการทำฮัจญ์คือผู้ใด

- ก. ผู้ที่มีสุขภาพแข็งแรง ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ
- ข. ผู้ที่มีเงินเพียงพอสำหรับการเดินทาง เสาบียง และค่าเลี้ยงดูสำหรับครอบครัวและผู้ที่อยู่ภายใต้การดูแลการะ
- ค. ผู้ที่มีทรัพย์สินและเงินทองมากมายเหลือเกิน
- ง. ถูกทุกข้อ

10. ใครบ้างที่ป็นผู้รู้ว่เมื่อใดจะเกิดวันกษามะสุ

ก. ท่านนบี(ศ็อลฯ)

ข. อัลลอฮฺตะอาลา

ค. อุลามาอฺที่เก่งๆ

ง. ถูกทุกข้อ

ใบความรู้ที่ 5 เรื่อง อัล-ฮาดีษอิสลาม อิมมาน อิฮซาน

عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: بَيْنَمَا نَحْنُ جُلُوسٌ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ إِذْ طَافَ عَلَيْنَا رَجُلٌ شَدِيدُ بَيَاضِ الثِّيَابِ شَدِيدُ سَوَادِ الشَّعْرِ، لَا يُرَى عَلَيْهِ أَثَرُ السَّفَرِ، وَلَا يَعْرِفُهُ مِنَّا أَحَدٌ، فَجَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَسْنَدَ رُكْبَتَيْهِ إِلَى رُكْبَتَيْهِ وَوَضَعَ كَفَيْهِ عَلَى فَخْذَيْهِ وَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ أَخْبِرْنِي عَنِ الْإِسْلَامِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْإِسْلَامُ أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَتُقِيمَ الصَّلَاةَ وَتُؤْتِيَ الزَّكَاةَ وَتَصُومَ رَمَضَانَ وَتَحُجَّ الْبَيْتَ إِنْ اسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيلًا قَالَ: صَدَقْتَ، فَعَجَبْنَا لَهُ يَسْأَلُهُ وَيُصَدِّقُهُ، قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِيمَانِ قَالَ: أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ وَالْآخِرِ وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ. قَالَ صَدَقْتَ، قَالَ فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِحْسَانِ، قَالَ: أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ. قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ السَّاعَةِ، قَالَ: مَا الْمَسْئُورُ عَنْهَا بِأَعْلَمَ مِنَ السَّائِلِ. قَالَ فَأَخْبِرْنِي عَنْ أَمَارَاتِهَا، قَالَ أَنْ تَلِدَ الْأُمَّةُ رَبَّتَهَا وَأَنْ تَرَى الْحَفَاةَ الْعُرَاةَ الْعَالَةَ، عَاءَ الشَّاءِ يَتَطَاوَلُونَ فِي الْبُنْيَانِ، ثُمَّ انْطَلَقَ فَلَبِثْتُ مَلِيًّا، ثُمَّ قَالَ: يَا عُمَرُ أَتَدْرِي مَنِ السَّائِلِ؟ قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ فَإِنَّهُ جَبْرِيلُ أَتَاكُمْ يُعَلِّمُكُمْ دِينَكُمْ.

มีรายงานจากอุมัร รอฎิยัลลอฮุอันฮุ ได้กล่าวว่า ระหว่างที่พวกเราได้นั่งอยู่กับท่านรอซูลุลลอฮ์ คือลลิลลอฮ์ อะลียะฮิซซัลลาม ในวันหนึ่ง ขณะนั้นมีชายคนหนึ่ง ได้มาหาเรา ซึ่งสวมเสื้อผ้าขาวมาก ผมดำมาก ไม่ปรากฏร่องรอยการเดินทางที่ตัวเขา และไม่มีอะไรจากพวกเรา รู้จักเขาเลย จนกระทั่งเขาได้นั่งตรงท่านนบี คือลลิลลอฮ์ อะลียะฮิซซัลลาม หัวเข่าของเขา จอดกับหัวเข่าของท่านนบีและเขาได้วางฝ่ามือทั้งสองของเขากับต้นขาของท่านนบี และเขาก็ได้กล่าวว่า

“โอ้ มุฮัมหมัด จงบอกฉันถึงอิสลาม”

ดังนั้นท่านรอซูลุลลอฮ์ คือลลิลลอฮ์ อะลียะฮิซซัลลาม ก็กล่าวตอบว่า "อัลอิสลาม คือ การที่ท่านจะต้อง ปฏิญาณตนว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอก จากอัลลอฮ์ และ แท้จริงมุฮัมหมัดคือรอซูลของพระองค์ ท่านจะ ต้อง ละหมาด ท่านจะต้องจ่ายซะกัต ท่านจะต้องถือศีลอดในเดือนรอมฎอน และจะต้องไปทำหัจญ์ที่บัยตุลลอฮ์ (มักกะฮ์) หากมี ความสามารถ"

ชายคนนั้นเขาก็ได้กล่าวว่า “ท่านพูดถูกแล้ว พวกเราแปลก ใจกับเขามาก เพราะเขาเป็นคนถามและ เขาก็ยืนยันความถูกต้อง และชายคนนั้นก็กล่าวอีกว่า “ดังนั้นจง บอกฉันถึงอิหม่าน”

ท่านนบีกล่าวว่า ท่านจะต้องศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ต่อบรรดามะลาอิกะฮ์ของพระองค์ ต่อบรรดาคัมภีร์ ของพระองค์ ต่อบรรดารอซูลของพระองค์ ต่อวันสิ้นโลก และท่านจะต้องศรัทธาต่อการกำหนดของ อัลลอฮ์ ทั้งในเรื่องที่ดี และเรื่องที่ไม่ดี "

ชายคนนั้นก็กล่าวว่า “ท่านพูดถูกแล้ว” แล้วเขาก็กล่าวว่า “จงบอกฉันถึง อัลอิฮซาน”

ท่านนบีกกล่าวตอบว่า “ท่านจะต้องเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์ ดังเช่นที่ท่านเห็นพระองค์ หากท่านไม่เห็น พระองค์ แต่แท้จริงพระองค์ทรงเห็นท่าน ” ชายคนนั้นก็กล่าวว่า “จงบอกฉันถึงวันกิยามะฮ์”

ท่านนบีกกล่าวตอบว่า “ผู้ที่ถูกถามนั้นไม่รู้มากไปกว่าผู้ถาม ” ชายคนนั้นกล่าวว่า “ดังนั้นจงบอกฉันถึง สัญลักษณ์ของวันกิยามะฮ์”.

ท่านนบีกกล่าวตอบว่า “ทาสหญิงจะให้กำเนิดลูกเป็นนายของนางและท่านจะเห็นคนที่ไม่กลัวพระองค์ เจ้าเปลือยกาย ยากจน ที่มีอาชีพเลี้ยงแพะ พวกเขาต่างแข่งกันสร้างตึกสูง ๆ “ ต่อจากนั้น เขาก็ออกไป เมื่อเวลาผ่านไป หลังจากนั้นท่านนบีกได้กล่าวว่า “โอ้อูมร์ ท่านทราบหรือไม่ว่าผู้ที่ถามคือใคร” ฉะนั้นแล้ว ตอบว่า “อัลลอฮ์และรอซูลท่านนั้นที่ทราบดียิ่ง”

ท่านนบีกกล่าวว่า “แท้จริงเขาคือญิบรีล มาหาพวกท่านเพื่อมาสอนศาสนาให้กับพวกท่าน”

(บันทึกโดยมุสลิม)

ความสัมพันธ์ระหว่างอิสลาม อิหม่าน และอิศซาน

เป็นที่ชัดเจนว่าศาสนาอิสลามนั้นมี 3 ขั้นตอนด้วยกัน คือ เริ่มจากยอมรับอัลอิสลาม จนมีความเชื่อมั่น มีอิหม่าน ตามมาด้วยเรื่องอัลอิศซาน

ซึ่งวงจรของความเป็นอิสลามนั้นกว้างมาก เพราะจะรับเอาทุกคนที่กล่าวว่า **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** เป็นมุสลิมโดยที่เขายังมิได้กระทำความผิด หรือสวนทางกับหลักการของอิสลาม

ต่อมาก็เป็นวงจรของอิหม่าน ซึ่งจำกัดคำว่า อิสลาม โดยมอง ผู้ที่มีอิหม่านเท่านั้น และทุกคนที่เป็นมุมนเขาถือเป็นมุสลิม คนที่เป็นมุสลิมก็เชื่อว่าจะเป็น มุมนต่อไปเสียที. บค เพราะบางครั้งเขาเป็นมุสลิมอย่างเห็นได้ชัด แต่ภายในจิตใจของเขามีได้เป็นมุมน ดังนั้น ผู้ที่เป็นมุมนอย่างแท้จริง จึงจำเป็นต้องมีอีมานมาคอยควบคุมการเป็นมุสลิมของเขาให้ถูกต้อง เมื่อ พูด ถึงเรื่องอิสลามจึงมีอิหม่านเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอและเมื่อพูดถึงอิหม่านก็มีอิสลามร่วมด้วย เมื่อพูดรวม ทั้งสองเรื่องพร้อมกัน จึงมีความหมายว่าอิสลามเป็นการกระทำที่เปิดเผย และอีมานเป็นเรื่องของหัวใจ

ส่วนเรื่องอัลอิศซานเป็น ระดับสูงสุด แต่วงจรของคนที่มีอิศซานนั้นมีน้อยกว่า อิสลามและอิหม่าน คนมีอิศซานนั้นต้องทำดี ปฏิบัติกิจของอิสลามและอิหม่านอย่างสมบูรณ์ ซึ่งคนที่มีอิศซานจึงมีจำนวนน้อยกว่า แต่การงานที่ปฏิบัตินั้นจะมีมากกว่า

ที่มา <http://www.islammore.com/main>

ใบกิจกรรมที่ 5 อัล-ฮาดิษอิสลาม อิหม่าน อิสฺซาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำกิจกรรม ตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาอัล-ฮาดิษจากใบความรู้โดยใช้เวลาประมาณ 10 นาที
2. ร่วมกันอภิปรายและสรุปผลการอภิปรายตามประเด็น ดังนี้โดยใช้เวลาประมาณ 20 นาที
 - 1) ความหมายของอิสลาม อิหม่าน อิสฺซาน
 - 2) ตัวอย่างพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความเป็นอิสลาม มีอิหม่าน และอิสฺซาน
 - 3) ความสัมพันธ์ระหว่างอิสลาม อิหม่าน และอิสฺซาน
3. ส่งตัวแทนนำเสนอและอภิปรายหน้าชั้นโดยใช้เวลาประมาณ 3-5 นาที
4. บันทึกผลการศึกษาและอภิปรายลงในแบบบันทึกที่ 1 โดยใช้กระดาษประมาณ 10 นาที

แบบบันทึกกิจกรรมที่ 5 อัล-ฮาดีษอิสลาม อิหม่าน อิฮฺซาน

1. ความหมายของอิสลาม

.....

.....

.....

2. ความหมายของอิหม่าน

.....

.....

.....

3. ความหมายของอิฮฺซาน

.....

.....

.....

4. ตัวอย่างพฤติกรรมของมุสลิมที่มีอิหม่าน และอิฮฺซานที่สมบูรณ์

.....

.....

.....

5. ตัวอย่างพฤติกรรมของมุสลิมที่ขาดอิฮฺซาน

.....

.....

.....

6. ความสัมพันธ์ระหว่างอิสลาม อิหม่าม และอิสฺซาน

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

แนวทางการบันทึกกิจกรรมที่ 5 อัล-ฮาดีษอิสลาม อิหม่าน อิฮฺซาน

1. ความหมายของอิสลาม

อิสลาม ตามรากศัพท์หมายถึง การเชื่อฟังและยอมจำนนต่ออัลลอฮ์ตะอาลา และตามภาษาบัญญัติ ในนั้น อิสลามตั้งอยู่บนพื้นฐานห้าประการคือ การปฏิญาณตนว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์และ แท้จริงมุฮัมมัดเป็นร่อซูลของพระองค์ การดำรงการละหมาดในเวลาของมันตามเงื่อนไขและการอ่านอัลสมบรูณ์ พร้อมทั้งรักษาสุนัตและมารยาต่างๆ การจ่ายซะกาต การถือศีลอดเดือนรอมะฎอน และการทำอญญะฮ์ บัยติลหะรอมครั้งหนึ่งในชีวิตสำหรับผู้ที่มีความสามารถ

2. ความหมายของอิหม่าน

อิหม่าน ตามหลักภาษาหมายถึง การศรัทธา (ศักดิก) และศาสนา บัญญัติหมายถึง การศรัทธาอย่างเด็ดขาดต่อการมีอยู่ของอัลลอฮ์ ผู้ทรงสร้าง และพระองค์นั้นทรงพระยะมีย์วาเคอีไคๆ สำหรับพระองค์ การศรัทธาต่อการมีอยู่ของสิ่งที่อัลลอฮ์ทรงสร้างนั้นคือ มะลาอิกะฮ์ การศรัทธาต่อบรรดาคัมภีร์แห่งฟากฟ้าที่ถูกประทานลงมา การศรัทธาต่อบรรดาศาสนทูตทั้งหมด สิ่งที่อัลลอฮ์ได้เลือกเฟ้นพวกเขามาเพื่อเป็นทางนำต่อมนุษยชาติ และการศรัทธาต่อวันอาคิเราะฮ์ อัลลอฮ์จะทรงให้มนุษย์ฟื้นคืนมาจากหลุมศพของพวกเขา และพระองค์จะสอบสวนและตอบแทนการงานของพวกเขา หากมันเป็นสิ่งที่ดีงามการตอบแทนย่อมดีงาม และหากมันเป็นสิ่งที่ชั่วร้าย การตอบแทนย่อมชั่วร้าย

3. ความหมายของอิฮฺซาน

ความบริสุทธิ์ใจ (อิกลาส) และความพิถีพิถัน (อิตกอน) นั่นก็คือการทำให้การอิบาดะฮ์ต่ออัลลอฮ์ ตะอาลานั้นบริสุทธิ์ผ่องแผ้วเพื่อพระองค์เพียงผู้เดียวพร้อมกับมีความพิถีพิถันอย่างที่สุด เสมือนกับว่าท่านได้เห็นพระองค์ในเวลาที่ทำอิบาดะฮ์เพื่อพระองค์ ดังนั้นหากท่านไม่สามารถทำเช่นนั้นได้ ท่านก็พึงรำลึกเสมอว่า แท้จริงอัลลอฮ์นั้นทรงเห็นการงานของท่านและทรงรอบรู้ทั้งสิ่งเล็กน้อยและใหญ่ที่ออกมาจากท่าน

4. ตัวอย่างพฤติกรรมของมุสลิมที่มีอิหม่าน และอิฮฺซานที่สมบูรณ์

อามีน เว้นทำอิบาดะฮ์ ละหมาดวันละห้าเวลาครบถ้วน ในเวลาของมันตามเงื่อนไขและหลักการอย่างสมบูรณ์ พร้อมทั้งรักษาสุนัตและมารยาทต่างๆ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ (อิกลาส) และความพิถีพิถัน (อิตกอน) เพื่อพระองค์เพียงผู้เดียว อย่างเสมอดั้นเสมอปลายเสมือนกับว่าท่านได้เห็นพระองค์ในเวลาที่ทำอิบาดะฮ์

5. ตัวอย่างพฤติกรรมของมุสลิมที่ขาดอิฮฺซาน

ซารีฟชนทำอิบาดะฮ์ ละหมาดวันละห้าเวลาครบถ้วน และจะพิถีพิถันถ้าหากได้ละหมาดบนมัสญิดหรือที่อื่น แต่ถ้ายะหมาดคนเดียวกลับหลังผู้อื่นก็จะทำแบบรวดเร็วให้เสร็จๆ

6. ความสัมพันธ์ระหว่างอิสลาม อิหม่าน และอิศซาน

ศาสนาอิสลามนั้นมี 3 ขั้นตอนด้วยกัน คือ เริ่มด้วยการยอมรับอัลอิสลาม จนมีความเชื่อมั่น มีอิหม่าน ตามมาด้วยเรื่องอัลอิศซาน คนที่เป็นมุสลิมก็เชื่อว่าจะเป็นมุมินไปเสียทั้งหมด เพราะบางครั้งเขาเป็นมุสลิมอย่างเห็นได้ชัด แต่ภายในจิตใจของเขามีได้เป็นมุมิน ดังนั้นผู้ที่เป็มุสลิมอย่างแท้จริง จึงจำเป็นต้องมีอิหม่านมาคอยควบคุมการเป็นมุสลิมของเขาให้ถูกต้อง เมื่อพูดถึงเรื่องอิสลามจึงมีอิหม่านเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ และเมื่อพูดถึงอิหม่านก็มีอิสลามร่วมด้วย เมื่อพูดถึงทั้งสองเรื่องพร้อมกัน จึงมีความหมายว่าอิสลามเป็นการกระทำที่เปิดเผย และอิหม่านเป็นเรื่องของหัวใจ อิศซานเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความเป็นมุสลิม และมุมินที่สมบูรณ์แบบ

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องอัล-ฮาดิษอิสลาม อิหม่าน อิฮูซาน

1. ก
2. ข
3. ค
4. ก
5. ง
6. ข
7. ง
8. ง
9. ข
10. ข

ชุดการเรียนรู้สำหรับนักเรียน

ชุดการเรียนรู้ ที่ 5 เรื่อง อัล-ฮาดีษอิสลาม อิหม่าน อิฮฺซาน

1. คำชี้แจงสำหรับนักเรียน

- 1.1 รับชุดการเรียนรู้จากครูแล้วอ่านคำชี้แจงให้เข้าใจ
- 1.2 ทำแบบทดสอบก่อนเรียน
- 1.3 ปฏิบัติตามใบกิจกรรม
- 1.4 ทำแบบทดสอบหลังเรียน
- 1.5 หลังจากทำกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ปรับเปลี่ยนเฉลยคำตอบ และแนวทางการบันทึกกิจกรรมจากครู ส่งให้ครูตรวจ และนำคะแนนที่ได้จากการทำกิจกรรม และทำแบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน ให้เลขานุการกลุ่มบันทึกลงในแบบบันทึกผลการประเมินด้านความรู้จากการทำกิจกรรมตามชุดการเรียนรู้
- 1.6 หลังจากทำกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนแล้ว ให้นักเรียนจัดเก็บอุปกรณ์ชุดการเรียนรู้ให้เรียบร้อย
- 1.7 ในการจัดทำชุดการเรียนรู้ทุกชุด ขอให้นักเรียนทำด้วยความตั้งใจ ให้ความร่วมมือและมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองโดยไม่ดูเฉลยก่อนลงมือทำใบกิจกรรมและแบบทดสอบ
- 1.8 หากนักเรียนทำไม่ทันหรือทำใบเรียนเรียบร้อยแล้วเรียนมาขอรับชุดการเรียนรู้ไปศึกษาเพิ่มเติมนอกเวลาได้

2.วัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้

- 2.1 อ่านบทอัล-ฮาดีษอิสลาม อิหม่าน อิฮฺซาน และอธิบายความหมายได้
- 2.2 บทกล่าวถึงความสำคัญของอัล-ฮาดีษอิสลาม อิหม่านอิฮฺซาน ได้
- 2.3 อธิบายความหมายของอัล-ฮาดีษ อิหม่าน อิฮฺซาน ยกตัวอย่าง และเหตุผลประกอบได้

3.สาระการเรียนรู้

- 3.1 บท อัล-ฮาดีษอิสลาม อิหม่าน อิฮฺซาน
- 3.2 ความหมายของอิสลามและหลักการอิสลาม 5 ประการ
- 3.3 ความหมายของอิหม่าน และหลักการอิหม่าน 6 ประการ
- 3.4 ความหมายของอิฮฺซานและตัวอย่างพฤติกรรม

4. สื่อและแหล่งเรียนรู้

4.1 Slide Power Point เรื่องความหมายของอิสลาม อิหม่าม อิสุซาน

4.2 ชุดการเรียนรู้ที่ 5 อัล-ฮาดิษอิสลาม อิหม่าม อิสุซาน

แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน

คำชี้แจง

ให้นักเรียนอ่านคำถาม พิจารณาคำตอบ และกาเครื่องหมาย X หน้าข้อที่คิดว่าถูกต้องที่สุด

1. การที่มะลาอิกะฮ์ญิบรีลได้เข้ามาหาท่านนบี(ศ็อลฯ)โดยสวมเสื้อผ้าขาวมาก ผมหitam และไปปรากฏ ร้องรอยการเดินทางที่ตัวเขา แสดงว่าอิสลามสนับสนุนให้มุสลิมมีบุคลิกภาพตามข้อใด?
 - ก. สนับสนุนให้มีการสวมใส่เสื้อผ้าที่สะอาด เรียบร้อย และมีมารยาท
 - ข. สนับสนุนให้มีการสวมใส่เสื้อผ้าที่มีราคาสูง เพื่อให้ดูดีในสายตาผู้อื่น
 - ค. สนับสนุนให้มีการแต่งการที่สะอาด ดูดี ทันสมัย เพื่อให้ผู้อื่นเง้าถือ
 - ง. ถูกทุกข้อ
2. อิสลาม ตามรากศัพท์หมายถึง
 - ก. การศรัทธาต่ออัลลอฮ์ตะอาลา
 - ข. การเชื่อฟังและยอมจำนนต่ออัลลอฮ์ตะอาลา
 - ค. การศรัทธาและเชื่อฟังต่อนบี(ศ็อลฯ) และอุลามาอ์ทุกคน
 - ง. ถูกทุกข้อ
3. อิสลามตั้งอยู่บนพื้นฐานห้าประการคือ
 - ก. การปฏิญาณตนว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ และแท้จริงมุฮัมมัดเป็นรอซูลของพระองค์
 - ข. การปฏิญาณตน การดำรงกะลามาด การให้ทาน การถือศีลอดเดือนรอมะฎอน และการทำฮัจญ์ ณ บัยตอัลหะรอมครั้งหนึ่งในชีวิตสำหรับผู้ที่มีความสามารถ
 - ค. การปฏิญาณตน การดำรงกะลามาด การจ่ายซะกาต การถือศีลอดเดือนรอมะฎอน และการทำฮัจญ์ ณ บัยตอัลหะรอมครั้งหนึ่งในชีวิตสำหรับผู้ที่มีความสามารถ
 - ง. การปฏิญาณตน การดำรงกะลามาด การให้ทาน การถือศีลอดเดือนรอมะฎอน และการทำฮัจญ์ ณ บัยตอัลหะรอมครั้งสำหรับมุสลิมทุกคน
4. การดำรงกะลามาด คือ
 - ก. การละหมาดในเวลาตามเงื่อนไขและหลักการ พร้อมทั้งรักษาซุนนะฮ์และมารยาทต่างๆ
 - ข. การเชื่อฟังอัลเลาะห์ตะอาลาและนบีในเรื่องการละหมาด
 - ค. การละหมาดวันละห้าเวลาและละหมาดซุนนะฮ์อย่างครบถ้วน
 - ง. ถูกทุกข้อ

5. อิหมัน ตามหลักศาสนบัญญัติหมายถึง

- ก. การศรัทธาอย่างเด็ดขาดต่อการมีอยู่ของอัลลอฮ์ผู้ทรงสร้าง และพระองค์นั้นทรงเอกะ ไม่มีภาคีใด ๆ สำหรับพระองค์
- ข. การศรัทธาต่อการมีอยู่ของมะลาอิกะฮ์ และการศรัทธาต่อวันอาคิเราะฮ์
- ค. การศรัทธาต่อบรรดาศาสนทูตทั้งหมด และการศรัทธาต่อบรรดาคัมภีร์แห่งฟากฟ้าที่ถูกระบุประทานลงมาจาก
- ง. ถูกทุกข้อ

6. อิฮฺซาน ตามรากศัพท์หมายถึง

- ก. ความบริสุทธิ์ใจ
- ข. ความดีงาม
- ค. ความศรัทธา
- ง. ความขยัน ความอดทน

7. อิฮฺซาน ตามศาสนบัญญัติหมายถึง

- ก. การปฏิบัติตนตามกฎศาสนบัญญัติของอัลลอฮ์ทุกประการ เชื่อเป็นเทีร์กและเชื่อถือของทุกคน
- ข. การเชื่อฟังและยอมจำนนต่ออัลลอฮ์ตะอาลาแต่เพียงผู้เดียว และทำอิบาดะฮ์อย่างขยัน
- ค. ความขยัน ความอดทนในการทำอิบาดะฮ์ พร้อมกับมีความพิถีพิถันอย่างที่สุดเพื่อให้ทุกคนเชื่อถือ
- ง. การทำให้การอิบาดะฮ์ต่ออัลลอฮ์ตะอาลานั้นบริสุทธิ์ผุดผ่องเพื่อพระองค์เพียงผู้เดียวพร้อมกับมีความพิถีพิถันอย่างที่สุด

8. สัญญาณบางประการของวันกิยามะฮ์ที่ปรากฏขึ้นแล้วในสมัยนี้

- ก. ลูกทรยศและฝ่าฝืนนบพการีของพวกเขาอย่างแพร่หลาย
- ข. สังคมที่เสื่อมโทรม มารยาทเสื่อมทราม
- ค. กิจกรรมงานต่างๆ จะขาดพลังจากผู้คนที่ไม่มีความเหมาะสม
- ง. ถูกทุกข้อ

9. ผู้ที่มีความสามารถในการทำฮัจญ์ คือผู้ใด

- ก. ผู้ที่มีสุขภาพแข็งแรง ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ
- ข. ผู้ที่มีเงินเพียงพอสำหรับการเดินทาง เสาบียง และค่าเลี้ยงดูสำหรับครอบครัวและผู้ที่อยู่ภายใต้การดูแลการะ
- ค. ผู้ที่มีทรัพย์สินและเงินทองมากมายเหลือเกิน
- ง. ถูกทุกข้อ

10. ใครบ้างที่ป็นผู้รู้ว่เมื่อใดจะเกิดวันกษามะสุ

ก. ท่านนบี(ศ็อลฯ)

ข. อัลดอสุตะอาลา

ค. อุลามอาูที่เก่งๆ

ง. ถูกทุกข้อ

ใบความรู้ที่ 5 อัล-ฮาดีษอิสลาม อิมมาน อิชฺซาน

عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْهُ أَيْضًا قَالَ: بَيْنَمَا نَحْنُ جُلُوسٌ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ إِذْ طَافَ عَلَيْنَا رَجُلٌ شَدِيدُ بَيَاضِ الثِّيَابِ شَدِيدُ سَوَادِ الشَّعْرِ، لَا يَرَى عَلَيْهِ أَثَرُ السَّفَرِ، وَلَا يَعْرِفُهُ مِنَّا أَحَدٌ، فَجَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَسْنَدَ رُكْبَتَيْهِ إِلَى رُكْبَتَيْهِ وَوَضَعَ كَفَيْهِ عَلَى فَخْذَيْهِ وَقَالَ: يَا أُمِّ الْخَدْرِيِّ عَنِ الْإِسْلَامِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْإِسْلَامُ أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَتُقِيمَ الصَّلَاةَ وَتُؤْتِيَ الزَّكَاةَ وَتَصُومَ رَمَضَانَ وَتَحُجَّ الْبَيْتَ إِنْ اسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيلًا قَالَ: صَدَقْتَ، فَعَجَبْنَا لَهُ يَسْأَلُهُ وَيُصَدِّقُهُ، قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِيمَانِ قَالَ: أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ وَالْآخِرِ وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ. قَالَ صَدَقْتَ، قَالَ فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِحْسَانِ، قَالَ: أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ. قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ السَّاعَةِ، قَالَ: مَا الْمَسْئُورُ عَنْهَا بِأَعْلَمَ مِنَ السَّائِلِ. قَالَ فَأَخْبِرْنِي عَنْ أَمَارَاتِهَا، قَالَ أَنْ تَلِدَ الْأُمَّةُ رَبَّتَهَا وَأَنْ تَرَى الْحَفَاةَ الْعُرَاةَ الْعَالَةَ، عَاءَ الشَّاءِ يَتَطَاوَلُونَ فِي الْبُنْيَانِ، ثُمَّ انْطَلَقَ فَلَبِثْتُ مَلِيًّا، ثُمَّ قَالَ: يَا عُمَرُ أَتَدْرِي مِنَ السَّائِلِ؟ قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ فَإِنَّهُ جَبْرِيلُ أَتَاكُمْ يُعَلِّمُكُمْ دِينَكُمْ.

มีรายงานจากอุมัร รอฎียัลลอฮุอันฮุ ได้กล่าวว่า ะร่า่งที่พวกเราได้นั่งอยู่กับท่านรอซูลุลลอฮ์ ค็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิซซาลาม ในวันหนึ่ง ขณะนั้นมีชาวนาหนึ่ง ได้มาหาเรา ซึ่งสวมเสื้อผ้าขาวมาก ผมดำมาก ไม่ปรากฏร่องรอยการเดินทางที่ตัวเขาเลย ไม่มื่อไรจาก เรา รู้จักเขาเลย จนกระทั่งเขาได้นั่งตรง ท่านนบี ค็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิซซาลาม หัวเข่าของเขาชิดกับหัวเข่าของท่านนบี และเขาได้วางฝ่ามือทั้งสอง ของเขามบนต้นขาของท่านนบี และเขาก็ได้กล่าวว่า

“โอ้ มุฮัมมัด จงบอก ฉันถึงอิสลาม”

ดังนั้นท่านรอซูลุลลอฮ์ ค็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิซซาลาม ก็กล่าวตอบว่า "อัลอิสลาม คือ การที่ท่านจะต้อง ปฏิญาณตนว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอก จากอัลลอฮ์ และ แท้จริงมุฮัมมัดคือรอซูลของพระองค์ ท่านจะ ต้อง ละหมาด ท่านจะต้องจ่ายซะกาต จะ ต้องถือศีลอดในเดือนรอมฎอน และจะต้องไปทำหัจญ์ที่บัยตุลลอฮ์ (มักกะฮ์) หากมี ความสามารถ"

ชายคนนั้นเขาก็ได้กล่าวว่า “ท่านพูดถูกแล้ว พวกเราแปลก ใจกับเขามาก เพราะเขาเป็นคนถามและ เขาก็ยืนยันความถูกต้องและชายคนนั้นก็กล่าวอีกว่า “ดังนั้นจง บอกฉันถึงอิหม่าน”

ท่านนบีกล่าวว่า ท่านจะต้องศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ต่อบรรดามะลาอิกะฮ์ของพระองค์ ต่อบรรดาคัมภีร์ ของพระองค์ ต่อบรรดารอซูลของพระองค์ ต่อวันสิ้นโลกและท่านจะต้องศรัทธาต่อการกำหนดของ อัลลอฮ์ ทั้งที่เป็นเรื่อง ดี และเรื่องที่ไม่ดี "

ชายคนนั้นก็กล่าวว่า “ ท่านพูดถูกแล้ว” แล้วเขาก็กล่าวว่า “จงบอกฉันถึง อัลอิซซาน”

ท่านนบีกกล่าวตอบว่า “ท่านจะต้องเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์ ดังเช่นที่ท่านเห็นพระองค์ หากท่านไม่เห็น พระองค์ แต่แท้จริงพระองค์ทรงเห็นท่าน ” ชายคนนั้นก็กล่าวว่า “จงบอกฉันถึงวันกิยามะฮ์”

ท่านนบีกกล่าวตอบว่า “ผู้ที่ถูกถามนั้นไม่ได้รู้มากไปกว่าผู้ถาม ” ชายคนนั้นกล่าวว่า “ดังนั้นจงบอกฉันถึง สัญลักษณ์ของวันกิยามะฮ์”.

ท่านนบีกกล่าวตอบว่า “ทาสหญิงจะให้กำเนิดลูกเป็นนายของนาง และท่านจะเห็นคนที่ไม่ควมองเข้าเปลือยกาย ยกจน ที่มีอาชีพเลี้ยงแพะ พวกเขาต่างแข่งกันสร้างตึกสูง ๆ “ ต่อจากนั้น เขาก็ออกไป เมื่อเวลาผ่านไป หลังจากนั้นท่านนบีกได้กล่าวว่า “โอ้อูมร์ ท่านทราบหรือไม่ว่าผู้ที่ถามคือใคร” นบีกกล่าวตอบว่า “อัลลอฮ์และรอซูลท่านนั้นที่ทราบดียิ่ง”

ท่านนบีกกล่าวว่า “แท้จริงเขาคือญิบรีล มาหาพวกท่านเพื่อมาสอนศาสนาให้กับพวกท่าน”

(บันทึกโดยมุสลิม)

ความสัมพันธ์ระหว่างอิสลาม อิหม่าน และอัลอิศซาน

เป็นที่ชัดเจนว่าศาสนาอิสลามนั้นมี 3 ขั้นตอนด้วยกัน คือการเชื่อ, ยอมรับอิสลาม จนมีความเชื่อมั่น มีอิหม่าน ตามมาด้วยเรื่องอิศซาน

ซึ่งวงจรของความเป็นอิสลามนั้นกว้างมาก เพราะจะบอกทุกคนที่กล่าวว่า **الله أكبر** เป็นมุสลิมโดยที่เขายังมิได้กระทำความผิด หรือสวนทางกับหลักการของอิสลาม

ต่อมาก็เป็นวงจรของอิमान ซึ่งจำกัดคำว่า อิสลาม โดยมองว่า มีอิหม่านเท่านั้น และทุกคนที่เป็นมุมนิเขาถือเป็นมุสลิม คนที่เป็นมุสลิมก็ใช้ว่าจะเป็นมุมนิไปเสียทั้งหมด เพราะบางครั้งเขาเป็นมุสลิมอย่างเห็นได้ชัด แต่ภายในจิตใจของเขามิได้เป็นมุมนิ ดังนั้นผู้ที่เรียกว่ามุสลิมอย่างแท้จริง จึงจำเป็นต้องมีอิमानมาคอยควบคุม การเป็นมุสลิมของเขาให้ถูกต้อง เมื่อพูดถึงเรื่อง อิสลามไม่มีอิหม่านเข้ามาร่วมอยู่ด้วยเสมอและเมื่อพูดถึงอิหม่านก็มีอิสลามร่วมด้วย เมื่อพูดรวมทั้งสอง เรื่องพร้อมกัน จึงมีความหมายว่า อิสลามเป็นการกระทำที่เปิดเผย และอิमानเป็นเรื่องของหัวใจ

ส่วนเรื่องอัลอิศซานเป็นระดับสูงๆ แต่วงจรของคนที่มิอัลอิศซานนั้นมีน้อยกว่า อิสลาม และอิमान คนมิอิศซานนั้นต้องทำผิด ข้อเรียกร้องของอิสลามและอิหม่านอย่างสมบูรณ์ ซึ่งคนที่มีอิศซานจึงมีจำนวนน้อยกว่า แต่การงานที่ปฏิบัตินั้นจะมีมากกว่า

ที่มา <http://www.islammore.com/main>

ใบกิจกรรมที่ 5 อัล-ฮาดิษอิสลาม อิหม่าน และอิศฺฮาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำกิจกรรม ตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาอัล-ฮาดิษจากใบความรู้โดยใช้เวลาประมาณ 10 นาที
2. ร่วมกันอภิปรายและสรุปผลการอภิปรายตามประเด็น ดังนี้โดยใช้เวลาประมาณ 20 นาที
 - 1) ความหมายของอิสลาม อิหม่าน อิศฺฮาน
 - 2) ตัวอย่างพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความเป็นอิสลาม มีอิหม่าน และอิศฺฮาน
 - 3) ความสัมพันธ์ระหว่างอัลอิสลาม อัลอิหม่าน และอัลอิศฺฮาน
3. ส่งตัวแทนนำเสนอและอภิปรายหน้าชั้นโดยใช้เวลาประมาณ 5-5 นาที
4. บันทึกผลการศึกษาและอภิปรายลงในแบบบันทึกที่ 1 โดยใช้เวลาประมาณ 10 นาที

แบบบันทึกกิจกรรมที่ 5 อัล-ฮาดีษอิสลาม อิหม่าน อิฮฺซาน

1. ความหมายของอิสลาม

.....

.....

.....

2. ความหมายของอิหม่าน

.....

.....

.....

3. ความหมายของอิฮฺซาน

.....

.....

.....

4. ตัวอย่างพฤติกรรมของมุสลิมที่มีอิหม่าน และอิฮฺซานที่สมบูรณ์

.....

.....

.....

5. ตัวอย่างพฤติกรรมของมุสลิมที่ขาดอิฮฺซาน

.....

.....

6. ความสัมพันธ์ระหว่างอิสลาม อิหม่าม และอิสฺซาน

.....

.....

.....

เรื่อง อัล-ฮาดีษ อิสลาม อิหม่าน อิสฺซาน

ความสัมพันธ์ระหว่างอิสลาม อิหม่าน และอิสฺซาน

เป็นที่ชัดเจนว่าศาสนาอิสลามนั้น มีพื้นฐานด้วยกัน คือ เริ่มด้วยการยอมรับอัลอิสลาม จนมีความเชื่อมั่น มีอิหม่าน ตามมาด้วยเรื่อง อิสฺซาน ซึ่งวงจรของความเป็นอิสลามนั้นกว้างมาก เพราะจะรับเอาทุกคนที่กล่าวว่ามี **อัล-ฮาดีษ อิสลาม** เป็นมุสลิมโดยที่เขายังมีได้กระทำความผิดหรือสวนทางกับหลักการอิสลาม

ต่อมาที่เป็นวงจรของอิหม่าน ซึ่งจำกัดคำว่า อิสลาม โดยมองผู้ที่มีอิหม่านเท่านั้น และทุกคนที่เป็นมุมนินเขาจะมุสลิม คนที่เป็นมุสลิมก็เชื่อว่าจะเป็นมุมนินไปเสียทั้งหมด เพราะบางครั้งเขาเป็นมุมนินอย่างแท้จริง แต่ภายในจิตใจของเขามีได้เป็นมุมนิน ดังนั้นผู้ที่ป็นมุสลิมอย่างแท้จริง จึงจำเป็นต้องมีอิหม่านมาคอยควบคุมการเป็นมุสลิมของเขาให้ถูกต้อง เมื่อพูดถึงเรื่องอิสลาม อิหม่าน อิหม่าน เข้ามาร่วมอยู่ด้วยเสมอ และเมื่อพูดถึงอิหม่านก็มีอิสลามร่วมด้วย เมื่อพูดถึงความดีงามเรื่องพร้อมกัน จึงมีความหมายว่า อิสลามเป็นการกระทำที่เปิดเผยและอิหม่าน เป็นเรื่องของหัวใจ

ส่วนเรื่อง อิสฺซานเป็นลำดับสูงสุด แต่วงจรของคนที่มีอิสฺซานนั้นมันน้อยกว่า อิสลาม และอิหม่าน คนที่มีอิสฺซานนั้นต้องทำตามข้อเรียกร้องของอิสลามและอิหม่านอย่างสมบูรณ์ ซึ่งคนที่มีอิสฺซานจึงมีจำนวนน้อยกว่า แต่การงานที่ปฏิบัติมันจะมีมากกว่า

ความหมายของอิสลาม

อิสลาม ตามรากศัพท์หมายถึง การเชื่อฟังและยอมจำนนต่ออัลลอฮ์ตะอาลา และตามศาสนาบัญญัตินั้น อิสลามตั้งอยู่บนพื้นฐานห้าประการคือ การปฏิญาณตนว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์และแท้จริงมุฮัมมัดเป็นรอสูลของพระองค์ การดำรงการละหมาดในเวลาของมันตามเงื่อนไขและหลักการอย่างสมบูรณ์ พร้อมทั้งรักษาสุนัตและมารยาต่างๆ การจ่ายซะกาต การถือศีลอดเดือนรอมะฎาน และการทำฮัจญ์ ณ บัยตุลหะรอมครั้งหนึ่งในชีวิตสำหรับผู้ที่มีความสามารถ

ความหมายของอิหม่าน

อิหม่าน ตามหลักภาษาหมายถึง ความศรัทธา (ศรัทธา) และศาสนาบัญญัติหมายถึง การศรัทธาอย่างเด็ดขาดต่อการมีอยู่ของอัลลอฮ์ ผู้ทรงสร้าง และพระองค์นั้นทรงเอกะ ไม่มีภาคีใดๆ สำหรับพระองค์ การศรัทธาต่อการมีอยู่ของสิ่งที่อัลลอฮ์ทรงสร้างนั้นคือ มะลาอิกะฮ์ การศรัทธาต่อพระดำริของอัลลอฮ์ที่ถูกต้องที่ประทานลงมา การศรัทธาต่อบรรดาศาสนทูตทั้งหมด ซึ่งที่อัลลอฮ์ได้เลือกเฟ้นพวกเขามาเพื่อเป็นทางนำค่อมุขยชาติ และการศรัทธาต่อความดีเราะฮ์ อัลลอฮ์จะทรงให้มนุษย์ฟื้นคืนมาจากหลุมศพของพวกเขา และพระองค์จะสอบสวนและตอบแทนการงานของพวกเขา หากมันเป็นสิ่งที่ดีงามการตอบแทนย่อมดี และหากมันเป็นสิ่งที่ชั่วร้าย การตอบแทนย่อมชั่วร้าย

ความหมายของอิฮฺซาน

ความบริสุทธิ์ใจ (อิคลาส) และความพิถีพิถัน (อิติกอน) นั่นก็คือการทำให้การ
อิบาดะห์ต่ออัลลอฮ์ตะอาลานั้นบริสุทธิ์ผุดผ่องเพื่อพระองค์เพียงผู้เดียวพร้อมกับมีความ
พิถีพิถันอย่างที่สุด เสมือนกับว่าท่านได้เห็นพระองค์ในเวลาที่ท่านทำอิบาดะห์ต่อพระองค์
ดังนั้นหากท่านไม่สามารถทำเช่นนั้นได้ ท่านก็พึงรำลึกเสมอว่า แท้จริงอัลลอฮ์นั้นทรงเห็น
ท่าน และทรงรอบรู้ทั้งสิ่งเล็กน้อยและใหญ่ที่ออกมาจากท่าน

ตัวอย่างพฤติกรรมของมุสลิมที่มีศรัทธา และอิฮฺซานที่สมบูรณ์

อามีนข่านทำอิบาดะฮ์มาวันละห้าเวลาครบถ้วนในเวลาของมันตามเงื่อนไข
และหลักการอย่างสมบูรณ์ พร้อมทั้งรักษาสุนัตและมารยาทต่างๆ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ
(อิคลาส) และความพิถีพิถัน (อิติกอน) เพื่อพระองค์เพียงผู้เดียว อย่างเสมอต้นเสมอปลาย
เสมือนกับว่าท่านได้เห็นพระองค์ในเวลาที่ท่านทำอิบาดะห์

ตัวอย่าง พฤติกรรมของมุสลิมที่ชาดอิฮุซาน

ชาธิฟซันทำอิบาอะฮ์ ละหมาดวันละห้าเวลาครบถ้วน และจะ
พิถีพิถันถ้าหากได้ละหมาดบนมัสญิดหรือต่อหน้าผู้อื่น แต่ถ้าละหมาดคนเดียว
หลังผู้อื่นก็จะทำแบบรวดเร็วให้เสร็จๆ

แบบทดสอบก่อน- หลัง

เรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัล-ฮาดิษตามหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546

เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล-ฮาดิษ อิหม่ามบุคอรี สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ข้อที่ 1 ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับอัล-ฮาดิษ

- ก. อัลกุรอาน
- ข. คำกล่าว การกระทำ และการยอมรับของท่านนบี
- ค. มีหลักฐานชัดเจน ผู้บันทึกมีอาบนำละหมาดและละหมาดซุนนะฮ์ก่อน จะเป็นอัล-ฮาดิษฏออีฟ
- ง. ต้องมีจำนวนมากที่เป็นอัล-ฮาดิษประเภทมุรซัล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอัล-ฮาดิษฏออีฟ

ข้อที่ 2 ข้อใดไม่ใช่คุณลักษณะของท่านอิหม่ามที่ควรยึดเป็นแบบอย่าง

- ก. ใฝ่รู้และใฝ่เรียน
- ข. มีความอดทน
- ค. มีความสมถะ
- ง. ชอบติเตียนผู้ที่หลงใหลโลกคุณงามากกว่า ชาติเร ชาติ

ข้อที่ 3 ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง

- ก. อิหม่ามบุคอรีถึงแก่กรรมตอนอายุ 52 ปี
- ข. ท่านอิหม่ามบุคอรีมีความสนใจในวิชาตั้งแต่เยาว์วัย
- ค. มารดาของท่านอิหม่ามเป็นเสรีที่รักการทำอิบาดะห์ต่ออัลเลาะห์และเป็นหญิงหม้าย
- ง. ท่านอิหม่ามมีความจำที่ไม่เคยลืม แต่รักการท่องจำจนสามารถบันทึกได้ 6,000 ฮาดิษ

ข้อที่ 4 คำใดที่ไม่มีความหมายใกล้เคียงกับอัล-ฮาดิษ

- ก. อัซ-ซุนนะฮ์
- ข. อัล-มุญอล
- ค. อัล-กอลิบ
- ง. บุรซัล

ข้อที่ 5 ข้อใดคือบุคลิกของมุสลิมที่สำคัญที่สุดที่จะเป็นกลไกขับเคลื่อนให้เป็นผู้ศรัทธา

- ก. บุคลิกภาพด้านร่างกาย
- ข. บุคลิกภาพด้านสติปัญญา
- ค. บุคลิกภาพด้านจิตวิญญาณ
- ง. ถูกทุกข้อ

ข้อที่ 6 ใครบ้างที่ป็นผู้รู้ว่ามีโอกาสเกิดวันกิยามะฮ์

- ก. ท่านนบี(ศ็อลฯ)
- ข. อัลลอฮฺตะอาลา
- ค. อุลามาอ์ที่เก่งๆ
- ง. ถูกทุกข้อ

ข้อที่ 7 ข้อใดไม่ใช่อัล-ฮาดิษที่รายงานโดยอิหม่ามบุคอรียะ

- ก. ท่านอิหม่ามมีความระมัดระวังในการคัดเลือกอัล-ฮาดิษที่เชื่อถือและประณิตอยู่เสมอ
- ข. ละหมาดและถือศีลอดที่เป็นสุนนะฮ์เป็นประจำ
- ค. ขอคุณาให้อัลลอฮฺทรงลงโทษผู้ที่ชอบด้นนินทา
- ง. ขอคุณาให้อัลลอฮฺทรงยกโทษให้ผู้ที่ประณิตได้กับท่าน

ข้อที่ 8 ข้อใดเป็นคุณลักษณะของท่านอิหม่ามบุคอรียะ

- ก. ขยัน เื่อเพื่อมีน้ำใจและทำอับาดะฮ์ด้วยใจบริสุทธิ์
- ข. ความจำไม่ดีแต่เป็นคนช่างบันทึก
- ค. มีฐานะดีและเป็นคนมีเกียรติ ท่านทำก. บันทึกอัล-ฮาดิษส่วนใหญ่ที่เป็นมุรซัดและมุศอเศาะฮ์
- ง. มีจิตใจเื่อเพื่อและเื่อแก่ขอบละหมาดสุนนะฮ์ทุกครั้งภายหลังจากการบันทึก

ข้อที่ 9 ข้อใดไม่ใช่การทำอิบาดะฮ์ของท่านอิหม่ามบุคอรียะ

- ก. ระมัดระวังในการคัดเลือกฮาดิษให้ประณิตอยู่เสมอ
- ข. ละหมาดและถือศีลอดที่เป็นสุนนะฮ์เป็นประจำ
- ค. ขอคุณาให้อัลลอฮฺทรงลงโทษผู้ที่ชอบด้นนินทา
- ง. ขอคุณาให้อัลลอฮฺทรงยกโทษให้ผู้ที่ประณิตไม่ดีกับท่าน

ข้อที่ 10 การรายงานอัล-ฮาดิษต้องเป็นแบบใด

- ก. ต้องเป็นอัล-ฮาดิษที่กล่าวในอัลญามิอุสศอเศาะฮ์เท่านั้น
- ข. มุศอเศาะฮ์อุสศอเศาะฮ์

ค. สอเฮียะห์อำมาลิน

ง. ฎออิฟบุกอริ

ข้อที่ 11 เหตุใดท่านอิหม่ามถึงสนใจการบันทึกและรายงานอย่างแรงกล้า

ก. เพราะท่านได้ฝันเห็นท่านนบี

ข. ท่านอิหม่ามกลัวสูญหายและถูกบิดเบือน

ค. ท่านกลัวประชาชาติอาจจะเกิดความสับสนระหว่างอัลกุรอาน

ง. ถูกทุกข้อ

ข้อที่ 12 ข้อใดคือจิตวิญญาณของความเป็นมุสลิม

ก. การคบเพื่อนที่ดี

ข. การทำอิบาดะห์ด้วยความบริสุทธิ์ใจและขอความช่วยเหลือจากพระองค์ผู้เดียวเท่านั้น

ค. การรักษาร่างกายให้สะอาด

ง. การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ข้อที่ 13 ข้อใดคือความหมายของสังคมอิสลาม

ก. สังคมที่ได้รับการสถาปนาขึ้นบนพื้นฐานของอัลกุรอาน และซุนนะฮ์

ข. สังคมที่มีได้แปรความศรัทธาในอัลลอฮ์ และรอซูล ออกมาในรูปของการปฏิบัติ

ค. สังคมที่มีผู้นำเป็นมุสลิม

ง. สังคมที่มีสมาชิกในสังคมเป็นมุสลิมเท่านั้น

ข้อที่ 14 ข้อใดไม่ใช่การแสดงถึงคุณลักษณะของนักรายงานอัล-ฮาดีษ

ก. คอยยับยั้งตัวเองจากการนิพนธ์ และระแวดระวังผู้อื่น

ข. คอยระวังไม่ให้กล่าวคำสัพทิตาของผู้อื่น

ค. ดิเคียคนที่มีกลุ่มอยู่ใกล้ตัว และที่ร่ำรวยและเกียรติยศ

ง. ตั้งความหวังในเรื่องดีงาม ทั้งในที่ลับและในที่แจ้ง

ข้อที่ 15 ข้อใดกล่าวกรบันทึกของ ท่านอิหม่ามได้ถูกต้อง

ก. ของท่านฎออิฟบุกอริรวบรวมใน อัลญามีอุสสอเฮียะห์

ข. ของท่านฎออิฟบุกอริรวบรวมในซุนัน บุกอริ

ค. ของท่านฎออิฟบุกอริรวบรวมในหนังสือมุรซัล

ง. เป็นที่รายงานโดยอิหม่ามมุสลิมเท่านั้นและถูกรวบรวมในซอฮิฮ์ นาสาอี

ข้อที่ 16 อิสฺซาน ตามศาสนบัญญัติหมายถึง

- ก. การปฏิบัติตนตามกฎหมายบัญญัติของอัลลอฮ์ทุกประการ เพื่อเป็นที่รักและเชื่อถือของทุกคน
- ข. การเชื่อฟังและยอมจำนนต่ออัลลอฮ์ตะอาลาแต่เพียงผู้เดียว และทำอิบาดะฮ์อย่างขยัน
- ค. ความขยัน ความอดทนในการทำอิบาดะฮ์ พร้อมกับมีความพิถีพิถันอย่างที่สุดเพื่อให้ทุกคนเชื่อถือ
- ง. การทำให้การอิบาดะฮ์ต่ออัลลอฮ์ตะอาลานั้นบริสุทธิ์ที่สุดเพื่อพระองค์เพียงผู้เดียวพร้อมด้วยความพิถีพิถันอย่างที่สุด

ข้อที่ 17 ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง

- ก. อัล-ฮาดิษที่สามารถใช้เป็นหลักฐานได้คือ อัล-ฮาดิษซอฮิฮ์ และมุวัฏฏะฮ์
- ข. อัล-ฮาดิษมุรซัล
- ค. อัล-ฮาดิษฎออิฟ คืออัล-ฮาดิษที่ถูกรวบรวมโดยท่านอิหม่ามใน อัลญามัฮ์ลุลศอฮิยะห์เท่านั้น
- ง. อัล-ฮาดิษฎออิฟและมุฎอล

ข้อที่ 18 ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับความหมาย “ซานัด อัล-ฮาดิษ”

- ก. ซานัด หมายถึงตัวบทอัล-ฮาดิษ
- ข. ซานัด หมายถึงสายการรายงานอัล-ฮาดิษตั้งแต่คนแรกถึงท่านนบี
- ค. ซานัด หมายถึงสายการรายงานอัล-ฮาดิษของอิหม่าม บุกอรี
- ง. ซานัด หมายถึงสายการรายงานอัล-ฮาดิษตั้งแต่คนแรกจนถึงท่านนบีและมีคุณลักษณะตามปราชญ์วิชาอัล-ฮาดิษกำหนด

ข้อที่ 19 บันทึกอัล-ฮาดิษของท่านบุกอรีรู้จักกันดีตามข้อใด

- ก. อัลญามิอุลศอฮิยะห์
- ข. มุญกอญียะฮ์อุลศอฮิยะฮ์
- ค. ศอฮิยะห์อามาลีน
- ง. ฎออิฟ บุกอรี

ข้อที่ 20 ข้อใดไม่ใช่หน้าที่ของมุสลิม

- ก. การสร้างปม บุกคูลในสังคมให้เป็นปัจเจกบุคคลมุสลิม
- ข. การให้มีการเชิญชวนสู่ความดีและห้ามปรามความชั่วในสังคม
- ค. การป้องกันและลบเลือนความหายนะต่าง ๆ ที่มีอยู่บนหน้าแผ่นดินนี้ให้หมดไป
- ง. ทุกข้อที่กล่าวมา

ข้อที่ 21 ข้อใดไม่ใช่การแสดงถึงการเป็นผู้ที่สร้างคุณประโยชน์แก่ผู้อื่น

- ก. มีจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่น
- ข. คอยระวังไม่ให้ก้าวล่วงสิทธิของผู้อื่น
- ค. รักและมีน้ำใจเอื้ออาทรต่อเพื่อนบ้านด้วยความจริงใจ
- ง. คอยยุแยงตะแคงรัวให้ผู้อื่นแตกหักกัน

ข้อที่ 22 ข้อใดคือข้อแตกต่างระหว่างอัล-ฮาดิษและอัลกุรอาน

- ก. อัล-ฮาดิษและอัลกุรอานเป็นโองการของอัลเลาะห์ ซ.บ
- ข. อัล-ฮาดิษเป็นคำกล่าว การกระทำและการยอมรับของท่านนบี แต่อัลกุรอานเป็นโองการของอัลเลาะห์ ซ.บ
- ค. ชาวมุสลิมต้องยึดถือหลักการจากอัลกุรอานเท่านั้น
- ง. อัล-ฮาดิษที่เชื่อถือได้ต้องบันทึกโดยอิหม่ามบุคอรียุเท่านั้น

ข้อที่ 23 เพราะเหตุใด ที่ทำการบันทึกโดยท่านอิหม่ามบุคอรียุ จัดลำดับเป็นอัล-ฮาดิษ อันดับ ที่ 1 ในบรรดาซอฮิฮ์ ที่เชื่อถือได้

- ก. มีจำนวนมาก มีหลักฐานที่ชัดเจน ส่วนใหญ่เป็นซุนกออียะฮ์
- ข. มีหลักฐานชัดเจนผ่านการคัดกรองอย่างเป็นอย่างดี ไล่สายรายงานที่ชัดเจน ต่อเนื่อง ไม่เป็น อาดิษฏออิฟ และเป็ซอฮิฮ์ทั้งหมด
- ค. มีหลักฐานชัดเจน ผู้บันทึกมีอาบนำละหมาดและละหมาดซุนนะฮ์ก่อนและเป็นฏออิฟ
- ง. มีจำนวนมากที่เป็นประเภทมุซัล ซันเป็นส่วนหนึ่งของฏออิฟ

ข้อที่ 24 ข้อใดคือความหมายของเพื่อนบ้าน

- ก. ผู้ที่มีบ้านเรือนอยู่ใกล้กัน หรืออยู่ข้างกัน
- ข.ญาติสนิทที่อยู่ใกล้เคียงกันเท่านั้น
- ค. ผู้ที่ทำประโยชน์ให้แก่เรา
- ง. ผู้ที่เราพอใจที่จะคบหาสมาคมด้วย

ข้อที่ 25 ผู้ที่มีความสามารถในการทำฮัจญ์ คือผู้ใด

- ก. ผู้ที่มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ
- ข. ผู้ที่มีค่าเงินสำหรับการเดินทาง เสบียง และค่าเลี้ยงดูสำหรับครอบครัวและผู้ที่อยู่ภายใต้การอุปการะ

ค. ผู้ที่มีทรัพย์สินและเงินทองมากมายเหลือกิน

ง. ถูกทุกข้อ

ข้อที่ 26 อิหม่ามบุนคอรืได้จำแนกอัล-ฮาดิษเป็น 3 กลุ่มดังนี้

ก. ซอฮิฮ ฮาซันและฎออิฟ

ข. ฮาซัน

ค. ฎออิฟ

ง. มุรซัล

ข้อที่ 27 ข้อใดถูกต้องเกี่ยวกับอิหม่ามบุนคอรื

ก. เป็นนักปราชญ์ด้านฟิกซ์และฮัตตารีค

ข. เป็นผู้รวบรวมตำราที่ชื่อว่า ศอเฮียะห์อัลบุนคอรื

ค. เป็นนักปราชญ์ที่เกิดในสมัยเศาะหาบะห์

ง. เป็นนักปราชญ์ด้านเตอฮีดเกิดในสมัยท่านนบี

ข้อที่ 28 ข้อใดไม่ใช่การแสดงถึงการมีคุณธรรมสูงส่งของท่านบุนคอรื

ก. คอยยับยั้งตัวเองจากการนินทาและระแวงสงสัยผู้อื่น

ข. คอยระวังไม่ให้ก้าวก่ายสิทธิของผู้อื่น

ค. ดิเคียนคนที่มกมุ่นอยู่กับฐานะ ทรัพย์สินและเกียรติยศ

ง. ตั้งความหวังในเรื่องดีงาม เช่น บริจาค ในวันหนึ่งให้ได้ 3,000 ดิรฮัม

ข้อที่ 29 คำว่า “ซิกอห” ที่เป็นเงื่อนไขสำคัญที่้องมีแก่ผู้รายงานอัล-ฮาดิษในภาษาอาหรับคือข้อใด

ก. ผู้รายงานมีความน่าเชื่อถือได้ และมีคุณลักษณะตามที่ปราชญ์วิชาอัล-ฮาดิษกำหนด

ข. ท่องจำและบันทึกมาก

ค. รวบรวมอัล-ฮาดิษไว้มาก และรายงานมาก

ง. นักเรียนต้องกระตือรือร้นและใฝ่รู้ใฝ่เรียน

ข้อที่ 30 ข้อใดไม่ใช่คลิกของมุสลิมที่ดี

ก. อามน ไม่ยั่วพูดโอ้อวด

ข. ภาวชอบเล่นกีฬาอยู่เสมอ

ค. ภาวเข้มแข็งตัวคูตี

ง. อัมรันรับประทานได้ทุกเมื่อโดยไม่ไม่สังเกตว่าอาหารนั้นมาจากที่ใด

ข้อที่ 31 ข้อใดไม่ใช่ลักษณะเฉพาะของสังคมอิสลาม

- ก. เป็นสังคมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของมนุษย์
- ข. สังคมอิสลามเป็นสังคมที่พิทักษ์ปกป้องความยุติธรรมทางสังคม
- ค. สังคมอิสลามจำกัดสิทธิเสรีภาพของมนุษย์
- ง. ระบบสังคมอิสลามพิทักษ์รักษาจริยธรรมอันดีงามแห่งหลักอัลคากในอิสลามระบบ

ข้อที่ 32 ทำไมอิสลามจึงส่งเสริมการทำความดีต่อสังคม

- ก. เพราะสังคมคือปีกแผ่นของศาสนา
- ข. อิสลามต้องการให้ศาสนาเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตในสังคม
- ค. เพราะอิสลามคือวิถีชีวิต
- ง. มุสลิมคือผู้ที่มีหน้าที่ต่อสังคมตามหลักบัญญัติของศาสนา

ข้อที่ 33 การที่มะลาอิกะฮ์ญิบรีลได้เข้ามาหาท่านนบี(ศ็อลฯ)โดยสวมเสื้อผ้าขาวมาก ผมดำมาก และไม่

ปรากฏร่องรอยการเดินทางที่ตัวเขา แสดงว่าอิสลามสนับสนุนให้มุสลิมมีบุคลิกภาพตามข้อใด?

- ก. สนับสนุนให้มีการสวมใส่เสื้อผ้าที่สะอาด เรียบร้อย และมีมารยาท
- ข. สนับสนุนให้มีการสวมใส่เสื้อผ้าที่มีราคาสูง เพื่อให้ดูเหนือกว่าผู้อื่น
- ค. สนับสนุนให้มีการแต่งการที่สะอาด ดูดี ทันสมัย เพื่อให้ผู้อื่นเชื่อถือ
- ง. ถูกทุกข้อ

ข้อที่ 34 ข้อใดกล่าวถูกต้อง

- ก. อามีนเป็นคนตรงต่อเวลา
- ข. ฟัรฮานสำรวจตัวเองอยู่เสมอไม่ว่าด้านบุคลิกภาพ ร่างกาย จิตใจ
- ค. อัคมัลชอบคุณอัลลอฮ์ทุกครั้งที่อยู่ในละหมาดที่ได้รับ
- ง. อามานเดินตามแบบอย่างของท่านรอซูล

ข้อที่ 35 ข้อใดบุคลิกภาพที่ดีตามจริยญา

- ก. อ่อนน้อม เอมตน
- ข. เอื้อเฟื้อ ซื่อสัตย์
- ค. มีความมุ่งมั่น
- ง. กาเสิกมา

ข้อที่ 36 ข้อใดไม่ใช่บุคลิกที่ดีด้านร่างกาย

- ก. ดูแลเอาใจใส่สุขภาพร่างกาย และเครื่องอุปโภค บริโภค
- ข. ดูแลเรือนร่าง และเสื้อผ้าให้สะอาด
- ค. ไม่คุยโอ้อวด และข่มเหงคนอื่น
- ง. ชอบเล่นกีฬาทุกประเภท

ข้อที่ 37 อามีนเลือกรับประทานอาหารในสิ่งที่ฮาลาล คำนึงถึงมารยาทการกินทุกครั้ง จา ข้อใดข้างต้น

ข้อใดกล่าวถูกต้อง

- ก. บุคลิกของมุสลิมที่ดีต้องดูแลเอาใจใส่สุขภาพร่างกาย และเครื่องอุปโภค บริโภค
- ข. การดูแลสุขภาพร่างกายเป็นสิ่งจำเป็น
- ค. อักมัลชอบคุณอัลลอฮ์ทุกครั้งในเนียะมัดที่ได้รับ
- ง. ถูกทุกข้อ

ข้อที่ 38 อิซุฮาน ตามรากศัพท์หมายถึง

- ก. ความบริสุทธิ์ใจ
- ข. ความดีงาม
- ค. ความศรัทธา
- ง. ความขยัน ความอดทน

ข้อที่ 39 ข้อใดหลักฐานฮาดิษเกี่ยวกับการรักษาพระองค์ให้สะอาด

- ก. และจงทำความสะอาดอวัยวะของเจ้า (อัลมุศศิร 4)
- ข. เจ้าอย่าทำอย่างนี้ แต่งถือสีเส็ด แล้วเจ้าได้เวลากี่ละสีตลอด จงนอนและหากต้องการละหมาดก็ตื่น เพราะแท้จริงร่างกายของ เจ้าเจ้าจะต้องให้สิทธิกับมันและตาของเจ้า เจ้าต้องให้สิทธิกับมัน และแม้แต่กรรขาของเจ้า เจ้าก็ต้องแบ่งปันสิทธิที่นางควรจะได้รับเช่นกัน (บันทึกโดยบุคอรียะและมุสลิม)
- ค. สิทธิ ที่มุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติ นั่นคือ ในรอบสัปดาห์นั้นเขาต้องมีวันหนึ่งที่เขาคงอาบน้ำชำระร่างกายที่ตัวของเขา (บันทึกโดยบุคอรียะ)
- ง. แท้จริงพระองค์อัลลอฮ์รักที่จะเห็นร่องรอยของเนียะมัดที่พระองค์ได้ทรงประทานให้แก่ป่าวของพระองค์ (บันทึกโดยติรมิซียะ และฮาเกิม)

ข้อที่ 40 ข้อใดถูกต้องที่สุดเกี่ยวกับคุณลักษณะบุคลิกของผู้เรียนรู้

- ก. มีความบริสุทธิ์ใจเพื่ออัลลอฮ์องค์เดียว
- ข. เรียนสม่ำเสมอ
- ค. เริ่มเรียนจากเล็กไปหาใหญ่
- ง. เรียนให้เก่ง ชำนาญเฉพาะทาง

ข้อที่ 41 ข้อใดคือการแสดงถึงการสร้างคุณประโยชน์แก่ผู้อื่น

- ก. ร่วมกันสร้างและประดับประดามัสยิดให้สวยงามแข่งกับชุมชนอื่น
- ข. ร่วมกันสร้างแหล่งเรียนรู้เพื่อบุตรหลานในชุมชน
- ค. บริจาคเงินทองและทรัพย์สินเพื่อให้ผู้อื่นยกย่อง
- ง. เลือกผู้นำที่มีอำนาจและร่ำรวยเข้ามาในชุมชน

ข้อที่ 42 อิสลาม ตามรากศัพท์หมายถึง

- ก. การศรัทธาต่ออัลลอฮ์ตะอาลา
- ข. การเชื่อฟังและยอมจำนนต่ออัลลอฮ์ตะอาลา
- ค. การศรัทธาและเชื่อฟังต่อนบี(ศ็อลฯ) และอูลามะมุสลิม
- ง. ถูกทุกข้อ

ข้อที่ 43 ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับคำกล่าวที่ว่า “ตัวอย่างที่เราต้องหมั่นดูแลในร่างกายเราก็คือ การขลิบ ปลายอวัยวะเพศ การโกนขนในร่มผ้า การอาบน้ำจนครบถ้วน การตัดเล็บ ตัดหนวดและเครา” (บันทึกโดยบุคอรีและมุสลิม)

- ก. อามีนเป็นคนตรงต่อเวลา
- ข. พรีฮานสำรวจตัวเองอยู่เสมอว่าด้านสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ
- ค. อักมัลชอบคุณอัลลอฮ์ทุกครั้งที่อยู่ในระยะมัตที่ได้รับ
- ง. อามานเดินตามแนวทางของท่านรอซูล

ข้อที่ 44 ข้อใดคือข้อควรปฏิบัติต่อเพื่อนบ้าน

- ก. ไปเยี่ยมเยือนเพื่อนบ้านยามเจ็บป่วยเท่านั้น
- ข. แสดงความดีกับเพื่อนบ้านเมื่อเขาได้รับสิ่งที่ดี
- ค. เฝ้าระวังเพื่อแผ้วถางศาสนิกที่อยู่ใกล้บ้านเท่านั้น
- ง. เคารพนิทาเพื่อนบ้านยามเขาประสบทุกข์ภัย

ข้อที่ 45 ท่านนบีมุฮัมมัด เปรียบเทียบบุคคลที่สร้างคุณประโยชน์แก่ผู้อื่นกับสิ่งใด

- ก. แม่น้ำ
- ข. ภูเขา
- ค. ท้องฟ้า
- ง. ดินอินทผาลัม

ข้อที่ 46 ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลามในเรื่อง การทำความดีต่อสังคม

- ก. นาย ก ไม่ต้องช่วยเหลือเพื่อนบ้านตอนน้ำท่วมเพราะไม่ใช่ธุระปะปังอะไร
- ข. นาย ข ช่วยเหลือผู้ป่วยอนาถาที่เป็น เอชส์ ที่โรงพยาบาล
- ค. นางสาว จ เชื้อเชื้อเพื่อนที่ไม่ละหมาดแล้วนำส่งครู
- ง. นางสาว ง เป็นแกนนำอาสาสมัครของโรงเรียน

ข้อที่ 47 อิสลามตั้งอยู่บนพื้นฐานห้าประการคือ

- ก. การปฏิญาณตนว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ และแต่งตั้งมุฮัมมัดเป็นร่อซูลของพระองค์
- ข. การปฏิญาณตน การดำรงการละหมาด การให้ทาน การถือศีลอดเดือนรอมะฎอน และการทำฮัจญ์ ณ บัยตลหะรอมครั้งหนึ่งในชีวิตสำหรับผู้ที่มีความสามารถ
- ค. การปฏิญาณตน การดำรงการละหมาด การจ่ายซะกาต การถือศีลอดเดือนรอมะฎอน และการทำฮัจญ์ ณ บัยตลหะรอมครั้งหนึ่งในชีวิตสำหรับผู้ที่มีความสามารถ
- ง. การปฏิญาณตน การดำรงการละหมาด การให้ทาน การถือศีลอดเดือนรอมะฎอน และการทำฮัจญ์ ณ บัยตลหะรอมครั้งสำหรับมุสลิมทุกคน

ข้อที่ 48 ตัณญาณบางประการของวันกิยามะฮ์ที่ได้ปรากฏขึ้นแล้วในสมัยนี้

- ก. ลูกทรยศและฝ่าฝืนบุพการี ฝูงพว เข่าอย่างแพร่หลาย
- ข. สังคมที่เสื่อมโทรม ขาดความเชื่อที่เลื่อมใส
- ค. กิจกรรมงานต่างๆ จะค่อยๆ พังกลับไปสู่บุคคลที่ไม่มีความเหมาะสม
- ง. ถูกทุกข้อ

ข้อที่ 49 การดำรงการละหมาดคือ

- ก. การละหมาดเป็นเวลาตามเงื่อนไขและหลักการ พร้อมทั้งรักษาซุนนะฮ์และมารยาทต่างๆ
- ข. การตั้งชื่อฟัจอัลละฮ์อะลาและนบีในเรื่องการละหมาด
- ค. การละหมาดวันละห้าเวลาและละหมาดซุนนะฮ์อย่างครบถ้วน
- ง. ถูกทุกข้อ

ข้อที่ 50 อีหม่าน ตามหลักศาสนบัญญัติหมายถึง

- ก. การศรัทธาอย่างเด็ดขาดต่อการมีอยู่ของอัลลอฮ์ผู้ทรงสร้าง และพระองค์นั้นทรงเอกะ ไม่มีภาคีใด ๆ สำหรับพระองค์
- ข. การศรัทธาต่อการมีอยู่ของมะลาอิกะฮ์ และการศรัทธาต่อวันอาคิเราะฮ์
- ค. การศรัทธาต่อบรรดาศาสนทูตทั้งหมด และการศรัทธาต่อบรรดาคัมภีร์แห่งฟากฟ้าที่ถูกละงับลงมา
- ง. ถูกทุกข้อ

เฉลยข้อสอบก่อนสอน-หลังสอน

1. ง	11. ค	21. ง	31. ก	41. ข
2. ข	12. ข	22. ง	32. ค	42. ค
3. ก	13. ข	23. ข	33. ก	43. ข
4. ก	14. ก	24. ค	34. ง	44. ข
5. ค	15. ง	25. ข	35. ง	45. ก
6. ข	16. ง	26. ก	36. ก	46. ก
7. ก	17. ก	27. ข	37. ก	47. ค
8. ก	18. ง	28. ค	38. ข	48. ง
9. ค	19. ก	29. ก	39. ค	49. ก
10. ก	20. ข	30. ข	40. ก	50. ง

ภาคผนวก
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการค้นคว้าอิสระ

ที่ ๗๕ ๐๕๕๗/๖ ๑๖๑๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
๙๕๐๐๐

๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม

เรียน ดร. บุญสิทธิ์ ธรรมชาต:

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางแวอัสมี แวมุสตอฟ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา กำลังดำเนินการทำ ารค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การพัฒนาชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล - ฮาดิซ ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๑ เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล - ฮาดิซอิหม่ามบุคอรีย” โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ดังนี้

๓. ดร.อัมฤตธากัม เอ็งปียา

อาจมีที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระหลัก

๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุไรรัตน์ ยามาเรียง

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระสมทบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถใน... วิชาดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ จากท่านในการตรวจสอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ให้ความเห็นและขอขอบคณา ณ โอกาสนี้

แสดงถึงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไกรสร ศรีไตรรัตน์)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

สำเนา

15. ଓମ୍ନି - ଶବ୍ଦଟି

โทรล. ๐๗๓ - ๒๕๕๖๑๐

ที่ ศธ ๐๕๕๔/ว ๓๑๐๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
๑๓๓ ถนนเทศบาล ๓ ตำบลสะเตง
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ๙๕๐๐๐

๒๓) กรกฎาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขออนุญาตเคราะหืทดลองใช้เครื่องมือในการค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอิสลามสุดสิ้นจากมา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ชุด

ด้วยนางแวอิสมีะ แวมุสตอฟา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตร ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา กำลังดำเนินการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การพัฒนาชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล - ฮาดิษ ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๖ เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล - ฮาดิษอิหม่ามบุคอรื” โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ดังนี้

๑. ดร.อับดุลยาคิม เอ็งปียา	อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระหลัก
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุไรรัตน์ ยามาเร้ง	อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระสมทบ

ในการทำการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดกรอกข้อมูลในแบบสอบถาม เพื่อทดลองเครื่องมือในการค้นคว้าอิสระ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไกรสร ศรีไตรรัตน์)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

สำนักงานอธิการบดี
โทร. ๐๙๐ - ๒๕๖๐๔๔
โทรสาร ๐๙๐ - ๒๕๖๐๑๐

ที่ ศธ ๐๕๕๗/ว ๓๓๗/๒๕๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
๓๓๓ ถนนเทศบาล ๓ ตำบลสะเตง
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ๙๕๐๐๖

๒๕ กันยายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการทำการค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอิสลามศึกษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ชุด

ด้วยนางแวอิสมีะ แวมุสตอฟา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา กำลังดำเนินการทำ ารค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การพัฒนาชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล - ฮาดิษ ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๖ เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล - ฮาดิษอิหม่ามบุคอรีย” โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ดังนี้

๑. ดร.อับดุลฮากีม เอ็งเปีย

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระหลัก

๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุไรรัตน์ ยามาเร็ง

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระสมทบ

ในการทำการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ นักศึกษาจะต้องเก็บข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน เพื่อให้ นักศึกษาเก็บข้อมูล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงขอความอนุเคราะห์จากบุคคลในหน่วยงานของท่านได้โปรดกรอกข้อมูลในแบบสอบถาม เพื่อประกอบการทำการค้นคว้าอิสระให้แล้วเสร็จต่อไปด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ขอแสดงความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไกรสร ศรีไตรรัตน์)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

สำนักงานบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๙๖ - ๒๕๕๖๔๔

โทรสาร ๐๙๖๓ - ๒๕๕๖๑๐

ที่ ศธ ๐๕๕๙/ว ๓๖๐๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
 ๑๓๓ ถนนเทศบาล ๓ ตำบลสะเตง
 อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ๙๑๐๐๖

๒๓) กรกฎาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือในการค้นคว้าอิสระ

เรียน จา. วิทย์มฤคกย เจริญ เกษมธรรมา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ชุด

ด้วยนางแวอิสมีะ แวมุสตอฟา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตร วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล - ฮาดิซ ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๖ เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล - ฮาดิซอิหม่ามบุคอรีย” โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ดังนี้

๑. ดร.อับดุลฮากิม เอ็งปียา

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระหลัก

๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไกรสร ศรีไตรรัตน์ ยามาเร้ง

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระสมทบ

ในการทำการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดกรอกข้อมูลในแบบสอบถาม เพื่อทดลองเครื่องมือในการค้นคว้าอิสระ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไกรสร ศรีไตรรัตน์)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

สำนักงานอธิการบดีศึกษา

โทร. ๐๙๖ - ๒๕๖๕๔

โทรสาร ๐๙๖ - ๒๕๕๖๑๐

ที่ ศธ ๐๕๕๔/ว ๑๖๑๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
๙๕๐๐๐

๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร

เรียน รศ. ชุมภู วัฒนศิริ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางแวอิสมีะ แวมุสตอฟา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา กำลังดำเนินการทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การพัฒนาชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระอัล - ยาติษ ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช ๒๕๔๖ เรื่อง เนื้อหาและแก่นแท้ อัล - ยาติษอิหม่ามบุคอรีย” โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ดังนี้

๑. ดร.อับดุลฮาгим เอ็งปียา

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระหลัก

๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุไรรัตน์ ยามาเร็ง

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระสมทบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถเป็นสาขาวิชาดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำการค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไกรสร ศรีไตรรัตน์)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

สำนักงานอธิการบดี

โทร. ๐๙๖ - ๒๙๔๖๔๔

โทรสาร ๐๙๖ - ๒๙๔๖๑๐

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ที่ : คคส.พิเศษ/๒๕๕๕

วันที่ : ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๕

เรื่อง : ขออนุญาตเวลาการส่งรายงานการค้นคว้าอิสระฉบับสมบูรณ์

เรียน : อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

สิ่งที่แนบมาด้วย : ใบนัดทำการผ่าตัด หมายเลข HN ๐๓๖๗๓๑๒

ตามที่นางสาวแวอิสมี แวมุสตอฟา นักศึกษาปริญญาโทสาขารัฐศาสตร์อิสลามศึกษา ได้สอบป้องกันการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาอัลฮาดิษ ตามหลักสูตร อิสลามศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๖ เรื่อง เนื้อหาแก่นแท้ อัลฮาดิษอิหม่ามบูคอรี เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๕ โดยมีผลสอบผ่านแบบมีเงื่อนไข และต้องส่งรายงานการค้นคว้าอิสระฉบับสมบูรณ์ให้สำนักงาน บัณฑิตศึกษา ภายใน ๙๐ วัน คือ วันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๕

แต่ในระหว่างนี้นางสาวแวอิสมี แวมุสตอฟา ได้ป่วยเป็น ไส้ติ่งอักเสบ ซึ่งต้องทำการผ่าตัดติดต่อกันหลายครั้ง ตามเอกสารที่แนบมา ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ทันในเวลาที่กำหนด โดยนางสาวแวอิสมี แวมุสตอฟาได้ขออนุญาตเลื่อนการส่งรายงานการค้นคว้าอิสระฉบับสมบูรณ์และจะดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๕

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(ดร.อัมรุต สาอู)

ประธานหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการศึกษอิสลามศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

แจ้งขอเลิกเมด

น.ก. แวอิสมี-แวมุสตอฟา ได้ขอหยุด
ส่งรายงานการค้นคว้าอิสระฉบับสมบูรณ์
มีใบนัดทำการผ่าตัด ซึ่ง มีใบนัดทำการผ่าตัด
และใบสั่งการแพทย์ของมีผล

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

อัมรุต

1- ๑๗๓๑

2- ให้ อธิการบดี
ที่แจ้งให้: ๑๗
กมล ภาควิชาอิสลาม
ทพ ๑๕๕

๗๑.๕๕

ภาคผนวก จ
รายชื่อหน่วยงานที่ให้การดูแลเครื่องมือ

รายชื่อหน่วยงานที่ให้ทดลองเครื่องมือ

หน่วยงานที่ให้ทดลองเครื่องมือในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ คือ

โรงเรียนอิสลาสุดดินวิทยา ตั้งอยู่เลขที่ 145 หมู่ที่ 4 ตำบลสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา

ภาคผนวก น
รายชื่อหน่วยงานที่ทำการค้นคว้าอิสระ

รายชื่อหน่วยงานที่ทำการค้นคว้าอิสระ

หน่วยงานที่ทำการค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ คือ

โรงเรียนอิสลาสุดดินวิทยา ตั้งอยู่เลขที่ 145 หมู่ที่ 4 ตำบลสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. รศ.ดุยทิพย์ มัชฌิมากิโร	ผู้เชี่ยวชาญหลักสูตรการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
3. ดร.บุญสิทธิ์ ไชยชนะ	ผู้เชี่ยวชาญหัวหน้าฝ่ายวัดและประเมินผล
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
2. ดร.วันอัฒกุลกอดเคอร์ แวมุสต่อฟา	ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนอิสลามสุดศินวิทยา
หัวหน้าวิชาการศาสนา

ประวัติผู้ทำการค้นคว้าอิสระ

ชื่อ - นามสกุล	นางแวอิสมะ แวมสตอฟา
วัน เดือน ปีเกิด	วันเสาร์ที่ 29 เดือนมกราคม พ.ศ. 2516
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 145 หมู่ 1 ตำบลสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 95000
ประวัติการศึกษา -	พ.ศ. 2530 ประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเบอเล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
-	พ.ศ. 2535 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน Sek. Men. Annah-dhah Bukit Besar Kota Sarang Semut Alor star Kedah Darul-Aman Malaysia
-	พ.ศ. 2538 ปริญญาตรี ศึกษาศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยอิสลาม กรุงไคโร อียิปต์ พ.ศ. 2541 ปริญญาอิสลามศึกษาจากวิทยาลัยอิสลาม Zamalek กรุงไคโร - Goefl จ. The American University in Cairo Egypt
ประสบการณ์การทำงานในอดีต	ปี 2541-2542 ครูผู้สอนอิสลามศึกษาโรงเรียนอัส-ซิกรอ อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ปี 2543- ปัจจุบัน ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนอิสลาฮุดดีน วิทยา / ครูผู้สอนกลุ่มสาระภาษาอังกฤษ เลขที่ 145 หมู่ 1 ตำบลสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 95000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ผู้บริหารโรงเรียนอิสลาฮุดดีนวิทยา / ครูผู้สอนกลุ่ม สาระภาษาอังกฤษ / ผู้ประเมินภายนอก (สมศ)
สถานทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนอิสลาฮุดดีนวิทยา 145 หมู่ 1 ตำบลสะเตงนอก อำเภอเมืองจังหวัดยะลา 95000 สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา